

THIS WORLD AND THE NEXT

Prepared by Ner Le'Elef

THIS WORLD AND THE NEXT

Prepared by Ner Le'Elef

Ner Le'Elef would like to thank Rabbi Hershel Brand for his significant contribution to this book. We highly recommend you read Rabbi Brand's book on Mashiach called "On Eagles' Wings" published by Targum Press.

Publication date 13 December 2012

Permission is granted to reproduce in part or in whole.
Profits may not be gained from any such reproductions.

This book is updated with each edition and is produced several times a year.

Other Ner Le'Elef Booklets currently available:

**AMERICAN SOCIETY
BOOK OF QUOTATIONS
EVOLUTION
HOLOCAUST
JEWISH RESOURCES
LEADERSHIP AND MANAGEMENT
ORAL LAW
PROOFS
QUESTION & ANSWERS
SCIENCE AND JUDAISM
SOURCES
SUFFERING
THE CHOSEN PEOPLE
WOMEN'S ISSUES (Book One)
WOMEN'S ISSUES (Book Two)**

For information on how to order
additional booklets, please contact:

Ner Le'Elef

P.O. Box 14503

Jewish Quarter, Old City, Jerusalem 91145

Tel #: 972-02-651-0825

Fax #: 972-02-653-6229

E-mail: nerlelef@netvision.net.il

TABLE OF CONTENTS

SECTION ONE - THIS WORLD AND THE NEXT	7
CHAPTER ONE: STAGES IN HISTORY AND THEIR PURPOSE	8
i - Summary of stages in the Two Worlds	10
ii - This World and the Next – Overview	11
iii - The Purpose of This World	13
iv - Man	16
v - Man Completes the World	17
vi - The Extent of Man's Power as G-d's Partner in the Creation	19
a. The Structure of the World	19
b. Man Completes the World	20
vii - This World	20
a. The Neshama in This World	21
b. Freedom of Choice	22
c. Five levels of the Neshama-Guf relationship:	23
d. The First Man and Woman before the חטא – Mashiach by Shabbos	23
e. The אבות	26
f. מעמד הר סיני	26
g. The Beis Hamikdash and Golus	27
h. After חטא העגל until today	27
i. Death and Olam HaNeshamos	28
j. Reincarnation: Gilgul Neshamos	
viii - The Messianic Era	Error! Bookn
a. The deeper purpose of the Messianic Era	40
b. The Messianic Era in the Torah	47
c. Hashem will never forsake the Jewish people	47
ix- Olam Haba and Techiyas HaMeisim	47
a. Two Resurrections	51
b. Mechanics of the resurrection	52
c. The Broader Perspective of the Resurrection	55
x - The One Thousand Year Destruction & The Reconstitution of The World	56
xi - The Yom HaDin HaGadol, Reward and Punishment	57
a. The Yom HaDin HaGadol	57
b. Reshaim	58
c. Reward is a Natural Outcome of the Person's Actions	61
xii - Why is Olam Haba/Techiyas HaMesim not mentioned in the Torah?	62
SECTION TWO - GOLUS AND GEULA	64
CHAPTER ONE: DEFINITION AND PURPOSE	65
i - Definition	66

ii - Purpose of Golus	66
iii - Golus and Geula	67
CHAPTER TWO: THE FOUR GALUYOS	69
i - Golus Anti-Semitism	70
ii - 4 exiles	72
iii - The Jewish Ten in the Heh – the opposite of the Daled	73
iv - The 4 th exile	78
SECTION THREE - THE MASHIACH	84
a. The obligation to believe in the coming of the Mashiach	85
b. The obligation to await the Mashiach, and to hope for his imminent arrival	85
CHAPTER ONE: THE MASHIACH	86
i - Qualities of the Mashiach	87
a. Righteousness	87
b. Prophecy	87
c. Insight	87
d. King David's Lineage	88
ii - What will the Mashiach do?	90
a. Gather the Jews into Israel	91
b. Rebuild the Beis Hamikdash	91
c. He will re-establish a Jewish Torah state	93
d. He will thereby unify the Jewish people.	93
e. He will defeat the enemies of the Jewish people	93
f. He will re-establish the Sanhedrin	94
g. He will determine to which tribe every Jew belongs.	94
h. The Mashiach will restore the practices of shmittah and yovel	94
i. The Mashiach will influence every nation to serve Hashem	94
iii - Will the Mashiach perform miracles?	94
CHAPTER TWO: THE PRE-MESSIANIC ERA	96
i - How Chazal viewed the generation preceding the Mashiach	97
ii - What will the world at large be like?	99
iii - What will the Jewish nation be like?	99
iv - Are we living in the era preceding the Mashiach?	100
a. The Chofetz Chaim	100
b. Rabbi Aryeh Kaplan	100
c. Statements of Chazal which seem to have come true in our generation	101
CHAPTER THREE: EXPECTING AND IDENTIFYING THE MASHIACH	103
i - When will the Mashiach arrive?	104
a. Problems inherent in contemplation of the date	104

b.	Difficulty of precise calculation	104
c.	Possible times of the arrival of the Mashiach	105
d.	Speeding the process of his arrival	107
ii -	How will the revelation of the Mashiach take place?	108
iii -	Unknown identity	109
iv -	In Eretz Yisroel	109
v -	In a sudden manner	110
vi -	How will we identify the Mashiach?	110
a.	Identification by lineage	110
b.	Identification by deed	111
c.	Identification by character	111
vii -	False Messiahs	111
a.	Identifying a false messiah	111
b.	Why does Hashem allow false messiahs to proliferate?	115

CHAPTER FOUR: WHAT WILL THE WORLD BE LIKE AFTER THE MASHIACH ARRIVES? **116**

i -	The nature of the world during the time of the Mashiach.	117
a.	The Mashiach will not change the Torah	118
ii -	A description of the era of the Mashiach	118
a.	Acceptance of Hashem	118
b.	World peace and Harmony of Nature	119
c.	Return of <i>nevuah</i>	119
d.	Weakening of the evil inclination	120
e.	Financial prosperity	120
f.	Torah Study	121
iii -	The Non-Jews during the era of the Mashiach	121
a.	Acceptance of Hashem	121
b.	Non-Jewish attitude toward the Jews	121
c.	Converts during the time of the Mashiach	122

APPENDICES **123**

APPENDIX A. MAN – BEFORE & AFTER THE SIN **124**

APPENDIX B: MISCELLANEOUS ISSUES REGARDING MASHIACH **133**

a.	The necessity of teshuvah	134
b.	The genealogy of the Mashiach	134
c.	The soul of the Mashiach	135
d.	<i>Midrashim</i> which seem to indicate that some <i>mitzvos</i> will be changed	135

APPENDIX C: BELIEF IN THE MASHIACH - A PRINCIPLE OF FAITH? **137**

APPENDIX D: THE WAR OF GOG U'MAGOG **139**

<u>APPENDIX E: ELIYAHU HANAVI</u>	<u>142</u>
<u>APPENDIX F: THE TEN TRIBES</u>	<u>144</u>
<u>APPENDIX G - TWO MESSIAHS</u>	<u>146</u>
<u>APPENDIX H: THE NESHAMA</u>	<u>149</u>
<u>APPENDIX I: SOURCES</u>	<u>153</u>
i - Olam Hazeh VeOlam Haba:	154
ii - Mashiach:	154

SECTION ONE - THIS WORLD AND THE NEXT

CHAPTER ONE: STAGES IN HISTORY AND THEIR PURPOSE

- i. Summary of stages in the Two Worlds
- ii. This World and the Next – Overview
- iii. The Purpose of This World
- iv. Man
- v. Man Completes the World
- vi. The Extent of Man's Power as G-d's Partner in the Creation
 - a. The Structure of the World
 - b. Man Completes the World
- vii. This World
 - a. The Neshama in This World
 - b. Freedom of Choice
 - c. Five levels of the Neshama-Guf relationship:
 - d. The First Man and Women before the חטא – Mashiach by Shabbos:
 - e. The אבות
 - f. מעמד הר סיני
 - g. The Beis Hamikdash and Golus
 - h. After חטא העגל until today
 - i. Death and Olam HaNeshamos
- viii. The Messianic Era
 - a. The deeper purpose of the Messianic Era
 - b. The Messianic Era in the Torah:
 - c. Hashem will never forsake the Jewish people
- ix. Olam Haba and Techiyas HaMeisim
 - a. Two Resurrections
 - b. Mechanics of the resurrection
 - c. The Broader Perspective of the Resurrection
- x. The One Thousand Year Destruction & The Reconstitution of The World
- xi. The Yom HaDin HaGadol, Reward and Punishment
 - a. The Yom HaDin HaGadol
 - b. Reshaim
 - c. Reward is a Natural Outcome of the Person's Actions
- xii. Why is Olam Haba/Techiyas HaMesim not mentioned in the Torah?

CHAPTER ONE: STAGES IN HISTORY AND THEIR PURPOSE

NOTE CONCERNING DIFFERING OPINIONS:

Many of the issues below, in particular those which have to do with the Mashiach, are the subject of מחלוקת among the Rishonim and the Achronim. This is because, according to the Rambam, there was no clear מסורה on these issues¹. However, although we have often noted these differences, we have generally brought down one approach, as per the writings of the Ramchal, Rav Dessler, Rav Tzadok HaCohen and Rav Chaim Friedlander. These giants in Torah appear to have distilled the main-stream approach to these issues, based on the Zohar and other classic sources in Chazal. The three sefarim which we have relied on in particular are the דרך ד', the דעת תבונות of the רמח"ל, and the שפתי חיים of ר' חיים פרידלנדר.

It should be noted that on one such issue, that of Tachiyas HaMeisim, we have not followed the Rambam, whose view is that Tachiyas HaMeisim is only an intermediate stage towards Olam HaBa². From the time of the Achronim, the emerging consensus appears to go against the Rambam³.

¹הלכות מלכים פרק יב הל' ב: וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו שדברים סתומים הן אצל הנביאים גם החכמים אין להם קבלה בדברים אלו

²הרמב"ם פ' ח מהלכות תשובה הל' ב:

העולם הבא אין בו גוף וגויה אלא נפשות הצדיקים בלבד בלא גוף כמלאכי השרת הואיל ואין בו גויות אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא דבר מכל הדברים שגופות בני אדם צריכים להן בעולם הזה ולא יאדע דבר בו מן הדברים שמאריעין לגופות בעולם הזה כגון ישיבה ועמידה ושינה ומיתה ועצב ושחוק וכיוצא בהן כך אמרו חכמים הראשונים העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא תשמיש אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהן ונהנין מזיו השכינה הרי נתברר לך שאין שם גוף לפי שאין שם אכילה ושתייה וזה שאמרו צדיקים יושבין דרך חידה אמרו כלומר הצדיקים מצויין שם בלא עמל ובלא יגיעה וכן זה שאמרו עטרותיהן בראשיהן כלומר דעת שידעו שבגלגלה זכו לחיי העולם הבא מצויה עמהן והיא העטרה שלהן כענין שאמר שלמה בעטרה שעטרה לו אמו והרי הוא אומר ושמחת עולם על ראשם ואין השמחה גוף כדי שתנוח על הראש כך עטרה שאמרו חכמים כאן היא הידיעה ומהו זהו שאמרו נהנין מזיו שכינה שיודעים ומשיגין מאמתת הקב"ה מה שאינם יודעים והם בגוף האפל השפל. נהשגת הראב"ד - העוה"ב אין בו גוף א"א דברי האיש הזה בעיני קרובים למי שאומר אין תחיית המתים לגופות אלא לנשמות בלבד וחיי ראשי לא היה דעת חז"ל על זה שהרי אמרו כתובות (דף ק"א) עתידין צדיקים שיעמדו בלבושיהן ק"ו מחסה וכו' וכן היו מצוין לבניהם (שבת קי"ד) אל תקברוני בכלים לבנים ולא בשחורים שמא אזכה וכן אמרו (סנהדרין צ"ב) שלא ישובו הצדיקים לעפר אלא עומדין בגוייתם וכן אמרו (שם סנהדרין צ"א) במומם עומדין ומתרפאין וכל אלה מוכיחים כי בגוייתם הן עומדין חיים אבל אפשר שהבורא ישים גוייתם חזקות ובריות כגויות המלאכים וכגוית אליהו זכור לטוב ויהיו העטרות כמשמען וכפשוטן ולא יהיה משל:

והראב"ד השיג אליו שלא הזכיר תחיית המתים. אבל הנושא כלים כבר ביארו שהרמב"ם בודאי מאמין בתחיית המתים, וכן כתב הוא בעצמו בהל' תשובה פ' ג הל' ו' שמי שאינו מאמין בתחיית המתים אין לו חלק לעולם הבא אלא שאין זה עיקר התכלית. וכן כתב בעצמו בפרק חלק ובמאמר תחיית המתים שאין תחיית המתים התכלית האחרונה שבתכלית זו, הנקראת עולם הבא, אין מציאות גופות וראייה לשיטת הרמב"ם במדרש הנעלם בזה"ק פ' תולדות (צינוני מהר"ן)

³כן דעת הרמב"ם (שער הגמול), והר"ע מברטנורה (סנהדרין פ"י משנה א ד"ה כל) והרמח"ל (דעת תבונות), והרב חיים פרידלנדר ועוד

i - Summary of stages in the Two Worlds

עולם הבא	עולם הזה			
6. תחיית המתים (בלי מיתה)	5. ימות המשיח	1. קודם החטא או אחר מתן תורה (עד חטא העגל)		
7. תחיית המתים		4. תחיית המתים לצדיקים	a) ריקוב הגוף b) עולם הנשמות 3. מיתה	2. אחר החטא או אחר חטא העגל
				ימי עבודה

1. Adam HaRishon before the חטא would have gone straight into ימות המשיח. We again reached this level after מעמד הר סיני when הנחש של החטא but we lost it with the חטא העגל.

2. After the חטא we were at the same level as after the חטא העגל. Now, to correct this situation, there is:

3. Death which leads to a separation of the body and the soul:

- The body goes into the ground where it rots, becomes a part of the dust, and thereby purifies itself, allowing it to be reconstituted in a pure form later.
- The soul goes to the עולם הנשמות/גן עדן where it continues to grow until it can be reunited with the body.

4. At the beginning of ימות המשיח there is the first תחיית המתים, which is for the צדיקים, so that they can experience the Messianic Era.

5. ימות המשיח, which now really comprises two stages of growth – returning to the level of אדם הראשון before the חטא and then going on to the level of ימות המשיח proper.

6. At the end of ימות המשיח there will be a יום הדין הגדול which will lead into the final stage of תחיית המתים. Had the first Man and Woman not sinned there would still have been a stage equivalent to תחיית המתים even though there would not have been מיתה. תחיית המתים in turn is divided into many stages.

ii - *This World and the Next – Overview*

According to Judaism, world history is divided into many phases. The two primary divisions comprise the history of the world from the beginning of the creation of the First Man until the Messianic Era, which we call This World, and the history of the world after the Messianic Era. The Messianic Era itself is strictly a part of this world, though it forms an intermediary between This World and The Next. The former can be considered the means¹, and the latter the ends². These two divisions, This World and The Next, have two environments, each of which is perfectly tailored for the goals of that stage³. Both are a function of G-d's desire to give to man in the most perfect way possible⁴. In both worlds, the נשמה is there to purify the body⁵. Since we are currently in the first environment, we call this "the This World" (or just 'this world'), and we call the second environment 'the Coming World' or 'the Next World'⁶, even though the Next World already exists.

This world is a world of choice and effort, created by the הסתר פנים⁷. Hence, this world is known as עולם העבודה. However, at a certain point we move from this

¹ מסילת ישרים (פ"א): שאם תכלית בריאת האדם היתה לצורך עולם הזה, לא היתה צרך מפני זה שתנופח בו נשמה כל כך חשובה ועליונה ... כל שכן שהיא אינה מוצאה שום נחת רוח מכל עינוגי זה העולם.

² In the morning davening (ובא לציון) is included as a part of עולם הבא: יהי רצון ... שנשמור חוקיך בעולם הזה, ונזכה ונחיה ונראה ונירש טובה וברכה לשני ימות המשיח ולחיי העולם הבא

³ However, we will see later that these two environments are simply reflections of how much הארת פנים there is at that stage.

⁴ See below where we explain that both worlds rose out of the fact that G-d's perfect goodness led Him to give the maximum possible good to man. This World is necessary so that man not be merely a passive recipient of good but an active creator of good. The Next World was necessary so that we be as close to G-d as possible with respect to all His other middos.

⁵ וככתב בדעת תבונות (דף נה) שבאמת משה רבינו זיכר את גופו בעולם הזה כל כך עד שהיה נראה הקרן אור של נשמתו על גופו וחונך ואליהו נתעלו לשמים בגופם ממש (דעת תבונות נה) ושם דף נז: כי עתה בעה"ז הנה הגוף גס וחשוך בעל החסרונות, ויש לנשמה להגביר עליו ההארה והקדושה לשכבו ולהזהירו

⁶ דרך ד' ח"א פ"ג ט' ד

However, we will see later on that at a deeper level both these environments are really more superficial and deeper perspectives of the same thing.

⁷ דעת תבונות במשך כל אורך הספר:

The הסתר פנים is created in two ways:

i-Limiting the Soul Inside of Man: The דרך השם explains that since the נשמה of man is much closer to גוף, it is therefore much more energetic. (It is much closer to the source of all life and energy.) Given free reign, the soul will always take over the body, completely control it, and drag it up to the highest point which the body can go. However, there would then be no choice and no עולם הזה. G-d therefore chains the soul to a corner, so to speak, not allowing it full expression in this world. This gives the body a chance to express itself as well, giving man a balance between spirituality and physicality. However, it also means that whenever a person looks deeply into himself he will find that he is essentially spiritual.

ii-Hiding His face outside of Man: G-d is below the surface in this world. He is not readily seen unless we actively look for Him. This is known as הסתר פנים.

type of relating to G-d to a world where there is no choice, where all we experience is spirituality. Since our starting point to experience this spirituality is the spiritual level we achieve in this world, עולם הבא is called עולם הגמול, the World of Reward. The דרך השם sums this up as follows:

דרך ה' חלק א, פרק ג, א-ד:
ואמנם גזר טובו יתברך שמו שיהיה גבול להשתדלות הזה המצטרך לאדם להשיג השלמות וכשהשלים
השתדלותו ישיג שלמותו¹ וינוח בהנאתו לנצח נצחים על כן החקקו לו שני זמנים אחד זמן העבודה ואחד
זמן קבול השכר וכו'
ואמנם על כן נבראו שני העולמות עולם הזה ועולם הבא עולם הזה המקום והחקים הטבעיים שלו הם מה
שראו לאדם כל זמן ההשתדלות והעולם הבא המקום והחקים שלו הם מה שראוי לו בזמן קבול השכר
וכו'.

The Sages describe the World to Come as follows:

העולם הבא אין בו אכילה ושתייה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה²

Although the Rambam was of the opinion that עולם הבא refers to the spiritual world the soul enters after the death of the body³, the majority opinion is that עולם הבא refers to a new stage of this world which follows the final resurrection⁴. Therefore, people will exist in

Klipos - results in a strengthening of the soul. טומאה expresses itself in the קליפות, or shells which surround the נשמה. However, in ימות המשיח and onwards, the קליפה will also be in a state of קדושה:

רמח"ל מאמר על הגאולה ח"ב: והנה עתה היתה הקלפה טמאה ... אבל כשתעבור מן העולם ... הקלפה תהיה גם היא במדרגת קדושה ... בהיות הקלפה טמאה, אז היא מחשבת האור, ונשאר רק חשך ולא אור, אבל בהיות הקלפה סוד הגבורה לבד, הנה גם היא תאיר ולא תחשיך וכו'

¹ היינו שמטרת ההשתדלות היא להשיג את ההנאה אח"כ וכדאיתא באבות, פרק ד, כא
רבי יעקב אומר העולם הזה דומה לפרודודור בפני העולם הבא התקן עצמן בפרודודור כדי שתכנס לטרקלין

² עיין הסברו של המהר"ל פרשת יתרו (דף קד) ד"ה מכאן שהנהנה

³ פ"ח מהל' תשובה הל' ב: העולם הבא אין בו גוף וגויה אלא נפשות הצדיקים בלבד בלא גוף כמלאכי השרת. וגו' ע"ש ועליו השיג הראב"ד ז"ל דברי האיש הזה בעיני קרובים למי שאומר שאין תחיית המתים לגופות אלא לנשמות בלבד וגו' אבל ברור שהרמב"ם מונה תחיית המתים כאחד מ"ג עקרי התורה (הקדמה לפרק חלק) אלא נראה שאינו חושב שזה השלב האחרון

⁴ Passages that seem to contradict the concept of the resurrection:

In the words of the prophets, there are passages which seem to indicate the impossibility of resurrecting the dead. Among them are:

איוב יד, יד
אם ימות גבר היחיה

איוב ז, ט
כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה

תהלים פח, יא
הלמתים תעשה פלא אם רפאים יקומו יודוך סלה

תהלים עח, לט
רוח הולך ולא ישוב

What is the meaning of these and similar passages? The Rambam explains that in general, the prophets spoke in terms of the natural, known order of the world. Accordingly, they spoke of human

מצוות with both body and soul¹. Since the body was involved in achieving the מצוות, it therefore must be involved with the reward:

דעת תבונות ס' סח (דף נג): כי לא יתכן שיהיה הגוף עמל ולא לו, והרי אין הקב"ה מקפח שכר לכל בריה²

As we will explain in greater detail later, the נשמה will then purify the body³.

iii - *The Purpose of This World*

We explained above that the purpose of creation was that G-d, being perfectly good, wanted to share that goodness with others⁴, "a perfect act of altruism and love"⁵.

דעת תבונות (ס' יח דף ד):
מחוב הטוב הוא להטיב⁶

beings dying, never to return. However, this does not contradict miraculous events, such as the resurrection, which are mentioned elsewhere:

רמב"ם, איגרת תחיית המתים, ד
ואמר במענה השאלה הראשונה שדברי הנביאים ולשון הספרים אמנם הם מספרים טבע המציאות הנהוג הנודע וידוע שטבע זאת המציאות הוא התחבר נקבות בעלי חיים חכריהם והולידם הדומה וצמיחת הנולד מעט מעט עד שימות האיש ההוא. ואין מן הטבע שישוב האיש ההוא ויתהוה שנית אחר מותו... אבל יכלו ויתכו מעט מעט עד שישובו אל היסודות וכו'
זהו אשר בטבע וכפי הענין ההוא באו הפסוקים ההם כלם ואין הפרש בין אומרו (איוב יד, יד) "אם ימות גבר היחיה" או אומרו (במדבר כ, י) "המן הסלע הזה נוציא לכם מים" שאין זה בטבע אבל נמנע בו אלא שכבר יצאו מים מן הסלע ההוא במופת, כן תחיית המתים אמנם היא מן המופתים.

R' Saadyah Gaon explains that these passages are only an indication of *man's* inability to rise from the dead on his own. השם, however, is certainly able to resurrect the dead.

רס"ג, אמונות ודעות מאמר השביעי, ג
אין כוונת החסידים בדברים אלו שאין הבורא יכול להחיות את המתים והיאך יתכן שיתפלל לפניו בזה והוא יודע שהוא יכול על כל אלא כוונתם בכך תיאור קוצר יכולת האדם אחר ירידתו לקבר וחולשתו מלהקים את עצמו או להתעורר משנתו או לחזור לביתו וכו'

¹ רס"ג, אמונות ודעות, המאמר התשיעי, ה
הגמול והעונש על הגוף והנפש יחד כי הם פועל אחד

רמב"ן שער הגמול, סימן שמו
תחיית המתים הוא השכר הכולל הגוף והנפש והוא העיקר הגדול שהוא תקות כל מקוה להקב"ה והוא העולם הבא שבו ישוב הגוף כמו נפש

² וכן ביד רמה סנהדרין צ. ד"ה וענין:
והרי ביארנו ממשותן של פסוקים וכח המשניות והמשמעות שהעלה"ב שמשלמין בו שכר לצדיקים ונפרעין בו מן הרשעים אי אפשר בלא גוף וכן קבלה פשוטה ביד כל ישראל איש מפי איש הלכה למשה מסיני וכ"כ רבינו סעדיה ז"ל בספר האמונות וכן כתבו כל הגאונים בספריהם וכן הדעת נוטה לכך שכשם שמדת הדין נותנת לשלם שכר לנפש על ישרה וליפרע הימנה על מעלה כך מדת הדין נותנת לשלם שכר לגויה על ישרה וליפרע מעלה וכו' עיין שם

³ רמח"ל, דרך ה', חלק א, פרק ג, י
והנה לפי שרש זה זמן הגמול האמתי דהיינו זמן קבול השכר שזכרנו למעלה ומקומו הוא אחר התחיה בעולם שיתחדש והאדם יהנה בו בגופו ובנשמתו בהיות גופו מזכך על ידי נשמתו ומוכן על ידה להיות נהנה בטוב ההוא

⁴ דרך ד' א ב א: חפצו ית"ש להטיב לזולתו

⁵ R. Aryeh Kaplan, *Handbook of Jewish Thought*, 3:4

⁶ עיין בעיונים של הרב חיים פרידלנדר הארה 2

In His desire not only to give, but to give as perfect as possible¹, G-d created the world in such a way that we could get as close to Him as possible². Getting close to G-d is the greatest possible pleasure which man could possibly experience:

מסילת ישרים פ"א:
האדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכירתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא³.

This required that G-d create a two stage process, This World and The Next:

מסילת ישרים שם:
ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרפת לדבר הזה. אך הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה, הוא זה העולם. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ד): העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא.

For, had G-d simply created man as spiritual as possible to begin with, man would be very far from G-d in one respect: G-d would be an active bestower of good, whereas man would be a passive recipient of good⁴. G-d would be a giver, and man would be a taker, getting his reward as a handout like charity to a pauper. Man would be far away from G-d on this vital point⁵.

In order to overcome this, G-d had to create man in such a way that he, man, could be an active creator of goodness in his own right⁶, a giver and not a taker, someone who earns his reward⁷. Or, put differently, the creation had to be structured in such a way that man could earn his reward⁸. Man is therefore created a certain distance away from G-d and given the

¹ דרך ד' שם: לא יספיק לו בהיותו מטיב קצת טוב ... בהיותו מטיב תכלית הטוב שאפשר לברואים שיקבלו

² דרך ד' שם: בהיותו הוא לבדו ית"ש הטוב האמיתי, לא יסתפק חפצו הטוב אלא בהיותו מהנה לזולתו בטוב ההוא עצמו שהוא ית"ש מצד עצמו, שהוא הטוב השלם והאמיתי

³ לשון המלא של המסילת ישרים שם הוא: יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו ולמה צריך שישם מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו. והנה מה שהורנו חכמינו זכרונם לברכה הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכירתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא. ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרפת לדבר הזה. אך הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה, הוא זה העולם. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ד): העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא

⁴ דרך ד' א ב ב: ואולם גזרה חכמתו, שלהיות הטוב שלם, ראוי שיהיה הנהנה בו, בעל הטוב ההוא; פירוש מי שיקנה הטוב בעצמו, ולא מי שיתלוה לו הטוב בדרך מקרה.

⁵ It is important to understand that not everything a person gets in the World to Come is acquired in This World. Only the one (though vital) attribute of being a creator of good is acquired through This World. Even without This World, though, we would have been close to G-d with respect to all His other attributes.

⁶ דרך ד' חלק א, פרק ג, א-ד
כבר זכרנו היות האדם אותה הבריה הנבראת לדבק בו יתברך שמו והיא המסלת בין השלמות והחסרונות והיכלת בידו לקנות השלמות... על כן נברא האדם ביצר טוב וביצר רע והבחירה בידו להטות עצמו לצד שהוא רוצה וכו'

⁷ דעת תבונות יח: שראוי שיהיו המקבלים אותה – מקבלים אותה ביגיע כפם, כי אז יהיו הם בעלי הטוב ההוא, ולא ישאר להם בושט פנים בקבלם הטוב

⁸ דרך ד' א ב ב

choice to do good or evil¹. For this person, evil had to be created in a special act by G-d². By choosing to do good, i.e. by choosing to do G-d's Will, man creates good in his own right, thereby imitating G-d also in this respect³. G-d creates an environment which is perfect for this, עולם הזה. Once man has acquired this trait of being a "creator" of good, he is now ready to leave this environment and enter a second environment, one perfect for getting close to all of G-d's other attributes.

So G-d delays His great desire to give to man as much as possible, because this way He can give to man even more. Even man's pure נשמה, prior to going into the body, is no better than a מלאך, taking its enjoyment of the השכינה as a handout⁴. "G-d has this enormous love for His creations; He just wants to shower them with good. But, He restrains Himself; He forces Himself to not shower them with all the good He can now, so that He will be able to give them a greater good later. He could give us more pleasure than we can possibly imagine right now. But, if He were to do that, it would not be the most enjoyable level of pleasure possible, which is earned pleasure. Because of this, G-d puts Himself in the strange position of waiting for us to do His will so that He, in turn, can exercise His will, which is to do good for us⁵."

הסתר פנים

In short, man needed two things:

¹דרך ד' א ב ב: ועל כן גזר וסידר שיבראו עניני שלמות ועניני חסרון, ותברא בריה שיהיה בה האפשרות לשני הענינים בשוה, ויתנו לבריה אמצעים שעל ידם תקנה לעצמה את השלמות וגו'

²אור גדליהו, פרשת מקץ ס' א ד"ה במדרש: בחושך כתיב לשון בריה שהוא ברית הדבר יש מאין, ואצל אור כתיב רק יצירה שהיא דבר יש מיש, כי חושך הוא בריאה של הסתר המכסה את האור ... וכמו שכתוב ... ובורא את הרע .. והרה"ק ר' צדוק הכהן מביא קושיא בשם המגיד הרבי ר' בער שבכל ששת ימי הבריאה לא מצינו בקרא בריאת הרע כלל, והאיך כתיב בורא את הרע, ומתוך שם כי הפסוק מכוון לבריאת החושך.

³Such imitation of G-d is perforce imperfect, but this is as far as a created being can go:

דרך ד' א ב ב: ותראה שזה נקרא קצת התדמיות, בשעור שאפשר, אל שלמותו ית"ש. כי הנה הוא ית"ש שלם בעצמו, ולא במקרה. אלא מצד אמיתת ענינו מוכרח בו השלמות ומשוללים ממנו החסרונות בהכרח. ואולם זה אי אפשר שימצא בזולתו, שיהיה אמיתותו מוכרחת לו השלמות ומעדרת ממנו החסרונות.

"Although some may stray through their own choice, this is the price that must be paid so that the reward for those who choose good will be maximized" (R. Aryeh Kaplan, Handbook of Jewish Thought, pg. 26)

⁴דעת תבונות דף קסח: והנה הנשמות עצמן טרם רדתן לגוף אינו אלא ככל שאר הנבראים – תלויים בבורא יתברך, לפי שאין להם שם עבודה ובחירה. רק אחר רדתן לגוף אז ניתן להם הבחירה, ואז בדבר הזה תלויות בעצמן

⁵Penina Raice, Moreshet, 1998.

Man becomes something which ultimately has the ability to strengthen or weaken G-d. By doing His will, as He set forth for us, we strengthen Him, and by neglecting His will, we weaken Him (The ספרי, on דברים לב:יח, explains how we weaken Hashem, and says that when Hashem comes to do good for us, we anger Him and thus prevent Him from doing good for us. The ילקוט שמעוני adds that when we do the will of Hashem, we add to His strength, as it says in במדבר יד: במדבר יד (ועתה יגדל נא כח ד': במדבר יד). The Rabbis explain this very clearly when they tell us that not only do we add strength to this world when we do G-d's will, but that our actions even influence the upper spheres of His court. This obviously refers to our actions affecting the spiritual in addition to the physical. (דעת חכמה ומוטר 115 דף) (376), שלא תחזיק לי טובה

- a-Moral and spiritual autonomy;
- b-A (seemingly balanced) choice between good and evil.

To effect this, G-d 'limited Himself' (צמצום), He created an 'empty space'¹ in which He could create a world in which He would be so limited². This allowed not only the 'space' for a creation, but also the possibility of hiding Himself to various degrees (הסתר פנים), a factor vital to our freedom of choice. He then proceeded to create beings 'in His image' with qualities that were similar to His own, i.e. the ability to create and destroy.

The mechanism which G-d uses to create choice in this world is הסתר פנים, a hiding of His Face. עולם הזה is a state of הסתר פנים while עולם הבא is a state of הארת פנים³. (There are actually many degrees of הסתר and הארת פנים.) When there is הסתר פנים it is hard to see that everything ultimately reflects G-d's unique Oneness; things seem to be material, having independent existence, each one with its own identity⁴. This applies to our body as well (though not to our soul)⁵. In reality, G-d is only hidden, not absent, and it is this which allows us to use the very materials which seem so distant from G-d to actually get close to Him⁶.

Successive degrees of גילוי יחוד begin from the time of the Moshiach. At that stage we will see that all of history contributed to that revelation of His Oneness and that, even when and where He seemed hidden, G-d was in fact completely behind all that happened and existed.

iv - *Man*

In order to allow man to become a creator of good, G-d needed to endow him with considerable spiritual strength with which he can control his own actions and the world around him. On the other hand, in order to maintain the choice to make this good his own achievement, he had to have a self-dimension which was quite removed from the spiritual. Hence man is a mysterious synthesis of body and soul. But man's body is not there just to equalize things out and to give him choice. The only way that man can really influence this world and sanctify it is if the soul makes a partnership with the body⁷.

¹It is important to note that the צמצום, or the empty space that He created, is what allows Him to be so limited. Outside of this space, He is not so limited. So, despite the fact that we do have some control over Him and can weaken Him, that is only within the context of our world. If we do not do His will and thereby do not allow Him to do good for us, the world would self-destruct. (This is what is meant by the midrash which says that if Bnei Yisroel had not accepted the Torah the world would revert to תוהו.)

²The Aryeh Kaplan Reader, Paradoxes, pg. 133

³דעת תבונות באורך כל הספר

⁴דרך ד' א ד ג: והמקום אשר הוא בתוכו, גם הוא חמרי וחשוך, וכל הנמצאים שבו חמריים

⁵דרך ד' א ג ב: ...האדם מורכב משני הפכים, שהיינו מנשמה שכלית וזכה – וגוף ארצי ועכור

⁶דרך ד' א ד: ... האדם ... יוכל מתוך החומר עצמו והעסק הגופני השיג את השלמות וגו'

⁷נפש החיים שער א' יב: הנפש, רוח נשמה (נר"ן) של האדם אין ביכולתם לקשר העולמות עד רדתם למטה בגוף האדם כנ"ל. כי לתקן עולם העשייה הוצרכו בהכרח להתלבש בגוף העולם המעשה

Man's body and soul are integrated such that our consciousness about ourselves combines both these elements. But each of these two components, body and soul, are not mono-dimensional. G-d created man in such a way that he has within him the full range of material and spiritual gradations that exist in the world around him.¹ For this reason man is called the **עולם הקטן** while the world outside of man is called the **עולם הגדול**. Man is called a world because he truly is a parallel of the **עולם הגדול** we see outside of ourselves. Man has five levels of soul². Each one of these exists at a level of one of the worlds or universes described above³. (Two of these levels of soul are so elevated that they cannot be contained by the body and therefore are connected to but above the body.) Therefore man's spirituality truly extends through all of reality⁴.

If we were to make a graph of the **עולם הגדול** (see below) we would be able to place each created being at a specific point on the graph. Minerals and earth would be low down, then plants, then animals. High up would be different kinds of **מלאכים** such as **שרפים**, **אופנים**, and **חיות הקודש**. The instinct would be to place man in the middle, above the animals but below the angels. But this is a mistake. According to what we have been saying, man is not a point on the graph. Man is a line as long as the entire graph of **עולם הגדול**.

עולם הגדול – The World	Man – עולם הקטן
	יחידה
עולם האצילות	חיה
עולם הבריאה	נשמה
עולם היצירה	רוח
עולם המעשה	נפש

v - *Man Completes the World*

When G-d created the world He created it incomplete and imperfect⁵. G-d then gave man the power and the mandate to be able to complete the world which He had begun. Man

¹ רוח החיים (אבות) פ"ה: בעשרה מאמרות: האדם הוא כמרכז הנקודה אשר עם קוטנה קוי כל הקצות נמשכות **אחרי** חמ"ש הקב"ה נעשה אדם ר"ל כולנו נעשה וניתן בו כח מכולנו

² נפש, רוח, נשמה, חיה ויחידה (דרך ד')
 עיין בנפש החיים שער א' פ' טו - יח להסבר של הנפש, הרוח והנשמה ושם (פ' יז) כתב שבחינה הנמוכה של הנשמה (מלכות) נעשה הפנימיות של הבחינה העליונה (כתר) של הרוח וכן בנוגע לרוח ונשמה ושם (פ' יח) כתב שכשהאדם חוטא, אינו נפגם כלל הנשמה שלו

³ Thus the נפש exists at a level of המעשה, the רוח at a level of היצירה, the נשמה at a level of הבריאה, the חיה at a level of האצילות. The יחידה exists at a level above these four levels, a level known as אדם הקדמון.

⁴ נפש החיים שער א' פ"ו: וזה כל האדם שכל כח פרטי שבו מסידור נגד עולם וכח אחד פרטי מסוד השעור קומה של כלל הכחות והעולמות ע"ש ובהג"ה שם שמבאר שם שקומת האדם מן העולם עד סוף העולם היינו כל העולמות

⁵ This is known from one of the names of G-d, Sha-dai, which means, the One who told the world to stop. Our Rabbis explain that He did not let the world reach the ultimate state of perfection, but rather stopped it in the middle, and left it to man to do תקן עולם.

was given the job to finish creating the world, to bring the world to its perfect state¹. By doing so, man becomes a partner with G-d in the creation².

G-d then proceeded to give us all the details necessary to finish, or perfect, the world³. He gave us the Torah, which teaches us the מצוות, which effect the perfection of the world (תקון עולם), and He gave us the spiritual power that comes as a result of doing those מצוות⁴. So, He has allowed us to earn our reward in the truest sense and to thereby have an unusually intimate relationship with G-d⁵.

What emerges is that while in this world man is able not only to make himself holy and thereby prepare himself for the world to come, but he is able to sanctify the world around him as well⁶. Hence, he is able to translate the environment of this world into the environment of the next. Stated in this way, the World to Come is not simply the reward of this world⁷. It is reward only in the sense that the starting point in the next world is predicated upon the achievements in this world.

When we do G-d's Will by sanctifying the world around us we actually 'make place' for G-d in the world⁸. G-d set up This World in such a way that His Will is to respond to our actions rather than to initiate. Although "He wants a dwelling place in the lower worlds", He leaves this to us to create. We do this through every act of holiness we perform. By choosing to do what He asks of us we are 'allowing' Him to be with us. This is the greatest type of giving possible. Of course He does not need this, but He wills it to be so.

¹דעת תבונות דף קסח: כי באמת חלק היניחו [לצדיקים] בתיקוננו של עולם ובשכלול הבריאה ... עד שנמצא תיקון הבריאה, כביכול מחולק בין הקב"ה והצדיקים, שאינו נשלם אלא בשניהם.

²דעת תבונות דף קסח: ותראי כמה כבוד גדול חלק הבורא ב"ה אל הצדיקים שחשבם לשותפים אליו, וכמו שאמר ד"ל (זהר ח"א, ה.) עמי (Ami) אתה – עימי (Imi) אתה.

³דעת תבונות ס' כב דף ו: אמר השכל: ... אמנם השלמות נוכל להבין אותו עתה בכלל, ולא בפרט, אלא שבדעתנו אותו בכלל, נבין למפרע החסרונות בפרט, כי על כל פנים כל חסרון הוא העדר השלמות ההוא

⁴דעת תבונות דף קע: כח עבודה אינה ניתן [לכלל ישראל] אלא מידו יתברך, וזה מה שנתן להם בשעת מתן תורה, ומה שמקיים ומחדש לכל אחד ואחד תמיד. ותראי שזהו ההפרש שבין המצווה ועושה למי שאינו מצווה ועושה, כי האדם המצווה יש כח בידו, מסור ממנו יתברך, שיתקן במעשיו התיקונים המצטרפים בבריאה, מה שאינו כן שאינו מצווה. וראיה לדבר: הכהונה – שהכהן העובד מתקן כל העולם, ורעבר חילל וגו'

⁵דעת תבונות דף קסח: והנה, כביכול, כנסת ישראל לבו גם בהקב"ה כאשה לבעלה, וזה מצד שיש לה פתחון פה לפניו ויכולה להרים ראש, אשר לא "כמאן דאכיל דלאו דיליה דבהית לאסתוכלי באפיה" (ירושלמי פאה פ"א ה"ג), אלא הננים מזיו השכינה מתוך שמחה והרמת ראש.

⁶All men, Jews and non-Jews, are capable of using the physical world as an instrument for their own spirituality. However, there is another level which can only be achieved through the Torah. This is the level of sanctifying the spiritual, מקדש הגשמיות. When a Jew uses the physical world he not only affects himself but he affects the world he uses as well. Thereby, he is able to, מתקן העולם, to sanctify the world and to connect it back to G-d. This is the main difference between a Jew and a non-Jew:

דרך ה': חלק שני - פרק ד' ס"ט:
ואולם במעשיהם של ישראל תלה האדון ב"ה תקון כל הבריאה ועלוייה... אך מעשה האמות לא יוסיפו ולא יגרעו במציאות הבריאה ובגלוי ית"ש או בהסתירו...

⁷In fact, we did not use the word reward in our explanation at all.

⁸What we are really doing is revealing His presence which was always there albeit in a more hidden form.

One example (and the most literal way) in which we do this is by the building of the Temple. Despite the fact that G-d gave us the blueprints, exact details of how to build it for Him, we are nevertheless giving to Him in the way that He willed it to be so, as we are the ones who build it.

Within this home that we have built for Him we are capable of further giving back to Him, again through prescribed methods. When He describes and details the sacrifices we are to bring, He says, "for a pleasant smell before Me". He tells us (because without Him telling us explicitly we would have no basis for such knowledge), what will give Him pleasure. He enables us to give back to Him¹.

vi - *The Extent of Man's Power as G-d's Partner in the Creation*

a. **The Structure of the World**

In order to appreciate the full glory of man and what he does in the world, we have to briefly explain the structure of the world. The material world we see around us is only a small part of the total structure of the world. Above this עולם המעשה² are another three worlds³, and above those there are other huge expanses of spirituality⁴. These worlds, עולם היצירה, עולם האצילות and עולם הבריאה, are parallels of each other (as they are of עולם המעשה). Each one replicates the other at a higher spiritual level and level of completeness⁵. They are also linked so that an effect in one of these worlds will generally transmit that effect to the worlds above and below it. The מלאכים, the כוכבים and other forces and beings each exists at a certain level, i.e. in a certain world. Their primary role is to transmit forces from a higher world to lower ones.

In general, the world might be affected by G-d manifesting His Will at a very high level which then 'chains down' (משתלשל) through all the worlds until it reaches the עולם המעשה. Or it may work in the opposite direction. Man may do something in עולם המעשה which then affects all the worlds above Him. This structure is vital for man to be able to take his place as the center of the creation. It explains how man, though he may seem like an insignificant speck in the cosmos, is really its primary mover and shaker.

b. **Man Completes the World**

Above (a) we showed that there are many parallel and linked worlds, one more spiritual than the other. When we talk of man's power to effect holiness in this world we need

¹Selections of the above paragraphs are taken from Penina Raice, Moreshet essay, 1998

²נפש החיים שער א פ' יג בהגה: לכן נקרא עשייה המורה על תקון הדבר מלשון ויתן אל הנער וימהר לעשות אותו

³These worlds are in turn divided each into 10 Sefiros.

⁴אמנם א"א לנו לייחס אפילו במופשט לשום דבר מעל עולם האצילות וכמו שכתב הנפש החיים שער א פ' יד בהגה: ועולם הראשון ... אשר אנו יכולים לכנותו בשם נקרא אצילות ... כי עולם האצילות הוא הכל אלוקות גמור

⁵נפש החיים שער א פ"ו: שלא כל העולמות שוו בשעורן בענין הפגם והקלקול. שבתחתון הוא הריטה וחורבן ר"ל, ולמעלה מניעה האור, ובעליון יותר ממנו גורם רק התמעטות השפעת אורו או הקטנתו, וביותר גבוה ונעלם וגו' ע"ש

to understand that this includes all of these worlds¹. Man's actions, even the smallest gestures, turn out to have cosmic implications². Man can relate to all of the cosmos and elevate it because there is something inside of him which is the parallel to all that is outside of himself³.

The world has 3 primary dimensions: time, space and the spiritual, i.e. man's soul. Each one of these is in parallel to the other. Each has its core holiness radiating out. Thus man's heart, for example, is the equivalent in soul to the Holy of Holies in the Temple in the dimension of time⁴. But it is in fact man's spirituality, that whole world of the עולם הקטן, that sustains the other two dimensions⁵. This is because the soul of man ultimately reaches higher than these worlds⁶ and is therefore closer to the Source of spiritual energy. Every action and word⁷, in fact every thought of man⁸, impacts on all of these worlds.

Once man is informed that this is the extent of his power he has a responsibility to actualize this potential and will be held accountable if he does not⁹.

vii - This World

All of world history (in this world) can be understood as an attempt to reach the Messianic Era:

a. The Neshama in This World

¹ נפש החיים שער א פ"ג: כן בדמיון זה כביכול, ברא הוא יתברך את האדם והשליטו על רבי רבון כחות ועולמות אין מספר. ומספר בידו שיהא הוא המדבר והמנהיג אותם עפ"י כל פרטי תנועות מעשיו ודבוריו ומחשבותיו ... בכל העולמות

² נפש החיים שער א פ"ו: שכל מעשי המצוות שעושה האדם למטה גורמים תקונים גדולים בעולמות עליונים

³ נפש החיים שער א פ"ו: ובעשות האדם רצון קונו ית"ש באחת ממצות ד', התיקון נוגע לאותו עולם וכח העליון המקבילו לתקנו או להעלותו
שם פ' יד: והדבור הוא מבחינת רוח כמ"ש (שמואל ב כג) רוח ד' דבר בי, (ישעיה יא) וברוח שפתיו, וכמו שתרגם אונקלוס על הפסוק (בראשית ב) ויהי האדם לנפש חיה. לרוח ממלא

⁴ נפש החיים שער א פ"ד: והלב של האדם ... נגד הבית ק"ק ... ורמוזהו ז"ל במשנה פ' תפלת השחר יכין את לבו כנגד בית קה"ק

⁵ נפש החיים שער א פ"ד: ויפח באדם נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה ... ויהי באדם לא כתיב, אלא ויהי האדם ... שהאדם בנשמת החיים שבתוכו, הוא נעשה נפש חיה לרבוני עולמות אין מספר.

⁶ נפש החיים שער א פ"ה: כאשר נופח באפיו הנשמת חיים שהיא גבוה מהעולמות ופנימיותיה, אז ויהי האדם לנפש חיה להעולמות.

⁷ נפש החיים שער א פ' יג: מגיד לאדם מה שיחו ... מגיד לו סוד רזא דמלתא מה שגרם שיחו למעלה בעולמות העליונים

⁸ נפש החיים שער א פ' יב: שמעת שעולה על טוהר מחשבת האדם לעשות מצוה, תיכף נעשה רשמו למעלה, בשרשו העליון

⁹ נפש החיים שער א פ' יב: וכן קהלת אמר 'כי את כל מעשה האלוקים יביא במשפט על כל העלם' וגו' והיינו ... בעת עמוד האדם למשפט ... יחשבו גם כל מה שגרם וסובב ע"י מעשיו אם טוב ואם רע בכל הכחות והעולמות. זהו אמר מעשה האלוקים

(Note, for a description of the various levels of the Neshama and its function, see Appendix H, The Neshama; see also further below, C, The Five Levels of the Neshama-Guf Relationship)

Our connection to G-d is through our Neshamos¹, which is capable of also connecting the body to G-d.

Prior to the נשמה being put into the גוף, the נשמה was no different from any other created being – a complete taker of השם's goodness² with all the shame that implies³. However, after being placed in the body it can become an active force for good⁴. In this way, man⁵ shares with G-d the task of bringing the world to completion, becoming His partner in creation⁶. This partnership facilitates a type of intimacy with G-d which is a source of great joy⁷.

The fact that the נשמה combines with the גוף in an integrated being is a פלא which we do not fully understand⁸. The integration of the נשמה with the גוף requires that the expression of the נשמה be limited in this world, as we will explain in the section below.

The relationship of the Neshama to the Guf, is the relationship to G-d to the world⁹. G-d in this sense is the Neshama of the world. The relationship is parallel because man is really an Olam Katan, who parallels the world which the Olam HaGadol.

b. Freedom of Choice

Choice in this world is a function of two things:

I - The capacity of the human being to choose

¹ מדרש רבה ואתחנן פרשה ב: (לז) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך מהו בכל לבבך ובכל נפשך בכל נפש ונפש שברא

² דעת תבונות דף קסח: והנה הנשמות עצמן טרם רדתן לגוף אינן אלא כשאר הנבראים – תלויים בבורא יתברך, לפי שאין להם שם עבודה ובחירה.

³ דעת תבונות שם: בבושת מקבל הצדקה

⁴ דעת תבונות שם: רק אחר רדתן לגוף אז ניתן להם הבחירה, ואז בדבר זה הם תלויים בעצמן, ולא בבורא יתברך

⁵ היינו הצדיקים (שם)

⁶ דעת תבונות שם: ותראי כמה כבוד גדול חלק הבורא ב"ה אל הצדיקים שחשבתם לשותפים אליו, וכמו שארז"ל (זוהר ח"א ה): עמי אתה (אם פתח) – עימי אתה. (ע"ש באורך)

⁷ דעת תבונות שם: והנה כביכול, כנסת ישראל לבה גס בהקב"ה כאשה לבעלה, וזה מצד היות לה חלק בתיקון העולם עצמו, ... [ונהנים מזיו השכינה] [לא מתוך בושא אלא] מתוך שמחה והרמת ראש (ע"ש)

⁸ רמ"א א"ח סוף ס"א: שמפליא לעשות במה ששומר רוח האדם בקרבו וקושרו דבר רוחני בדבר גשמי ובאבני אליהו המובא בסידור הגר"א: ומפליא לעשות – שיש פליאה באדם שהרי הנשמה אינה צריכה לאכול אלא הגוף אעפ"כ אם לא היה אוכל ד' או ה' ימים היתה נשמתו יוצאת ממנו הרי זה פליאה גדולה וכי מאי איכפת לנשמה שהגוף אינו אוכל אלא הקב"ה זיווגם יחד שתרגיש הנשמה בצרכי הגוף

⁹ מדרש רבה ואתחנן פרשה ב: (לז) רבנן אמרי בוא וראה הקב"ה ממלא את עולמו והנפש הזו ממלאה את הגוף הקב"ה סובל את עולמו והנפש הזו סובלת את הגוף הקב"ה יחיד בעולמו והנפש יחידה בגוף הקב"ה אין לפניו שינה והנפש אינה ישינה הקב"ה טהור בעולמו והנפש הזו טהורה בגוף הקב"ה רואה ואינו נראה והנפש הזו רואה ואינה נראית

II -The הסתר פנים of הקב"ה which creates an environment where evil has the appearance of being a real alternative to goodness. The נשמה is so powerful that even under such circumstances it would naturally take over the body and energize it with pure spirituality. Therefore, as a part of the הסתר פנים, הקב"ה limits the operation of the soul in this world¹.

As a part of this הסתר פנים, G-d willed that there be an aspect of Creation which we would call the Psolet, or left over, of creation.

Although animals can also choose, they can only make petty choices such as discreet decisions whether to sleep or hunt, turn left or right, attack or purr². Only a human being can exercise choice between the inner essence of something and its outer superficiality³. This choice operates at different levels for different people and is called the threshold of choice⁴.

In ימות המשיח, although we will still maintain our capacity to choose (and therefore to choose evil), there will no longer be הסתר פנים. Since we will see things clearly⁵, evil will no longer appear as a reality for us and we will no longer have a יצר הרע⁶. Therefore, our natural instinct will be to choose good:

רמב"ן (דברים ל ו) ד"ה ומל ד' אלו קידך את לבבך: בימות המשיח תהיה הבחירה בטוב להם טבע... לא יהיה באדם חפץ אבל יעשה בטבעו מעשה הראוי

In עולם הבא (and עולם הנשמות) we will no longer have choice; however, we will still continue to grow, getting ever closer to the עולם של עולם forever. There is a significant difference between growth as a result of choice, and "choice-less" growth. Growth from choice can be revolutionary in nature, leading to dramatic changes in an instant. Choice-less growth, however, begins with an immediate purification of the body by the soul⁷, after which it can only be evolutionary⁸, following very definite spiritual (scientific) laws which הקב"ה determined for the World to Come.

c. Five levels of the Neshama-Guf relationship:

(See also above, B, The Neshama-Guf Relationship; For a description of the various levels of the Neshama and its function, see Appendix H, The Neshama)

¹ דרך ד' ח"א פ"ג ס' יג: גזרתו יתב"ש כובשת אותה, ומעלמת כחה וממעטת זוהרה, באופן שלא ימשך ענין זה.

² ז"ל הרמב"ן בראשית א כט: בעלי נפש התנועה יש להם קצת מעלה בנפשם נדמו בה לבעלי נפש המשכלת, ויש להם בחירה בטובתם ומזוניהם, ויברחו מן הצער והמיתה

³ שמעתי מהרב ראובן לויכטר שליט"א

⁴ מכתב מאלהו, קונטרס הבחירה עיין שם באורך

⁵ ביטול היצר לעתיד לבא יהיה ע"י ריבוי הדעת (ר חיים פרידלנדר הארה 136 בדעת תבונות)

⁶ אמנם בדעת תבונות (דף נח) כתב הרמח"ל שלא ישלוט היצר הרע כלל בנוגע לתחיית המתים

⁷ דרך ד' ח"א פ"ג ס' יג: מיד תזכך את הגוף זכוך גדול, ולא יצטרך לו הגידול מעט מעט ... זכוך ראשון

⁸ דרך ד' ח"א פ' ג ב' יג: ואח"כ יתעלו שניהם עלוים

The Ramchal describes the soul as a result of being created through **הארת פניו ית'**, whereas the body is a result of being created through **הסתר פניו ית'**. The various stages of history can then be described as stages of the **נשמה** getting increasingly powerful in relation to the body¹. The **דעת תבונות** describes five such levels² from This World until well after **תחיית המתים**³:

- i - The time of עבודה during the 6 thousand years: The body is in control, be it directed towards sanctity or profanity.
- ii - חידוש העולם: האלף השביעי: a preparation for חידוש העולם: All body faculties are present but not necessarily operative.
- iii - האלף השמיני: Limited control of the body with respect to some details - חידוש העולם והפיכתו לעולם רוחני וְ בּוֹ יִהְיֶה הַגּוֹף בְּטֵל, טַפֵּל לְנִשְׁמָה כַּךְ שִׁיכֵלּוּ שְׁנֵיהֶם בִּיחָד לִקְבֹּל אֶת הַשֵּׁכֶר הָרוּחָנִי.
- iv - אלף התשיעי: עוד עליה בקבלת השכר ע"י התבטלות נוספת של הגוף והנשמה - אֵלֶּף הַתְּשִׁיעִי: Some expression of the body proportionately limiting the שלימות of the נשמה.
- v - אלף העשירי: הגוף בטל לגמרי להנשמה, מאז והלאה גוף ונשמה יתענגו יחד בשלמות על השי"ת - אֵלֶּף הָעֲשִׂירִי: No control exerted by the body at all – total completion of the נשמה and total control of the body by the נשמה.

This process then continues forever.

d. **The First Man and Woman before the חטא – Mashiach by Shabbos:**

Before the חטא, the גשמיות of אדם הראשון was like our רוחניות today⁴. His spirituality was so concentrated that he and חוה were able to achieve through one מצוה positive, i.e. מצוה, and one negative מצוה, i.e. לשמרה, all that was needed for the תקון of this world⁵.

¹and for the environment of the soul to become increasingly compatible and in harmony with it.

²דף עט – פ ובעינים 23 דף פב

³עינים של הרב פרידלנדר 21 דף עה שכתב שם שחזן מן המדרגה התחתונה הן מדרגות של עלייה בעולם הבא אחרי העלייה

⁴דעת תבונות דף קי: ותראי כי גופניות של אדם הראשון קודם חטאו היה כערך הרוחניות אשר לו עתה. צא וחשוב הרוחניות שלו איך היה, והתולדות של המעשים ההם עד היכן היה מגיע וכו' כי כמו שאנחנו רואים שהגפניות שלו של אז הוא כרוחניות של עתה, נוכל להקיש מזה הרוחניות שלו אם היה מתעלה, היה יכול להיות כערך הרוחניות של אז, כי כן הדברים מתעלים מעלוי לעלוי.

⁵רמח"ל מאמר הגאולה ח"ב: בראשית ב טו: "ויניחיהו בגן לעבדה ולשמרה" ואמרו (זהר בראשית כו א): לעבדה – אלו מצוות עשה, ולשמרה – אלו מצוות לא תעשה וגו' אולם בהמשך כתב: כתוב (בראשית ב טז) מכל עץ הגן אכל תאכל, והוא מצוות עשה לתקן הבנין, כמו שאמרתי, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל (בראשית ב יז), הוא לא תעשה וגו' משמע שלעבדה היא נתבטאת על ידי מכל עץ ... אכל תאכל ולשמרה נתבטאת על ידי מעץ הדעת ... לא תאכל.

The Ramchal then proceeds to explain why the order is first the positive mitzvah and then the negative mitzvah, whereas it says for us סוד מרע ועשה טוב. Similarly at Sinai, the order is first the positive, נעשה ונשמע. The Ramchal explains that at Adam HaRishon's level, when the נשמה and the גוף were already separated, what was needed was for the first man to achieve the necessary positive level of קדושה (לעבדה) and then to maintain it (לשמרה). (This was a similar level to Sinai.)

Although there was the possibility of חטא even before the חטא of אדם הראשון, חטא did not exist as a tangible reality. Before the חטא man identified himself with the good and saw the יצר הרע as something outside of himself¹. Good and evil existed in two opposing and separate domains².

Choosing good would have been the more natural of the two choices between good and evil³. The Nefesh Hachaim compares the choice of doing evil at this time with the choice of our putting our hand in fire today⁴. We are certainly capable of choosing to put our hand in the fire, but we would be mad to make such a choice. However, after the חטא, the חול and the קדש became mixed⁵. Man began to identify his "I" with his Yetzer Hara, whereas he saw goodness as something outside of himself, an "ought to do" or ethical imperative to aspire to⁶.

Had the First Man and Woman not done what they did their נשמות would have purified their bodies in continuing successive stages⁷ until the soul would have completely purified the body⁸. They would have brought in the Messianic Era by Shabbos (5 hours later)⁹. The First Man would have been the Mashiach, there would have been no תושבע"פ¹⁰ and the Messianic Era would have taken place in גן עדן rather than in ארץ ישראל¹¹. All of the rest of mankind would have been born into the Messianic Era. All of mankind would have

However, after the חטא, when we now have a situation where the קדושה is mixed with the טומאה, we need to first separate ourselves from the טומאה (סור מרע) and then engage in the קדושה (עשה טוב).

¹ רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: והיצר הרע מתחלה לא היה רע באדם, ונעשה רע אח"כ נפש החיים שער א, פ"ו וכחות הרע היו עומדים לצד וענין בפ"ע חוק ממנו ... ולכן כשרצה הס"א להחטיאו הוצרך הנפש לבא מבחוץ לפתות, לא כמו שהוא עתה שהיצר המפתה את האדם הוא בתוך האדם עצמו ועיין מכתב מאליהו ח"ב עמ' 138

² רמח"ל, מאמר הגאולה ח"ב: כי לא היו מדבקות הקדושה והטומאה זו בזו כלל, רק הקלפה עומדת נוכח הקדושה ותאותה להדבק, אך לא ניתן לה רשות, כי חוק הושם עליה ולא תעברנה.

³ דרך ד' ח"א פ"ג ס' ח: כי בתחלה היה נקל לו לצאת מן החסרון שכן הוטבע ביצירתו

⁴ נפש החיים, שער א, פ"ו: והיה בעל בחירה ליכנס אל כחות הרע ח"ו כמו שהאדם הוא בעל בחירה ליכנס אל תוך האש.

⁵ רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: וכאשר חטא האדם, אז נתערב החול בקדש

⁶ מכתב מאליהו ח"ב מאמר חטא אדם הראשון.

As a mashal, let us consider someone on diet, where a piece of cake becomes the forbidden food. Before the חטא, the person would have said, "I don't want the cake" although there is something outside of me telling me that I ought to have it. After the חטא, the person would say, "I want the cake even though I know that I shouldn't be eating it."

⁷ דרך ד' ח"א פ"ג ס' ז

⁸ ר' חיים פרידלנדר, שפתי חיים, פרקי אמונה ובחירה ח"ב דף ר"ט: ואלולי חטא אדם הראשון היה בכח הנשמה לזכך את הגוף זיכוכ מוחלט

⁹ דרך ד', ח"א פ"ג ס' ו: והנה היה ראוי לו שיבחר בטוב ... ואז היה משתלם מיד, ונה בשלמות לנצח (וכן שם בס' ח), ואיתא בפסיקתא נמצא אומר בר"ה נברא אדם הראשון שעה ראשונה עלה במחשבה, שנייה נתייעץ עם מלאכי השרת, בשלשה כנס עפרו, בד' גבלו, בה' רקמו, בו' עשאו גולם, בז' זרק בו נשמה, בח' הכניסו לגן עדן בתשיעית נצטוו, בעשירית סרו, באחת עשרה נידון, בשתיים עשרה יצא בדימוס.

¹⁰ ר' צדוק הכהן, מחשבות חרוץ עמ' 9-118 ע"ש באריכות

¹¹ שם

comprised the concept כלל ישראל¹. There would have been no distinction between Jew and non-Jew.

Prior to the sin, all of the Neshamos to ever exist were concentrated in the first man and women, and when he sinned they were all affected². In addition, prior to the sin man's physicality was as spiritual as our spirituality is today – his spirituality was much more spiritual in turn³. Had he continued to grow, his physicality would have reached the level of the spirituality that he started out with, and so on.

After the חטא, however, משיח will have to be reached in a much more difficult, two-stage process:

i-First we have to get back to the level of אדם and חוה before the חטא⁴;

ii-Only then can we get to the level of the Messianic Era⁵.

The נשמה is no longer powerful enough to purify the body as much as the body needed⁶. This, in turn, prevents the נשמה from fully expressing itself⁷. Therefore, death is now necessitated to purify the body⁸, and to allow the נשמה to express itself fully in עולם נשמות, a process paralleled in the macro world⁹.

e. אבות The

¹ כנ"ל דמוכרח להיות שיהיה מושג של כלל ישראל דבשביל ראשית הנקרא כלל ישראל נברא העולם. ורק המושג של נכרי לא יהודי הוי חידוש (היינו טעות – רב ראובן לויכטר) בעולם.

² אור החיים, פרשת קרח: ד' דע כי כשברא ה' את האדם, ברא נסע אחד שבו כלולים כל ענפי הקדושה, וכשחטא ונפגם נפגמו כל הנשמות שהיו תלויים בו, וכל שיצאו ממנו פגומים היו

³ דעת תבונות דף קיג: ותראי כי הגופניות של אדה"ר קודם חטאו היה כערך הרוחניות אשר לו עתה [ו]הגופניות שלו אם היה מתעלה, היה יכול להיות כערך הרוחניות של אז, כי כן הדברים מתעלים מעילוי לעילוי

⁴ Although I have written that we have to return to the level of אדם הראשון קודם החטא prior to the Messianic Era, in practice we may go into the early stages of the Messianic Era first and only then be מתקן the חטא before going on to higher levels of the Messianic Era.

⁵ דרך ד' שם סוף ס' ח

However, the destruction of the world, necessitated by the sin, occurs only at the end of the Messianic Era. (Therefore, it would seem that the stage of Adam HaRishon before the Chet is achieved only much later, just before Tchiyas HaMeisim. (Michtav MeEliyahu, Chelek Dalet, Daf 151, Derech HaSh-m, ibid.))

⁶ דעת תבונות דף סא: אין עילוייה [של הנשמה] מגיע שתוכל לשנות הגוף שיהיה זכוכו נראה לעיניים

⁷ דרך ד' (א ג יב): הנשמה, כל זמן היותה בגוף בעוה"ז ... תהיה גם היא חשוכה ועמומה, ואע"פ שעל ידי המעשים הטובים שהאדם עושה קונה היא בעצמה שלימות ויקר ... הכל נשאר כבושה בעצמה

⁸ דרך ד' שם ס' ט: גזרה מדת דינו שלא יוכלו לא האדם ולא העולם מעתה הגיע השלמות – עודם בצורה שנתקלקלה, דהיינו הצורה שיש להם עכשיו, שבה נתרבה הרע, אלא יצטרך להם בהכרח עבור מעבר ההפסד, דהיינו המיתה לאדם, וההפסד לכל שאר הווים שנתקלקלו עמו, ולא תוכל הנשמה לזכר הגוף, אלא לאחר שתצא ממנו תחלה וימות והגוף יפסד, ואז יחזור ויבנה לבין חדש ...

⁹ דרך ד' שם: ועל העולם שיחרב ויחודש, והוא ענין מה שאמר חכמינו ז"ל: "שיתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב ולסוף אלף שנה הקב"ה חוזר ומחדש את עולמן" (סנהדרין צז)

The beginning of the **התקן** of the **הראשון** **אדם** **חטא** began with **אברהם** **אבינו**. He succeeded in re-creating a separate domain for **קדושה** from the **טומאה**, at least within his own personage. But the **קדושה** domain he created was still weak and the **טומאה** still very strong. This process of separation and strengthening the **קדושה** continued with **יצחק** and **יעקב** on the one hand and the separation of **ישמעאל** and **עשו** on the other¹. The end of this purification process was **יצאת מצרים**².

f. מעמד הר סיני

After the **חטא**, there were many attempts to correct the impurity caused by it. One of them, in fact, was completely successful: **מעמד הר סיני**. At Mt. Sinai we finally returned to the level of **החטא** **קודם הראשון**³. We were then in a position to go immediately into **Eretz Yisroel**⁴ and to bring in the **Mashiach**, who would have been **Moshe Rabbeinu**. However, this attempt was destroyed by the **חטא העגל**. **חטא העגל** had the same effect on us as did the **חטא** of **אדם הראשון**. On the one hand, this was a devastating end to the cumulative efforts that began with **Avraham Avinu**. Death was once more introduced into the scheme of things, necessitating **תחיית המתים**⁵ (even for those who would be alive at the time of the resurrection⁶). On the other hand, we were still better off than after the original **חטא**, for we now had the **Torah**, which we have never lost⁷.

¹אור החיים פרשת קרח: דע כי כשברא ה' את האדם, ברא נטע אחד שבו כלולים כל ענפי הקדושה, וכשחטא ונפגם נפגמו כל הנשמות שהיו תלוים בו, וכל שיצאו ממנו פגומים היו, עד שיצתה נפש אברהם אבינו ונתלבנה, באמצעות עשר נסיונות, ונתברר הפסולת בישמעאל, ויצתה נשמת יצחק ונתלבנה בעקדה, ונתברר הפסולת בתגבורת האש הוא עשו, ויצתה נשמת יעקב בלא שום דופי, והוא מה שהעירונו רבותינו ז"ל במאמרם (זה"ק ח"ג שו:). שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם קדמא עד כאן, פירוש שלא היה בו פסולת כאדם קודם שחטא. נמצינו אומרים שהאילן הוא יעקב, ויצאו ממנו י"ב ענפים

²רמח"ל, מאמר הגאולה: ועל כן גם דורות נח לא הצליחו, אלא שבסופם לא הצרכו כלייה. אבל שם נעשה ענין הפלגה, והוא כי נתן מקום וגזע מיוחד, והוא שרש אברהם אבינו, עליו השלום, ועדיין היתה מתפשטת בשאר העולם בערבוביא. ובצאת עשו וישמעאל אז גם נסדרו, וזה היה תקון לעולם להיותם מתחלקים אלו לזאת ולאלו לכאן ... אך צד הקדושה לא נתחזק עדיין, וצד החל שלט הרבה ... וסוף טהרתם היה במצרים כור הברזל ששם נטהרו.

³פסקה זוהמתא של הנחש מהר"ל, תפארת ישראל - פרק לה: כאשר נתנה תורה לישראל לא היו ישראל במדרגת בני אדם רק במדרגת המלאכים. ... והיו ישראל דומים לאדם הראשון.

⁴רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: ואז נטלה השליטה מן האומות, ובראשון עשו וישמעאל, כמו שנתבאר, ... וזהו שאמר (דברים לג ב): "ד' מסיני בא ורחם משעיר למו הופיע מהר פארן ואתא מרבבות קדש". ואז לא די שלא שלטו האמות בישראל, אלא שישראל לקחו הם הממשלה, אם לא שחטאו

⁵דרך ד' חלק א, פרק ג, ט ואולם מלבד כל זה, גזרה מדת דינו יתברך שמו שלא יוכלו לא האדם ולא העולם מעתה הגיע אל השלמות עודם בצורה שנתקלקלה, דהיינו הצורה שיש להם עכשיו שבה נתרבה הרע, אלא יצטרך להם בהכרח עבור מעבר ההפסד דהיינו המיתה לאדם...ולא תוכל הנשמה לזכך הגוף אלא אחר שתצא ממנו תחלה וימות הגוף ויפסד ואז יחזור ויבנה בנין חדש ותכנס בו הנשמה ותזככהו...ועל כן נגזר על האדם שימות ויחזור ויחיה, והוא ענין תחיית המתים וכו'

⁶Those who are alive during the time of the resurrection will also die and be immediately resurrected in order that they pass through this stage of destruction.

רמח"ל, מאמר העיקרים, בגאולה ואמנם החיים כלם צריך שימותו ויחזרו לעפר לפחות שעה אחת קדם תחיית המתים ואחר כך ישובו ויחיו אותם הראויים לקום בתחיה

⁷רמח"ל דעת תבונות

g. The Beis Hamikdash and Golus

No subsequent effort ever resolved the legacy of חטא העגל¹. This may only be resolved as an immediate precursor to the Messianic Era². We came so close to total purification during the period of Shlomo HaMelech at the time of the first Temple,³ but we lost this level and fell so far that we have found ourselves, with one brief respite (בית שני), under the cultural control of exile civilizations⁴.

h. After חטא העגל until today

However, every day that goes by brings us closer not only in absolute time to the Messianic era but also in the state of completion necessary for this to happen⁵. Under the surface history of events which are visible there is a deeper, hidden history, G-d's tying up of all events in a fabric that will lead to revelation of His Unity in the Messianic Era⁶. This

did get broken, and there was a need for לוחות שניות which were not at the same level as the first ones were מעשה אלוקים whereas the second were prepared by משה (i.e. the actual לוחות; not the words on them). Still, there were many things we acquired from Sinai which remained with us. This included the original revelation which authenticated the Divinity of the Torah as well as G-d's speaking all of the 10 הדברות (בדבור אחד) which, although we did not understand it, did mean that at the deepest levels of our נשמה there was a רשימה of this דבור and all of the Torah which it contained. The original Sinai experience also represented the transition to being able to be מקדש הגשמיות, whereas prior to Sinai we could only use the world to effect ourselves but not the world. (Pachad Yitzchak) (Put differently, prior to Sinai there was no such thing as a חפצא של מצוה – Avnei Nezer) And, although the original Bris got weakened and had to be strengthened with the Bris at Har Grizim and Har Eibal (Ramban), still, the essential relationship that was forged between HaKadosh Baruch Hu and Klal Yisrael remained. Therefore, we continue to celebrate לוחות ראשונות on שבועות as the day when the Torah was given even though we only celebrate סוכות after the עניי returned after יום כפור (Gra).

¹רמח"ל, מאמר הגאולה ח"ב: והאמת שזה הרע שחזר ונדבק עדיין לא טהרנו ממנו, וזה נמנע וחסר או חזר ונתגבר, אך לא יצא לגמרי, וגר'

²This would get us back to the level of Adam HaRishon before the חטא. (See דרך ד' ח"א פ"ג סוף ט' ח). However, with respect to the necessity of death and all that entails, the legacy of the חטא will only be resolved once תחיית המתים will take place. (שם ט' ט')

³רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: בזמן שלמה עמדו בתקון ונבנה הבית, ונאמר (מלכים א' ה' יח): "אין שטן ואין פגע רע". ובאמת, אלמלא בת פרעה היה הרע מסתלק וכלה, אלא שעל ידה עוד נשאר לפנינו, אלא שמעט היה וחזר ונתגבר עד שהחריב את הבית

⁴רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: וחזר ונתגבר עד שהחריב את הבית, ועמדו בגלות שבעים שנה לפי הכח שקבלה הקלפה. וכאשר הניחתם מעט חזרו ובנו את הבית, אך לא נסתלק אלא נמנע ונחלש, ועל כן היה להם לישראל מקום להתחזק, אבל לא עמדו הרבה עד שחזרו ונחשך להם אור חשך לגמרי, ועמדו בחשכות עד עמוד לכסא משיח צדקנו

⁵דעת תבונות עמ' מ: כל יום ויום שעובר, נמצא העולם קרוב יותר לשלימותו

⁶דעת תבונות עמ' מא-מב: ואמנם הנהגת השכר ועונש הוא המגולית ונראית תמיד לעיני הכל, אך הגלגול שהוא מגלגל הכל לטובה – עמוק עמוק הוא, ולא עבידא לאיגלוויי כי אם לבסוף, אבל מתגלגל הוא והולך בכל עת ובכל שעה ודאי ואינו פוסק (עיין שם עמ' מז בסיכום)

process is occurring even during the darkest times of history¹. The consensus of the contemporary Sages is that we are in a period immediately prior to the Messianic Era, called עקבתא דמשיחא². This period represents the beginning of the transition from the world as we know it to the Messianic era³.

i. Death and Olam HaNeshamos

בראשית ב ז: וייצר ד' אלוקים עפר מן האדמה
רש"י: שתי יצירות: יצירה לעולם הזה ויצירה לתחיית המתים

Death itself was a result of the חטא of הראשון⁴, for the נשמה could no longer purify the body as fully as it needs without the body being first broken down and reconstituted in a purer form⁵. However, exceptional people, like Chanoch and Eliyahu, were able to reach עולם הבא spirituality without dying. In general, death for Tzadikim represents a continuation rather than a disruption of growth⁶ and the separation of their soul from their body in the act of dying is a minimally painful process⁷.

Should an individual die prior to the coming of the משיח, his body and soul separate (a process which takes a year and a month in several stages)⁸. His soul goes to עולם הנשמות, also referred to as Gan Eden⁹, whereas his body rots in the ground¹. It returns to dust, it's

¹ רב חיים פרידלנדר (עיונים 30 & 32 עמ' קכג-ד בדעת תבונות): כל פ' הפסוק (ישעי' סא יא): כארץ תוציא צמחה וכנגה זרועיה תצמיח, כן אדני אלוקים יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים – הגאולה נמשלה לצמיחה מתוך הזרע שנשאר מן הצמח שנבל, וכאשר קרוב הוא לדקבון בתוך האדמה – נובט ממנו צמח חדש.

² ולפי הרי"ה קוק אנו בשלב אפילו מאוחר מזה הנקרא אתחלתא דגאולה. אמנם זה דעת יחיד.

Below, we will make a comparison of our generation to that of עקבתא דמשיחא described in חז"ל.

³ דעת תבונות עמ' מ: כי ודאי אין הקב"ה רוצה לאחוז בדרך הטוב ורע כל כך זמן, ואחר כך לעזבה ולתפוס בדרך הממשלה והיחוד ברגע אחד כאדם המתחרט ומתנחם וגו' וכתב רב חיים פרידלנדר בעיונים שם (14): אפילו בהנהגת בעתו – כשיבא משיח בהנהגת דור שכולו חייב – לא יהיה שינוי שרירותי מדרך שכר ועונש להנהגת השלימות וגו' ומשמע שכל האירועים של עוה"ז הם חלק מהמעבר לימות המשיח

⁴ דרך ד' ח"א פ"ג ס' ט

⁵ שם והיינו המיתה והרקבון הם כדי לנקות את הגוף מזהמתו של חטא אדם הראשון (ר' חיים פרידלנדר הארה 132 בדעת תבונות) והגמ' בבא בתרא יז. כתב שבנימין, עמרם, ישי וכלאב בן דוד לא הוסיפו שום עכירות לגופם על ידי מעשיהם. אולם הוצרכו למות, כי לא יוכלו אפילו ע"י רוב מעשיהם הטובים לזכך את גופם מהפגם שנגרם ע"י חטא עץ הדעת, היינו שמתו בעטיו של נחש, לתקן פגם זה. (רב חיים פרידלנדר הארה 127 בדעת תבונות)

⁶ ר' צדוק הכהן, מחשבות חרוץ עמ' 138-9: ומיתת משה ר' ע"ה באדר לא הי"ל כלל מצד חטא באותו עת, רק לפי שבו נולד והקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום (ר"ה יא ע"א), לפי שמיתתם אינו עונש רק התעלותם למדרגה יותר גבוה ולעולמות יותר עליונים ... ויום המות טוב מיום הולדו שהוא יום התנצלות אור אותו נפש וגו'

⁷ ברכות ח ע"א: תשע מאות ושלשה מיני מיתה נבראו בעולם ... קשה בכולן אסכרא ניחא שבכולן נשיקה ע"כ ובדברים רבה פ"א שזהו היתה מיתה של משה רבינו ובבבא בתרא יז ע"א מבואר דגם אהרן ומרים מתו בנשיקה. משמע שצדיקים אחרים לא מתו בנשיקה.

⁸ בגשר החיים ח"ב פ' כז מסביר שיש שבעה שלבים בפטירת האדם המתחיל שלושים יום לפני הפטירה כשמתחילה הנשמה להפרד מהגוף עד יב חודש אחרי הפטירה שאז אין לה עוד קשר עם עולם הגשמי.

⁹ רמב"ן שער הגמול, סימן שמו

most elemental form², in order to be reconstituted at a higher level. Death is therefore beneficial for the body. It is also beneficial for the soul³, which can now catch up on all the growth it lost as a result of the חטא of הראשון⁴. However, the starting point for this new phase of growth will be the spiritual achievements of the person during עולם הזה⁵.

This will last until תחיית המתים when the two will be recombined. The soul will then be the instrument for purifying the body⁶. This is the true reward⁷, when the soul itself will finally reach its full potential both by doing what it was created to do and by turning from being a taker of goodness to being a giver of goodness to the body⁸. In addition, it will then fully take over and control the body, purifying it to the maximum extent possible⁹. Both soul and body will then continue to grow towards ultimate spirituality forever¹⁰.

Although עולם הנשמות is essentially a place where the נשמות have an appropriate environment until they can be recombine with their bodies, עולם הנשמות is not simply a resting place for the נשמות. Being that this is a purely spiritual environment, the נשמה is also able to grow during this time¹¹. (In fact, even in this world, the נשמה grows a little¹².) The

עכשיו ביארנו כונתינו בשכרי המצות וענשן ונחזור בקצרה כי שכן הנפשות וקיומם בעולם הנשמות נקרא לרבותינו "גן עדן" ופעמים קורין אותו "עליה" ו"שיבה של מעלה" ואחרי כן יבאו ימי המשיח והוא מכלל העולם הזה ובסופן יהא יום הדין

¹ כי עפר אתה ואל עפר תשוב

² הנה הגוף צריך שיחזור ליסודו ותפרד הרכבתו ותפסד צורתו

³ עיין שני קטעים למטה בגוף הטקסט

⁴ דרך ד' (א ג יב): אמנם בצאת הנשמה מהגוף ולכתה אל עולם הנשמות, הנה שם מתפשטת ומזהרת בזהירה, כפי מה שראוי לה על פי מעשיה, ובמה שהיא משגת שם כל זמן היותה שם – מתחזקת ממה שנחלשה בגוף, ומזדמנת יותר למה שראוי שתעשה בזמן התחייה, עד שכשתשוב בזמן הראוי, תוכל לפעול בו הפעולה הנאותה לה

⁵ שם: כפי מה שראוי לה על פי מעשיה

⁶ דעת תבונות (דף נז): אז כשישוב [הגוף] ויבנה – תרד בו הנשמה בכל תוקף מעשיה הטובים וזיו אור העליון שנהנית ממנו בגן עדן כפי מעשיה, ותאיר בו בגופה אור גדול, שבו ידוכך לגמרי

⁷ דרך ד' ח"א פ"ג ס' י

⁸ דרך ד' ח"א פ"ג ס' יב

⁹ דרך ד' ח"א פ"ג ס' י

¹⁰ ר' חיים פרידלנדר הארה 133 בדעת תבונות

¹¹ דרך השם ח"א פ"ג סוף ס' יא וס' יב: גם מעלתו בעולם הנשמות ודאי שתמדד לפי המעשים שעשה, בעולם הזה ... [אין הנשמה] פועלת הפעולה הראויה לה שהיא זיכור הגוף

The דרך השם (ס' יא) explains another aspect of this growth. Since the soul's true role is not only to achieve completion but also to purify the body, the soul suffers in this world. For since the soul cannot do in this world what it was designed to do, it now runs below its own potential, not doing fully what it was created to do. In addition, by not purifying the body it also remains attached to a body which is in turn attached to the impurities of the physical world. This association, although not affecting the essence of the soul, dirties it, so to speak. This (external) blemish is removed during the stay of the נשמה. However, the purer the נשמה gets to נשמות, the better its starting point for this process of purification. Therefore, עולם נשמות gives the soul pleasure according to its achievements, together with the body, in this world.

¹² ר' חיים פרידלנדר הארה 143 בדעת תבונות

amount of growth of the נשמה in עולם נשמות is in proportion to the amount of Torah and מצוות the person did in this world. This in turn influences the degree to which the נשמה can influence the body when they recombine at Tchiyas HaMesim¹.

Not everyone experiences death in the same way. There are differences not only in the act of separation between body and soul but also in their relationship afterwards. The Sages tell us that Yaakov Avinu did not die. Since the verse says ויגוע יעקב² and not וימת³, the Sages understand that:

יעקב אבינו לא מת.⁴

This seems strange, for the verses testify that Yaakov died, was embalmed, the entire Egyptian nation mourned for him for 70 days and he was then taken to the Cave of the Patriarchs and buried there⁵. But the Sages have other sources to verify their claim⁶. Clearly, in some sense he did not die. The Ramban⁷ explains that when the Sages say that Yaakov Avinu did not die they mean that he reached the level where there was no contradiction between his spiritual and physical selves. Yaakov's body was a perfect *levush* for his soul. The greatest reason for separation of the body and the soul after death, incompatibility between the two, simply did not exist in Yaakov's case. The Maharal explains that the Midos which one achieves to perfection get passed on to future generations as a spiritual genetic inheritance. Yaakov had taken the perfection of Avraham Avinu's "right-sided" chesed and Yitzchak Avinu's "left-sided" gevurah and added a life-time of his own growth to create a perfect combination and balance of the two⁸. Therefore, Yaakov could be sure that he would live on in his children and grandchildren – that his spiritual achievement would be permanent⁹.

¹ ר' חיים פרידלנדר הארה 139 בדעת תבונות

² מט' (לג) ויכל יעקב לצות את בניו ויאסף רגליו אל המטה ויגוע ויאסף אל עמיו:

³ רבינו בחיי, בראשית כה ט: ודע כי לשון מיתה בבני אדם נחלקת לששה חלקים. שלשה בכתות הרשעים ושלשה בכתות הצדיקים. שלשה בכתות הרשעים. מחייה, שלשה בכתות הצדיקים, האחת גריעה ואסיפה וביאה ששלשתם אחת, שכולן אמורים באברהם ויגוע ויאסף, וכתוב ואתה תבוא אל אבותיך בשלום, ולשונות הללו נאמרים על הצדיקים היורדין לגן עדן מיד בלא שום עונש. וכן נאמר בישמעאל (בראשית כה) ויגוע וימת ויאסף אל עמיו. ומזה ארז"ל שעשה ישמעאל תשובה. השנית לקיחה, ולשון זה נאמר על הצדיקים הנכנסים לגן עדן חיים ולא טעמו טעם מיתה כענין חנוך שכתוב בו (בראשית ה) ואינו כי לקח אותו אלהים. וכן באליהו כתוב (מלכים ב ב) אם תראה אותי לוקח מאתך. הג' מנוחה, ולשון זה נאמר על הצדיקים ובהבטחת תחית המתים, לפי שבאותו זמן יהי שבת ומנוחה הוא שנאמר (דניאל יב) ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין:

⁴ רש"י נ לג ד"ה ויגוע ויאסף: ומיתה לא נאמרה בו ואמרו רבותינו (תענית ה): יעקב אבינו לא מת

⁵ תענית שם: א"ר יוחנן יעקב אבינו לא מת, אמר ליה רב נחמן לרב יצחק, וכי בכדי ספדו ספדיא וחנטן חנטיא

⁶ תענית שם: אמר ליה, מקרא אני דורש (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים ורש"י ותוס' שם הסבירו כפשוטם ועיין בתורה תמימה בפסוק זה שהאר"י

⁷ סוף הפרשה

⁸ רבינו בחיי: ועל דרך הקבלה יעקב אבינו לא מת שלא היתה מדתו כענין שאר מדות הקצוות שהן גורמות ההפכים, ובאור זה כי מדתו הוא המכריע ואע"פ שהוא כלול מכל המדות ומקבל מהן בעבור שהוא עולה דרך סלולה עד ראשית הראשית שהוא מקור החיים, על כן אמרו ביעקב לא מת ולא אמרו כן על אברהם ויצחק לפי שהן מדות הקצוות לימין ולשמאל

⁹ גור אריה ד"ה ואמרו רז"ל ... ולפי זה אם נמצא שני דברים מתיחסים ביחד אי אפשר לומר שהאחד יתואר במציאות והאחד יתואר בהעדר שמאחר שהם מתיחסים אי אפשר לומר כך שהרי המציאות וההעדר אין להם התיחסות. וידוע כי

There are other senses in which Yaakov Avinu did not die. He felt nothing of the pangs of death¹. More importantly, his body was at such a spiritual level that his soul did not need to separate from the body completely². Normally, the soul after death exists in the realm of Olam Haneshamos, totally separate from the body. It is vital that the soul at this stage be in an environment where it can continue to grow, in preparation for its recombining with the body during Techiyas Hamesim. But in rare cases the body is so holy that the soul is not prevented from this growth by continued association with the body. Rebbe, Rav Yehuda HaNasi, was another example of this. After his death, he would continue to come and make Kiddush for his family every Friday night³. And even though a dead person is normally exempt from doing the Mitzvos, Rebbe was considered still alive⁴. Yaakov, who had inherited the great achievements of Avraham and Yitzchak, added his own to achieve this rare degree of wholeness and holiness⁵.

With this holiness Yaakov Avinu remained alive with a soul surrounded by a body, though not his original body which was buried. Similarly, when Rebbe appeared for Kiddush he did not do so in his original body. Rather, his soul was surrounded by something which technically was physical but was actually so spiritual that it had only the faintest outlines of the physical⁶. In truth, anyone can achieve this level, though few have. The verse testifies

האב והבן מתיחסים ביחד וא"כ ראוי לומר שאם הבן בחיים שגם האב בחיים מאחר שהוא הבן מצטרפים. (עיין שם שהאריך ונתן עוד תירוץ)

¹ רבינו בחיי: פירוש לא מת לא טעם טעם מיתה

² רבינו בחיי: או יהיה ענין לא מת כי נפשו של יעקב היה מרחפת על גופו תמיד לתוקף קדושתו כי שאר נפשות הצדיקים שאינם במדרגת הקדושה כמוהו חוזרות לשרשן ולעקרון וכיון שעלו לא ירדו, אבל יעקב לקדושת גופו ומעלתו היתה נפשו עולה ויורדת

³ רבינו בחיי: והכח הגדול הזה אינו נמצא רק לקדושים אשר בארץ יחידי הדורות כגון רבינו הקדוש, ומזה דרשו רז"ל בכתובות פרק הנושא (דף ק"ג) כל בי שמשו היה אתי לביתיה (כך ערב שבת היה בא לביתו) יומא חד אתיא שבבותיה וקא קריא אבא (יום אחד באה שכנה וקראה על הפתח) אמרה לה אמתייה שתיקי דרבינו יתיב (אמרה לה שפחתו: שתיקי, דרבי יושב) כששמע רבי תו לא אתא (שוב לא בא) שלא להוציא לעו על הצדיקים הראשונים, כלומר שחזרה נשמתם לשרשה ולא הגיעו אל המעלה הזאת להיות להם כח גדול כל כך כמו רבינו הקדוש, וכ"ש ביעקב אבינו שנתקדש בג' קדושות, בקדושת אברהם שנתקדש במצות מילה קודם שיווליד יצחק, ובקדושת יצחק שנתקדש בעקדה על גבי המזבח להיות עולה תמימה, ובקדושת עצמו שהוא שלישי לאבות תשלום המרכבה ולא היה בזרעו שום פסול, ומטעם זה נראה לומר שנקרא הקב"ה על שמו (ישעיה כט) קדוש יעקב, ולא מצאנו קדוש אברהם קדוש יצחק:

⁴ חזקוני

⁵ רבינו בחיי: יעקב אבינו שנתקדש בג' קדושות, בקדושת אברהם שנתקדש במצות מילה קודם שיווליד יצחק, ובקדושת יצחק שנתקדש בעקדה על גבי המזבח להיות עולה תמימה, ובקדושת עצמו שהוא שלישי לאבות תשלום המרכבה ולא היה בזרעו שום פסול, ומטעם זה נראה לומר שנקרא הקב"ה על שמו (ישעיה כט) קדוש יעקב, ולא מצאנו קדוש אברהם קדוש יצחק:

⁶ רבינו בחיי: ולפיכך יעקב אבינו לא מת אך נשאר קיים בגוף ובנפש, הגוף הזה הוא הגוף השני הדק שבו הנפש מתלבשת בצורת גוף ויש לו ממש אבל הוא דק עד מאד מתלבשת בו לעתים מזומנות והוא מערב שבת לערב שבת או מיום הכפורים ליום הכפורים הוא משוטט בעולם בשליחותו של הקב"ה ומתראה למי שהוא חפץ בו כי הראשון הגס נחנט ונקבר כפשוטו של מקרא, וזהו מאמר החכם שאמר מקרא אני דורש שנאמר (ירמיה מו) הנני מושיעך ואת זרעך, מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים כלומר מה זרעו בחיים בגוף ובנפש אף הוא בחיים בגוף ובנפש והוא הגוף שהזכרתי:

ונראה לי כי לזה רמזו באיכה רבתי שדרשו שם (איכה ב) ויבער ביעקב כאש להבה, כשהפורענות באה לישראל אין מרגיש בה אלא יעקב שנאמר ויבער ביעקב, וכשהטובה באה לישראל אין מרגיש בה אלא יעקב שנאמר (תהלים יד) יגל יעקב ישמח ישראל ע"כ, ומן הידוע כי לשון מרגיש אינו נופל על הגוף שנחנט ונקבר כי אם על הגוף הדק שיש בו ממש והוא בעל הרגש, וזהו ענין רבינו הקדוש שבכתובות והנהו קפולאי במס' שבת פרק השואל, וכ"ש ביעקב שדיוקנו חקוקה בכסא הכבוד

that צדקה תציל ממות – giving charity will save one from death: not physical death, but from death as Yaakov Avinu did not die¹.

¹רבינו בחיי: זהו סוד הכתוב (משלי י ב) וצדקה תציל ממות

j. Reincarnation¹: Gilgul Neshamos²

¹The following is quoted from an article on Mysticism by Partners in Torah (edited by D. Kornbluth)

²Pinchas Winston, www.thirtysix.org: If it wasn't for the concept of gilgulim (reincarnations), Techiyas HaMeisim would be straightforward. Each soul would only have had one body in history, and that's the one that would resurrect. For those from early history, it might take thousands of years before it happens, but when it did, soul and body would reunite like two old friends. So, the question is, which body is it that resurrects? In the Zohar (Chaye Sarah 126a), it says that the resurrection will literally occur in the body itself. [It also says that it will occur] in the body that suffered with the soul in this world, and did not derive any pleasure from the entire Torah and his good deeds. This will be after it is purified from all its zuhama and physicality, as a result of death and decomposition in the ground. (Sha'arei Leshem, p. 489) In other words, according to this, the purest of all the gilgulim comes back in Techiyas HaMeisim. The body that "had its cake," but did not yet get a chance to "eat it" during its lifetime is the body that comes back to enjoy the fruits of its labors in the period of resurrection. Since it is the body that sacrificed the most for spiritual gain, but enjoyed the least physical reward for doing so, it is the one to reap the benefits of its self-sacrifice from the past. However, again, it is not so simple, as the Arizal explains: When a person is born, his Nefesh enters him. If he is adequately rectified through his actions, his Ruach will enter him at the end of his thirteenth year when he becomes a "complete person." His Neshamah will enter him only when he completes his twentieth year, as it says in the Zohar (Mishpatim 94b). (Sha'ar HaGilgulim, Chapter 2) This is talking about the ideal situation, during a person's first gilgul. However, should a person not progress in this manner, then the following applies—with major ramifications in Techiyas HaMeisim: If he does not completely rectify his Ruach, then the Neshamah will not enter him and he will remain with only his Nefesh and Ruach. Likewise, if he doesn't completely rectify his Nefesh, then he will remain with only his Nefesh, lacking both his Ruach and Neshamah. The Ruach and Neshamah will remain in a place known to The Holy One, Blessed is He, and there a place will be prepared for each one. (Ibid) In other words, until a person is able to receive all parts of his soul, the parts he has yet to receive remain hidden away with God until the person is ready for them. It can and often does take many lifetimes to finally access those higher levels of soul. Depending upon the level of soul a person has "acquired," thus will be his ability to grow spiritually. Now, if a person does not completely rectify his Nefesh the first time and dies, then his Nefesh will have to reincarnate, perhaps even many times until it is sufficiently rectified. Even after complete rectification is achieved, a Ruach will not enter him since he only achieved tikun through a gilgul. (Ibid.) Had it been his first gilgul, then he could have received his Ruach while still alive in his original body. However, this is not the case with subsequent gilgulim. Instead: He will have to die and return in order to receive the Ruach. Furthermore, once the Ruach is sufficiently rectified, then he will also have to reincarnate before receiving a Neshamah, as was the case with the Ruach. (Ibid.) Thus, after he finally does rectify his Nefesh and dies, only in the next reincarnation will he return with a Nefesh and a Ruach. Once the Ruach is rectified as well, then he will have to die and come back in another gilgul with a Nefesh, Ruach, and Neshamah. If the Ruach is not sufficiently rectified, then the Nefesh and the Ruach will have to come back again, perhaps many times until the Ruach is rectified. Once rectification is achieved, then the person will die and his Nefesh and Ruach will come back with the proper Neshamah, until all three are rectified. One this is done, there is no need for any further gilgulim: he has become a "complete person." (Ibid.)

Writes Rabbi Chaim Vital: ...it is well-known that the completion of the entry of the Nefesh into the body, that is, the rectification of the Nefesh, is only through the performance of mitzvos. And, even though sins blemish the Nefesh, they do not prevent its sparks from entering. However, there are two other aspects regarding this matter. If, during the first life he only received his Nefesh and didn't merit to completely rectify it and he dies, at the time of Resurrection of the Dead only the specific sections that were rectified return. This is because the first body did not complete the tikun of all levels of Nefesh. (Ibid.) In other words, a particular reincarnation will resurrect and receive only those sparks that were rectified through it, while the other parts of the Nefesh will return to the bodies in which they were rectified. Thus, we learn a new principle: souls can subdivide into different bodies during Techiyas HaMeisim, and the division is proportional based up the amount of sparks that were rectified during a particular body's lifetime. ... It turns out that, not only do our souls have different sections, but those sections have sections—many of them—all of which are called "Holy Sparks" (Nitzutzei Kedushah). And, what is even more remarkable is that they seem to have a certain independence of

The Purpose of a Gilgul is to repair damage done in a previous life or to achieve perfection that wasn't achieved¹. The first time a soul enters this world the person is supposed to perfect at least nefesh, ruach, and neshama. If so, the soul goes to Gan Eden to await Resurrection². If one does not perfect all three levels the first time, his soul must return to be perfected part by part. Each time a part is perfected the person dies and is reincarnated with emphasis on soul of the next level. Previously perfected levels are not damaged by sins of the next gilgul³. The soul continues to be reincarnated this way until it is perfected at least in nefesh, ruach, and neshama⁴. All gilgulim will be resurrected at Techiyas HaMeisim but the 'first body' is the main one⁵.

Additional purposes of gilgulim may be to perfect others or to marry a bat zug.⁶

their own, able to sustain their own bodies in Techiyas HaMeisim. However, Rav Chaim concludes: The main source of pleasure in the Time-to-Come, though, is on the level of Ruach and Neshamah . . . He (the resurrected body lacking its Ruach and Neshamah) will be there in the World-to-Come and have some pleasure, but not the main pleasure since it will lack the appropriate levels of soul—Ruach and Neshamah—to sense and enjoy it. (Ibid.)

¹SHG I:8

כתב אור החיים בשם האר"י זצ"ל: הנשמות מתחלקות לכמה ניצוצות ובכל גלגול וגלגול באים קצת מהם וכפי הניצוצות של הצלם כך מספר ימי חייו והימים שעושה בהם המצות נתקן ניצוץ אחד של הצלם ההוא כנגד היום ההוא והיום שאין עושה בו מצוה נשאר פגום ניצוץ ההוא של הצלם ההוא כנגד היום ההוא וגו' (ע"ש שהאר"י)

²SHG I:2

³SHG I:2

⁴SHG I:2

⁵SHG I:5

⁶For further resources and information on this topic see the following:

Proofs of Gilgul, [in Nishmas Chaim 3:15, Menashe ben Israel (1604-1658)] (NY 167-171)

"Speaking infants" in Shalshelos HaKabbalah p. 46, R. Gedaliah b. Yosef Ibn Yachyah (1515-1587). Nachman Katufa spoke of Ma'aseh Merkava shortly after birth, and died at the age of twelve. (169)

Not logical that there should be infinite number of souls. 600,000. "Mashiach won't come until all the souls have been finished from the body". (171)

Dybuk, Rashba records this phenomenon from a reliable source. (167)

Gilgul Explains "Tragedies", Nishmas Chaim 4:11

Why righteous suffer: tzadik v'ra lo - tzadik ben rasha. (NY 169)

Why children die, miscarriage. Ben Ish Chai. (163)

R' Meir consoled by his wife (Yalkut Mishle 31).

R' Yochanan b. Zakai by R' Elazar b. Arach (Avos d'R' Noson 14:6).

Soul belongs to first body, only deposited in gilgul.

Birth defects: retardation, autistic children, etc.: soul reincarnated in person who is unaccountable for sins.

Experience of Gilgul

Derech Hashem 2:3:10 - Status in this gilgul affected by previous one

The Baal Shem Tov and the miser

Sefer Chasidim 41 - Person not aware of previous gilgul (SOM 19).

Ari, Sefer HaGilgulim 84 - Mitzvos and Aveiros affected by gilgul (NY 179).

Avoda Zara 19a: "A person should only learn those parts of Torah which his heart desires", indicating that the rest has been perfected in previous life and this is what he must work on now. Story of Alsheich...

Shabbos 118: Rav Yosef asked Rav Yosef the son of Rova, what mitzvah was your father particularly scrupulous in performing", this is what needs correction from previous life.

Those mitzvos which we find particularly difficult to keep are specifically the ones needing correction.

How many reincarnations, Nishmas Chaim 4:14 (NY 173).

Majority of kabbalists say that in addition to first life, there are three gilgulim.

Job 33:29,30 "G-d does all these things twice or three times with a man, to bring back his soul from the pit, to...the light of the living".

The Shem Mishmuel quotes ספר המגיד לבי"י who states that it is possible for a person to be so entrenched in evil that even Gehinnom cannot cleanse him, and if he were sent to

Zohar (Gen. p.150) on Ex. 34:7 "punishing the iniquity...to the third and fourth generation".
Amos 2:6 "for three transgressions of Israel I will turn away his punishment, but for the fourth I will not..."

Sefer HaBahir, a person can be reincarnated 1000 times.

Resolution 1: Purpose of gilgul is to perfect. If after 3 gilgulim no progress has been made, soul has lost its chance. But if the soul is progressing, it can keep "rolling" many times.

Resolution 2: Three times as a man, as suggested in Job 33:29,30. After that, the soul can be resurrected even 1000 times as an animal.

Yibum

If a man dies without children, his brother is required to marry the widow in order to perpetuate his deceased brother's line.

Torah asserts that the couple will have a male child. Why does this necessarily follow?

Deceased brother is reincarnated as the child of this couple, becoming the son of his wife and brother.

Unlike normal gilgul: 1) here all souls return together as in the first life. 2) main resurrection from the gilgul, not the first life (SHG I:3).

Pele Yoetz (gilgul): family must inform the "son" what to correct based on their knowledge of him as the "husband" in his previous life.

Transmigration

Definition: reincarnation into an inanimate object such as a rock, or vegetation such as a tree or grass, or a lower life form such as birds and animals (SHG I:22).

Source: Nishmas Chaim 4:13, the people of Dor Hahaflaga were punished in three ways: the better ones had their language confused, those who intended idolatry were made into *animals*, and the ones who intended to war with G-d were made into demons and evil spirits.

Explanation: a soul that didn't take advantage to perfect itself in previous lives is now subjected to the frustration of no longer being able to, totally dependent on extraneous forces.

stone (sat upon) → grass (eaten) → animal (consumed) → man

Rav Chaim Vital (SHG I:22) said very often he would be walking with the Ari in the fields and he would point out stones and creatures in which souls resided.

Experience:

Ramchal, Sefer HaMa'amarim, Inyan HaGilgul: a soul that is reincarnated in a sub-human form doesn't fully possess as a gilgul in human does. Rather the soul rides passively in the object, confined as in a prison (SOM 22).

מאמר החכמה גלגול נשמות

ענין הגלגול יש בו פרטים רבים מאד אמנם כלל הענין הוא, כי כבר ביארנו איך הנפש הנבדלת מתחלקת לחלקים רבים וכללם נפש רוח נשמה חיה יחידה, וגם אלה החמשה חוזרים ומתחלקים לחלקים פרטים רבים, ואמנם כל אלה אפשר להם שיחזרו ויתגלגלו בגוף שני או שלישי, וכן כמה פעמים, ועל הרוב אינן מתגלגלות כלן, כי הרי כפי הזכויות שיש לגוף מן הגופים כל כך חלקים מנשמתו נתקנים באופן שלא יצטרכו להתגלגל עוד, ושאר החלקים שלא נתקנו הם יתגלגלו, ואולם כל זה בנפש הנבדלת כמ"ש, שאין ענינה מוסיף או גורע בענין חיות האדם והשכלתו, ועל כן, לא יהיה יותר חי מי שיהיו לו דרך משל ת"ר חלקי נשמה, ממי שיהיו לו כ' חלקים בלבד, וכן לא ישכיל יותר אותו שבו ת"ר חלקים מאותו שבו כ' חלקים, כי החיות וההשכלה תלויה בנפש המדברת שיש לכל אחד בפני עצמו, אך בענין הקשרו בקשרים העליונים ודאי שאינו שוה מי שבו ת"ר חלקים למי שבו כ' ואין דבר זה נרגש אצלנו כלל אבל הוא ממה שנוגע להשלמת אילן הנשמות שביארנו במקום אחר, ואולם זולת כל זה יש מין גלגול אחר, והוא גלגול בזולת מין האדם והיינו בבעלי חיים או צומחים או דוממים, ואין ענינו כזה שזכרנו, כי הנה זה שזכרנו הנפש המתגלגלת תשמש בגוף שתתגלגל לנפש לו ממש, אך המתגלגלת דרך משל בבעל חי אינה משמשת לנפש לו כי זולתה תהיה לו נפשו הבהמית, אך עומדת שם כמי שעומד בבית הסהר, ויהיה מצבה במקום שהוא צער גדול לה, עד שבזה יכופר עונו, ובהיות ענין הבהמי הפכי לגמרי לענין הנשמה השכלית ועליונה, על כן עמדה שם יהיה לה לצער היותר גדול שאפשר לשער כיון שתוכרה לעמוד במה שהוא הפך טבעה לגמרי, וכן הגלגול בצומח ודומם כיוצא בזה הוא שאינה משמשת שם לנפש ולא נקשרת בגוף ההוא כלל כמו שמתקשרת המתגלגלת באדם, אך יושבת שם כיושב במקום מה, אלא שהמקום ההוא אינו הגון לה ומצטער בו, ועונה מתמרק על ידו:

Sefer Chasidim 41: gilgul in sub-human form is aware of being so, unlike normal gilgul in which the soul is not aware of being reincarnated (NY 176).

Gehinnom there would be nothing left of him. Such a person benefits from reincarnation, as this is the only possible way for him to better his ways.¹

viii - *The Messianic Era*

When a person dies, his soul goes to the עולם נשמות and his body decomposes in the ground. This precedes the Messianic Era. The Messianic Era itself is the last stage of this world:

רמב"ן שער הגמול, סימן שמו
שכר הנפשות וקיומם בעולם הנשמות נקרא לרבותינו "גן עדן" ופעמים קורין אותו "עליה" ו"ישיבה של מעלה" ואחרי כן יבאו ימי המשיח והוא מכלל העולם הזה.²

People will continue to grow in the Messianic era though they will no longer be rewarded for choosing to do good³. The Messianic era therefore comprises the last stage of preparation before עולם הבא⁴. It will be exceptionally suited for maximum spiritual growth, wisdom, knowledge and recognition of truth⁵. In particular, those who will rise in the first resurrection, at the beginning of the Messianic Era, will be endowed with the answers to all questions⁶.

¹ ספר שם משמאל פרשת שמות - שנת תרע"ב: איתא בספר המגיד להב"י שיש נשמות שנשתאב בהם הרע כ"כ שאין בכח גיהנם למרק, ואם יתלבנו ע"י הגיהנם לא ישאר בהם ח"ו מאומה, ולהם אין תקון רק ע"י גלגול, אך באשר עבירה גוררת עבירה ואם יתגלגלו כמו שהם בעוד הזוהמא רבה בהם בתקפה אי אפשר לקוות מהם שום תועלת כי העבירות הקודמות ימשכו בתוקף לעבירות עוד יותר גדולות, אך העצה שהם יורדין לגיהנם להחליש הזוהמא ולא שיתמרקו שם הרבה רק מעט בכדי שלא ימשכו לעבירות אח"כ כאשר יתגלגלו, ואז יש לקוות שיטיבו מעשיהם ויתוקנו ע"י הגלגול. ... שגיהנם אין בכחו רק לכלות הזוהמא ... אבל לא להוסיף בהם שלימות, ... שזה אי אפשר כי אם בתורה ומצוות, וע"כ ... מוכרח לבוא בגלגול כדי להשלים את נפשו. וגדולה מזה כתב האר"ז"ל שכל נשמה צריכה להתגלגל בכהן לוי וישראל כדי להשלימה בכל דבר, ... ואין הגיהנם עושה סוף התיקון רק במי שכבר השלים את נפשו בגלגול זה או בקודמים

² וממשיך הרמב"ן וז"ל ובסופן יהא יום הדין ותחיית המתים שהוא השכר הכולל הגוף והנפש והוא העיקר הגדול שהוא תקות כל מקוה להקב"ה והוא העולם הבא שבו ישוב הגוף כמו נפש והנפש תדבק בדעת עליון בהדבקה בגן עדן עולם הנשמות ותתעלה בהשגה גדולה ממנה ויהיה קיום הכל לעדי עד ולנצח נצחים
וגם הרמב"ם כתב שימות המשיח הוא חלק מעולם הזה (הלכות תשובה פרק ט ב והלכות מלכים פרק יב ד)

³ רמב"ן (דברים ל ב): לא יהיה באדם חפץ אבל יעשה בטבעו מעשה הראוי, ולפיכך אין בהם לא זכות ולא חובה, כי הזכות והחובה תלוי בחפץ

⁴ ד' חיים פרידלנדר (שפתי חיים - אמונה ובחירה ח"ב דף קלה): ימות המשיח אינה מטרה כשלעצמה - שכר עבור קיום תורה ומצוותיה, אלא הם ימים של הכנה לעולם השכר.

⁵ כתב הרמב"ם (הל' תשובה פ' ט): ומפני זה נתאו כל ישראל, נביאיהם, וחכמיהם לימות המשיח כדי שינוחו ממלכיות שאינן מניחים אותם לעסוק בתורה ובמצוות כהוגן ... באותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ד' [נכמים לים מכסים], וגו' וברמח"ל, דעת תבונות עמ' קמד: וישיגוהו בריבוי בדעת והחכמה

⁶ רס"ג אמונות ודעות, מאמר השביעי, ו
ושמא יאמר אם הם יתחתנו האם תחזור אשת כל איש אליו אם היא תחיה עמו או שכבר התיר המות את הנשואין... כיון שיבוא עמם משה רבינו פטורים אנו מלאמץ את מחשבותינו בכך ועיין נדה ע: לכשיבא משה רבינו עמם וכו'

There will be many changes in the world during the time of the Mashiach, including: 1) G-d's Unity will be revealed, 2) evil will no longer present itself as a choice, 3) Jews and non-Jews will believe in and serve G-d, 4) people will be blessed with great knowledge, wisdom and even prophecy, 5) non-Jews will take care of all the material needs of the Jews, 6) peace will prevail and all will share common goals, 7) nature will produce an abundance of food¹, and 8) the world economy will thrive to the benefit of all.

The Messianic Era itself is the last stage of this world. It is a time when everyone, Jew and non-Jew, will recognize G-d and the world will also accept the Torah as Hashem's true teaching.

ירמיה לא, לג
ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם²

The primary occupation of the world will be to know and understand Hashem.

רמב"ם הלכות מלכים יב, ה
ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד

The Messianic Era is a time of completion, of bringing together of the cumulative spiritual achievements of mankind as completed by G-d. First we will return to the level of the First Man and Woman before the sin³, and then we will go beyond that to achieve what the First Man and Woman would have achieved by Shabbos had they not sinned¹.

¹ Pinchas Winston, www.thirtysix.org: [Further,] there won't be any waste product in the food, since the physicality of the body will have become purified. Therefore, as a matter of fact, the food of this time will not be like the food we have now, but rather, all the meals during Yemos HaMoshiach will be extremely elevated and far better than any physical pleasure of now, since man himself will have become transformed . . . All of the pleasures of This World are encased in an unpleasant physicality—the taste of meat is inside the meat itself; the taste of wine is inside the grapes, etc.—and therefore, the pleasure can only be sensed through man's body . . . However, once the pleasure is enjoyed without any encasements, then every aspect of man will delight in the pleasure and gain life force from it. (Sha'arei Leshem, p. 499-500)

² ישעיה ב, ב-ג
והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה'...והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב וירנו מדרכיו

ישעיה יא, ט
כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

ישעיה סו, כג
והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני אמו ה'

צפניה ג, ט
כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו ושכס אחד

זכריה יד, ט
והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד

רמב"ם הלכות מלכים יב, א
ויחזרו כולם לדת האמת

³ רמב"ן, ויקרא כו, ו

On the other hand, the intrinsic nature of the world will remain unchanged: all the laws of nature will still function², economies will run and be developed, science will progress, and there will still be different nations and peoples³:

רמב"ם, פי' יב מהל' מלכים ה' א':
אין בין העולם הזה וימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד

Yet, this represents only the framework of that period. The changes during this time will be many and far-reaching⁴. During the time of the Mashiach there will be two resurrections, one for Tzadikim at the beginning of ⁵ימות המשיח (allowing even those צדיקים who have died to experience the Messianic era⁶), and a second at the end of the Messianic era for all those remaining¹.

והוא הנכון כי תהיה ארץ ישראל בעת קיום המצות כאשר היה העולם מתחילתו קודם חטאו של אדם הראשון וכו' ועל כן אמר הכתוב על ימי הגואל היוצא מגזע ישי שישוב השלום בעולם ויחדל הטרף ורעת הבהמה וכל הרמש כאשר היה בסבעם מתחילה...ויהיה המעשה על המשיח העתיד לבא

¹ דרך ד'

However, had the First Man not sinned, then since he was already at the first level (of before the sin) he would now move to the second (of the Messianic era). It appears however, that we do not necessarily get back to the level of אדם הראשון קודם החטא before going into the Messianic Era. (However, at Maamad Har Sinai, when we could have gone into the Messianic Era, we did do things in the original order. For at Sinai, we already achieved the level of אדם הראשון קודם החטא (של הנחש and from that level we would have gone straight into Eretz Yisroel into the Messianic Era.)

Another difference is that, had Adam HaRishon not messed up, Yemos HaMashiach would have taken place in Gan Eiden. Now, however, it will take place in Eretz Yisroel, a lower level than Gan Eiden.

² מהר"ל, נצח ישראל, פרק נ

יהיה העולם נוהג ע"פ טבעו ומנהגו בדברים הטבעיים ולא יהיה נוהג שלא על פי הטבע

³ ועיין רמב"ן, ספר הויכוח, לט

⁴ R' Saadyah Gaon adds that although we have a basic idea of what the world will be like during the time of the Mashiach, the true reality will defy our imagination.

רס"ג, אמונות ודעות, המאמר השמיני, א

כאשר היינו במצרים אשר לא הבטיח לנו אלא שני דברים שידון לנו מעושקינו ושיתן לנו ממון רב והוא אמרו (בראשית טו, יד) "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" וכבר ראו עינינו את אשר עשה לנו קריעת הים והמן והשליו ומעמד הר סיני וחזרת השמש וכל הדומה לכך כל שכן כאשר הבטיחנו בדברים גדולים ונרחבים מן הטוב והאשר והרוממות והעוז והכבוד אשר עשאו פי כמה ממה שאירע לנו מן הכניעה והעינוי...עתיד לעשות לנו כפל כפלים למעלה ממה שהבטיחנו מה שלא נוכל למנותו בקלות ולסכמו וכו'

⁵ ושו"ת הרדב"ז, חלק ג, תתרסט

שראיתי דברי הריטב"א ז"ל בשם רבותיו נ"נ דאיכה תרי תחיות, אחת פרטית לצדיקים שמתו בגלות והיא סמוכה לביאת המשיח, ויזכו לכל ימות המשיח בגוף ונפש ויראו בטובתן של ישראל ובבנין הבית וישמחו בשמחת חלף עבודתם וכו' ואחת כללית והיא סמוכה להכנסת שבת כאשר קבלתי, והוא נקרא עולם התחייה, ועליה נאמר ורבים מישי אדמת עפר יקיצו וכו'

וכן ברדב"ז, הובא בספר אוצרות אחרית הימים, פרק יג: לכן אמרו כי שתי תחיות הן אחת פרטית לאותן הצדיקים אשר מתו בגלות וכו' ואחת כללית לסוף האלף השישי. וכן הסכימו חכמי הקבלה והרמב"ן והרשב"א והריטב"א ז"ל וכו' פירש הריטב"א, טענית ל: (ור"ה טז), ד"ה כל האוכל: פי' שאין לעצמותיו תחיה בתחיית המתים העתיד להיות בבנין בית המקדש לאותן שמתו בגלות וחכו לישועה שעליהם אמר הכתוב אשרי המחכה ויגיע לימים אבל עדיין אפשר שיש לזה תחיה ביום הדין שהוא אחר ימות המשיח ועיין פירוש הערוך לנו, סנהדרין צב., מה שכתב על רש"י ד"ה שעתיד הקב"ה להחיות

⁶ ר' פרידלנדר שם (דף קצז): ואותם צדיקים שחיכו וציפו לימות המשיח ... ומתו בגלות הם יקומו בימות המשיח בגוף גשמי כדי לזכות ולרות בימות המשיח

והארה שם: וכך מבארים את מה שאמרו חז"ל (תענית ל:): "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" ולכאורה אותם שהתאבלו ומתו איך ישובו לראות בשמחתה? התשובה כדברי הרשב"א שהם יזכו לתחיית המתים וגו'

The Environment and the Economy

During the Messianic Era, all the laws of nature will operate just as they do now. Nevertheless, because the physical world is linked to the spiritual world, the earth will be in the type of perfect balance that will allow it to produce its maximum. There will be no droughts and no famines; there will be no shortages of any kind.

מהר"ל, נצח ישראל, פרק נ':
רק יהיה נוהג בדברים אשר הם אפשר בטבע ... וכך לענין הברכה אין ספק שיהיה ברכת הארץ הקדושה בכל שהיא מוכנת לברכה בכל אם לא שהחטא גורם וכו'²

Because shortages are often a function of economics and not of nature, the world economy will also operate in harmony with these goals. There will be great financial prosperity in the world and in ארץ ישראל in particular³.

¹רמח"ל, מאמר העקרים, בגאולה:
והנה בתחיה יקומו צדיקים ורשעים ורשעים שחטאו ולא נשלם בהם הענש הראוי יענשו אז כראוי להם. ואמנם אחרי התחיה יהיה יום הדין הגדול שידין הבורא יתברך את כלם וישפט הראויים לשאר לנצחיות והראויים לאבד. הראויים לאבד יענשו לפי מה שראוי להם ולבסוף יאבדו לגמרי והראויים לשאר ישארו במדרגה שתגיע להם כפי המשפט בעולם שיחדש ע"כ

ולזה התכוון דניאל יב, ב באומרו: ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם [Ritvo, in commenting on this Gemara, asks why Daniel said that only *many* ("rabim"), but not all, of those who are lying in the dust, will arise for the Great Day of Judgement. He answers that "the Forefathers, the prophets and the exceptionally pious of Israel are *already* in Gan Eden 'Beguf VeNefesh', with body and soul." Other Tzadikim will arise when Mashiach comes and therefore, do not need to arise for the judgement. It is only the rest who need to rise - hence *many*, but not all.

Ritvo here draws attention to:

- a) the idea of two resurrections, and
- b) the idea that *many*, but not all, arise for judgement.

He also goes on to introduce a new idea. The "*many*" who arise do not include the very worst of the wicked. The Gemara in Rosh HaShanah lists this group. It includes:

- (a) the "minim",
- (b) the informers,
- (c) the "apikorsim" who denied the Torah,
- (d) those who denied the resurrection,
- (e) those who separated themselves from the ways of the community,
- (f) those who terrorised others and
- (g) those who sinned and made others sin, like Jeroboam and his ilk.

His position on these seven groups disagrees with that of Tiferes Yisrael, who says that if the Mishnah simply says that someone has no share in Olam Haba, he or she *will* arise. Only those listed specifically as not arising will not arise. Thus, according to Tiferes Yisrael, when we speak of wicked people not having a share in Olam Haba, we mean that *they do not experience the reward after being resurrected, but they do arise to be punished and to see the reward others are receiving.*]

²ושם המשיך: הרי כי לעתיד כאשר יסתלק החטא מבני אדם, האדמה אשר אררה השם בשביל חטא אדם תחזיר לקדמותה ולברכתה כאשר היה קודם שחטא האדם. ולמאן דאמר אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד, לא יקשה מה שאמר כאן כי תוציא הארץ פירות כל יום ויום כי דבר זה לא נקרא נס שהרי היה בתחלת בריאת העולם אם לא היה החטא וכו'

יחזקאל לד, כו-כז: ונתתי אותם וסביבות גבעתי ברכה והורדתי הגשם בעתו גשמי ברכה יהיו ונתן עץ השדה את פריו והארץ תתן יבולה

³ישעיה ט, ה עד סוף פרק טא

רמב"ם הלכות מלכים יב, ה
ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות שהטובה תהיה מושפעת הרבה וכל
המעדנים מצויין כעפר

a. The deeper purpose of the Messianic Era

The purpose of the Messianic era needs to be understood. It is no longer a world of Avoda, and therefore we will lose the opportunity for acquiring further reward which we now acquire through the challenges of choosing to serve G-d¹. On the other hand, ימות המשיח is not yet עולם השכר². It appears to be an intermediary between this world and the next³.

Nevertheless, great things will be achieved during this time. Firstly, we will continue to do the מצוות. Although we will no longer have a Yetzer Hara and doing the מצוות will seem effortless, the מצוות will nevertheless continue to purify us when we do them. We will lose the reward of overcoming our Yetzer Hara but we still gain from the intrinsic purification process inherent in doing the מצוות. This will be the final purification before עולם הבא⁴.

In addition, another vital component of perfection will be achieved. The purpose of creation is not just the completion of the individual, תקון הפרט⁵. Rather, it is the bringing of

אז תראי ונהרת ופחד ורחב לבבך כי יהפך עליך המון ים חיל גוים יבאו לך שפעת גמלים תכסך בכרי מדין ועיפה כלם
משבא יבאו זהב ולבונה ישאו ותהלות ה' יבשרו כל צאן קדר יקבצו לך אילי נביות ישרתונך יעלו על רצון מזבחי ובית
תפארתו אפאר וכו'

ילקוט שמעוני, ישעיה, תנח
וכל גבולך לאבני חפץ אמר רבי בנימין לוי עתידין תחומי ירושלים להיות מלאים אבנים טובות ומרגליות וכל ישראל
באים ונוטלים חפציהם מהם לפי שישראל בעולם הזה מתחמים באבנים ובצורות אבל לעתיד לבא מתחמין באבנים
טובות ומרגליות

רמב"ם פירוש המשניות לפרק חלק
וישארו בימיו החזק והחלש ביחס לזולתו אלא שבאותם הימים תוקל על בני אדם פרנסתם מאד עד שכשיעבוד האדם
איזה עבודה מועטת שתהיה ישיג תועלת גדולה וזהו ענין אמרם (שבת ל:) עתידה ארץ ישראל להוציא גלוסקאות וכלי
מילת וכו'

¹ ר' חיים פרידלנדר (שם דף קמ): נפסיד בתקופה זו את קושי עבודת ד' של לפום צערא אגרא

² שם משמואל (פרשת עקב) (דברים דף ע"ה ד"ה ונראה) (הראשון): ויש כאן שאלה מאחר שלימות המשיח לא יהיה במה
לזכות, וקבול שכר דמצוות דהאידינא נמי לא יהא בו, שהרי אמרו ז"ל (עירובין כב.) היום לעשותם מחר לקבל שכרם
דהיינו עולם הבא, ועולם הבא כבר הסכימו שזה בגוף ובנפש יחד, א"כ כל עצמן של ימות המשיח למה הן באין, שהרי
לא קוראים להם לא לעשותם ולא לקבל שכרם.

³ שם משמואל שם: שמן ימות המשיח הוא הכנה לעוה"ב והוא אמצעי בין עוה"ז ועוה"ב

⁴ בספר לב ציון (ספר של עיונים על הרמב"ן על התורה) הביא (פרשת נצבים דף רפז) לשון הרמח"ל במאמר העיקרים:
"הנה שיתא אלפי שנה הגבילה החכמה העליונה לעבודת בני אדם והשתדלותם על השלמות, ואח"כ יתחדש העולם
בצורה אחרת, ראויה למה שיעשה בו אחר כך, דהיינו ההנאה הנצחית לזוכים לה, וטרם יכלו ששת אלפים אלה, הנה
מאריך שיעבוד האומה הנבחרת במצבה השלם, שיוכלו לנתק הדברים אחר כך אל הנצחיות ... והאמצעי לזה ... הוא
מלך המשיח והנה בזמנו ועל ידו יתקנו ישראל תקון גדול וכל הבריאה אחריהם, שירבה הטוב בכל הצדדים ויסוד הרע
לגמרי, בין במה שנוגע לנפש האדם הנטייה לטובות, וגו'"
ועל זה כתב הלב ציון: לפי דבריו מבואר שהתכלית היא שהמצוות שנעשה אז תזכרו אותנו להיות ראויים למצב של
תחיית המתים, ואע"פ שלא יהיה נטיה לרע אעפ"כ המצוות העושות את פעולות הזיכרון, ואין זה מחשב לגדר של שכר,
אלא שזה טבען של המצוות.

⁵ In and in קל"ח פתחי חכמה (פתח ב דף ו) ⁵In
Ramchal explains that if the purpose of the world had been exclusively to reward the righteous and punish the wicked, then the cycle of people
living and being rewarded and punished could have gone on forever. There would be no need to bring

the whole of creation, the entire history of man, to a state of holistic completion – תקון¹ הכללי. As long as some people are doing evil and only some are doing good there exists a terrible חלול השם in this world². But when everyone will naturally fulfill His will, הקב"ה's Oneness is revealed; the *Kiddush Hash-m* of גילוי יחודו. If there is one person on earth who does not recognize G-d's Oneness as revealed in this world, גילוי יחודו, then His Oneness is still not yet revealed³. We are therefore all dependent on each other to contribute our unique, individual spiritual perfection to a symphony of mankind proclaiming the Oneness of the Creator⁴. That symphony is called ימות המשיח, a time when we will engage in pure spirituality⁵ and we will no longer be attracted by evil⁶. As a result of this spiritual clarity, this will be a time of tremendous wisdom and insight⁷.

this process to a conclusion by ending the order of the world as we know it and entering into the Messianic era:

דעת תבונות דף לב: "והנה כל זה נגד השכר ועונש ונגד הבחירה. ואם היתה הכונה באמת להעמיד הבחירה והשכר ועונש דהיינו שיהיה העולם תמיד בנוי מבני בחירה, להיות צדיקים או רשעים כרצונם, ותמיד יהיה טוב לצדיקים או רע לרשעים, היה צריך שיהיה זה תמיד, ולא יהיה לו הפסק." ובהארות האיר ל'ס' קסו: כי למה יבטל [הרע]? וכבר איננה רק לדעים, והרי הוא מוגבל בתחומו שלא לעשות כטבעו הרע אלא כמשפט הראוי.

But, it is ultimately G-d's will that even the evil person benefit from His goodness. In ultimate terms, G-d does not want the possibility that somebody can disobey Will and deprive the world of His maximum bestowal of goodness. Therefore, he also does not want the punishment that goes with that negative choice. Punishment is, in ultimate terms, evil, and needs, at some stage, to come to an end. Everything has to ultimately lead to a situation where G-d can bestow good on everyone, even the Reshaim. Although the Reshaim will be punished, that is only the means to get them to the end. Punishment, then, is not an objective good: it is a means to an end. Because it is not objectively good, it does not have permanence. It, too, must ultimately be destroyed. All of this requires that, at some stage, we move into a higher plane of existence where we are all maximally predisposed to receiving G-d's goodness.

¹רמח"ל דעת תבונות (דף לב): אין סוף הכונה על השכר ועונש אלא על התיקון הכללי

²ד' פרידלנדר שם: [ב]מצבינו עתה יש חילול ד' עצום ונורא בבריאה

³This includes non-Jews as well:

רמב"ם פ"א מהל' מלכים הל' ד':
...אם עשה [כל הדברים האלה]...הרי זה משיח בודאי ויתקן את העולם כולו לעבוד את ד' ביחד שנאמר כי אז אהפוך על עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ד' ולעבדו שכם אחד.

R.S.R. Hirsch: Israel's most cherished ideal is that of the universal brotherhood of mankind. Almost every prayer we utter contains reference to the hastening of this end. (The 19 Letters, 15th letter.)

⁴רמח"ל דעת תבונות (דף קפט): אמנם כלל תיקון הבריאה חילק אותו האדון ב"ה בין כל הנשמות אשר עשה לעבדו

⁵רמב"ם הלכות מלכים יב, ד
לא נתאוו החכמים והנביאים ימות המשיח לא כדי שישלטו על כל העולם ולא כדי שירדו בגוים ולא כדי שינשאו אותם העמים ולא כדי לאכול ולשתות ולשמוח אלא כדי שיהיו פנויים בתורה וחכמה ולא יהיה להם נוגש ומבטל כדי שיזכו לחיי העולם הבא

⁶רמח"ל מאמר העיקרים, בגאולה
שירבה הטוב בכל הצדדים ויסור הרע לגמרי בין במה שנוגע לנפש ובין במה שנוגע לגוף דהינו לב האבן יעשה לב בשר, והוא שתגבר בבני האדם הנטיה לטובות ובאופן שלא ימשכו אחרי החמר כלל אלא ינטו תמיד לעבודה ולתורה ויתגברו בה וכו'

⁷רב צדוק הכהן תקנת השבים דף 161 בנוגע להמשיח עצמן

The most important change during ימות המשיח is that it will become clear to us that spirituality is the only option. We will see evil and sin not only as destructive but as something which does not have any real reality.

Although people will still have the capacity to choose between good and evil¹ they will naturally choose to do good and lose their desire to do evil². People will understand truth with clarity without the need for miracles or other proofs of G-d and the Torah³, and their hearts will naturally follow their minds⁴. There will be no distractions from dedicating one's life to spirituality⁵. Each Jew will be capable of understanding the truth by himself⁶ and will be able to understand the Torah at a much deeper level than we are able to now. Therefore, the Halacha will be like Beis Shammai, whose Torah is deeper than that of Beis Hillel, too deep, in fact, for us to fully appreciate in pre-Messianic eras⁷. Mashiach will be needed only to teach non-Jews how they should serve G-d. None of this will happen immediately⁸. People will continue to grow, first to the stage of the First Man before his transgression, and then to further heights⁹. They will remember all the Torah they learn¹⁰.

¹ ר' חיים פרידלנדר (שם דף קלט): הבחירה היא תהיה שונה, כהגדרת הרמב"ן, בחירה בטבע

² רמב"ן (דברים ל ו) על הפסוק ומל ד' את לבבך ולבב זרעך: אבל לימות המשיח תהיה הבחירה בטוב להם טבע, לא יתאוו להם הלב למה שאינו ראוי ולא יחפון בו כלל והיא המילה הנזכרת כאן ... וזהו שאמרו רבותינו (שבת קנא): והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ אלו ימות המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה, כי בימי במשיח לא יהיה באדם חפץ אבל יעשה בטבעו מעשה הראוי וגו'

יחזקאל לו, כו
ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם והסרתי את לב האבן מבשרכם

רמח"ל מאמר העיקרים, בגאולה
שירבה הטוב בכל הצדדים ויסור הרע לגמרי בין במה שנוגע לנפש ובין במה שנוגע לגוף דהינו לב האבן יעשה לב בשר, והוא שתגבר בבני האדם הנטיה לטובות ובאפן שלא ימשכו אחרי החמר כלל אלא ינסו תמיד לעבודה ולתורה ויתגברו בה וכו'

³ רמח"ל דעת תבונות (עמ' קמד): המצב הרביעי ... שלא יצטרכו אותות ומופתים לאמת האמונה אלא מצד הידיעה וההשגה (וכתב ר' חיים פרידלנדר ז"ל שהמצב הרביעי היינו ימות המשיח

⁴ ר' חיים פרידלנדר (שפתי חכמים – אמונה ובחירה ח"ב דף קל): והלב ... ירצה לעשות כפי הבנת השכל

⁵ רמב"ם הל' מלכים (פ' יב הל' ה): ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד

⁶ ר' פרידלנדר (שם דף קלב): כיון שלעתיד לבא תהיה עבודת ד' אצלם בטבעם, גם יבינו מצד טבעם מעצמם את האמת. ע"כ זהו משאמר הנביא (ירמיהו לא לג): ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגו'

⁷ קובץ שיעורים ח"ב, קובץ קונטרס דברי סופרים ח"ה: נמצא כתוב בספרים שלעתיד לבא יהיה הלכה כב"ש, ונראה הטעם לזה דהא ב"ש מחדדי טפי והאמת כדבריהם, אלא בזמן הזה אין אנו יכולין לירד לסוף דעתם, כמו שאמרו (עין ערובין נג, ע"א) גלוי וידוע שאין בדורו של רבי מאיר כמותו אלא שלא יכלו לעמוד על סוף דעתו, ומשו"ה אין הלכה כב"ש דאין לדיין אלא מה שענינו רואות.
אבל לעתיד לבא שיקוים הכתוב ומלאה הארץ דעה (ישעיה יא ט) יתברר שהאמת כב"ש וע"כ יהא הלכה כמותם, ומ"מ עתה אף שידוע לנו שהאמת כדבריהם אין הלכה כמותם כיון שלפי דעתנו והשגתנו שיש לנו עתה נראה יותר כדברי ב"ה.

⁸ ר' פרידלנדר (שם דף קלז): הבטחת הנביא "והסרתי את לב האבן מבשרכם" שנזכה לביטול היצר הרע, לא יהיה מוחלט בבט אחת שמיד כשיבא משיח תבטל היצר הרע, אלא ביטול היצר הרע יהיה על ידי תהליך של פרק זמן עליה אחר עליה

⁹ ר' פרידלנדר שם ושם בדף קפז

¹⁰ ר' פרידלנדר (שם דף קלב): התנגדות היצר הרע לעבודת ד', זו סיבה לשכחת האדם

Nevuah, a state currently unattainable even by people on the proper spiritual level, will return¹. In fact, it will become easy to attain the proper spiritual level necessary for *nevuah*, and prophecy will become widespread. All will minimally merit a level of *Ruach Hakodesh* without any difficulty at all².

Although people will no longer be rewarded for choosing good³, people will continue to grow in the Messianic era. The Messianic era therefore comprises the last stage of preparation before *Olam HaBa*⁴. The Messianic era will be exceptionally suited for maximum spiritual growth, wisdom, knowledge and recognition of truth⁵.

During the time of the *Mashiach*, every nation will believe in Hashem. The world will also accept the Torah as Hashem's true teaching and the Temple as the geographic center of spirituality⁶. Since everyone will be working towards the same elevated spiritual goals, all nations will live peacefully with one another and war will cease to exist⁷. Non-Jews will see their task as ensuring the physical and material well-being of the world so that the Jews can engage in spirituality free of any burdens. Non-Jews will understand that the Jews are not only doing this for themselves, but for their sake as well. They will understand that their way to reaching spirituality lies in attaching themselves to and serving the Jews⁸. Jews will accept

¹ ישעיה נא, טז
ואשם דברי בפיו ובצל ידי כסיתיו

ישעיה ט, ב
ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה

יואל ג, א
והיה אחרי כן אשפוך את רוحي על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם

² רמח"ל, מאמר העיקרים, בגאולה
ורוח הקדש יהיה שפוך על כל בשר באפן שיזכו לו הכל בלי קשי כלל, והוא מה שאמר הנביא "אשפוך את רוحي על כל בשר"

ועיין בישועות משיחו, העיון השלישי, פרק שביעי

³ רמב"ן (דברים ל ב): לא יהיה באדם חפץ אבל יעשה בטבעו מעשה הראוי, ולפיכך אין בהם לא זכות ולא חובה, כי הזכות והחובה תלוי בחפץ

⁴ ר' חיים פרידלנדר (שפתי חיים – אמונה ובחירה ח"ב דף קלה): ימות המשיח אינה מטרה כשלעצמה – שכר עבור קיום תורה ומצוותיה, אלא הם ימים של הכנה לעולם השכר.

⁵ כתב הרמב"ם (הל' תשובה פ' ט): ומפני זה נתאוו כל ישראל, נביאיהם, וחכמיהם לימות המשיח כדי שינוחו ממלכיות שאינן מניחים אותם לעסוק בתורה ובמצוות כהוגן ... באותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ד' [במים לים מכסים], וגו' וברמח"ל, דעת תבונות עמ' קמד: וישיגוהו בריבוי בדעת והחכמה

⁶ ישעיה טו, כ
והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' בסוטים וברכב ובצבים ובפרדים ובכרכרות על הר קדשי ירושלים אמר ה' כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה'

⁷ ישעיה ב, ד
וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה

רמב"ם הלכות מלכים יב, ה
ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות שהטובה תהיה מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר

⁸ ישעיה מט, כב
הנה אשא אל גוים ידי ואל עמים ארים נסי והביאו בניך בחצן ובנתיך על כתף תנשאנה

this help not because they wish to lord it over non-Jews, but just because everyone will be doing what they understand G-d wants of them¹. Because the benefits of being a Jew at this time will become so clear, all will want to convert². However, because of the impossibility of knowing who wants to convert because of a deep commitment to truth and who will want to because of purely 'this-worldly' terms, no converts will be accepted at this time³. (A similar decree was enacted during the time of David and Shlomo Hamelech⁴.)

We described ימות המשיח above as an intermediary between this world and the next⁵. We no longer get rewarded for bechira, which no longer exists⁶. (However, ימות המשיח is not yet עולם השכר⁷.) The Mashiach will not change the Torah in any way and all the mitzvos will continue to apply⁸. (Only during the time of Tachiyas HaMeisim will there be changes.)

זכריה ח, כג
בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכסף איש יהודי לאמר נלכה עמכם כי שמענו אלקים עמכם

ילקוט שמעוני, ישעיה תצט
ובאים כלם ונופלים על פניהם לפני משיח ולפני ישראל ואומרים נהיה לך ולישראל לעבדים וכו'

¹רמב"ם הלכות מלכים יב, ד
לא נתאוו הנביאים והחכמים ימות המשיח לא כדי שישלטו על כל העולם ולא כדי שירדו בגוים ולא כדי שינשאו אותם העמים ולא כדי לאכול ולשתות ולשמוח אלא כדי שיהיו פנויים בתורה וחכמה ולא יהיה להם נוגש ומבטל כדי שיזכו לחיי העולם הבא

²עבודה זרה כד.
אמר להן ר"א כולם גרים גרורים הם לעתיד לבא

רש"י שם ד"ה גרורים
גרורים מעצמן נגררין להתגייר אע"פ שאין מקבלין אותן

³עבודה זרה ג:
דתניא רבי יוסי אומר לעתיד לבא באין עובדי כוכבים ומתגיירין ומי מקבלין מינייהו והתניא אין מקבלין גרים לימות המשיח כיוצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה אלא שנעשו גרים גרורים ומניחין תפילין בראשיהן תפילין בזרועותיהם ציצית בבגדיהם מזוזה בפתחיהם כיון שרואין מלחמת גוג ומגוג אומר להן על מה באתם אומרים לו על ה' ועל משיחו שנאמר למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק וגו' וכל אחד מנתק מצותו והולך שנאמר ננתקה את מוסדותימו וגו' והקב"ה יושב ומשחק

⁴עיין ההארה הקודמת

⁵שם משמואל שם: שמן ימות המשיח הוא הכנה לעוה"ב והוא אמצעי בין עוה"ז ועוה"ב

⁶ר' חיים פרידלנדר (שם דף קמ): נפסיד בתקופה זו את רושי עבודת ד' של לפוס צערא אגרא

⁷שם משמואל (פרשת עקב) (דברים דף ע"ה ד"ה ונראה) (הראשון): ויש כאן שאלה מאחר שלימות המשיח לא יהיה במה לזכות, וקבול שכר דמצוות דהאידנא נמי לא יהא בו, שהרי אמרו ז"ל (עירובין כב.) היום לעשותם מחר לקבל שכרם דהיינו עולם הבא, ועולם הבא כבר הסכימו שזה בגוף ובנפש יחד, א"כ כל עצמן של ימות המשיח למה הן באין, שהרי לא קוראים להם לא לעשותם ולא לקבל שכרם.

⁸רמב"ם, פירוש המשניות לפרק חלק
והיסוד התשיעי הבטול והוא שזו תורת משה לא תבטל ולא תבוא תורה מאת ה' זולתה ולא יתוסף בה ולא יגרע ממנה לא בכתב ולא בפירוש וכו'

רמב"ם מלכות מלכים יא, ג
ועיקר הדברים ככה הן שהתורה הזאת אין חוקיה ומשפטיה משתנים לעולם ולעולמי עולמים ואין מוסיפין עליהם ולא גורעין מהן וכל המוסיף או גורע או שגלה פנים בתורה והוציא הדברים של מצוות מפשוטן הרי זה בודאי רשע ואפיקורוס

Although we will no longer have a Yetzer Hara and doing the mitzvos will seem effortless¹, we will still gain from the intrinsic purification process inherent in doing the mitzvos. This will be the final purification before Olam Haba².

In addition, we mentioned that at this time the whole of creation, the entire history of man, will be brought to a state of holistic completion known as the תְּקוּן הַכֹּלֵל³. The חֲלוּל of people not doing G-d's Will will cease⁴ and the *Kiddush Hash-m* of יְחִידוּ will be revealed⁵. יְמֵת הַמָּשִׁיחַ is a time when we will all join in a symphony of mankind proclaiming the oneness of the Creator⁶. As a result of this spiritual clarity, this will be a time of tremendous wisdom and insight⁷.

Just as we all combine and contribute to a new spiritual reality in revealing G-d's Oneness, so, at an individual level, all of our good deeds during all of our גִּלּוּלִים combine to contribute to a holistic and unified spirituality⁸.

The Mashiah is the catalyst designated to ensure that mankind achieve this state where all our spiritual efforts contribute to the תְּקוּן הַכֹּלֵל⁹. The primary vehicle for that state

¹רמח"ל מאמר העיקרים, בגאולה
שירבה הטוב בכל הצדדים ויסור הרע לגמרי בין במה שנוגע לנפש ובין במה שנוגע לגוף דהינו לב האבן יעשה לב בשר, והוא שתתגבר בבני האדם הנטייה לטובות ובאפן שלא ימשכו אחרי החמר כלל אלא ינסו תמיד לעבודה ולתורה ויתגברו בה וכו'

²בספר לב ציון (ספר של עיונים על הרמב"ן על התורה) הביא (פרשת נצבים דף רפז) לשון הרמח"ל במאמר העיקרים: "הנה שיתא אלפי שנה הגבילה החכמה העליונה לעבודת בני אדם והשתדלותם על השלמות, ואח"כ יתחדש העולם בצורה אחרת, ראויה למה שיעשה בו אחר כך, דהיינו ההנאה הנצחית לזוכים לה, וטרם יכלו ששת אלפים אלה, הנה מאריך שיעבוד האומה הנבחרת במצבה השלם, שיוכלו למתק הדברים אחר כך אל הנצחיות ... והאמצעי לזה ... הוא מלך המשיח והנה בזמנו ועל ידו יתקנו ישראל תקון גדול וכל הבריאה אחריהם, שירבה הטוב בכל הצדדים ויסור הרע לגמרי, בין במה שנוגע לנפש האדם הנטייה לטובות, וגו'".
ועל זה כתב הלב ציון: וסי דבריו מבואר שהתכלית היא שהמצוות שנעשה אז תזככו אותנו להיות ראויים למצב של תחיית המתים, ואע"פ שלא יהיה נטיה לרע אעפ"כ כמצוות העושות את פעולות הזיכרון, ואין זה מחשב לגדר של שכר, אלא שזה טבען של המצוות.

³רמח"ל דעת תבונות (דף לב): אין סוף הכונה על השכר ועונש אלא על התיקון הכללי

⁴ד' פרידלנדר שם: [ב]מצבינו עתה יש חילול ד' עצום ונורא בבריאה

⁵This includes non-Jews as well:

רמב"ם פ"א מהל' מלכים הל' ד':
...אם עשה [כל הדברים האלה]...הרי זה משיח בודאי ויתקן את העולם כולו לעבוד את ד' ביחד שנאמר כי אז אהפוך על עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ד' ולעבדו שכם אחד.

R.S.R. Hirsch: Israel's most cherished ideal is that of the universal brotherhood of mankind. Almost every prayer we utter contains reference to the hastening of this end. (The 19 Letters, 15th letter.)

⁶רמח"ל דעת תבונות (דף קפט): אמנם כלל תיקון הבריאה חילק אותו האדון ב"ה בין כל הנשמות אשר עשה לעבדו

⁷רב צדוק הכהן תקנת השבים דף 161 בנוגע להמשיח עצמן

⁸שם משמואל עקב (דברים דף עד -עה): נראה ע"פ מה שהגדנו לעיל שקיבוץ כל המצוות מכל הגלגולין לעשות כענין מנורה אחת שלימה מקובצת מפרקים וחוליות צריך להיות 'וקם עוה"ב, כדי שאם הכנס האלף השביעי שהוא עוה"ב, ישרה עליהם אור ד', יש לומר שהזמן המעוות לקיבוץ זה הוא ימות המשיח, וכמו שמשיח יקבץ נדחי ישראל בכלל, כן נמי בפרט של כל אחד ואחד מישראל יקבץ כל התיקונים והשלימות מעל הגלגולים ומכל שיתא אלפא שני לעשותן קומה אחת שלימה.

⁹רמח"ל, מאמר העיקרים, בגאולה
וצריך שתדע שאף על פי שהטובה האמתית נקנית מכל אחד ואחד בפני עצמו כפי מעשיו, אמנם אין כלל הבריאה משתלם עד שתסדר כלל האמה הנבחרת בסדר נכון ותשתלם בכל עטוריה ותתדבק בה השכינה, ואחר כך יגיע העולם למצב השלם ויזכו הפרטים כל אחד ואחד כפי מה שזכה במעשיו. וכו'

will be the Jewish people¹ and in particular, the righteous amongst them. These are partners with G-d in bringing about the Messianic state².

The Jewish people therefore have a special responsibility to hasten the Mashiach's coming both by their own actions and by helping non-Jews recognize G-d's Oneness as well.³ (Non-Jews will then also recognize that their spirituality is dependent on and goes through the Jewish people⁴.)

רמח"ל, מאמר העקרים, בגאולה
וצריך שתדע שאף על פי שהטובה האמתית נקנית מכל אחד ואחד בפני עצמו כפי מעשיו, אמנם אין כלל הבריאה משתלם עד שתסדר כלל האמה הנבחרת בסדר נכון ותשתלם בכל עטוריה ותתדבק בה השכינה, ואחר כך יגיע העולם למצב השלם ויזכו הפרטים כל אחד ואחד כפי מה שזכה במעשיו. וכו'

is only the first of many stages that come after it:

רמח"ל, מאמר העקרים, בגאולה:
והנה שתא אלפי שנה הגבילה החכמה העליונה לעבודת בני האדם והשתדלותם על השלמות ואחר כך יתחדש העולם בצורה אחרת ראויה למה שיעשה בו אחרי כן, דהינו ההנאה הנצחית לזוכים לה.

See also SECTION TWO for more details of the Mashiach, and Ikvesa D'Meshicha.

¹בראשית א:לא
רש"י: הוסיף ה-א בשישי בגמר מעשה בראשית לומר שהתנה עמהם על מנת שיקבלו עליהם ישראל חמשה חומשי תורה.
ד"א יום הששי כולם תלויים ועומדים עד יום הששי הוא ו סיון

רמח"ל, מאמר העקרים, בגאולה
וטרם יכלו ששת אלפים אלה, הנה צריך שתעמד האמה הנבחרת במצבה השלם שיוכלו לעתק הדברים אחר כך אל הנצחיות, וזה מה שהבטחנו עליו שיהיה על כל פנים, והאמצעי לזה יהיה אחד מזרע דוד שיבחרהו האדון ברוך הוא לזה יעזרהו שיצליח בו, והוא מלך המשיח.

²וכתב הרמח"ל בדעת תבונות (דף קעב) שיש שותפות בין הצדיקים והקב"ה בתיקון הבריאה ובדף קעג כתב "והנה הקב"ה מחלק מעצם הנהגתו לכנסת ישראל, להיותו שותפות עמו בהשלמת הבריאה, שיהיה הוא יתברך מתקן מצד אחד, והיא מצד אחר, ומיניה ומינה יסתיים התיקון השלם" ובדף קעו כתב, "ובהגאל ישראל ... הכבוד עצמו יתרומם".

³דברים ו: ד שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד
רש"י: ד' שהוא אלקינו עתה ולא אלקי האומות הוא עתיד להיות ד' אחד וגו'
כד הקמח (ערך הגאולה): וטעם הפיזור ... האחד ש ... ילמוד האומות מהם מציאות הש"י ובענין ההשגחה וגו' וכן בספורנו (שמות יט:ו) ... תהיו ממלכת כהנים להבין ולהודות לכל המין האנושי לקרוא כולם בשם ד' ולעבדו שכם אחד וגו'

⁴תנחומא במדבר ג:
ולעתיד עכו"ם רואין היאך הקב"ה מתדבק עם ישראל והם באים להדבק בהם שנאמר (זכריה ח) נלכה עמכם כי שמענו אלקים עמכם

They will attempt to show that they had always acted in a way which reflected this recognition:

ע"ז ב:
מלכות רומי ... אומרים לפניו רבש"ע... הרבה שווקים תקנינו הרבה מרחצאות עשינו... וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל ...

They will be taught by does not need to teach the Jews, as it says:

ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ד' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם: (ירמיהו לא:לג)
(וכן בישעיה נד:יג וכל בניך למודי ד')

b. The Messianic Era in the Torah

תרגום אונקלוס, במדבר כד, יז
חזיתה ולא כען סכיתה ולא איתוהי קריב כד יקום מלכא מיעקב ויתרבא משיחא מישראל ויקטול רברבי
מואב וישלוט בכל בני אנשא

ירמיה כג, ה
הנה ימים באים נאם ה' והקמתי לדוד צמח צדק ומלך מלך והשכיל ועשה משפט וצדקה בארץ

יחזקאל לד, כג-לא
והקמתי עליהם רעה אחד ורעה אתהן את עבדי דויד וכו'
וכרתי להם ברית שלום והשבתי חיה רעה מן הארץ וישבו במדבר לבטח וישנו ביערים וכו' עד סוף הפרק

ישעיה, פרק יא
ויצא חטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרה ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת
ויראת ה' וכו' עד סוף הפרק

The Ramban, in his ספר הגאולה, mentions several places in the Torah which talk about the Geula:

From the verse (דברים ד) כי תוליד בנים, the Ramban sees a hint for the time of the Geula. The whole of דברים כט, starting with אלוקיך, as well as the next perek, ל, starting with ויהי כי יבאו עליך, deals with the Geula.

c. Hashem will never forsake the Jewish people

Regardless of our spiritual level, השם will never forsake the Jewish people. The Chofetz Chaim proves this from the following *pasuk* in Shmuel (The Chofetz Chaim on Awaiting Mashiach, Targum Press):

שמואל ב, יד, יד
ולא ישא אלקים נפש וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח

מגילה יא.
ושמואל אמר לא מאסתים ולא געלתים לכלותם - לא מאסתים בימי יוונים ולא געלתים בימי נבוכדנצר
לכלותם בימי המן להפר בריתי אתם בימי פרסיים כי אני ה' אלקיהם בימי גוג ומגוג

אור החיים, ויקרא כה, כח
כי קץ הגלות ישנו אפילו יהיו ישראל רשעים גמורים ח"ו

The Ramban brings a fascinating proof to this principle:

רמב"ן ספר הגאולה, השער הראשון
מכל מקום הנה גאלתנו בידינו בשובנו אל ה', לא אבדנו אותה ברוב פשעינו ולא עבר זמנה באורך ימי מרדנו
כי הנה משה אדוננו ע"ה מזהיר אותנו בכל מיני התראה ואזהרה המפחידנו בכל ענין פחד ואימה ככל
הבאות עלינו ויותר מהמה לא התרה בנו מעולם שאם נאריך לחטוא שיחליף אותנו באומה אחרת או ישכח
אותנו לגמרי וכו'

ix - Olam Haba and Techiyas HaMeisim

A beautiful parable explains the resurrection by comparing it to a butterfly: The butterfly was once a caterpillar, a rather ugly, wormlike creature, crawling on a branch. It then began to spin itself a cocoon until the caterpillar died and parts of it decayed. Eventually a beautiful butterfly with wings bursts forth from the cocoon and flies gracefully in the air. So too, our little bodies are like the wormlike creature; they are old and worn out and ready to leave this world. But one day we will come forth in a new, beautiful, shining edition. "The body will be transparent like glass and the *Neshama* will shine through the body. Those who were like unimportant caterpillars (if they lived properly) will come forth and astonish everyone".¹

עולם הבא is a general name that is used to refer to the stages after **ימות המשיח** and is also sometimes used to refer to **עולם הנשמות**. However, it properly refers to the stage from **אלף השביעי** onwards, which occurs after the **תחיית המתים**.² Belief in **Techiyas HaMeisim** is one of the **עקרי התורה**³ and is the underlying idea of the second bracha of the **Shmoneh Esreh**. Someone who does not believe in **Techiyas HaMeisim** does not get it⁴.

¹ Rav Avigdor Miller Speaks pg. 139

² דעת תבונות הארה 186
רמח"ל, אדיר במרום ח"א: [אז] יעשה הקב"ה דין פרטי על כל דבר ודבר שנעשה בכל זמן מזמן בריאת העולם בכל שית אלפי שני. ואז יבא אלף השביעי להסיר הצורה ... ואח"כ אלף השמיני, דהיינו חידוש העולם, אז יהיה נבנה הבנין של כל השרשים לפי הכנת הענפים כמו שזכרתי. והבנין הזה הוא נעלם לגמרי שאי אפשר לדעת ממנו כלל.

³ רמב"ם, פירוש המשניות לפרק חלק
ותחיית המתים יסוד מיסודות תורת משה רבינו אין דת ואין קשר עם האומה היהודית למי שאינו מאמין בכך

⁴ גמ' סנהדרין צ ע"א: וכל כך למה תנא הוא כפר בתחיית המתים לפיכך לא יהיה לו חלק בתחיית המתים שכל מדותיו של הקדוש ברוך הוא מדה כנגד מדה דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מניין שכל מדותיו של הקדוש ברוך הוא מדה כנגד מדה
וברש"י על המשנה שם ד"ה האומר: ואפילו יהא מודה ומאמין שיחיו המתים אלא דלא רמיזא באורייתא כופר הוא ... [ו]מה לנו ולאמונתו וכי מהיכן הוא יודע שכן הוא הלכך כופר גמור הוא

Kollel Iyun Hadaf of Har Nof, Rav Mordecai Kornfeld: The Mishnah states that one of the people who do not have a share in Olam ha'Ba is someone who says that "there is no Techiyas ha'Mesim Min ha'Torah." Why does the Mishnah emphasize that the person says "Ein Techiyas ha'Mesim *Min ha'Torah*?" It would suffice to say that a person who denies Techiyas ha'Mesim does not have a share in Olam ha'Ba! Rashi seems to be learning from the words "Min ha'Torah" that it is not enough for a person to believe in Techiyas ha'Mesim; he must also believe that Techiyas ha'Mesim has a source in the verses that the Gemara quotes.

The Teshuvos Maharil (#194) clearly understood Rashi's words this way. He adds that even though a person believes in Techiyas ha'Mesim based on Mesorah, tradition, he is still considered a heretic if he denies the Derashos that the Gemara brings as proof for Techiyas ha'Mesim.

The Be'er Sheva strongly argues with this interpretation of the Mishnah. He says that if a person does not believe in these Derashos, that does not make him a heretic. (He goes so far as to say that the words in Rashi must have been an addendum of a mistaken student of Rashi, and they are not the words of Rashi himself.) He proves this point from the Gemara that says that if a person denies Techiyas ha'Mesim, he will not merit to be revived at the time of Techiyas ha'Mesim, measure for measure, Midah k'Neged Midah, since he did not believe in it. If he accepts it mi'Pi Kabalah, based on tradition, then he does believe that there will be Techiyas ha'Mesim. In addition, the Be'er Sheva quotes the Sefer ha'Ikarim (4:35) who writes that Techiyas ha'Mesim is only known through tradition and not through a verse. (According to the way we explained Rashi above, these two proofs are not challenges to Rashi's explanation.)

The Be'er Sheva, therefore, asserts that the words "Min ha'Torah" do not mean that the person must believe that Techiyas ha'Mesim is written in a verse in the Torah, but rather that any part of the Torah -- the Written Law or the Oral Law, contains a source for Techiyas ha'Mesim. It seems that the Mishnah means to exclude by these words a person who believes in Techiyas ha'Mesim based on philosophical arguments, rather than on the tradition.

The Shev Shmaitseh (Hakdamah) suggests that the words "Min ha'Torah" might be alluding to the Gemara in Kesuvos (111b) that says that anyone who does not study Torah will not come to life at Techiyas ha'Mesim, because the "light of Torah" is what brings a person to life at Techiyas ha'Mesim. The Mishnah, therefore, is saying that a person must not only believe that there will be Techiyas ha'Mesim, but that Techiyas ha'Mesim will come about through the study of Torah.

Chart summarising different opinions as to who loses Olam Haba (A.Hassan and Y. Babad).
ואלו שאין להם חלק לעולם הבא

חלק	ר"ה	ס"ע	פ"א	תוס'	רמב"ם
1. אין תחיית המתים מן התורה Denies the Resurrection	*	*			*
2. אין תורה מן השמים Denies Torah from G-d	*	*			*
3. כופרים בתורה Deniers of the validity of the Torah.					*
4. אפיקורוס "Apikoros"	*	*			*
5. הקורא ספרים חיצוניים Reads heretical books	*				
6. לוחש על המכה Uses verses as incantations.	*			*	
7. מינים "Minim"	*	*			*
8. מסורות Informers	*	*			*
9. מומרים (ר"ח, או מורדים רמב"ם) / משומדים (ס"ע) Apostates	*	*			*
10. נתנו חיתיתם Impose fear on community	*	*			*
11. מחטיאי הרבים Cause the community to sin	*				*
12. פורשי מדרכי ציבור Do not identify with community	(*)	(*)			*
13. מלעיגים על דברי חכמים Scoff at statements of Sages	*				
14. מבזה המועדים Disparages the intermediate days of Festivals	*		*		*
15. מחלל קדשים Desecrates Temple Offerings	*		*		*
16. מפר ברית מילה Refuses circumcision or reverses it	*		*	*	*
17. מלבין פני חבירו ברבים Shames another publicly	*		*		*
18. מגלה פנים בתורה (שלא כהלכה) Deliberately misinterprets or violates Torah	*		*	*	*
19. פורק עול Divests himself of the Heavenly yoke	*			*	
20. הוגה את השם באותיותיו Expressly pronounces G-d's name	*			*	
21. מנענע קולו בשיר השירים Makes a secular song from Shir HaShirim	*			*	
22. כופר בביאת גואל Denies Messianic concept	*				*
23. שופכי דמים Murderers	*				*
24. בעלי לשון הרע Habitual gossips, slanderers	*				*

These eras are further divided into many sub-eras and are known as the **אלף השביעי**¹ until the **אלף העשירי** when true **נצחיות** begins². Thus, **עולם הבא** is not a static situation. A person will continue to grow through these eras and stages, acquiring greater heights of spirituality as this situation unfolds³. However, unlike this world, a person will not be able to actively choose to do good, thereby becoming a creator of good like G-d. The growth of a person in **עולם הבא** will be determined for the person by the scientific⁴-spiritual laws which will govern that situation.

עולם הבא is a time when we can fully experience the cumulative spiritual joy of all our **מצוות**⁵ as well as the pain of our negative actions⁶. (See below, reward and punishment). Although the Rambam argues, most meforshim agree that this time unfolds with both our bodies and our souls together⁷. Although **עולם הבא** initially begins within the boundaries of time it eventually moves into dimensions which are above time. At this stage there is no more growth⁸, as growth implies movement through time. Once we reach this stage of true **נצחיות** we are able to experience all our spiritual achievements, which took a life-time (probably of many decades), in any one instant⁹.

*						25. מכנה/קורא שם לחבירו Gives /Calls someone a nickname
*						26. מתכבד בקלון חבירו Honours himself by someone's disgrace.
*						27. מבזה תלמידי חכמים/רבותיו Disparages Sages/his Torah teachers.

¹The world is actually in a state of destruction for these thousand years. Chidush HaOlam begins in the eight thousand period of years. (Seen note 1 above)

²דעת תבונות (עמ' פב) (וכמו שמסבירו הר' פרידלנדר): ובחידוש העולם יהיה מדריגות שונות אלף השביעי, אלף השמיני, אלף התשיעי שאותם האלפים הם יהיו חלק מעולם השכר, אבל עדיין לא עולם הנצח הגמור ... ואח"כ יהיה האלף העשירי שהוא עולם הנצחיות הגמור

³ר' חיים פרידלנדר (שפתי חיים – אמונה ובחירה ח"ב דף קצ): הרי מצינו בחז"ל ג"כ בחינה של עליות בעוה"ב, כמו שאמרו (ברכות סד): תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלוקים מציון

⁴Scientific in the sense that they follow clear rules.

⁵ר' חיים פרידלנדר (שפתי חיים – אמונה ובחירה ח"ב דף קפט): בעולם הנצח ... יזכה האדם לב' דברים: א. הוא יחוש את הרוחניות של המצוות שעשה כל ימי חייו. ב. הוא יחוש בבת אחת את הרוחניות של כל המצוות שעשה במשך כל ימי חייו כמו בהוה ממש

⁶ר' פרידלנדר שם: בעולם הנצח האדם יווכח לראות את טומאת העבירות שעשה במשך כל ימי חייו, שהם ילפנו אותו ויסובבוהו כמו בחינה של הוה, וצער הבושה ההוא היא עצמה אחד מחלקי הגהינום

⁷הרמב"ם (פ"ח מהל' תשובה הל' ב) כתב ששכר עוה"ב הוא לנשמה בלבד אבל הראב"ד (השגות שם) והרמב"ן בשער הגמול (כתבי הרמב"ן שעוול, דף שב-ג) חולקים עליו ובסופו שם כתב וז"ל: ושוב מצאתי להר' סעדיה ז"ל בפירוש ספר דניאל שהוא אומר כדברינו בפירוש עוה"ב וקבלת הראשונים היא. תורתם אל תשכח ... זו דעת הרבי משה ז"ל שנותנת קצבה לזמן התחייה ע"כ ועיין בכסף משנה על הרמב"ם שם

⁸ר' פרידלנדר שם דף קצא: מו"ר הגרא"א דסלר זצ"ל הסביר שענין העליה האמור בעוה"ב, הוא כאשר יהיה עוד שיריים מהזמן, כלומר יהיה מצב ביניים בין הזמן המוגבל של עוה"ז לביטול הזמן לגמרי

⁹ר' פרידלנדר שם (דף קצ): "לעולם שכולו ארוך", היינו שגם הרגע הראשון הוא ארוך ללא הפסק, כי ברגע אחד של הנצח יש בו את כל הנצח

עולם הבא can be described as a גילוי פנים, a revelation of the “face,” or Oneness, of HaKadosh Baruch Hu as contrasted with עולם הזה, which is a הסתר פנים or a hiding of His Oneness¹. In עולם הבא, that Oneness will be revealed not only to us but *through* us. In fact, the true צדיק will find that at that time he will be a total כלי for this type of revelation².

a. Two Resurrections

During the time of the Mashiach there will in fact be two separate resurrections of the dead. A first resurrection will take place following the arrival of the Mashiach. However, only people who were completely righteous during their lifetime will rise at that time³. This will allow even those צדיקים who have already died to experience the Messianic era⁴.

A second resurrection will take place at the end of the Messianic era, at a time that is known as the יום הדין הגדול. At that time all people, both good and evil, will rise. However, the evil ones will be judged and punished.⁵

¹ כל ספר הדעת תבונות בא לבאר יסוד זה

² מכתב מאלוהיו ח"ה עמ' 383: כי דרכם יראו רק גילוי כבוד שמו יתברך ולא יותר, כי אינם מסתירים את כבודו יתברך

³ ושו"ת הרדב"ז, חלק ג, תתרסט
שראיתי דברי הריטב"א ז"ל בשם רבותיו נ"נ דאיכה תרי תחיות, אחת פרטית לצדיקים שמתו בגלות והיא סמוכה לביאת המשיח, ויזכו לכל ימות המשיח בגוף ונפש ויראו בטובתן של ישראל ובבנין הבית וישמחו בשמחת חלף עבודתם וכו' ואחת כללית והיא סמוכה להכנסת שבת כאשר קבלתי, והוא נקרא עולם התחייה, ועליה נאמר ורבים מישני אדמת עפר יקיצו וכו'
וכן ברדב"ז, הובא בספר אוצרות אחרית הימים, פרק יג: לכן אמרו כי שתי תחיות הן אחת פרטית לאותן הצדיקים אשר מתו בגלות וכו' ואחת כללית לסוף האלף השישי. וכן הסכימו חכמי הקבלה והרמב"ן והרשב"א והריטב"א ז"ל וכו'
פירש הריטב"א, תענית ל: (ור"ה טז), ד"ה כל האוכל: פי' שאין לעצמותיו תחיה בתחיית המתים העתיד להיות בבנין בית המקדש לאותן שמתו בגלות וכו' לישועה שעליהם אמר הכתוב אשרי המחכה ויגיע לימים אבל עדיין אפשר שיש לזה תחיה ביום הדין שהוא אחר ימות המשיח
ועיין פירוש הערוך לנו, סנהדרין צב, מה שכתב על רש"י ד"ה שעתידי הקב"ה להחיות

⁴ ר' פרידלנדר שם (דף קצז): ואותם צדיקים שחיכו וציפו לימות המשיח ... ומתו בגלות הם יקומו בימות המשיח בגוף גשמי כדי לזכות ולרוות בימות המשיח
והארה שם: וכן מבארים את מה שאמרו חז"ל (תענית ל:): "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" ולכאורה אותם שהתאבלו ומתו איך ישבו לראות בשמחתה? התשובה כדברי הרשב"א שהם יזכו לתחיית המתים וגו'

⁵ Regarding non-Jews and resurrection (A. Hassan and Y. Babad, The Resurrection of the Dead in Jewish Sources) ... there is not much material which addresses this question. What we found is that non-Jews will arise. However, this appears to apply to their rising at the second resurrection rather than the first. The last chapter of Sanhedrin provides a starting point and discusses non-Jews in the context of resurrection. The second Mishnah clearly states that certain non-Jews, i.e. the people of Sedom, do arise, while others, such as the generation of the flood, do not. A second source is the Gemara in Sanhedrin which cites the following debate:

ר"א אומר "ישוּבו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים". ישוּבו רשעים לשאולה אלו פושעי ישראל, כל גוים שכחי אלהים אלו אומות העולם (חילופי גרסאות). אמר לו ר' יהושע וכי נאמר כל גוים והלא לא נאמר אלא כל גוים שכחי אלהים...

We understand this as follows: According to Rabbi Yehoshua, non-Jews who do not “forget G-d” have a share in Olam Haba and, consequently, would have to be resurrected in order to claim that share. Rabbi Eliezer disagrees and maintains that no non-Jew will have a share in Olam Haba. Rambam follows the opinion of Rabbi Yehoshua and rules that pious non-Jews have a share in Olam Haba. They will, therefore, have to be resurrected.

חסידי אומות העולם יש להם חלק לעולם הבא

רמח"ל, מאמר העקרים, בגאולה
והנה בתחיה יקומו צדיקים ורשעים ורשעים שחטאו ולא נשלם בהם הענש הראוי יענשו אז כראוי להם¹

Zohar Bereishis tells us that these resurrections will start taking place in the sixth millennium on "Erev Shabbos" -- the eve of the beginning of the seventh millennium which is called Shabbos.²

אמר רבי אבא "לעת ערב" זהו יום שישי שהוא ערב השבת שאז הזמן לקיימא מתייא, מאי משמע דתנן שיתא אלפי שנין הוי עלמא והוא אלף השישי שהוא סיוון הכל והיינו "לעת ערב" זמן סיוון הכל. (מדרש הנעלם זהר ברא' קכח).

b. Mechanics of the resurrection

רמב"ם איגרת תחיית המתים, ב
וכן זאת תחית המתים והיא שוב הנפש לגוף אחר המות

There is another discussion about non-Jews and their part in the resurrection in the Gemara in Rosh HaShanah. A famous statement there speaks about the three *groups*, which arise **at the time of resurrection**, and the judgements meted out to them.

תניא ... ג' כתות הן ליום הדין. אחת של צדיקים גמורים ואחת של רשעים גמורים ואחת של בינוניים ... פושעי ישראל בגופן ופושעי אומות העולם בגופן יורדין לגהינם ...

After discussing the fate of the members of each category, the Gemara continues... "The rebellious ones of Israel who sin bodily" and the "rebellious ones of the non-Jews who sin bodily", go down to Gehinnom The quote mentions both Jews and non-Jews, clearly implying that the whole discussion is referring to *all* human beings. Again, we see from this Gemara that non-Jews are resurrected and, in addition, they are sorted into different levels, i.e. righteous, wicked and those "in the middle".

In his commentary on the first Mishnah of the last chapter of Sanhedrin, Tiferes Yisrael summarizes most of the points above. He says that since only the wicked Bilom is excluded by the Mishnah, this shows that non-Jews have a share in Olam Haba. This includes non-Jews who are Benonim ("equally balanced") as well as Tzadikim (righteous). The wicked ones, the Resha'im, are punished and then their souls will disappear.

Rambam says that אומות העולם יש להם חלק לעולם הבא. Elsewhere, Rambam elaborates: Any Gentile who accepts upon himself the seven Noachide laws and is careful to observe them is considered a pious Gentile. He qualifies for a share in Olam Haba. However, this is on condition that he accepts and observes them because G-d commanded so in the Torah, i.e. He informed us through Moshe Rabbeinu that Noachides were originally commanded to fulfill them. However, if one observes them because his logic compels him, he is not considered a pious Gentile, but simply a wise Gentile. Ritvo also says that Gentiles have to observe the seven Noachide laws in order to qualify for a share in Olam Haba. He adds that Christians and Muslims are "Minim" and thus have no share, quoting Rashi to this effect in connection with Christians. Rambam elsewhere also lists both Christians and Muslims as having no share because they deny that the Torah is eternal.

¹ ולשונו המלא של הרמח"ל, שם הוא:
והנה בתחיה יקומו צדיקים ורשעים ורשעים שחטאו ולא נשלם בהם הענש הראוי יענשו אז כראוי להם. ואמנם אחרי התחיה יהיה יום הדין הגדול שידין הבורא יתברך את כלם וישפט הראויים לשאר לנצחיות והראויים לאבד. הראויים לאבד יענשו לפי מה שראוי להם ולבסוף יאבדו לגמרי והראויים לשאר ישארו במדרגה שתגיע להם כפי המשפט בעולם שיחדש ע"כ

ולזה התכוון דניאל יב, ב באומרו: ורבים מישרי אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם

²Quoted from The Resurrection of the Dead in Jewish Sources, A. Hassan and Y. Babad

How can the soul reenter a body which has long since decomposed?

מדרש רבה, בראשית כח, ג
אדריאנוס שחיק עצמות שאל את רבי יהושע בן חנניא א"ל מהיכן הקב"ה מציץ את האדם לעתיד לבא א"ל
מלוז של שדרה א"ל מנין אתה יודע א"ל איתיתיה לידי ואנא מודע לך טחנו ברחים ולא נטחן וכו'¹

Rashi in Sanhedrin tells us that Mashiach himself will have a hand in this resurrection.² According to the Zohar, Medrash Hane'elam, this first resurrection takes place 40 years after the in-gathering of the exiles.³

The Medrash HaNe'elam, in discussing the resurrection, provides a full sequence of events.

אמר רב יוסף וכי ימות המשיח ותחיית המתים לאו חד הוא? א"ל לא דתנן בית המקדש קודם לקיבוץ גלויות, קיבוץ גלויות קודם לתחיית המתים, ותחיית המתים הוא אחרון לכולם. מנ"ל? דכתיב 'בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם'. זו היא תחיית המתים שהיא הרפואה לשבורי לב על מתייהם. בונה ירושלים תחילה, ואחריו נדחי ישראל יכנס, והרופא לשבורי לב אחרון על הכל.

תנן מ' שנה קודם הקיבוץ גלויות לתחיית המתים כדאמרין ויהי יצחק בן מ' שנה. האי מ' שנה מאי עבידיה? אמר רב כהנא אמר רבי ברוקא, מקיבוץ גלויות עד תחיית המתים כמה צרות כמה מלחמות יתעוררו על ישראל ואשרי הנמלט מהם דכתיב בעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר. רב יהודה אמר מהכא 'יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים'. רבי יצחק אמר מהכא, 'וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב'. ובאותן הימים יהיו ימים אשר יאמרו אין לי בהם חפץ. ומשעה שיעברו הצרות עד תחיית המתים מ' שנה.

רב הונא אמר ת"ח כ' ארבעים שנה הלכו בני ישראל במדבר וגו' אשר לא שמעו בקול ה', כהאי גוונא הכא. אמר רב יוסף כל אלון חד מילה אמרו ולסוף מ' שהצרות יעברו והרשעים יכלו יחיו המתים שוכני עפר, מאי טעמא? משום דכתיב 'לא תקום פעמיים צרה' ודי להם במה שעברו.

תנן במתניתין: אמר ר' שמעון מ' שנה קודם קיום הגוף ממתנת הנשמה לגוף בארץ ישראל. באיזה מקום? במקום המקדש.

¹ ועיין סנהדרין צ: א"ל קיסר לרבן גמליאל אמריתו דשכבי חיי הא הוו עפרה וכו'

The Zohar describes a little bone in the body which survives the decomposition of the grave. Starting from this bone, the same body which once existed is reconstituted.

אמר רבי חייא ולא עוד אלא דההוא גופא דהוה יקום. משמע דכתיב יחיו מתין ולא כתיב יברא משמע דבריין אינון. אבל יחיו. דהא גרמא חד ישתאר מן גופא תחות ארעא וההוא לא אתרקב ולא אתבלי בעפרא לעלמין וההוא זמנא קוב"ה ירכך ליה ויעביד ליה כחמירא בעיסא ויסתלק ויתפשט לארבע זויין ומיניה ישתכלל גופא וכל שיפוי קוב"ה יהיב ביה רוחא לבתר. אמר ליה רבי אלעזר הכי הוא ותא חזי ההוא גרמא במה אתרכך בטל דכתיב כי טל אורות טלך וכו' (זהר שמות כח' ע"ב)
ת"ח בההוא זמנא דזמין קוב"ה לאחייאה מתייא כל אינון מתין דישתכחון לבר בשאר ארעין ונוכראין קוב"ה יברא לון גופייהו כדקא חזי דהא גרמא חד דאשתאר ביה בבר נש תחות ארעא ההוא גרמא יתעביד כחמירא בעיסא ועליה יבני קוב"ה כל גופא. (זהר ברא' סט ע"א)

The Medrash Rabbah seems to be the only source which *names* this bone from which the body is reconstituted - calling it the "luz".

רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יהוצדק אמר אפילו **לוז** של שדרה שממנו הקב"ה מציץ את האדם לעתיד לבא נמחה. אדריאנוס שחיק עצמות שאל את רבי יהושע בן חנני' א"ל מהיכן הקב"ה מציץ את האדם לע"ל. א"ל מלוז של שדרה. א"ל מנין אתה יודע. א"ל איתיתי לידי ואנן מודע לך. טחנו בריחים ולא נטחן. שרפו באש ולא נשרף. נתנו במים ולא נמחה. נתנו על הסדן והתחיל מכה עליו בפטיש נחלק הסדן ונבקע הפטיש ולא חסר כלום. (מ"ד ברא' כח' ג)

² כשיבא המשיח ויחיה המתים. (רש"י סנה' נא: ד"ה הכי קאמינא).

³ תנן: מ' שנה קודם הקיבוץ גלויות לתחיית המתים. (מדה"נ זהר ברא' קלט).

We see from these sources that the resurrection will not occur simultaneously with the coming of Mashiach -- forty years will separate the two events.

Are the deceased resurrected in any order¹?

The Medrash Rabbah tells us that the first people to arise will be those who are buried in Eretz Yisrael.² The Zohar says that the Tzaddikim arise first, followed by others. The Avos arise last of all so that they may enjoy seeing the land filled with their children.

The Gemara in Kesubos tells us what happens to those who are buried outside Israel. ...ולר' אלעזר, צדיקים שבחוץ לארץ אינם חיים! אמר ר' אילעא ע"י גלגול... מתקיף לה ר' אבא סלא רבא גלגול לצדיקים צער הוא! אמר אביי מחילות נעשות להם בקרקע. (כתובות קיא.)

Rabbi Ila'a said that tzaddikim who are buried outside Israel "roll" under the ground to Israel for resurrection. When the question is asked, "will that not be painful?" the answer is given that G-d will make tunnels under the ground (through which they will walk to Israel and then arise from under the ground - Rashi).

The Medrashic work, Osiyos deRabbi Akiva (letter tes), provides us with another detailed and vivid description of the events of those days, telling us how the actual resurrection takes place.

ט"ת. אל תקרא ט"ת אלא טיט, זה הוא טיט שבידו של הקב"ה
ד"א זה טיט של עולם הבא שהצדיקים מציצין הימנו כתות כתות כעשבי השדה בכמה לבושין שריחן הולך מסוף העולם ועד סופו כריח גן עדן שנאמר (תהילים ע"ג טז) ויציצו מעיר כעשב הארץ, ואין עיר אלא ירושלים שנאמר (מלכים א' יא לו) העיר אשר בחרתי בה. מכאן אתה למד שאין הקב"ה מחי את המתים אלא בארץ ישראל שנאמר (ישע' מ"ב ה) כה אמר ה' בורא השמים ונוטיהם רקע הארץ וצאצאיה נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה, ואומר (יחז' כ"ו כ) ונתתי צבי בארץ חיים, מהו ארץ חיים, וכי יש ארץ חיים וארץ מתים? אלא זו ארץ ישראל שנקראת ארץ החיים שמתיה חיים תחילה לעולם הבא. אם כן צדיקים שבחוץ לארץ כגון משה ואהרן ושאר כל הצדיקים שבארבע פנות העולם היאך חיו ובאין לעולם הבא? אלא מלמד שבשעת תחיית המתים הקב"ה יורד משמי שמים העליונים ויושב על כסאו בירושלים שנאמר (ירמ' ג יז) בעת ההיא יקראו לירושלם כסא ה'. וקורא להם הקב"ה למלאכי השרת ואומר להם בני לא בראתי אתכם אלא לשעה זו כדי שתעשו לי קורת רוח. משיבין מלאכי השרת ואומרים לפניו רבון של העולמים הננו נעמוד לפניך בכל דבר שאתה רוצה. משיבין הקב"ה ואומר להם לכו ושטטו בארבע רוחות העולם והגביהו את ארבע כנפות הארץ ועשו מחילות מחילות בקרקע הארץ לכל צדיק וצדיק שבחוזה לארץ עד ארץ ישראל והביאו לי כל צדיק וצדיק. צדיק פלוני בן פלוני חסיד פלוני בן פלוני חכם פלוני בן פלוני נבון פלוני בן פלוני נביא פלוני בן פלוני, שמסרו את עצמן על קדושת שמי בכל יום ויום, כדי שלא יצטערו ויבואו לארץ ישראל ואני מחי אותם. מיד הולכים כל מלאך ומלאך וכל שרף ושרף וכל שר ושר וכל גדוד וגדוד ושוטטים בארבע רוחות העולם ומגביהין ארבע כנפות הארץ וינערו רשעים מן הארץ שנא' (איוב ל"ח יג) לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה, ועושין מחילות מחילות בקרקע הארץ בשביל כל צדיק וצדיק שבחוזה לארץ ומביאין אותן בתוך מחילות לארץ ישראל אצל הקב"ה לירושלים והקב"ה עומד בעצמו ומחיה אותן ומעמיד אותן על רגליהן. וכיצד מחיה את המתים לעולם הבא? מלמד שנוטל הקב"ה שופר גדול בידו שהוא אלף אמה באמה שלו ותוקע בו וקולו הולך מסוף העולם עד סופו. בתקיע ראשונה העולם כולו רועש, בתקיע שנייה העפר מתפרד, בתקיע שלישית עצמותיהן מתקבצין, בתקיע רביעית אבריהן מתחממין, בתקיע חמישית עורותיהם מתקרמין, בתקיע שישית רוחות ונשמות מתכנסות לגופיהן, בתקיע שביעית חיון ועומדין על רגליהם בלבושיהם שנא' (זכרי' ט טז-טז) ד' צב' יגן עליהם ואכלו וכבשו אבני קלע ושתו המו כמו יין ומלאו כמזרק כזויות מזבח והושיעם ד' אלוקיהם ביום ההוא כצאן עמו כי אבני נזר מתנוססות על אדמתו.

¹ Quoted from The Resurrection of the Dead in Jewish Sources, A. Hassan and Y. Babad

² (בר"ר צו. ז) ...מתי א"י חיים תחילה בימות המשיח ואוכלין שנות המשיח.

The resurrected

Our bodies will become very spiritual after תחיית המתים. They will no longer need food and water but will rather be nourished from spiritual energy alone¹. The level of our bodies then will be similar to the levels of our souls now, with our souls higher still. (However, Rav Saadiah Gaon writes that the people who rise during the resurrection will eat, drink, marry and procreate².) We will be able to recognize our friends and family among those who rise during the resurrection³. We will be free of illness⁴, and we will live forever⁵.

c. The Broader Perspective of the Resurrection

ספר דעת תפלה :

קדושה – בחינת תחיית המתים

"ויכול להגיע דביקותו אל מעלה כל כך גדולה שכבר ימסר בידו מפתח של תחיית המתים... והוא מה שסיימה הברייתא: "וקדושה מביאה לידי רוח הקודש ורוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים" – מסילת ישרים, שם.

ולא יהיה תחיית המתים להאדם לבד אלא כל פרטי הכחות דכל הבריאה כולה והנהגתה אשר בכל מי עולם, הנה כולם יתחדשו ויתוקנו בעת תחיית המתים. וכל ענין תחיית המתים אשר להאדם שהוא עולם קטן הנה יתנהג כמו כן לכל העולם כולו. (לש"ן, הדעה ח"ב דרוש ב.)
 "כי הרי עיקר הענין דתחיית המתים נודע הוא מדברי האריז"ל שהוא נוהג באמת תמיד בכל רגע ורגע... והוא מה שאנו רואים גם בעולם הזה שיוצא תמיד פעולות חדשות בכל חלקי הדצח"מ [דומם, צומח, חי מדבר] שבה ומתקיים לצורך האדם.

Techiyas HaMeisim is a time when everything reaches its tikun, becoming the perfect server of man in reaching closeness to his Maker:

¹ ר' חיים פרידלנדר (שפתי חיים – אמונה ובחירה ח"ב דף ר): לעתיד לבא מדריגת הגוף יהיה כקיום הנפש, ללא אכילה ושתייה אלא ניזון מרוחניות לבד וזה ע"פ הרמב"ן, שער הגמול

² רס"ג, אמונות ודעות, מאמר שביעי, ה' ושאל יחשוב ויאמר אותם שיחיו בעולם הזה האם יאכלו וישתו ויתחתנו או לאו ראוי שנדע שהם יאכלו וישתו כמונו ויתחתנו כמו שנתבאר בבן הצרפתי ובן השונמית שחיו בעולם הזה אכלו ושתו והיו ראויים לנשואין ואמר אחד החכמים שהוא מזרעו של אחד מהם (עיין סנהדרין צב:)

³ רס"ג, אמונות ודעות, מאמר השביעי, ז' ואם ישאל אדם והאם יכירו ידידיהם וקרוביהם והאם יכירו זה את זה? חקרתי בזה ומצאתי שכן כי הרועים והנסיכים והנביאים בהכרח שיהיו מוכרים בתוך האומה וכו'

⁴ ישעיה לה ה-ו
 אז תפקחנה עיני עורים ואזני חרשים תפתחנה אז ידלג כאיל פסח ותתן לשון אלם
 וכן סנהדרין צא: עומדין במומן ומתרפאן

בראשית רבה, פרק צה
 כשם שאדם הולך כך הוא בא הולך עיוור בא עיוור חרש בא חרש אמר הקב"ה יעמדו כמו שהלכו ואחר כך אני מרפא אותם

ועיין ביאר הגר"א על משלי יג, בז לדבר יחבל לו

⁵ סנהדרין צב. - תנא דבי אליהו צדיקים שעתידי הקדוש ברוך הוא להחיותן אינן חוזרין לעפרן וכו'
 וכן ברס"ג אמונות ודעות, מאמר השביעי, ה' - אבל אותם שיחיו בזמן הישועה הרי המסורת גלתה לנו שהם לא ימותו וכך אמרו קדמונינו מתים שהקב"ה עתיד להחיות שוב אינן חוזרין לעפרן כו'

(שם) וכל פעולתם הרי הוא לצורך האדם... וכשמשמש האדם בהנאתם המגיע לו מהם לעשות רצון קונו... עולה כל חלקי נפשו עם כל כחות... הללו למעלה למעלה, כל כח וכח לשרשו ומקורו. ומתחדשים שם בתוספת אור וברכה להאיר באור פני מלך חיים והוא תחיית המתים ממש...

At this time, the whole physical creation will join the spiritual world in a new unity:

וכך מסיים שם הרמח"ל את ספרו בביאור מעלת הקדושה: "ועל דרך זה כל תשמיש שישמשו מדברי העולם אחרי היותם כבר דבוקים לקדושתו יתברך הנה עילוי ויתרון הוא לדבר ההוא שזכו להיות תשמיש לצדיק, וכבר הזכירו ז"ל בענין אבני המקום שלקח יעקב ושם מראשותיו: "אמר רבי יצחק מלמד שנתקבצו כלן והיתה כל אחת אומרת עלי יניח צדיק ראשו". נתקבצו כלן לאחת, זה סוד היחוד השלם שמתגלה על ידי הקדוש, יחוד המקיף את כל הבריאה עד הבחינה התחתונה ביותר—זה הדומם—כולה מדברת כבוד שמים—תכלית תחיית המתים.

x - *The One Thousand Year Destruction & The Reconstitution of The World*

סנהדרין צז.

אמר רב קטינא שית אלפי שני הווי עלמא וחד חרוב שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא

Prior to the resurrection, the world will undergo a cataclysmic change as it metamorphosizes into its final state. For a period of one thousand years, the world will return to *tohu u'vohu*, the same state which existed before the creation. At the end of this time, the world will be remade in a new form, the permanent state of ¹עולם הבא.

שו"ת הרשב"א, חלק א, סימן ט
אני כבר כתבתי כי זה דעת רבותינו ז"ל והקבלה בידם על ככה, אמר רב קטינא שיתא אלפי... ואין אנו רואין בתלמוד חולק עליו וכו' עיין שם²

רמח"ל, מאמר העיקרים, בגאולה
והנה אחר שהוכנו הראויים לשאר בנצחיות כל אחד במדרגתו הנה העולם הזה יחזור לתהו ובהו דהינו שתפסד צורתו וישוב מים במים כמו בתחלת הבריאה ובין כך ובין כך הצדיקים שזמנו לנצחיות הקדוש ברוך הוא יעמידם במאמרו כמלאכי השרת בלי שיצטרכו לעולם הזה ואמנם לא ישיגו עדין הטובה האמתית כראוי להם אלא אחר שעמד העולם תהו הזמן שגזרה החכמה העליונה ישוב ויחדש בצורה אחרת נאותה למה שראוי שיהיה לנצחיות וישובו הצדיקים וישובו ויתקיימו בו לנצח נהנים בטובה האמתית כל אחד כפי מדרגתו³

¹ רמח"ל, אדיר במרום ח"א: ואחר כך אלף השמיני, דהיינו חידוש העולם, אז יהיה הבנה הבנין של כל השרשים לפי הכנת הענפים כמו שזכרתי. והבנין הזה הוא נעלם לגמרי שאי אפשר לדעת ממנו כלל

² השגת הראב"ד על הלכות תשובה, פרק ח, ח
א"א נראה כמכחיש שאין העולם חוזר לתהו ובהו והקב"ה מחדש עולמו ואמרו שיתא אלפי שני הווי עלמא וחד חרוב ונמצא שהוא עולם חדש

³ ועיין ברמב"ם מורה נבוכים, חלק ב, פרק כט
ועיין ברבינו בחיי פרשת בהעלותך י, לה
רמח"ל, אדיר במרום ח"א: [אז] יעשה הקב"ה דין פרטי על כל דבר ודבר שנעשה בכל זמן מזמן בריאת העולם בכל שית אלפי שני. ואז יבא אלף השביעי להסיר הצורה ... ואח"כ אלף השמיני, דהיינו חידוש העולם, אז יהיה נבנה הבנין של כל השרשים לפי הכנת הענפים כמו שזכרתי. והבנין הזה הוא נעלם לשמרי שאי אפשר לדעת ממנו כלל.

This period of destruction is a transition from this world to the world to come¹. It is not intrinsic to G-d's original plan for the world. Rather, it is a necessary purification, required because of the חטא of הראשון אדם². Just like the death of every individual was necessitated by the חטא of הראשון אדם, so too is the destruction of the whole world³. Only then will the נשמה be powerful enough to purify the body⁴. At that time Techiyas HaMeisim will encompass all elements of the world to comprise a new שלימות⁵.

xi - The Yom HaDin HaGadol, Reward and Punishment

a. The Yom HaDin HaGadol

The Yom HaDin HaGadol is the transition into the period of תחיית המתים⁶. It takes place after the entire six thousand years of עולם הזה is completed⁷.

סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור
תרגום יונתן: סוף פתגם דאתעבד בעלמא בצנעא כולא עתיד לאתפרסמא ולאשתמעא לכל בני אנשא

¹ ר' חיים פרידלנדר (שפתי חיים – אמונה ובחירה ח"ב דף ר): לא יהיה מעבר ישיר ע"י הגוף מעוה"ז לעולם הגמול, אלא יהיה שלו ביניים - יד חרוב

² דרמב"ן – שער הגמול שאילו לא היה חוטא אדה"ר היה חי לעולם. ע"כ ומזה מוכח שלא היה אלף של חורבן

³ דרך ד' (א ג ט): ואולם מלבד כל זה, גזרה מדת דינו ית"ש שלא יוכלו לא האדם ולא העולם מעתה הגיע אל השלמות ... אלא יצטרך להם בהכרח לעבור את ההפסד, דהיינו המוות לאדם, וההפסד לשאר כל ההווים שנתקלקלו עמו.

⁴ שם

⁵ דעת תפילה: קדושה – בחינת תחיית המתים
"ויכול להגיע דביקותו אל מעלה כל כך גדולה שכבר ימסר בידו מפתח של תחיית המתים... והוא מה שסיימה הברייתא: "וקדושה מביאה לידי רוח הקודש ורוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים" – מסילת ישרים, שם.
ולא יהיה תחיית המתים להאדם לבד אלא כל פרטי הכחות דכל הבריאה כולה והנהגתה אשר בכל ימי עולם, הנה כולם יתחדשו ויתקנו בעת תחיית המתים. וכל ענין תחיית המתים אשר להאדם שהוא עולם קטן הנה יתנהג כמו כל לכל העולם כולו. לש"י, הדעה ח"ב דרוש ב.
"כי הרי עיקר הענין דתחיית המתים נודע הוא מדברי האר"ז"ל שהוא נוהג באמת תמיד בכל רגע... והוא מה שאנו רואים גם בעולם הזה שיוצא תמיד פעולות חדשות בכל חלקי הדצח"מ [דומם, צומח, חי מדבר] שבה ומתקנים לצורך האדם.

וכל פעולתם הרי הוא לצורך האדם... וכשמשתמש האדם בהנאתם המגיע לו מהם לעשות רצון קונו... עולה כל חלקי נפשנו עם כל כחות... הללו למעלה למעלה, כל כח וכח לשרשו ומקורו. ומתחדשים שם בתוספת אור וברכה להאיר באור פני מלך חיים והוא תחיית המתים ממש...

וכך מסיים שם הרמח"ל את ספרו בביאור מעלת הקדושה: "ועל דרך זה כל תשמיש שישתמשו מדברי העולם אחרי היותם כבר דבוקים לקדושתו יתברך הנה עילוי ויתרון הוא לדבר ההוא שזכו להיות תשמיש לצדיק, וכבר הזכירו ז"ל בענין אבני המקום שלקח יעקב ושם מראשותיו: "אמר רבי יצחק מלמד שנתקבצו כלן והיתה כל אחת אומרת עלי יניח צדיק ראשו". נתקבצו כלן לאחת, זה סוד היחוד השלם שמתגלה על ידי הקדוש, יחוד המקיף את כל הבריאה עד הבחינה התחתונה ביותר—זה הדומם—כולה מדברת כבוד שמים—תכלית תחיית המתים.

⁶ דרמח"ל, ספר הגאולה ח"ב: ובסוף הימים יהיה עוד יום הדין הגדול, להשלים צרף כל הנשמות וכל הבריאה ... ובדין ההוא תשאר כל הבריאה טהורה לגמרי

⁷ דרמח"ל, אדיר במרום, ח"א: [ביום הדין הגדול ... יעשה הקב"ה דין פרטי על כל דבר ודבר שנעשה בכל זמן מזמן בריאת העולם בכל השית אלפי שני. ואז יבא אלף השביעי להסיר הצורה ... ואח"כ אלף השמיני, דהיינו חידוש העולם, אז יהיה נבנה הבנין של כל השרשים לפי הכנת הענפים כמו שזכרתי. והבנין הזה הוא נעלם לגמרי שאי אפשר לדעת ממנו כלל.

It is only at this time that a person can be judged according to the full consequences of his actions, for it is only with all of history complete that the full interaction of someone's actions with the totality of events, those that preceded and those that came after, finally becomes available¹. Since at this time the world achieves שלימות, a person receives his portion of all the שלימות, which everyone now experiences in one form or another².

b. Reshaim

An evil person can be defined as someone who did not contribute to the תקון הכללי that led to this שלימות. Therefore, he initially does not have the natural harmony with this שלימות to connect with it. Even after he finds himself in a totally spiritual environment he finds himself identified with that which he cannot now have, the material and sensual³. But G-d has set up mechanisms where even he, in the end, will experience this שלימות. Initially such a person experiences the pain of being distant from ultimate spirituality in an environment where it is clear that there is nothing else⁴. Thus G-d does not punish this person so much as this person automatically experiences the pain of his lack of spirituality⁵. But the fact that G-d's truth is also revealed through this situation makes the *rasha* an instrument for revealing G-d's ways and allowing him to fill the void in his spirituality⁶. This is a zechus for

¹דעת תבונות (דף קצו): הנה האדון ברוך הוא צריך לקחת מעשי בני האדם לפי מה שהם ולשפוט אותם לפי התולדה הנולדת מהם באמת, לפי מה שהניח הקב"ה לבני האדם לתקן בבריאה כולה וכו', כי לפי הגלגול כל כלל הנמצאות, צריך לשפוט כל מעשה על פי העבר ההוא והעתיד, שהרי אין תקון כלל הבריאה נתקן אלא מכל זה שיתגלגל בכל השיתא אלפי שנים זמן העולם הזה וכו', כי אין תולדת כל מעשה אלא לפי מה שקדם לו, ולפי ההוא עמו ולפי כל הבא אחריו.

According to this, a small action can sometimes have very large consequences. For example, a person may smile at someone non-observant. This may be the first contact the latter had with a religious person and may make them open to a process leading to his/her ultimate Teshuva. After becoming a baal teshuva that person will bring up a Torah family which will in turn produce many Torah-observant generations, involving many millions of מצוות. One descendent may even become one of the great sages of the generation.

The Rif, quoting a verse in Yechezkel, says that at the time of judgement only sins for which we have *not* done Teshuva are taken into account. (A.Hassan and Y. Babad)

²ר' חיים פרידלנדר (שפתי חיים – אמונה ובחירה ח"ב דף רמה): את השכר יקבל בהתאם לצירוף כל המעשים של כל השיתא אלפי שנים. כחלק מהתיקון הכללי יש לצדיק חלק בכל השלימות.

³מכתב מאלוהיו ח"ב עמ' 62: וזאת לדעת, כי אין מיתת הגוף משנה בעצם את מצבו הפנימי של האדם. הרשע, שבזמן חיי הבלי דבק היה בדמיון, גם כשיפרד מגופו נשאר הוא דבק לדמיונו, אך מכיון שאינו מוצא את סיפוקו, ישתוקק הוא אליו כל עוד יותר, וימלא רעבון עצום ע"ש

⁴ולא עוד אלא "רעבון של הרשעים לתאוות אפילו לאחר מותם ידחפם לחפש אחריהן מקצה העולם עד קצהו" (מכתב מאלוהיו ח"ב עמ' 62)

⁵מכתב מאלוהיו ח"ב עמ' 63: הלא "הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות" (בבא בתרא טז ע"א), והסתת היצר וקטרוג ועונש היינו הך, כמו שכתוב בצידה לדרך, וכן כתב הגר"ח מוואלאדין שעונש שמים והחטא אחד הם, פירוש שכח הסומא שנוצר בקרב החוטא על ידי החטא הוא עצמו הכח המעניש את האדם. (ע"ש עוד) רב צדוק הכהן מחשבות חרוץ (עמ' 28): דהעבירה והרעה עצמה היא העונש הרודפו ע"ש עוד נפש החיים שער א' פ' יב: וארז"ל רשעים מעמיקים להם גיהנום ר"ל שהן עצמן מעמיקים לעצמן ... שהחטא עצמו הוא עונשו

⁶בבא מציעא פ' הזהב (נח): דא"ר חנינא ... כל היורדין לגיהנום עולין (חוק מג): ופירש המהר"ל (חידושי אגדתא שם): פירוש כי כל חוטא הוא ראוי שיהיה יורד לגיהנום לפי שהחוטא הוא יוצא מן המציאות לעשות מעשים שהם נוסים אחר ההעדר לפיכך נמשך אחר זה הגיהנום שהוא מקום תהו ובהו. ומפני שאין זה רק נשייה אחר ההעדר ולפיכך עולים אח"כ וגו'

the *rasha* which will ultimately lead to him, too, being able to enjoy the *זיו השכינה*¹.

Ultimately, G-d wants to give to all His created beings, including the *רשעים*², and will look for ways of doing so³. *עונש*, which is really just the natural consequence of a person denying G-d to give to him as He wishes, is a way in which G-d can ultimately get to give the person as He originally desired⁴. For ultimately, nothing can stand in the way of G-d's Will, and it is His Will to do good to us⁵. Punishment, then, including Gehinom⁶, is simply a temporary means to an end⁷ and is not an absolute good⁸. Serving only to facilitate G-d's eternal giving, it will ultimately disappear⁹.

Total Reshaim who may nevertheless have done some good receive their reward in this world rather than the next. They cannot get their reward in *עולם הבא* because they have

¹ ר' חיים פרידלנדר שם: אמנם הרשע יזכה לאיזה בחינה של תיקון כאשר על גבו ילמדו את צדקת דרכי ד' וחסדיו ... ולימוד זה שהצדיקים לומדים דרכי ד' מעונש הרשעים הוא נותן איזה תיקון וזכות קיום נצחי לרשע (ע"ש)

² רמח"ל, קל"ח פתחי חכמה, דף ה-ו: ואם תאמר: כך הוא טוב – להטיב לצדיקים כמו להרע לרשעים, ורחמי רשעים אכזרי, הרי כתיב: "וחנותי את אשר אחון – אף על פי שאינו הגון" (ברכות ז.), וכתיב "יבוקש את עון ישראל ואינו ואת חטאת יהודה ולא תמצאנה" (ירמיהו נ ב) הרי שרוצה להטיב גם לרשעים.

³ רמח"ל, קל"ח פתחי חכמה, דף ה-ז. וז"ל המכתב מאליהו ח"ב עמ' 63: וכבר כתב הגרש"ז זצ"ל "הלואי ויזכה החוטא לגיהנום", פירוש כי גיהנום ענינו חרטה ובירור ... ועי"ז בא לבסוף לידי תקון.

The *charata* turns the person from a *rasha* who identified himself with the *cheit* to someone for whom the *cheit* is something detached from his essence. The *birur* makes it clear to the person that that which attracted him to begin with has no reality whatsoever.

⁴ רמח"ל, שם אמנם במכתב מאליהו ח"א עמ' 291 חלק ו' אמר שהמקבל שכר על ידי בחירתו לטוב, יש בזה כח הצמיחה בעוה"ב וימשיך ויגדול שם ברוחניות. אבל מי דלא קנה הוייתו בבחירה אלא שהגיע להתבטלות הרע שבו על ידי יסורי גיהנום ... הוא לא יכלה ולא יתפתח עי"ז, כי כח ההשגה לא ניתן לו בעולם ההוא

⁵ רמח"ל, שם עמ' ג-ו: יחוד השליטה זה יחוד רצונו ית"ש -שא"א שיהיה שום דבר מבטל רצונו בשום טעם ... כי הרצון העליון רוצה רק טוב לבד, וזה אינו טוב ודאי – שלא יוכל טובו להתפשט בבריותיו.

⁶ מהר"ל (חידושי אגדתא על ב"מ נח בדפי המהר"ל דף 29): כי הגיהנום הוא מצד עולם הזה בלבד ... [ובשלו מסויים כבר יהיה] בטל הגיהנום כי אין הגיהנום לעתיד לבא

⁷ רמח"ל, קל"ח פתחי חכמה עמ' ו: והרשעים צריך להענישם כדי שימחול להם אחר כך ... אך סוף המעשה בכל בני אדם, בין צדיקים בין רשעים, הוא לתת להם טוב.

⁸ רמח"ל, קל"ח פתחי חכמה עמ' ז: נוציא מכל זה שהעונש הוא רע ... אלא שהמצאו צריך לברייתא, כדי להגיע ממנו אל התכלית: ואם היה אפשר בלאו הכי – היה יותר טוב לפי הרצון

⁹ רמח"ל, קל"ח פתחי חכמה עמ' ו: אם כן העונש (אלו לא היה מביא לתיקון – ר' פרידלנדר) הוא רע, עד שצריך שיהיה כלה ולא נצחי ע"כ.

ובגמ' בבא מציעא דף מח עמ' ב: כל היורדי לגיהנום עולין חוץ מג' שיורדים ואינם עולים ואלו הן הבא על אשת איש והמלביץ פני חבירו ברבים והמכנה שם רע לחבירו פירש במהר"ל (חידושי אגדתא שם בדפי המהר"ל דף 29): שאר חסאים עולים תוך זמן משפט שלהם וחוזרין לירד ואלו ג' אין עולים עד שקבלו משפט שלהם. ע"כ רואים שאפילו ג' אלו עולים בסוף.

נפש החיים, שער א' פ' יב בהגה: אמנם מרובה מזה טובה ממדה רעה בהפרש ויתרון רב כי ... הם נצחיים וקיימים לעולם ... אבל הכחות הטומאה ומזיקין שנבראו ונתרבו מחטאיו, אחר קבל כל העונש הנקצב לו, הם מתים וכלים מעליהם כי עצמות חיותן הוא רק מפגם החטא וגו'

absolutely no relationship with it¹. However, this would only be if their good actions were effortless or by rote. Reshaim who consciously exerted themselves to do good, to whatever tiny degree², would already, to that degree, have some relationship the World to Come³ and will continue to grow in the World to Come⁴. Even those Jewish Reshaim whose actions cannot be rewarded in the World to Come get some portion in the World to Come by virtue of their intrinsic spirituality⁵ and naturally good qualities⁶. For, in the end, we all have a very high, spiritual root level of our נשמות which does not participate in any transgression and which, in fact, is always operating at a level of עוה"ב. This is what is meant by the statement כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא⁷.

Still, the worst Reshaim are described as having no portion in the World to Come.⁸ While those who get כרת may be in this category, this is not clear⁹. However, even these

¹Even in the case of a total Rasha, G-d is not מקפח שכר כל בריה, and He will repay the person any reward for any good he might have done in this world. Actually, G-d does not want to pay him in this world rather than the next. However, Rav Dessler explains that since this person is simply not spiritual enough to connect with the spirituality of the World to Come, such a person would not be able to receive such reward even if he were given it. G-d therefore has no choice but to reward the person in this world.

²מכתב מאליהו ח"א עמ' 4: אם אדם איננו זוכה לעוה"ב גופא, אלא שמרשים לו לעבור מבחוץ ולהנות רק מריח טוב של עוה"ב ... הוא השכר היותר קטן אשר אפשר להמצא, ועל כרחו הוא עבור המצוה היותר קטנה אשר אין קטנה הימנה (שהרי כל מצוה יש לה מתן שכרה בעוה"ב) ע"כ.

³מכתב מאליהו ח"א עמ' 226: כתוב במדרש הנעלם (בראשית ק"ח) שבימי ר' יוסי היו רוצחים בהרים כו' שהיו חסים על עוברי דרכים יהודים שלא לרצחם כו' ואמר ר' יוסי שהם בני עולם הבא. והיינו משום שאפילו אדם השפל ביותר אם עומד בנסיון שלו ומנצח ליצרו בנקודת בחירה שלו שהוא מתנסה בה, הרי יש במעשה זו בחינת חיי עוה"ב. (עיין שם דף 291 אות ג שהאריך יותר)

⁴שם דף 291 אות ג: בזה בודאי יש כח הצמיחה ויזכה להתפתחות אין סוף בבחינה ההיא

⁵ובמהר"ל (חידושי אגדתא על ב"מ נח בדפי המהר"ל דף 29): כי הגיהנם הוא מצד עולם הזה בלבד ... [ו]יש לאדם מדרגה למעלה מן העולם הזה הגשמי שמעלה אותו מן הגיהנם כלל
מכתב מאליהו ח"א עמ' 290: "וגם בהיותם בארץ אויביהם (בגלות אצל הס"א) לא מאסתים כו' לכלותם כו' כי אין רשות למשול בישראל לגמרי מבלי השאיר שום ניצוץ קדושה ... כי ענין של הנקודה הפנימית היא הויה באדם. ובאה עמו לעוה"ב ... (וע' ב"ב דף י עמ' ב בסלע זו לצדקה על מנת שיחיה בני כו' בהפרש שבין ישראל לאומות בזה) ובמכתב מאליהו שם הסביר שמי שמקבל עולם הבא באופן כזה לא יוכל לצמוח עוד בעוה"ב.

⁶מכתב מאליהו ח"א עמ' 292: וחלילה לנו להסתפק במעלותינו הנמצאות בנו, כי לא בהן נזכה לעתיד הגדול

⁷רב צדוק הכהן, מחשבות חרוץ עמ' 9-28: וכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, היינו דמעמקי לבבם הנעלם שאינו בהתגלות כלל אפילו לאדם עצמו שהוא שורש נשמתם חלק אלו"ק ממעל שע"ז אמרו (שהש"ר ה ב) דהקב"ה לבן של ישראל, דבר זה הוא סוד העוה"ב שהוא נגד ליבא כידוע, והוא החלק לעוה"ב שיש לכל ישראל אפילו לחוטאים, שכל החסאים הוא רק מצד החומר וההתגלות בעוה"ז ולא מצד עומק הנשמה הטהורה הנעלמת בעוה"ז וכו'

⁸רמח"ל, מאמר העקרים, בגאולה
ואמנם אחרי התחיה יהיה יום הדין הגדול שידין הבורא יתברך את כלם וישפוט הראויים לשאר לנצחיות והראויים לאבד. הראויים לאבד יענשו לפי מה שראוי להם ולבסוף יאבדו לגמרי והראויים להשאר ישארו במדרגה שתגיע להם כפי המשפט בעולם שיחדש.
ח"ל ר' צדוק הכהן בתקנת השבים עמ' 158: ובמשנה בסנהדרין מנו ז' דאין להם חלק לעולם הבא ו' מישראל והז' בלעם מאומות העולם, ומסתמא ז' אלו כוללים כל הנפשות שאין להם חלק לעוה"ב דודאי היו יותר מז' אלו, רק שכל דבר חלק לז' מדרגות כידוע וכל אחת כולל מדרגה מיוחדת וכמו ז' ימי בראשית, ז' ימי המעשה ויום הז' שבת מעין עוה"ב וכן ו' אלפי שני דעוה"ז, כך יש גם בעוה"ב שהוא זמן קבול שכר על המעשים וגו'

⁹האברבנל (סוף פרשת שלח) מביא 7 שיטות בדבר:

I- רב סעדיה גאון: הכרת נאמר על הבשר והגוף
II- רש"י: זרעו נכרת וימיו נכרתים
III- תוספות: מיתה בחמישם שנה (ומיתה בידי שמים בשישים שנה)

achieve some **עולם הבא** by virtue of the impression of their souls (רשימה) which attach to the souls of the **צדיקים**¹.

c. **Reward is a Natural Outcome of the Person's Actions**

Just as the “punishment” of **רשעים** is really just an expression of their essential selves², so too is the “reward” of the **צדיקים**³. This is very different from our concept of ‘reward’. For example, were a laborer to work a field, he would, at the end of the day, ask for his payment, his reward. The owner of the field might then pay him in cash for his work. The work in the field did not produce the cash; it produced an obligation which was now paid in cash. But reward in the World to Come does not work in this way. There, the reward is intrinsic to and a natural outcome of the person’s actions. We are all walking around with our **עולם הבא** inside of ourselves. However close we get to G-d in This World will automatically dictate the amount of joy we will experience in the World to Come. For the joy *is* the experience itself of the closeness to G-d⁴.

IV- תוספות: הכרת יבחן כפי ימי החולי

V- הרמב"ם: כרת – ישאר עליו העונש גם אחר המיתה (משא"כ מיתה בידי שמים)

VI- הרמב"ן: יש 3 מיני כרת – בעוה"ז, בעוה"ב ובשניהם

VII- האברבנל עצמו

¹ ר' צדוק הכהן תקנת השבים שם (וגם במחשבות חרוץ) ע"פ הגמ' סנהדרין אלה הם שאין להם חלק לעולם הבא ושם במשנה שלפי דורשי רשומות יש להם חלק לעוה"ב וכתב ר' צדוק שדורשי רשומות היינו שדורשים הרשימות של הנשמות ח"ל שם: ומדרגה זו השיגו דורשי רשומות הרשימו שאמרו דכולם יש להם, והכל אמת דמצד מדריגת הראשונות אין להם ... ומצד השורש [יש להם] ע"כ. וכעין זה כתב המכתב מאליהו ח"א

However, this would only apply to Jews, who have an untouchable core of goodness:

דגוי ששבת חייב מיתה שמהם אין להקב"ה נייחא אלא על ידי המעשה שעוסקים (פירוש המעשים הטובים) משא"כ בישראל ... אהוב בלא טעם ... מצד השורש ... ומצד מדריגה זו שבעוה"ב אין שום נפש מישראל נדחה אלא בלעם שהוא מאומות העולם (ע"ש שמבאר ענין זה ע"פ הקשר שבתפילין) (ועיין עוד ברב צדוק, מחשבות חרוץ עמ' 28)

² רב צדוק הכהן: ספר מחשבות חרוץ - אות ז

וכל העונשין דה' יתברך אינם באים כמו עונשי מלך בשר ודם שהוא דרך קנס מפני שעבר מצותו, רק כמו שאמרו (אבות ד', ב') שכל עבירה עבירה ורשעים תרדף רעה, דהעבירה והרעה עצמה היא העונש הרודף, כי ממילא הרי נמשך אחר הרע והרע דעבירה הוא עצמו הרע דעונש, כי כל סיטרא דרע הכל אחד וכמו שאמרו (בבא בתרא ט"ז). הוא השטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות, והכפירה באיזה דבר הוא שאין לו שייכות לדבר זה דעל כן בא חבוקק והעמידו על אחת, שעל ידי אמונת הנפש בה' יתברך ממילא יש לו שייכות ודיבור לה' יתברך, ומי שאינו מאמין אין לו שום שייכות בנפשו, והאמונה בעולם הבא הוא החלק לעולם הבא שיש לכל ישראל, וזהו מעיקרי היהדות להאמין שיש עולם אחר הנצחי ואין העולם הזה תכלית האדם:

³ מכתב מאליהו ח"ב עמ' 63: מצד שני על אלה הדבוקים בחייהם בתוכן הרוחני האמיתי כתוב "להנחיל אוהבי יש", ואין היש הזה אלא במ בעצמם. כי בהיותם רוחניים ימצאו את מהותם הרוחנית שהיא היש. והיש הזה כולל הכל, וכל שורשי העולם הבא שלהם נמצאים בתוך עצמם, ואינם שואפים לדברים אחרים וזולתם, וע"כ שמחים הם בחלקם. ע"ש עוד

⁴ נפש החיים, שער א' פ' יב: זהו שאמרו ז"ל "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא" ולא אמרו לעולם הבא שמשמעו שהעוה"ב מוכן כעת הבריא ... אבל האמת העולם הבא הוא הוא מעשה ידי האדם עצמו דעת תבונות ס' יד (דף ג): רצה הרצון העליון שיהיה האדם משלים את עצמו ואת כל הנברא בשבילו, וזה עצמו יהיה זכותו ושכרו. זכותו לפי שהוא מתעסק ויגע להשיג השלמות הזה, וכשישגהו – יהיה נהנה רק מיגיע כפיו וחלקו מכל עמלו. שכרו – שהרי סוף סוף הוא יהיה מושלם וגו'

xii - Why is Olam Haba/Techiyas HaMesim not mentioned in the Torah?

Although many verses in the Torah refer to Techiyas HaMeisim¹, we only know this because of a Mesorah.²

If the reward of עולם הבא is the destiny of man's existence, why is the concept not mentioned explicitly in the five books of the Torah itself?

The Maharal³ gives several explanations for this:

- i- Nevua cannot grasp that which is not a part of any "this worldly" reality⁴.
- ii- The Torah was given to us as a guide to completing this world through our עבודה in this world. If the Torah would have defined our עבודה as only reaching completion in the next world, this would have meant that this world cannot be completed by our Avoda (which is not true)⁵.
- iii- So that we would not think that the purpose of serving HaSh-m is in order to get reward (although we will indeed be rewarded)⁶.
- iv- Torah belief has an empirical base – the national testimony of the Exodus and the Sinai events. This is what allows us to be so sure that we are right and they are wrong. Had the Torah brought in עולם הבא, our faith would then be predicated on something which we can never, in this World, testify about since it is a fundamental belief. Our claims would then be no different from those of other religions⁷.

¹ דברים לב, לט
ראו עתה כי אני הוא אני אמית ואחיה

ישעיה כו, יט
יחיו מתוך נבלתי יקומון הקיצו ורגנו שכני עפר כי טל אורת טלך

דניאל יב, ב
ורבים מישרי אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם

² שו"ת הרשב"א ח"א ס' ט: ודע כי כל חכם מחכמי תורתנו ... יפרש המקראות כצורתם ואף על פי שהחכמה הפילוסופית סותרת אותם, כענין תחיית המתים שאין הכתובים מוכרחים בו הכרח נחתך ויש לפרש כל המקראות בדרך משל, כענין המקראות שבאו יותר מבוארים בענין מתי יחזקאל (לז). ... [ואם היה] אחד מחכמי ישראל דורש מעצמו ענין תחיית המתים מן התורה ממה שבא בכתוב, הנך שוכב עם אבותיך וקם, אלא שעם הקבלה האמיתית נודע אצלנו שנרמז הענין במקום ההוא

³ בתפארת ישראל פ' נז' ונח' נותן חמשה תירושים והבאנו 4 התירושים הראשונים והקדמה ראשונה (קטע הראשון) מוסיף על הטעם הראשון

⁴ תפארת ישראל פ' נז: כי איו השגת הנבואה רק לדבר שהוא בעולם הזה כמו ביאת משיחנו אף שהוא מדרכה עליונה בעולם הזה ... [אבל] דברים אשר אינם אתו במציאות ... לא שלטה הנבואה בזה ... כי אין השגת הנבואה רק לדבר שהוא בעולם הזה כמו ביאת משיחנו אף שהוא מדרכה עליונה בעולם הזה וגו'
גבורות ד' הקדמה ראשונה: [כי דבר] הנבדל לגמרי מן האדם המשיג אין ראוי שיהיה בו השגת האדם וגו' ומסביר המהר"ל שם שבזה חכם עדיף מנביא כי נביא צריך להיות דבוק לפחות קצת למה שמשיג משא"כ החכם

⁵ תפארת ישראל פ' נח: התורה ... הוא תקון עוה"ז ... לקיים את סדר עולם הזה, ואם אתה אומר שיהיה מזכיר עוה"ב אם כן לא היה די בעולם הזה ליישר את ברואיו רק כאשר מבטיח להם עוה"ב, א"כ ... לא היה שלם מצד עצמו וגו'

⁶ שם פ' נח: כי איך אפשר שיהיה נזכר בתורה שום שכר כאילו אמר שיעבד האדם בראו בשביל השכר

⁷ שם: וגם יש להשיב כי התורה האמיתית לא זכרה עולם הבא בתורה בשביל דבר זה כדי שיהיו כל דברי תורה מבוררים נכרים לכל אדם בחוש העין דבר שהוא יסוד התורה ... כי אם באים להאמין דברים שהוא יסוד התורה כל אחד יוכל לכתוב תורה ומצות מלבו ויאמר שבשכר התורה יהיו לו כך וכך לעולם הבא דברים בלתי ידועים ולא יהיה ניכר האמת

רס"ג אמונות ודעות, המאמר התשיעי, ב
אבל אמר בפירוש אושר העולם הזה ויסוריו בלבד לשתי סבות האחת מפני שגמול העולם הבא דבר שהשכל
מורה עליו כמו שבארנו קצרה התורה מלבארנו וכו' עיין שם

The Rambam answers that the people who lived during the time when the Torah was given denied the existence of השם, prophecy, and spirituality in general. When השם revealed the Torah to the Jewish people and publicized His laws to the world at large, השם purposely left out all mention of spiritual reward and punishment and the resurrection of the dead to ease acceptance of the prophets and the Torah. Once the truth of prophecy was ingrained into the Jewish people השם did in fact reveal the idea through the prophets, as the proofs brought above. (Note that according to the Rambam, the quote from *Daniel* is the single true proof.)¹ Other explanations are also given².

מן השקר ... ואדרבה דבר שהוא בלתי ידוע ומפורסם אדרבא מחליש האמונה ... ולא כמו שאר דתות שמניחים דבר שלא נתברר אמתותו

¹ רמב"ם איגרת תחיית המתים, ד
ואמנם מענה השאלה השנית והיא האומרת למה לא זכרה בתורה תחיית המתים... והסבה בזה שזאת תחיית המתים אמנם
תנהג מנהג המופת כמו שבארנו וההאמנה במה שזה דרכו לא תהיה רק בספור הנביא. והיו בני האדם כלם בזמן ההוא
מכת הצאבה אומרים בקדמות העולם שהם היו מאמינים שה' רוח הגלגל כמו שבארנו במורה הנבוכים ומכובים בהגיע
נבואה מאת ה' לבני אדם. וכן יתחייב להם לפי אמונתם הכזבת המופתים ויחסו אותם לכשוף ולתחבולה... הורה
שהנבואה היתה אצלם מכת הנמנע ואיך יספר למי שלא נתאמתה אצלו הנבואה דבר שאין ראיה עליו אלא האמת
הנביא וכו'

וכאשר רצה ה' יתעלה לתת תורה לישראל ולפרסם בהם מצותו ואזהרתו על ידי הנביאים לכל העולם... חדש המופתים
הכתובים בתורה עד שהתאמתה בהם נבואת הנביאים וחדוש העולם... ולא הוציאם מעניי העולם הזה בגמול ובענש
ומהענין אשר בסבע שהוא השאר הנפש או הכרתה כמו שזכרנו רצוני לומר העולם הבא וזכרת ולא נכנס לזולת זה מענין
התחיה. והתמיד הענין כן עד שהתחזקו אלו הפנות והתאמתו בהמשך הדורות ולא נשאר ספק בנבואת הנביאים ולא
בחדוש הנפלאות ואחר כך ספרו לנו הנביאים מה שהודיעם ה' מענין תחיית המתים והיה קל לקבלו.

² כלי יקר על ויקרא פרק כו פסוק יב :
והתהלכתי בתוכם. פירש"י אטייל עמכם בגן עדן כו', דעתו לסלק מעל תורתנו הקדושה כל טוען ומערער
האומר יש לי מקום ללון ולומר מאחר שלא זכר בתורה עיקר השכר לנשמה, אם כן ודאי אין כח במצות אלו להנחיל
עושיהם השכר הנפשי לעולם הבא, ותכלית עשייתם אינו כי אם לקבל השכר בעולם הזה האחרון בחבלי בוז. וכבר
נתעוררו על ספק זה שלמים וכן רבים ובאו בהיתר ספק זה שבעה דעות זכרם מהר"א בחבורו והאריך בהם, ואני באתי
לקצר בכל היכולת ולסדרם פה כדי להסתים פי דוברי עתק על תורתנו הקדושה:

הדעה האחת, הוא דעת הרמב"ם, שכל אלו היעודים אינם עיקר השכר, וכל הרעות והטובות שנזכרו כאן
בפרשה זו הם מדברים מענין הסרת המונעים לבד, ורצה לומר שאם תשמור מצותי אסיר ממך כל מונעים כמלחמות
וחליים ורעב באופן שתוכל לעבוד את ה' בלא שום מונע, אבל עיקר השכר של העולם הבא אינו זכר כאן כדי
שיעבוד את בוראו לשמה, ולא מחמת השכר ההוא או מיראת העונש עיין בספר המדע (הלכות תשובה ט א):
הדעה השניה, הוא דעת הראב"ע, בפ' האזינו (לב לט) וז"ל ולפי דעתי שהתורה נתנה לכל ולא לאחד לבדו, ודברי
העולם הבא לא יבינו אחד מיני אלף כי עמוק הוא עכ"ל. ודעתו לפי שקשה לצייר אותו שכר כי הגשמי לא ישיג ענין
הרוחני, על כן העלימה התורה דבר עמוק זה מן ההמון מרוב קוצר דעתם:

הדעה השלישית, הוא דעת רבינו בחיי הזקן, זכרו הראב"ע פ' האזינו ונסה לדבריו וגם הרמב"ן נסה לדעה זו
והוא, שכל היעודים שבתורה הם למעלה מן הטבע, שאין זה דבר טבעי שירדו גשמים בזמן שעושים המצות ויכלא הגשם
מן הארץ כשארין עושים רצונו של מקום ברוך הוא, אמנם מה שתעלה הנפש למקום חוצבה זהו דבר טבעי אל הנשמה ואין
זה בדרך פלא, ואחר שמצינו בתורה עונש כרת אל הנפש החוטאת שתהיה נכרתת ממקום חוצבה מזה יש ללמוד שאם לא
תחטא שתשוב אל מלונה אל מקום אשר היה שם אהלה בתחילה, ונראה שעל זה נאמר (תהלים לז לד) קוה אל ה'
ויירומך לרשת ארץ בהכרת רשעים תראה. רצה לומר באותו כרת המיועדת בתורה לרשעים תראה כי יש שכר נפשי
שירומך ה' לרשת ארץ החיים כי תעלה הנפש למקום חוצבה מדאיצטריך להכרית נפש הרשעים משם:

הדעה הרביעית היא, לפי שבימים ההם היו כל העולם מכחישים השגחת השם יתברך, והיו טוענים שכל
הנעשה בעולם הכל בהכרח ולא ברצון. רצה הקדוש ברוך הוא לאמת פנת ההשגחה על ידי יעודים אלו אשר עיניהם
הרואות שכל העושה רצון בוראו מושגח לטובה בכל ההשגחות הללו, ואילו היה מייעד להם השכר הרוחני עדיין ישארו
בכפירה זו כי הרוצה לשקר ירחיק עדי, ועיקר דעת הנה הוא דעת רבינו ניסים בפ' בראשית ופרשה בספר הכוזרי
(מאמר ראשון קד-קו) כשאמר הכוזרי אל החבר רואה אני שיעודי זולתכם שמנים ודשנים יותר מיעודיכם, השיבו החבר
אבל הם כלם לאחר המות ואין בחיים מהם מאומה ולא דבר שיעיד החוש עליהם, אמר הכוזרי ולא ראיתי אחד
מהמאמינים ביעודים ההם מתארים לקנותה מהרה, אבל אם היה בידו לאחרם אלף שנים ושהוא ישאר בזכירת החיים
ובעול העולם הזה ורוב עצבונו היה בוחר בזה עכ"ל. וזה באמת תשובה נצחת לומר שיעדה התורה הדבר אשר בו האדם
חפץ מאד:

הדעה החמישית היא, שקודם קבלת התורה היו עובדים כוכבים ומזלות והיו עושים להם עבודות מיוחדות כדי
להמשיך מהם הברכה בתבואות ולהביא גשמים בעתם ושאר הצלחות הגוף, וכשנתן הקדוש ברוך הוא התורה ומנעם מן

SECTION TWO - GOLUS AND GEULA

אותן עבודות הוצרך להבטיחם שגם על ידי שמירת התורה יזכו לאותן יעודים, ועל ידי עבודות הכוכבים ומזלות יחסרו כל אלה. אבל חיי העולם הבא לא הוצרך ליעדם כי גם על ידי אותן עבודות לא היו מובטחים בו. וזה דעת רב סעדיה בספר האמונות אשר לו וגם בספר מורה נבוכים חלק ג':

הדעה הששית היא, שמאחר שנאמר והתהלכתי בתוכם ונתתי משכני בתוכם. שזהו דיבוק השכינה אל ישראל אפילו בעולם הזה שהנשמה נסתבכה עם החומר קל וחומר שתהיה דבקה אל השכינה אחר הפרדה מן החומר, הנה כל מה שיעדו הדתות המזויפות אחר המות יעדה התורה לנו גם בחיי העולם הזה והנבואה המצויה בינינו תוכיח וזו הדעה תמצא גם כן בתשובת החבר למלך הכוזר בסוף מאמר א' מספרו והחזיק בדעה זו רבינו ניסים בדרש החדש: הדעה השביעית היא, שכל היעודים הנזכרים בתורה הם לכללות האומה כי העולם נידון אחר רובו ויעוד הגשמים והתבואה והשלום וכיוצא בהם יהיה לכל ישראל כאחד, אבל שכר הנפשי לעולם הבא אינו לכללות האומה אלא כל איש בפני עצמו נידון שם על פי מעשיו, ונרמזו במצות כיבוד אב ואם ושלוח הקן לכל איש מישראל, ודעה זו היא בספר עקרים וברמב"ן פרשת עקב (יא יג) בפסוק בכל לבבכם עיין שם.

בשבעה דרכים אלו ינוסו הדבורות עתק על תורתנו הקדושה, מלבד מה שראינו בעינינו כמה גדלה חיבת ה' אל אבותינו אברהם יצחק ויעקב. ואילו היתה הצלחתם בעולם הזה סוף הצלחתם אם כן מה יתרון היה לאברהם על נמרוד הרשע כי זה מלך בכיפה ואברהם היה נע ונד כל הימים מתהלך מאהל אל אהל מגוי אל גוי, וכן יצחק ויעקב לא ידענו מה היה להם מן השכר האמיתי כי אם זה השכר המיועד לזרעם הוא סוף שכרם מה כשרון לבעליו כי אחרי מותם ינחלו זרעם את הארץ והמה יצאו מן העולם ריקם מכל עמלם, ואפילו לישראל נוחלי הארץ מה יתרון להם אפילו בזמן השלוה על כל מלכי הארץ אשר צלחו ומלכו בעולם כמותם ומקצתם יותר מהמה, אין זה כי אם שרב טוב הצפון לצדיקים הוא חלקם ונחלתם של האבות ושל כל תולדותיהם כיוצא בהם כי תורה אחת לכלם:

CHAPTER ONE: DEFINITION AND PURPOSE

- i. Definition
- ii. Purpose of Golus
- iii. Golus and Geula

CHAPTER ONE: DEFINITION AND PURPOSE

i - Definition

Golus is not just the exiling of the Jews to the Diaspora, though that is a sure sign that we are in Golus, as we were also in Golus under the Greeks without any physical exile. The Jewish nation is considered to be in Golus when it is subject to the pervasive values, culture and ideals of the Golus civilization¹.

But it is not just cultural influence which defines Golus. When we are in Golus, we are locked into the same civilization energy as the Golus nation. כשזה קם זה נופל. When we use that energy for Torah and מצוות, there is less energy for the Golus civilization. And when we do not use that civilization energy we release it for usage by the Golus civilization. This is why Golus anti-Semitism is so much worse than other forms of anti-Semitism. For the Golus nation perceives, correctly, that there is a struggle which is either-or. As long as we are thriving as a Jewish nation we are using up the very energies which the Golus civilization needs to draw on. We are depriving them of their civilization energy. In our relationship with other non-Golus civilizations, there is, to a certain degree, place for both the Jews and the other civilization. Each has its brocha and each has its role. But a Golus-civilization draws its whole strength from the weakness of the Jews.

We will explain why this is so below.

ii - Purpose of Golus

Golus is the consequence of a lowered spiritual level. This causes the Shechinah to go into Golus, i.e. to be revealed in places where it is mixed with טומאה and therefore not to glow fully². The physical and cultural Golus is an outward expression of this fact. Our lowered spirituality leads to Golus HaShechina which in turn leads to our physical Golus or the ruling, physically and spiritually, of the Golus nation over us. But Golus is not only a consequence; in its abject impurity it provides the opportunity for tikun. It is both the illness and the medicine. For once the Shechina is in Golus, we have to go there to find the sparks of

¹Therefore the Greeks are considered to have exiled us spiritually in the sense that Hellenistic culture rapidly took root on the very holy Israeli soil where Judaism ought to have been strongest. This is why the Greeks are considered one of the exile nations. The Jews were never in fact physically exiled by the Greeks. The Greeks conquered Israel but let the Jews stay on the land. The Greeks did, very consciously, impose their Hellenistic culture on the Jews. And what was not done consciously was done by osmosis and seepage, similar to the way aspects of American culture and language can be found in every corner of the globe today. Greek culture was so powerful that about half of the Jewish population became Hellenistic, a term which in the Jewish historic literature refers exclusively to Jews who bought into the Greek culture. Thus the Greeks sapped Jewish civilization energy, milking away reservoirs of the best of its youth, creeping insidiously into the head space of anyone not alert enough to fully understand its dynamic.

²דמח"ל, ספר הכללים, כללי פתחי חכמה ודעת, כלל תשיעי: ויש שני מיני גלות, גלות הענפים, שהם הנשמות והמלאכים, וגלות לשורש עצמו, פירוש לשכינה. ... כיון שהיא גולה, הגילוי לא נעשה... אלא במקום ששם מצב הקליפות. ולא כל אורותיה מתגלים שם, רק חלקים מהם... [ו]משם משפיעים לישראל, אך השפעתם חסרה מאד.

spirituality hidden in the midst of the **טומאה**. We do this by teaching the non-Jews about G-d¹ and spirituality, by making converts, and by using the afflictions of Golus to purify ourselves.

iii - *Golus and Geula*²

The Maharal explains that Golus is ultimately an unnatural phenomenon, a breach of the natural order of the world³. It is not natural for the Jews to be dispersed⁴ and it is not natural for us to be subject to other nations. And, being unnatural, it is therefore destined to end. Neither the Shechina nor the Jewish people belong in Golus. Golus defies the laws of natural spirituality. Because of this, it has no permanence. Perforce the laws of spiritual nature will prevail to end our exile. Geulah is no mere wish or hope; it is the intrinsic natural forces of history which will drive the world to this resolution⁵. For only that which is natural has continuity⁶.

¹העמק דבר פרשת לך לך (בראשית יז ו):
והפריתי אותך: שיהיה פרה ורבה על פני כל העולם באופן שיהיה בכח זרע אברהם להשכיל את כל הגוים ועל זה הוסיף עוד
ונתתיך לגוים: שתהיה מלמד דעת לגוים כענין דכתיב בירמיה נביא לגוים נתתיך היינו שינבא גם להם
ומלכים ממך יצאו: לא חכמים בלבד שיהיו ראויים להחכים אוה"ע אלא גם על ידי כח מושל של מחכים שיהיה בכחם להגיע לידי פעולה זו להשבית אלילים אוה"ע כמו שהיה שלמה המלך ע"ה בזמנו וכמו שיהיה עוד המלך המשיח וכמאמר בלעם ברוה"ק וקרקר כל בני שת וכמו שיבואר במקומו
(ח) והקמותי את ברייתי: הבטיחו להשגיח עליו ועל זרעו בהיותו בקרב עמים רבים עד שיגיעו לידי תכלית.
(ח) ונתתיך לך: פירוש עוד שלא יאמר א"א דזה תכלית ישראל לבד להיות נודדים בגוים להחכים, וא"כ אין להם תועלת הישוב בעולם להיות בחיי ממלכה בפ"ע
ובריש פרשת ויחי כתב בהרחב דבר ד"ל וכן יעקב אבינו שבא למצרים שהיה עיקר הישוב שם, נתגדל בזה שמו יתברך כשראו השגחתו על יעקב וזרעו

²See additional sources on this topic:

- (1) **פחד יצחק:** פסח: סה - ענין הגלות ו **פורים:** לה - גלות אדום
- (2) **שיחות מוסר:** ח"א מאמר ב'
- (3) **מהר"ל:** נצח ישראל: פי"ז: הקטע הראשון (הבדל בין מלכות הרביעית ושאר המלכויות) ו פי"ח: הקטע השני (ועוד) והשלישי (ואמר) (מלכות רביעית מקבלת שפע עליון, כל זאת הכנה לירושת ישראל)
- נר מצוה:** התחלת הספר, הקטע הראשון (גומר בדף ט') ו דף יח - ריש עמוד - ד"ה ויש בני אדם שואלים עד "כי פרס הוא" - למה ישמעאל לא נמנה בין הגלויות (ועיין עוד בפחד יצחק - חנוכה טו, ב)
- (4) **רמב"ן - ספר הגאולה:** שער השלישי הקטע המתחיל ואשר נאמר למה ישמעאל לא נמנה בין הגלויות (ועיין עוד ב מהר"ל - נר מצוה: דף י"ח - ריש עמוד - ד"ה ויש בני אדם שואלים עד "כי פרס הוא" ובפחד יצחק: חנוכה: טו, ב, ואברבנאל - מעיני הישועה על דניאל: המעין ה' התמר ה')
- (5) **גלות השכינה:** משך חכמה: דברים (עקב) ד"ה ארץ אשר ד' וכו' **גאולה**
- (1) **רמב"ן - ספר הגאולה:** השער הראשון עד סוף הקטע המתחיל "ואחרי אשר הגיע..." ו השער השני הקטע המתחיל "ואולם"
- (2) **מהר"ל - נצח ישראל:** פל"א הקטע המתחיל ובפרק חלק (ישראל נגאלין אפילו אם לא עושים תשובה) (ועיין פל"ב, הקטע המתחיל ובפרק הבא על יבמות והקטע המתחיל ואל יקשה (למה בן דוד בא מאומה אחרת)) (ועיין כל פל"ב האם ימות המשיח יתגלה מהר: ופמ"ו מה יהיה מהות ימות המשיח)
- ע"ע **רמב"ן בחומש** בראשית שמצטט בכל מקום את המעשה אבות סימן לבנים וכגון תולדות כו ג, לך לך טו יב ועוד ועיין ג"כ בפרשיות בחוקתי וכי תבא שהתוכחות הם נבאות על חורבן בית ראשון ושני.

³מהר"ל, נצח ישראל פ"א: הגלות הוא שינוי ויציאה מן הסדר

⁴מהר"ל, נצח ישראל פ"א: מהר"ל, נצח ישראל פ"א: הפיזור אינו דבר טבעי

⁵מהר"ל, נצח ישראל פ"א: הגלות בעצמו הוא ראייה והוכחה ברורה על הגאולה ... וכל הדברים אשר הם יוצאים ממקום הטבעי והם חוץ למקומם, אין להם עמידה במקום הבלתי טבעי להם רק הם חוזרים למקום הטבעי [נשאר] בתמידות רק הדברים הטבעיים], כי אם היו נשארים במדומם הבלתי טבעי להם, היה נעשה הבלתי טבעי טבעי.

⁶מהר"ל, נצח ישראל פ"א: שאין עומד בתמידות רק דברים טבעיים
67 of 154

The reason that Golus is possible to begin with, explains the Maharal, is because the world is composed of both physical/material and spiritual components. These two dimensions, the material and the spiritual, reflect mirror images of each other. The Jews, who chose to attach themselves to core spiritual endeavors, are able to unify all forces. On the other hand, their failure to do so leads to a dissipation of these forces into the fragmented reality of the material. In the material world, things have their own identity and separate themselves into different directions. The four Golus nations represent this reality¹. In practice, fragmentation, division and even divisiveness of some sort, even amongst the Jewish people, is the natural state of this world². Only in the Messianic era, when there is a true revelation of G-d's Oneness, is this fragmentation fully resolved.

¹מהר"ל, נצח ישראל, פ' כא: ומ"מ אי אפשר שלא יהיה העולם הזה בו מדרגה בקדושה מה ... כי העולם הזה בא מן הש"י ומפני זה העולם אשר הוא בעל גשם יש בו בחינה נבדלת בלתי גשמי, ובחינה זאת היא מצד הפועל שהוא נבדל מן הגשמי, ויש בעוה"ז ג"כ בחינה גשמית וזה מצד הנברא עצמו שהוא גשמי. וכנגד זה עמדו שתי בחינות מחולקות: א-עו"ג שהם נוטים אל הגשמי וזהו בחינה אחת, ב-והאומה הישראלית האומה הקדושה כנגד הבחינה השנית

²מהר"ל, נצח ישראל, פ' לג: כבר התבאר לך כי העולם הזה אין ראוי שיהיה העולם אחד עד זמן המלך המשיח ... ומפני כך ישראל אומה יחידה קודם ביאת המשיח היתה מחולקת לשתיים, שבט יהודה ועשרה שבטים. וגו' עיין שם פ' לד באריכות וכן כתב השפת אמת ריש פרשת קרח שהמחלוקת היא המצב הטבעי של עולם הזה

CHAPTER TWO: THE FOUR GALUYOS

- i. Golus Anti-Semitism
- ii. 4 exiles
- iii. The Jewish Ten in the Heh – the opposite of the Daled
- iv. The 4th exile

CHAPTER TWO: THE FOUR GALUYOS

i - Golus Anti-Semitism

The very existence of anti-Semitism cannot be explained by sociological explanations.

רש"י - בראשית לג ד: :
אמר ר' שמעון בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו :

Anti-Semitism is rooted in a real recognition by the Gentiles of who the Jews are. In their characteristic brevity the Sages point this out by a play on words. סיני-Sinai, when we became who we are, sounds the same as שנאה-hatred, i.e. anti-Semitism. This is because at the very moment that we received the Torah our distinct moral and spiritual task contrasted us forever from the nations of the world.

For example, the Nazi's hatred and fear of Jews was totally unjustified in terms of material and political power. "It was a metaphysical fear of the true mystery of G-d's ...presence in history as revealed in the continued survival of Israel. ...The hiding G-d of history was a repudiation of everything Nazi Germany stood for." (Eliezer Berkowitz, The Hiding G-d of History). So too the Communists were much more anti-Jewish than anti-Christian¹.

And on Christian anti-Semitism: "How did the Christians historically explain the miraculous survival of the Jew? Only two possibilities - or G-d's chosen people - which they couldn't accept, or the work of the devil, which they proposed. A perverse recognition of Jewish uniqueness." (Eliezer Berkowitz, The Hiding G-d of History) The normal rules of history and sociology are not sufficient to explain this phenomenon. Only by understanding the Choseness of the Jewish people and how that interfaces with the nations of the world can we come to any understanding of this most harrowing and perplexing issue.

Here we must distinguish between the true anti-Semite as opposed to the person who merely hates the Jew because he is different. The latter, if he is white and male for example, will also hate blacks, women and all others who are different from him. The real anti-Semite, in contrast, understands who the Jew is, that he is chosen, and that his strength lies in his connection with G-d through the Torah. Hitler certainly understood this²; so did Haman, Amalek and all those who pursued final solutions.

Our Sages tell us that our biggest problems come from the exile (Golus) civilizations. As we explained above, an exile civilization is one which is locked into the same civilization energy as the Jew so that כשזה קם זה נופל³, when one rises the other falls³. When we, the Jews,

¹even though their official policy was not to be anti-Semitic at all.

²Nazi's hatred and fear of Jews: Totally unjustified in terms of material and political power. "It was a metaphysical fear of the true mystery of G-d's ...presence in history as revealed in the continued survival of Israel. ...The hiding G-d of history was a repudiation of everything Nazi Germany stood for." (Eliezer Berkowitz, The Hiding G-d of History)

³In his book Civilization, Kenneth Clark defines an active civilization as one that seems to produce a high level of energy, civilization energy as I like to call it. Each civilization has its own energy system

keep Torah and מצוות, we use up the available civilization energy and the exile nation finds its energies sapped. When we do not keep the Torah, however, we release these energies for the exile nation and it is then able flourish at our expense.

The Maharal (נצח ישראל פ"ד) explains that there is no such thing as a mediocre energy level for the Jews. Either, through our spiritual mastery, we are in the driver's seat, controlling global resources, or down into the abyss we go, ruled and controlled by others¹. This has to do with the Jewish nation's great potential; when it goes unfulfilled it is as if the Jewish people have denied their own reality and therefore are subjugated to the lowliest of nations. But this very subjugation is a sign of their potential greatness. The Maharal writes that when it goes unfulfilled, it is as if the Jewish people have denied their own reality and therefore are subjugated to the lowliest of nations.

The Gemorrah in Kesuvos reports that the great Rabbi Yochanan ben Zakai once saw a maiden collecting barley from amidst the animal dung of the Arabs. Upon further enquire he discovered that she was from one of the most prestigious, wealthy families of Jerusalem, now reduced to total poverty. Upon learning this he exclaimed, "Happy are you, oh Israel. At the time that you do the will of G-d, no nation is able to rule you; yet when you disobey His will, you are handed over to the animals of the Gentiles²."

Here we learn of real anti-Semitism. The anti-Semite who runs down the street and yells, "You dirty Jew" is not the problem of the Jews. The anti-Semite who understands what the Jew and his civilization is all about and that he, the Gentile, is in fundamental competition with the Jew for limited spiritual resources, is the one to be feared.

The Nazi's hatred and fear of Jews was totally unjustified in terms of material and political power. Haman, the evil advisor to the king in the Purim story of Esther certainly understood what the Jews were all about. All of these intuited or consciously knew that the

which inevitably seems to run out. Civilizations seem to peek at a certain point and then go into decline. As Mark Twain would have it:

"The Egyptian, the Babylonian, and the Persian rose, filled the planet with sound and splendor, then faded to dream-stuff and passed away; the Greek and Roman followed; and made a vast noise, and they are gone; other people have sprung up and held their torch high for a time, but it burned out, and they sit in twilight now, or have vanished."

Sometimes, however, a nation seems to draw on the same civilization energy as the Jews. They seem to be locked into the same energy system. This causes huge conflict, for there is then not enough civilization energy to go around. If the Jews express themselves and develop their Torah civilization the twin nation will find itself on the wane, their very existence at stake. Should the Jews weaken, and the twinned civilization take up the slack, the Jews will feel themselves totally dominated by this alternate civilization.

¹מהר"ל נצח ישראל פ"ד:

...שאין לישראל שום מדרגה בינונית, או שהם מושלים על הכל או שהכל מושלים עליהם... (אצל האדם כתיב ג"כ) בדגת הים וכו' לא זכה נעשה ירוד בפניהם

ורדו בדגת: בראשית: Of him it was said in בראשית that he would rule over the fish of the sea. But the Hebrew word for "rule" is ambiguous; it can also mean to descend. In fact, ruling and descending are simply opposite poles of the same idea or force. Should he merit, man rules; should he not, down he goes.

²כתובות סו:

מעשה ברבן יוחנן בן זכאי ... ראה ריבה אחת שהיתה מלקטת שעורים מבין גללי בהמתם של ערבים... ואמר אשריכם ישראל בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם ובזמן שאין עושין רצונו של מקום אז מוסרין ביד ... בהמתן של אומה שפלה
עיין במהר"ל חידושי אגדות שם (ח"א דף קנ"ג)

destruction of Judaism was an essential prerequisite to the full expression of their Machiavellian dreams.

Real anti-Semitism, then, is rooted in a true recognition of who the Jews are.

ii - 4 exiles

Historically, we have suffered five exiles: The Egyptian, the Babylonian, the Persian, the Greek and the Roman. The Egyptian exile was the paradigm exile just as the Egyptian redemption is the paradigm redemption of the Geula we will undergo when we go into the Messianic Era at the end of history¹. This leaves four exiles².

Yaakov Avinu dreamt about these four exiles³ and Daniel prophesized about them, as we will discuss later.

Why four? Four represents all directions (N, S, E & W) and reflects the maximum atomization of reality away from the unifying force of spirituality⁴. Just as each direction is unique, so each one of the Golus nations has its unique qualities⁵.

There are other civilizations as well. The two most notable left out of this configuration are the nations of the east and their powerful religions of Buddhism, Shintoism, Taoism, Confucianism and Hinduism. And there is the civilization of Islam. These are not considered Golus nations for they are not mirror images of Jewish spirituality. They have their own blessing and are not locked into the history of the Jewish people as the 4 exiles are. The nations of the East, בני קטורה, received their blessing from Avraham Avinu. Yishmael was directly blessed by G-d himself. However, numerous commentators have stated that in the Messianic Era Yishmael will join Edom in a grand, anti-Semitic coalition⁶. Rav Hutner dates the beginning of this coalition to the visit of the Grand Mufti of Jerusalem, Haj Hamin El Husseini, to Hitler during the 2nd World War, soon after which Hitler announced his genocide plan.

¹רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"א: וצריך שתדע, כי גאולת מצרים והגאולה העתידה שוות הן בדברים הרבה, רק שהעתידה עוד תגדיל יותר

²כתב השם משמואל ששאר הגלויות כולן באים להשלים את החסרון של גלות מצרים שלא היו כל ארבע מאות שנה במצרים והיו צריכים להשתעבד מאה שנה נגד כל גלות, ואלמלא היו שם כל תשנים לא היו צריכים עוד להשתעבד (הגדה של פסח. ד"ה ואחר כך יצאו ברכוש גדול וד"ה שבכל דור ודור) וכתב שההשלמה שחסרה מגלות מצרים היא מירוק הנפש ולכן אנחנו נדים ונעים בין האומות אפילו בלא שעבוד ולפי זה תובן אריכות הגלות הזאת אף שהוא רק להשלים זמן קץ שנה, ועתה כבר עברו עלינו עשר פעמים ככה, מ"מ אינה דומה מהותנו עתה שיש לנו תורה וכבר היה לנו מקדש וראינו אותות ומופתים למהותנו אז במצרים שלא היתה להם רק מסורת אבות. ודווקא היו צריכים להשתעבד במצרים שהם הפכים לישראל שאם היתה הגלות בין אומה מן האומות שאיננה היפך לישראל לגמרי עדיין היתה נחשבת מציאות ישראל מציאות, והיו הכחות החיצוניים עומדים עליהם לכלותם.

³פרקי ר' אליעזר פ' לה: והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו והראה לו הקב"ה ד' מלכויות

⁴מהר"ל, נצח ישראל, פ' יח: ומפני כי העולם הזה הוא גשמי, והגשם יש לו רחקים, והרחקים הם ד' שהם רחוקים מחולקים והם ד' רוחות העולם, ... ומפני שיש בכל שטח אמצעי, והוא מסולק מכל ד' צדדיו, לכן כנגד זה הוא המלכות הקדושה הוא מלכות ישראל

⁵מהר"ל, נצח ישראל, פ' יח: ואלו ד' רחקים הם מחולקים כל אחד לעצמו ואין זה כמו זה, כנגדם יש ד' מלכויות מחולקים שאין זה כמו זה

⁶הרמב"ן בספר הגאולה, האברבנל בהקדמתו לספר דניאל הנקרא אילת השחר, המשך חכמה, רב יצחק הוטנר ז"ל ויבדל לחיים הרב משה שפירא שליט"א

iii - *The Jewish Ten in the Heh – the opposite of the Daled*

Four always represents the maximum deviation from the ideal. Spirituality is a unifying force, for it leads everything back to the One Creator. The force of spirituality in this world is represented by the י in the ה, which is the letter for this world. The י is ten, which is a unity of one. It is the oneness that comes after the pluralities of two to nine, combining them into a new unity¹. (The holiness of the number seven lies in the fact that it is half way between four and ten².)

The Jews represent the force of unity in this world, the core spirituality of the י which can draw the ד into it. However, when we do not use our spiritual energies, they dissipate and scatter. Fourness reigns. The Messianic Era represents the time when our י force will be a unifying factor in the world³.

The Genesis story clearly states that language, G-d's utterances in fact, were the vehicles through which His creative forces passed on their way to tangible reality⁴.

The Heh (ה) and the Yud (י) stand out as encapsulating the entire reality of this world and of the World to Come respectively⁵. The Yud (י), the symbol for the World to Come, is ultimately conceived of as an infinite point in space, drawn out only so that it will be visible

¹מהר"ל, דרך חיים: מספר עשרה שהוא מורה על מדריגה העליונה הנבדלת

²מהר"ל, דרך חיים: וכן מספר שבעה ... הוא מורה על שהעולם מקבל מן עולם אמצעי שכל ענינו שבעה, שהרי אמרו ז"ל (חגיגה יב ב) שבעה רקיעים הם ... כי מספר שבעה הוא אמצעי בין עשרה ובין ד' ע"ש עוד

³מהר"ל, נצח ישראל, פ' לב: לימות המשיח יתאחד הריבוי, אשר הוא בעוה"ז ע"י משיח.

⁴Avraham Avinu wrote a whole Kabbalistic work, ספר היצירה (the Book of Formation), detailing the mechanics of this mysterious tool. Somewhere between G-d's creative will and the world we see is the word "And G-d said". The Hebrew word is therefore not just a symbol for a thing. It is that thing at a higher level. If we were to spiritualize an object into pure energy, at some level we would get the Hebrew word. For now, all we need to know is that the letters of the Hebrew alphabet and the words they form in some way mirror the physical reality of the universe.

⁵which Chazal (Menachos כט:) translate: Using the name י-ה, G-d is the rock of the worlds – i.e. of this world and of the next. From another Pasuk, we learn that it is the ה which is used for the creation of this world:

בראשית ב - ד: אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ד' אלוקים את השמים והארץ – ודרשו חז"ל במנחות כט: בהבראם – בה"י (היינו באות ה' של שמו של הקב"ה) בראם

So perforce it is the "י" which must have been used to create עולם הבא (See the Gemorrah and the Meharsha there. See also the Sifsei Chaim, Moadim Aleph, the bottom of pg. 30)

צדקת הצדיק - אות רמח: וזה שאמרו ז"ל (מנחות כ"ט ע"ב) עולם הזה נברא בה"א ועולם הבא ביו"ד כידוע דשתי אותיות אלו דשם מורים על חכמה ובינה שהם מוחא וליבא ובעולם הזה רחמנא ליבא בעי ומעלת האדם כפי החשק שבלב. אבל בעולם הבא שישחט היצר הרע ולא יהיה עוד מקום לבחירה אז יהיה המעלה כפי יתרון החכמה וההשגה שבמוח:

The Sages tell us that this world was created with a ה"א and the world to come with a יו"ד. These two letters stand for Chochma and Binah, i.e. the brain and the heart. In this world, G-d wants our heart, and the greatness of the man is according to his heart. But, in Olam Haba, when he will have Shechted his Yetzer Hara, and there will be no more place for choice, the distinction of one person over the next will be according to his level of wisdom and the perception of his brain.

to the eye. Numerically, it is the tenth letter of the Hebrew alphabet. Ten is a new unit of one - the first point at which the fragmentation of reality (which starts with the number two) is reunified into a new and higher unit. This is the source of the next world; the resolution of all our separate existences into a higher unit of combination, peace and wholeness.

The Heh (ה) is combined of two letters. The larger part of the heh is really a dalet (ד), while the smaller part is actually a yud (י). The Yud, remember, is the symbol for the next world. So it seems that something of the next world is already present in this world.

The dalet is the numerical value of four. (It is the fourth letter of the alphabet.) This is the ultimate unit of fragmentation and is always used in the Torah to express maximum diversity¹. Thus, for example, when the river in the Garden of Eden leaves the Garden into a lower plain of the earth, it splits into four rivers. We are also told that there are four animals that have only one of the two kosher symbols, they either chew the cud (three of the four) or they have a split hoof (the pig) but do not have both. Of course there are plenty of other animals which have both symbols of impurity, but these four begin all the directions in which deviation from purity can go.

The physical shape of the dalet reinforces this idea. The dalet (ד) is made up of two vavs (ו) which amounts to two straight lines going in all four directions of the earth, so to speak. (Ultimately, all the letters of the alphabet can be broken up into Yuds and Vavs.)

This ultimate unit of fragmentation, the number four, first gets expressed in the second verse of the Torah. The first two verses read as follows:

א-בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ
ב-והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום...

b-The earth was without form and empty, with darkness on the face of the depths ...
(Translation: The Living Torah, Rabbi A. Kaplan)

The second verse is the result of the first verse. The consequences of G-d's creating a heaven and an earth were that the earth was without form and empty, with darkness on the face of the depths.

The Sages point out that here, too, four things are mentioned. There is תהו, formlessness; there is בהו, emptiness or tangledness; there is darkness (חשך) and finally there is the תהום, the depth or the turmoil.

Moreover, the Sages tell us that each one of these words reflects one of the exiles:

תהו	=	גלות בבל
בהו	=	גלות פרס
חשך	=	גלות יוון
תהום	=	גלות אדום

This is surprising, for these words appear before any human was created. However, the verse is telling that the very reality of the creation of the world leads to a fragmentation of reality to the highest degree conceivable. This is reflected in a unit of four. Each one of the four words describes a reality of highly entropic, disordered or unformed matter: formlessness and tangled-ness, darkness and turmoil. (The darkness here is not simply the

¹מהר"ל, דרך חיים על אבות פ"ה מש' טו (דף רנד ד"ה והנה עד דף רנו סוף הקטע הראשון: מספר ארבעה מורה על עולם התחתון ... כי מספר ד אין בו רק פירוד ולא אחדות כלל

lack of light, for light had yet to be created. It is in some sense an independent creation, not just a negative reality. More accurately, it is an intrinsic result of the creation of the world in the first place.)

Prior to the creation of the world there was only G-d: He was total reality. To create the world G-d had to make the space inside of Himself, so to speak, to allow for the existence of "an other". From then on some multiplicity was to be expressed. True, we are all ultimately a part of that higher reality. But as long as we live on this earth, Jewish law demands that we relate to ourselves as having some sort of independent identity and that we relate to other parts of this human and non-human universe in a multiple of different ways. We pray to G-d and we say I and You, we do certain commandments like putting on Tefilin which we can only do to ourselves, and others like charity which we can only do to others. We are required to relate to different objects of the physical world in different ways: this one is a bread crumb forbidden on Passover, this one is a synagogue with laws of sanctity. Blur this distinction and psychological as well as spiritual health is immediately threatened.

We might summarize this aspect of the first two verses of creation by saying that in the beginning G-d created something other than Himself. As a result of this there was a multiplicity of realities, dependent on G-d for their existence, but appearing superficially as a fragmented reality. This was expressed by all four primary directions.

It has therefore always been a Judaic expectation that the basic number of forces in this world is four, just as science holds today. (On these grounds, Judaism would reject the idea of the hidden fifth force, and, if found, would be confident that one of the forces is simply a reflection of one of the others.)

What also emerges is that if we take the four forces of the second verse back up to the first verse at the beginning of creation, they unite back into the original creative force of the Almighty. In other words, it has always been a Judaic expectation that if you go back in time close enough to the beginning of creation the four forces become one. All of this is exactly what science has found¹. But it is important to note that science has only found this in a period which Judaism calls "the footsteps of Messiah, the immediate pre-Messianic era". What we are alluding to is not just what science has found (a confirmation of Judaism), but when science has found this. This too was a part of the Judaic expectation.²

¹There are four fundamental forces in the world which account for all of physical reality:

Gravity

Electromagnetism

The Strong Force which holds atoms together

The Weak Force - the main expression of which is radiation

For the last 40 or so years, scientists have been trying to combine these four forces into one. This is the force which they believe existed at the beginning of the Big Bang (and which could exist at very, very high temperatures today) and from which the four forces emerged as the universe cooled off. This is considered the biggest challenge in physics today.

In the early 1970's the electromagnetic force was combined with the weak force to create what is known as the electroweak force. Then, in 1973 the electroweak force was combined with the strong force to create what was known as the Grand Unified Force or Grand Unified Theory (GUT). What remains now is to combine the fourth force gravity, the force with the other three forces. This is more difficult because gravity operates at a macro level, with the other three forces which operate at a micro level.

² The saga of the dalet and the yud continues within the human being itself. The Sages tell us that the human being is a microcosm of the world, the little world (olam hakatan) parallel to the big world beyond the body (עולם הגדול). The epi-center of this world is that mystery of life, the soul. Take away

Now we can answer our original question, i.e. how the Sages saw in the four crucial words of the second verse of the Torah the idea of the four exiles. How could the Sages see historical reality in a verse which preceded the creation of Man a human?

the soul and there is nothing but rotting flesh. The soul is compared by the Sages to G-d, Himself. It is for the little world what G-d is to the big world. (Of course, ultimately, G-d sustains the soul as well.)

The soul is the yud of the body. We have desires, we have relationships, we believe in things - what do any of these things have to do with each other. How do they all relate to the one me. The soul is the web which weaves all of the fragmented "me"s into one coherent person. I am the same me as last year, and I am the same me on vacation and at work. Alienation from the self is none other than insensitivity to the soul. Unless all is brought into the epicenter, I am many mes. And when I look at myself, I find one me looking at another me.

Sometimes alienation comes from a dalet let loose. On Sunday I sleep late and read the papers, on Monday I go to work; Tuesday is the dentist and dinner out with the Jones's. I am in such a trance of action that I do not trace the many "me"s back to the yud center. I become superficial and cut off. Some of my superficiality is skin deep, I watch TV, eat hamburgers and suntan; but some of it may be quite deep. I may read profound philosophy, have meaningful relationships, be caring and alert to my wife and children. These are certainly more significant than playing monopoly. But if they are not connected to the central me they will remain detached, floating bits of non-me - all part of the syndrome.

In fact the human being can be seen as rather a set of concentric circles. Each circle inwards is deeper, more spiritual than the previous circle. But what sustains all these circles is a line of life-sustaining energy from the soul outwards. This is the extended yud. As we have stated before, in essence the yud is a point, it occupies no space. But we write the yud as a line, because we live in a world where we can only relate to things in relation to space time correlates. So the line-yud stretches out, translating soul energy into moral rectitude, determination, getting dressed. This is why Judaism regards every act as potentially holy -trace it back to its roots and you get right back into the soul.

Sometimes a person is able to trace their yud-line quite far in, but they stop short of the soul. This is the world of the psychopath. the psychopath is acutely alert to the nuances of human speech and body language. He has a deep sense of the depth and often the beauty of the world around him. I once sat with someone who had just had a psychopathic breakdown in a dull and locked psychiatric ward - with madness all around us and I was entertained to one of the most prosaic, aesthetic flow of insights that I have ever had. The problem with the psychopath is that the yud-line never reaches its source. A creative genius may emerge from all of this, indeed Van Gogh proved that this does happen, but profound alienation remains. The psychopath fails to grasp the ultimate significance of things often with the most disastrous of consequences.

Some gifted people are quite in touch with their yud line. For them everything is of cosmic significance. It is tempting to treat these people as a little weird - mildly psychotic if you like. And indeed, sometimes it takes a psychotic leap to get over to the next, innermost circle -the soul-center housing the point of the yud. Often such people do have profound challenges - addictions, intense feelings of claustrophobia, huge problems of moral boundaries. The very ability to see spirituality everywhere makes moral borders fuzzy. These yud-extendors are right - everything is indeed spiritually sustained - the bad and the good. And there lies the problem.

For Judaism also believes in yud-extension. But it comes with a manual, the Torah, that will beep us on negative spirituality and allow us through when we get it right. The fact that something has spiritual power was never in and of itself any indication of its ethical and spiritual correctness. Evil is just as spiritually sustained as the good. The yud-line speaks to all, or it speaks to none. Evil cannot simply invent its own source of energy. But nor does it go right back to the yud source either. Evil takes the end of the yud -line, goes in a few circles, and puts up its flag claiming a new independent territory. Great evil always comes with great thoughts, with vision, ideology and drive.

When I first studied Marxism, I was fascinated by its great depth and sophistication. I then did a more advanced course on Marxism and found that it was much deeper than I had ever imagined. I studied further and realized that I hadn't understood the whole thing to begin with. It was clear to me why so many of my professors were hugely attracted to leftist ideology. They had mistaken depth for truth, theoretical consistency with spiritual perfection; ideological vision with ethical rectification. Theirs was the truncated yud.

The key here is the four idea, the understanding that the creation of the world created a new situation of fragmented reality. (The number four represents the maximum expression of that potential for fragmentation - a fragmentation in all directions of reality, so to speak.) We showed that this was an inevitable consequence of the creation to begin with. This atomization of existence is not accidental but was an inherent consequence of the creation act itself, whereby G-d creates realities which, though dependent on Him, have their own identities.

In the old Newtonian way of seeing things we might have said that each object exists in time and space. No two objects can exist in the same space at the same time. They can exist in the same time in different spaces or in the same space in different times, but were they to exist in the same time and in the same space their identities would be completely fused. (Although we know this way of looking at things not to reflect quantum realities, it is still the way the we as humans perceive the world and therefore serves as a good analogy for what we are saying.)

Here the Sages provide us with a new and powerful insight. The four idea of fragmentation, they tell us, will express itself at every level of reality. At a level of forces we will find four such forces; at a primitive, Greek level of categorizing matter, we will find four basic elements of matter (air, earth, fire and water) and at a level of history we will find four forces of exile.

The exiles were predictably four in number because there are certain laws of human history just as there are certain laws of nature. Historians have always searched for such laws, and there have been great debates on issues such as whether history is cyclical or linear. The historical law of exiles need not have been inevitable in its expression. There are numerous historical scenarios which would have avoided the actualization of this idea. But the law itself existed from the moment the world came into being.

Why should these forces of exile operate specifically on the Jews? Put differently, why is the expression of these forces specifically an expression of anti-Semitism? The answer is that the Jews represent that force in the world which is capable of combining those four forces into one force. In other words, the one force of the Jews can translate itself into the four forces of the exile just as the original one force that existed at the time of the big bang translated itself into the forces of electromagnetism, the strong and weak forces and gravity at a later stage. The expression of the four exiles, in other words, is really the disintegration of Jewish civilization energy into separate components. When Jews are doing the will of the Almighty they harness all that is in the universe into one reality. Anti-Semitism is automatically weakened because the civilization energy of the anti-Semite is fully absorbed by the Jews. When Jews are not Torah observant they fail to actualize their energy potential. This is then dissipated and available for use elsewhere. The alternate expression of this energy in turn imposes itself on the Jews. We become subject to the cultural and physical dominance of the exile nation just as surely as we are all subject to the force of gravity after the big bang.

The number four was the unit of fragmentation and this number was intrinsic to the creation of the world. This number already appears in the second verse of the Torah, immediately after the first verse talks about the creation of the original world.

Those four things represent the four primary exiles which the Jews were to undergo. The Sages are very specific; they attach a particular word to each one of these exiles (תרה) represents the Babylonian exile, for example), and yet the obvious must be put on the table. We are talking about the first day of creation here; man and mankind was a creation of the

sixth day. How was there even the theoretical possibility of exile before man was yet on this earth?

iv - *The 4th exile*

The fourth and final exile is quantitatively and qualitatively different from the other Galuyos. Quantitatively, it has no clear time to end, though there is an outer limit as to how long it can continue¹. Qualitatively, it is much more powerful than any other Golus. This stands to reason; for it is the last ברור הטומאה before משיח comes. It is therefore as powerful as all the other exiles combined, if not more, incorporating all their strengths². As such, it is the deepest, most sophisticated alternative to Judaism which has ever existed. It appears to come so close to affirming G-d as the Creator and Guide of all things, as the source of all our values and morality – but just then cuts off the final link to declare all this to be a function of man.

There is indeed something quite spiritual about this exile civilization³, for it is, unwittingly, a preparation for the Messianic era⁴.

So powerful and (anti-)spiritual is this exile that there can be no human resolution to its rule. Only through G-d Himself will this final exile be ended and the Messianic era brought in⁵.

Europe, and its Western inheritors, was the fourth and final exile, the exile of Edom or Esau. It was here that the final competition for civilization energy between the Jews and the nations of the world was to take place. The difference between this clash and previous clashes lies in the ambitions of Western civilization. Western man is committed to providing a total paradigm and complete explanation for all aspects of reality. The Babylonians, the Persians and the Greeks all had their areas of greatness. They wanted to rule, they were materially acquisitive, or, in the case of the Greeks, they wanted to dictate philosophical and intellectual pursuits. In the areas through which they defined their own greatness they would not broach the cultural challenge provided by the Jews. Should the Jews decide to subjugate themselves to the exile-civilization in these areas, that civilization was perfectly happy to let the Jews do their own thing in other areas. The very concept of a total mastery of reality did not occur to them.

Not so the Romans and those that came after them. One reason that the church became an impediment to the development of science throughout the Dark Ages is just because they claimed to control scientific reality along with everything else. Science was not

¹ פרקי ר' אליעזר פ' לה: והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו והראה לו הקב"ה ד' מלכויות ... הראה לו שר מלכות עולה ואינו יורד

² ויקרא רבה (שמיני פ' יג) דניאל ראה שלושתן בלילה אחת ולזאת בלילה אחת ולמה? ר' יוחנן אמר ששקולה כנגד שלושתן ור"ל אמר יתירא. וכתב המהר"ל, נצח ישראל, פ' יח שיש בכל לילה (שהגלות דומה ללילה) ג משמרות כנגד הגוף, הנפש והשכל שזה כנגד כל האדם ויש לאדם בחינה רביעית מצד כלל האדם ולכן עברנו ד' גלויות כנגד כל האדם, בבל כנגד הגוף, פרס כנגד הנפש ויון כנגד השכל (עיי' שם שמסביר איך כל גלות שייכת לתכונה מסוימת שמטאים למשמרת מסוימת בלילה). וא"כ גלות אדום כנגד כל הבחינות ביחד שהיא כלל האדם.

³ מהר"ל, נצח ישראל, פ' יח: יש במלכות הזאת שמקבלים שפע עליון

⁴ מהר"ל, נצח ישראל, פ' יח: ומה שנמצא זה למלכות רביעית בעוה"ז, אינו רק הכנה שיהיו ישראל יורשים הכל לעתיד

⁵ מהר"ל, נצח ישראל, פ' יז: שאר המלכויות נתן להם הש"י ירידה מצד עולם הזה, ולפיכך יעקוב שהיה באותו זמן בעוה"ז ראה הירידה שלהם. אבל מלכות הרביעית ירידתה מן העולם העליון, והש"י בעצמו מוריד אותה כדכתיב (עובדיה) אם תגביה כנשר וגו' משם אורידך ואין ירידתה מצד עולם הזה כלל ... ולכך לא ראה יעקוב שהוא בעוה"ז ירידת המלכות

allowed to challenge them because all true knowledge of science was already a part of Christian doctrine, or so they thought. Indeed, Western repositories of knowledge lay with the monks and other clergy who alone were able to read and had access to libraries.

In our post-Renaissance day, it is easily seen that Western claims to expertise include economics, sociology, psychology, biology, architecture, physics, philosophy and any other sub-category of knowledge conceivable. Even the counter-cultural (politically correct) move to pluralism, rampant on many campuses in the States today, is rooted in the idea that the West is capable of studying, indeed representing, all cultures within a small square mile of its college buildings.

In the second verse of the Torah, where there appear the four words relating to the four exiles as we previously explained, the word relating to the fourth exile is תהום, the depths. ("And there was darkness on the face of the depths.") This word, תהום, means a type of open-ended depth or abyss the bottom of which cannot clearly be seen. This means that we cannot clearly see when this exile will end. All the other exiles had a clearly defined and relatively short time span. Soon they lost their momentum and joined the ash heaps of history. Yet this exile seems always to renew itself - it takes on national, religious, cultural, ideological and even scientific forms of expression. But the underlying continuity is there.

As Jews, we know this all too well. In this exile we have been to hell and back many times over. Our own civilization energy has been seriously sapped and our attempts at easy resolution, so trustworthy in previous exiles, continue to fail us.

Although the Americans have taken over the mantle of Western leadership, the Germans were clearly in the saddle until World War II. The German genocide represents the most obvious expression of the clear and total clash of two civilizations, Jewish and German, at a time when there was every reason to believe that they were getting closer. Ironically, it was just this closeness which brought them into such conflict. In the end, Aryanism wanted to replace the Jews as the Chosen nation of the world, the beacon of light from which ultimately everyone was to benefit. This claim was made all the more credible by the great progress the Germans had made in every field, cultural and scientific. German chosenness was ultimately going to compete with G-d Himself; it would show that G-d and the Jews are less than Aryan godism on its own. The Germans bet that it was all or nothing. If they were wrong there was no place at all for the Aryan idea. It was not simply a question of being victors or defeated in a war.

The fact that the Germans found themselves so down and out post World War I, the Great Depression of the thirties, the political realities of the German parties - all these factors had their place. But as Daniel Jonah Goldhagen shows in his Hitler's Willing Executioners, the Holocaust was a result of a long-standing and ever growing anti-Semitism that existed among the German population. It was the "ordinary" German, not just the SS officer, who was animated by the anti-Semitism that was the driving force and near success of the genocide idea.

The idea of the Jewish and Western civilization competing for the same civilization energy is expressed somewhat mysteriously by Chazal as הלכה בידוע שעשו שונא את יעקב. The word halacha, used as an expression for definitive Jewish law, is surely out of place here. It is certainly unprecedented as a usage in this way. Rather, the word means that this is an intrinsic reality. In other words, even if Esau does not consciously show or even feel hatred toward Jacob, there is a deeper underlying tension. It is a definitive reality defined by a deeper spiritual realm known as halacha. Just as surely as Jewish law (halacha) which is a spiritual reality ultimately dictates the realities of the physical realm as well, so this particular spiritual reality can be discerned in the world around us.

In the Bible book of Daniel, Daniel has a dream in which he sees four animals. These four beasts are understood by Daniel to refer to the four exile civilizations. The description of that dream is as follows (Daniel chap 7):

"In the first year of Belshazar, King of Babylon, Daniel dreamt a vision and had visions of his head as he lay on his bed: then he wrote down the dream. Daniel spoke and said, I saw in my vision by night, and behold the four winds of the heaven stirred up from the seas, diverse from one another. The first [representing Babylon] was like a lion, and had eagle's wings: I beheld till its wings were plucked off, and it was lifted up from the earth, and made to stand off its two feet like a man, and a man's heart was given to it. And behold, another beast [representing Persia], a second one, like a bear, and it raised up itself on one side, and it had three ribs in its mouth between its teeth: and thus was said to it, Arise devour much flesh. After this I beheld, and lo another [representing Greece], like a leopard, which had upon the back of it four wings of a bird; the beast had also four heads; and dominion was given to it."

All this Daniel sees in one coherent vision, one after the other. But here Daniel seems to break off, repeating the fact that he saw visions of the night, before going onto the fourth animal. This seems to imply that the fourth animal was different from the other three, far more powerful and threatening, as indeed the description implies. Daniel continues:

"And this I saw in the night visions, and behold a fourth beast (the final Roman-Edomite exile/civilization), dreadful and terrible, and strong exceedingly; and it had great iron teeth; it devoured and broke in pieces, and stamped the residue with its feet:"

This civilization, unlike previous ones, would broach no competition - its desire for control over a total reality made it hugely destructive. There is ultimately a thin line between total reality and total destructiveness.

"It was different from all the beasts that went before it, and it had ten horns. I considered the horns, and behold, another little horn appeared amongst them, before which three of the first horns were plucked up by the roots:" Some understand the horns to represent nations or civilizations. This new Roman civilization overcame three previous civilizations.

"And behold in this horn were eyes like the eyes of man, and a mouth speaking great things."

Certainly, the Greeks spoke great wisdom as well. However, this "horn" appeared to be more comprehensive in its wisdom. Each one of the previous three animals represented one particular human faculty; none of them are depicted as having speech. The fourth beast is a speaking beast. The Maharal¹ explains speech as the point at which an abstract, spiritual/intellectual idea gets translated into physical sound through physical mechanisms of mouth, pallet, tongue, larynx, etc. This ability to combine the spiritual with the physical is a uniquely human faculty. By describing this fourth beast as a uniquely speaking beast, the fourth exile-civilization is shown to have the capacity to get right down close to the essence of the human condition.

The Rabbis of the Midrash actually understand that this fourth beast was not only seen in a separate vision but was seen on a separate night as well. Rabbi Yochanan stated that this was because it was equivalent to all the other exile civilizations combined; Reish Lakish stated that it was in fact bigger and more powerful than the other civilizations combined.

The beauty of Daniel's prophetic imagery demands completion: "As I looked, thrones were placed, and one who was ancient of days sat, whose garment was white as snow, and the hair of his head was like pure wool; his throne was like a fiery flame, its wheels like burning fire. A fiery stream came out in front of him: thousands upon thousands of servants served

¹Ner Mitzvah

him; tens of thousands stood before him: they sat in judgment and books were opened. I looked then because of the sound of the great horn which spoke."

This fourth exile-civilization had sub-cycles of the previous three civilizations within it. It underwent a Babylonian stage, a Persian stage and finally, the stage which we are currently experiencing, the Greek stage of this Roman-Edomite exile. (See Rav Yitzchak Hutner.) This means that our current stage is one in which the most intellectual expressions of this cycle would take place.

In fact, the Maharal¹ tells us that this civilization receives a Shefa Elohis, a G-dly bestowal of heavenly blessing. This is an astonishing statement about a civilization that has been the greatest challenge to Judaism since the giving of the Torah at Sinai. True, the Maharal explains that this blessing is to facilitate the unwitting development of the resources of the world to prepare it for the Messianic era. Similarly, Maimonides states that the reason that G-d facilitated the expression of a Jesus and a Mohammed was to introduce the Messiah idea into the nations of the world, the better to ensure a speedy acceptance of the Messiah when he will in fact arrive.²

מהר"ל נצח ישראל פי"ד:
...שאין לישראל שום מדריגה בינונית, או שהם מושלים על הכל או שהכל מושלים עליהם... (אצל האדם
כתיב ג"כ) ורדו בדגת הים וכו' לא זכה נעשה ירוד בפניהם

The מהר"ל: This has to do with the Jewish nation's great potential; when it goes unfulfilled, it is as if the Jewish people have denied their own reality and therefore are subjugated to the lowliest of nations. But this very subjugation is a sign of their potential greatness. Therefore, the very existence of anti-Semitism cannot be explained by sociological explanations.

רש"י - בראשית לג: ד:
אמר ר' שמעון בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב...

In order to answer this, we need to realize that exile is not just a historical tragedy whereby a foreign nation kicks the Jews out of its land. In fact, we regard the Greeks as imposing one of the exiles. Yet the Greeks never physically exiled us. However, they did exile us spiritually in the sense that Hellenistic culture rapidly took root on the very holy Israeli soil where Judaism ought to have been strongest. But there is more to the story than this.

In his book Civilization, Kenneth Clark defines an active civilization as one that seems to produce a high level of energy, civilization energy as I like to call it. Each civilization has its own energy system which inevitably seems to run out. Civilizations seem to peek at a certain point and then go into decline. As Mark Twain would have it:

"The Egyptian, the Babylonian, and the Persian rose, filled the planet with sound and splendor, then faded to dream-stuff and passed away; the Greek and Roman followed; and made a vast noise, and they are gone; other people have sprung up and held their torch high for a time, but it burned out, and they sit in twilight now, or have vanished."

Sometimes, however, a nation seems to draw on the same civilization energy as the Jews. They seem to be locked into the same energy system. This causes huge conflict, for

¹Netzach Yisrael, chap 18

²Hilchos Melachim, Chap 10 in the uncensored versions

there is then not enough civilization energy to go around. If the Jews express themselves and develop their Torah civilization, the twin nation will find itself on the wane, their very existence at stake. Should the Jews weaken and the twinned civilization take up the slack, the Jews will feel themselves totally dominated by this alternate civilization.

Why this locking into shared-energy system happens we will explain a little later. For now, let us point out that these twinned nations are called the exiles. The exile dynamic is summarized quite succinctly by the Sages: "When this one rises that one falls."

The Maharal¹ explains that there is no such thing as a mediocre energy level for the Jews. Either we are in the driver's seat, controlling global resources, or down into the abyss we go, ruled and controlled by others. In this respect, we are the inheritors of Adam, the first man. Of him it was said in *בראשית ו'ג': וירדו בדגת הים וגוי* that he would rule over the fish of the sea. But the Hebrew word for "rule" is ambiguous; it can also mean to descend. In fact, ruling and descending are simply opposite poles of the same idea or force. Should he merit, man rules; should he not, down he goes.

This has to do with the Jewish nation's great potential; when it goes unfulfilled, it is as if the Jewish people have denied their own reality and therefore are subjugated to the lowliest of nations. But this very subjugation is a sign of their potential greatness.

A Talmudic Sage, the great Rabbi Yochanan ben Zakai, once saw a maiden collecting barley from amidst the animal dung of the Arabs. Upon further inquiry he discovered that she was from one of the most prestigious, wealthy families of Jerusalem, now reduced to total poverty. He exclaimed, "Happy are you, oh Israel, At the time that you do the will of G-d, no nation is able to rule you; yet when you disobey His will, you are handed over to the animals of the Gentiles."²

Here we learn of real anti-Semitism. The anti-Semite who runs down the street and yells, "You dirty Jew" is not the problem of the Jews. The anti-Semite who understands what the Jew and his civilization is all about and that he, the Gentile, is in fundamental competition with the Jew for limited spiritual resources, is the one to be feared.

The Nazi's hatred and fear of Jews was totally unjustified in terms of material and political power. "It was a metaphysical fear of the true mystery of G-d's ...presence in history as revealed in the continued survival of Israel....The hiding G-d of history was a repudiation of everything Nazi Germany stood for."³

The Communists, for all their claim that they opposed all religion, proved to be much more anti-Jewish than anti Christian. Haman, the evil advisor to the king in the Purim story of Esther, certainly understood what the Jews were all about. All of these intuited or consciously knew that the destruction of Judaism was an essential prerequisite to the full expression of their Machiavellian dreams.

"How did the Christians historically explain the miraculous survival of the Jew? Only two possibilities - or G-d's chosen people - which they couldn't accept, or the work of the devil, which they proposed. A perverse recognition of Jewish uniqueness."⁴

Real anti-Semitism, then, is rooted in a real recognition of who the Jews are. In their characteristic brevity the Sages pointed this out by a play on words. *סיני*-Sinai, when we became who we are, sounds the same as *שנאה*-hatred, i.e. anti-Semitism.

¹ מהר"ל נצח ישראל פי"ד
² כתובות י': בקיצור לשון

³ Eliezer Berkowitz, The Hiding G-d of History

⁴ ibid

And so the globe turned, a triple exile thrust of Babylonians, Persian and Greeks, each confronting the Jew, each winning out for a time, and then disappearing over the horizon of history. But the Jew somehow lived on. In Mark Twain's words,

"The Jew saw them all, beat them all, and is now what he always was, exhibiting no decadence, no infirmities of age, no weakening of his parts, no slowing of his energies, no dulling of his alert and aggressive mind. All things are mortal but the Jew; all other forces pass, but he remains.

"What is the secret of his immortality?"¹

What the non-Jew Mark Twain could only hint to rhetorically was attempted clear articulation by the non-Jew Paul Johnson. He writes:

"They did not lose their identity in the emergent Dark Age communities - like Romans and Hellenes, Gauls and Celts, or, indeed, like the millions of Diaspora Jews who became Christians. Judaism and the Jewish remnant were preserved in the amber of the Torah... The Jews survived because the period of intense introspection enabled their intellectual leaders to enlarge the Torah into a system of moral theology of extraordinary coherence, logical consistency and moral strength."²

The secret of the Jews apparently is out; the source of our eternal energy stated in the history texts of the Gentiles. Indeed the secret was never so secret after all. Christians, Moslems, Haman of the Esther story all saw this gene of eternity and made it their business to inherit the mantle of chosenness. The formula was quite simple really: co-opt the Old Testament, claim that the Jews did not fill their mandate, add a document or two for a claim of uniqueness, and open the store. To be sure that the original Jewish claim does not make a comeback, convert, exile, kill or assimilate the remnant. Leave a Jew in our back yard, Hitler reasoned, and your Aryan dreams will ultimately fall apart. You can leave a Russia intact, you can fail to take Britain - there is time for all of that. But history is ultimately about clashes of civilizations, not wars, and all such clashes seemed ultimately to have gone the way of that remarkable people.

"The Jew - is the symbol of eternity. ... He is the one who for so long had guarded the prophetic message and transmitted it to all mankind. A people such as this can never disappear."

"The Jew is eternal. He is the embodiment of eternity."³

"Above all, that the Jews should still survive when all those other ancient peoples were transmuted or vanished into the oubliettes of history, was wholly predictable. How could it be otherwise? Providence decreed it and the Jews obeyed."⁴

¹from *Concerning the Jews*

²*History of the Jews*, pg. 149

³Leo Tolstoy, What is the Jew? quoted in *The Final Resolution* pg. 189, printed in Jewish World periodical 1908

⁴Paul Johnson, pg. 587

SECTION THREE - THE MASHIACH

a. The obligation to believe in the coming of the Mashiach

רמב"ם הלכות מלכים יא, א
וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו וכו'

ספר העקרים, המאמר הרביעי, מב
האמונה בביאת המשיח מחויבת על כל בעל תורת משה כמו שבארנו בפרק שלשה ועשרים מהמאמר הראשון. וזה כי לפי שבא בתורה מפרש החיוב להאמין בדברי הנביא שנאמר (דברים יח, טו) "אליו תשמעון" והנביאים נבאו בביאת המשיח הוא מבאר שכל מי שאינו מאמין בביאת המשיח הוא כופר בדברי הנביאים ועובר על מצות עשה

b. The obligation to await the Mashiach and to hope for his imminent arrival

חבוקק ב, ג
אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר

שבת לא.
אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו...צפית לישועה

רמב"ם הלכות מלכים יא, א
וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו וכו'

The obligation to hope for the imminent arrival of the Mashiach is independent of our knowledge of the details of his arrival, even those which seem to indicate a delay. This principle is especially important for those of us delving into the subject.

תורת זאב, עמ' קפא (הובא באוצרות אחרית הימים, פרק א)
חיוב אמונתו אינו קשור כלל וכלל בהבנת כל אלו המאמרים ואפילו אין אנו מבינים איך זה שייך, כל זה יובן לכשיבוא המשיח ויגלה הדברים הנסתרים ואנו כל תפקידנו וחובתנו הוא להאמין ולחכות לביאתו בכל רגע ממש ומי שאינו מחכה לביאתו הרי זה מפני שאע"פ שיתכן שמאמין בכלל הענין שיבא פעם משיח אבל אינו מאמין שיוכל לבוא בכל רגע ממש, וקובע לעצמו זמנים שבהם יכול לבוא ותנאים שבלעדיהם לא יכול לבוא והחליט לעצמו שכל זמן שלא עשו תשובה או כל זמן שהדור אינו כולו זכאי או כולו חייב, או כל זמן שעדיין לא ראה בעיניו את אליהו הנביא או כל זמן שאינו רואה התקיימות כל הסימנים דעקבתא דמשיחא וכל כיו"ז כי אז לא שייך שיבוא, וממילא אינו מחכה לביאתו בכל רגע אלא שמחכה שיבוא לאחר שיתקיימו כל התנאים וההקדמות שקבע לעצמו עפ"י פשוטם של המדרשים ודברי חז"ל, ואיננו יודע את הידיעה הפשוטה בתכלית שכל המדרשים יפרש אותם המשיח עצמו לכשיבוא, וחיוב האמונה הוא להאמין שיכול לבוא בכל רגע ואיך זה יהיה - זה כבר נראה כשנוכח ונראה

Since there is much argument regarding the exact details of the Mashiach's arrival, this is hardly blind faith.

CHAPTER ONE: THE MASHIACH

- i. Qualities of the Mashiach
 - a. Righteousness
 - b. Prophecy
 - c. Insight
 - d. King David's Lineage
- ii. What will the Mashiach do?
 - a. Gather the Jews into Israel
 - b. Rebuild the Beis Hamikdash
 - c. He will re-establish a Jewish Torah state
 - d. He will defeat the enemies of the Jewish people
 - e. He will re-establish the Sanhedrin
 - f. He will determine to which tribe every Jew belongs
 - g. The Mashiach will restore the practices of shmittah and yovel
 - h. The Mashiach will influence every nation to serve Hashem
- iii. Will the Mashiach perform miracles?

CHAPTER ONE: THE MASHIACH

i - *Qualities of the Mashiach*

a. Righteousness

The Mashiach will be a normal human being, physiologically and otherwise, born of a mother and father like all other men¹. Yet, he will be someone who will work on himself until he reaches great heights of righteousness, wisdom and spirituality²:

אברבנאל³
שיהיה המשיח חסיד עליון ודבק באלקיו וכל מעשיו ופעולותיו יכוון לעבודתו... יותר מלאברהם אבינו וכו'

Since the Mashiach will be a נביא, included in the character of the Mashiach will be the qualities *any* person needs to attain prophecy:

איגרת תימן, ד
ואנחנו נתנה בכל נביא שיהיה בתכלית החכמה ואז ינבאהו ה', כי העיקר בידנו (שבת צב.) "אין הנבואה שורה אלא על חכם גבור ועשיר" ובארו שענין גבור כובש את יצרו, ועשיר עשיר בדעתו

b. Prophecy

The Mashiach will be a great prophet⁴, but he will not be as great as Moshe Rabbeinu in his level of נבואה⁵.

איגרת תימן, ד
שהמשיח נביא גדול מאד יותר גדול מכל הנביאים אחר משה רבינו ע"ה

c. Insight

¹רמב"ן ספר הויכוח, פ"ח
ויהיה איש גמור, בן איש ואשה מזוג שניהם כמוני

ישועות משיחו, העיון השלישי, ג
והסתכל אמרו "להעמיד מכם" שאמרו בזה שהמלך המשיח יהיה כאחד ממנו ויהיה כמו כן מכל הצדדים מפאת האם ומפאת האב, וגם יהיה מאנשי הגלות סובל צרות הגלות כיתר אחיו וכו'

²ישעיה יא, ה
והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו

³ישועות משיחו, העיון השלישי, א- על המדרש תנחומא, פרשת תולדות, סי' יד

⁴ישעיה יא, ב-ג
ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה' והריחו ביראת ה' ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח

⁵רמב"ם הלכות תשובה טב.
מפני שאותו המלך שיעמוד מזרע דוד בעל חכמה יהיה יתר משלמה ונביא גדול הוא קרוב למשה רבינו

The Mashiach will also manifest a power known as מורח ודאין. He will be able to understand the essence of a person's soul, knowing his spiritual record and being able to judge whether he is guilty or innocent¹.

The Mashiach will attain his wisdom and נבואה by himself without the help of another person, similar to Avraham Avinu².

Mashiach's powers of נבואה will only develop over time. It is possible that at first he will not be a נביא at all. However, the Mashiach will have the power of מורח ודאין from the outset. This was how we knew that Bar Kochba was not Mashiach³.

d. King David's Lineage

The Mashiach will come from an unusual lineage and was shrouded in mystery from the time that Rochel's Bechor, Yosef, and Leah's fourth-born, Yehuda, were destined to each produce a Messianic figure, משיח בן דוד and משיח בן יוסף⁴. One of Mashiach's ancestors is Ruth, a converted Moabitess. The Moabites and the Ammonites are so spiritually alienated that even if a male converts, he is not to marry a regular Jew⁵. Amon and Moav were sons of Lot,

¹ ישעיה יא, ג
והריחו ביראת ה' ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח וכו'

סנהדרין צג:
רבא אמר דמורח ודאין דכתיב ולא למראה עיניו ישפוט ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי ארץ

² ישועות משיחו, העיון השלישי, ג
וכבר השיבו עליו שרצו באמרם שהמשיח לא יהיה לו אב שלא ילמד חכמתו מאחר אלא מעצמו כאברהם אבינו, וזה שאמר "ומתחתיו יצמח" ר"ל שמעצמו בלי סיוע זולתו יחול עליו שפע הנבואה

³ סנהדרין צג:
בר כוזיבא מלך תרתין שנין ופלגא אמר להו לרבנן אנא משיח אמרו ליה במשיח כתיב דמורח ודאין נחזי אנן אי מורח ודאין כיון דחזיוהו דלא מורח ודאין קטלוהו

If only manifests itself over time, Bar Kochva should have claimed that he hadn't developed the power yet. Therefore, we can conclude that he will manifest the power from the outset.

⁴ עיין בשפת אמת וישב דף 168 ד"ה במדרש
ובמדרש רבה: שבטים היו עסוקים במכירתו של יוסף, יוסף היה עסוק בשקו ותעניתו, ראובן היה עסוק בשקו ותעניתו, יעקב היה עסוק בשקו

⁵ מהר"ל, נצח ישראל, פ' לב: שלא תמצא שום אומה יותר רחוקה מן ישראל מן עמון ומואב שנמצאו עליהם (דברים כג) לא יבאו בקהל לעולם

Of all these nations, the one that we suffered the most from was the מצרי. And yet the law is most lenient in his case! Clearly then, these laws do not have to do with any sort of revenge or similar such motive. Nor do the explanations given by the תורה about the עמוני and מואבי restrictions reflect the proportionality of their crime. In Jewish law, even a Jew who fails to provide hospitality transgresses an עשה at most. (הלכה שעשו שונא את יעקב), and who are the perpetrators of all the pogroms, holocausts, crusades, etc. throughout European history, are given a more lenient halachic status than those who didn't greet us with hospitality! Nor is there any law to restrict any future nation that will commit any crime against us from converting. Therefore, the תורה is telling us that these nations developed certain, very serious spiritual defects, defects that are a part of the spiritual, genetic endowments of the entire nation, and which, in some cases, cannot be rectified.

The ספר החינוך (מצוה תכ"ה) asks the obvious question: Can G-d have created a human being who, as in the case of the כנעני and the עמלקי, have no purpose in this world and are doomed to destruction?

born of an incestuous relationship which his daughters tricked him into while drunk. There was in fact great controversy about whether women were included or not, and one of the Torah giants of King David's time openly attacked his lineage. The Sanhedrin forgot the law and had to judge it anew. Ruth had married Boaz (under the strangest of circumstances¹) after she had first married Machlon, according to some opinions as a Gentile woman², after the most unbecoming behavior on the part of Machlon's father, the Gadol Hador³. And this same Ruth was a direct descendent of none other than the evil Balak. Eglon, Ruth's father, was not much better than Balak.

(Not only Moab but also Amon was included in the Messianic lineage. King Solomon married נעמה העמונית who in turn gave birth to רחבעם King of Yehudah⁴, hence the Gemorrah's statement:

בשביל שתי פרידות (doves) טובות חס הקב"ה על שתי אומות גדולות ולא החריבן (בבא קמא לח):

Boaz and Ruth had Oved. "The holiness lodged in the seed of Lot, the holiness lodged in the seed of Tamar and the holiness lodged in the seed of Judah joined that night to produce the grandfather of David⁵."

Oved, Ruth and Boaz's son, had Yishai, who in turn had seven sons (prior to David) before feeling that the doubt shrouding the legitimacy of his own ancestry from Ruth required him to separate from his wife. He took a שפחה, but one night his wife snuck in instead of the שפחה and David was born, shrouded in accusations that his mother had become pregnant through an adulteress relationship. This was a repeat of David's ancestor Yehudah (with Tamar)⁶, when Yehudah had actually thought that he was having relations with a harlot. Yishai's seven sons were so holy that many said that the purity of Yehuda and his descendents were all invested in them while the deep impurity of Moab had all gone to David. (For a brilliant presentation of Ruth and David's life around this issue, see The Book of Our Heritage (ספר התודעה) under Sivan-Ruth and David, vol. 3⁷.)

No, he answers. Things did not have to be this way. But the collective commitment to evil by the entire nation over many generations ultimately led to this tragic state of affairs.

ועיין בנצח ישראל שם דף קנ-קנא ד"ה ופברק חלק

¹It was considered a Levirite marriage although Boaz was a relative, not the brother of Ruth's deceased husband. Ruth met him by going, at night, to lie at his feet.

²דות רבה א ד: לא גיירום ולא הטבילו אותם ע"כ אמנם בזוהר החדש כתוב שכבר התגיירו לפני שהתחתנו

³Machlon's mother was Naomi, a great-granddaughter of Nachshon ben Aminadav.

⁴מלכים א' פ' יד פ' כא ולא, דברי הימים ב' יב יג

⁵Rabbi Scherman, Artscroll introduction to Ruth.

⁶בראשית לח

זהו: שתי נשים היו שמהם נבנה זרע יהודה ויצא מהם דוד המלך, שלמה המלך ומלך המשיח ... תמר ורות ... ושתייהם נעשו בכשרות עם המתים כדי לעשות טובה עם המתים

Yosef also produces an intriguing lineage. For the story of Yehuda and Tmar is immediately followed by פרק לט, which deals with Yosef's nisayon with פטיפור. Here too, things are confusing. Rashi (פסוק א) writes:

כדי לסמוך מעשה אשתו של פטיפור למעשה תמר לומר לך מה זו לשם שמים אף זו לשם שמים שראתה באצטולוגין שלה שעתידיה להעמיד בנים ממנו ואינה יודעת אם ממנה אם מבתה.

⁷Feldheim (Translated from Sefer Hatodaah by R. Nachman Bulman), vol III, pg. 109 and on.

G-d wanted Moshiach's unusual lineage at the outset and promised this to Avraham Avinu in his blessing to him.¹ The question of why the Moshiach had such an unusual lineage is explained by the Maharal as the redeeming of a holy spark which had been lodged in the Moabite nation since its inception². This spark was an expression of the great attribute of chesed which Lot had acquired through association with his uncle, Avraham Avinu³. Lot and his descendents failed to express this chesed, and the trait remained dormant until רות brought it back into the Jewish people. All geirim redeem the sparks of holiness contained in their people⁴ but some sparks are purified even further until they can actually be a part of the Moshiach's lineage. This holy spark, which is then introduced from outside of the Jewish people, is a part of what allows the Moshiach to break the continuity of history in the world as we know it and to create a new order.⁵

ii - *What will the Mashiach do?*

רמב"ם הלכות מלכים פרק יא הל' א: המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה, ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל, וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם, מקריבין קרבנות, ועושין שמטין ויובלות ככל מצותה האמורה בתורה

¹ יבמות פ"ג ע"א - ונברכו ממך כל משפחות האדמה אמר הקב"ה לאברהם שתי בריכות טובות יש לי להבריך ממך רות המואביה ונעמי העמונית ע"כ

² Just like the spark of Canaan was redeemed by Tamar.

³ מהר"ל, נצח ישראל, פ' לב: כי לוט, שממנו יצא עמון ומואב, היה אצלו טפה של קדושה שהגיע ללוט בגלל שהיה לוט בן אחיו של אברהם. רק שאצל לוט היה הטפה הזאת מעורבת בזוהמא ובסיג ... ולבסוף נדחק אותה טפה ונתחבר אל ישראל על ידי רות ונעמי וזהו ההבריכה ולבסוף אותה טפה נדחק יותר עד שמזה היה נולד המשיח

In the Artscroll introduction to Rus, Rabbi Scherman brings the Ramchal in Megillas Sesarim as follows: It is known to all who have given understanding that the soul of David was clothed in the shell of Moab through Ruth. Concerning this too, Scripture says: Who could withdraw purity from impurity. There were the intentions of the inscrutable wisdom of the Creator in guiding His world to bring every act to its proper path. Every act of G-d travels through byways, often in complex, crooked ones For such has occurred to all great souls as they go among the 'shells' of impurity to capture and extract the good.

⁴ פסחים פז: ואמר ר"א לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים (והא דאמר ביבמות קט: רעה אחר רעה תבא למקבלי גרים - היינו כשאינו גר אמיתי)

נצח ישראל פ' י"ד: דע כי מה שספרו כאן מן הרשעים שזרעם התגייר... כאשר הם מופלגים ברשע ...א"א שלא יהיה מצורף כח שלהם אל כח עליון...רק שהיה אצלם בטומאה אבל אצל הבנים כאשר נתגיירו נצרף ונדחק...ולפיכך היו בניהם גדולים

⁵ מהר"ל, נצח ישראל, פ' לב: לימות המשיח יבאו הנשמות ממדריגה יותר עליונה ... ומזה תבין הטעם שהמלך המשיח יהיה נולד מאומה אחרת. שהרי דוד ממואבית ושלמה מעמונית שכאשר ד' רוצה להוציא הויה חדשה אל זה צריך הרכבה מנטיעה אחרת שאינו מן הראשונה ... וכל אשר יותר רחוק מישראל ראוי שיהיה ממנו הויה חדשה ... שלא תמצא שום אומה יותר

a. Gather the Jews into Israel

The Mashiach will gather the Jewish people to Eretz Yisroel¹ and rebuild its physical and spiritual infrastructure. The Chofetz Chaim explains that the ingathering will be a quick process².

b. Rebuild the Beis Hamikdash

The rebuilding of the Beis HaMikdash is a clear part of our vision for the Messianic Era³ for this represents the peak expression of holiness in the dimension of space. The Beis HaMikdash also provides a perfect model and inspiration for each one of us of how to go about the construction of man in such a way that the result will be the resting of G-d's holy presence within ourselves⁴. Along with this vision the Beis HaMikdash provides the practical means for purifying our minds and our bodies⁵. (This is also why בצלאל was someone who

¹דברים ל, ג-ה
ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים...והביאך ה' אלקיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך
רמב"ם הלכות מלכים יא, א
המלך המשיח עתיד...ומקבץ נדחי ישראל
ישעיה יא, יב
ואסף נדחי ישראל ונפצות יהודה יקבץ
ירמיה כג, ז-ח
ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארצות אשר הדחתים שם וישבו על אדמתם
יחזקאל לט, כה-כח
לכן כה אמר אדני ה' עתה אשיב שבות יעקב ורחמתי כל בית ישראל...וידעו כי אני ה' אלקיהם בהגלותי אתם אל הגוים וכנסתים אל אדמתם ולא אותיר עוד מהם שם
מדרש רבה, שיר השירים ב, ז
אם כן למה מלך המשיח בא? לקבץ גליותיהן של ישראל

² The Chofetz Chaim on Awaiting Mashiach, Targum Press

ע"פ הפסוק בישיעה ט, ח: מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארבותיהם
³ופשוט הוא כיוון שכל המצוות שבתורה שייכות בזמן המשיח וכתב הרמב"ם בהל' בית הבחירה פרק א:
א מצות עשה לעשות בית לד' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנ' ועשו לי מקדש וגו'
ד בנין שבנה שלמה כבר מפורש במלכים. וכן בנין העתיד להבנות אע"פ שהוא כתוב ביחזקאל אינו מפורש ומבואר. ואנשי בית שני כשבנו בימי עזרא בנוהו כבנין שלמה ומעין דברים המפורשים ביחזקאל.
⁴כפשוטו של הפסוק: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וכתב העמק דבר שמות כה ח: והענין דכל פרטי המשכן מכוונים נגד כל פרטי עולם שברא היוצר יתברך ... [והיינו] שיעשו תואר כל העולם וגו' וממשיך לבאר שבגלל זה כל הפרטים של המשכן הם חשובים ביותר וכתב הנפש החיים שהאדם הוא כעולם קטן מגביל (לכל העולמות) לעולם הגדול
⁵חינוך צה: הגופות יוכשרו על ידי הפעולות ... וע"כ צונו לקבוע מקום שיהיה טהור ונקי בתכלית הנקיון לטהר שם מחשבות בני אדם ולתקן לבבם אליו בו והוא ב"ה ... אמצעית העולם

knew how to combine the letters in the same way as they had been used to create the world¹. For, by building the Mishkan, בצלאל was, in fact, recreating the world².)

That this will happen is clearly stated by the prophets³. Some Rabbinic sources state that the Mashiach and the Jewish people will rebuild the Beis HaMikdash⁴, while others claim the Beis HaMikdash will fall from heaven, already built⁵.

The Aruch L'Ner suggests that the two Midrashim are not contradictory. Although the Mashiach will rebuild the "body" of the Beis HaMikdash, its physical component, the "soul" of the Beis HaMikdash, will descend from heaven⁶.

¹ ברכות נה ע"א: יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ

²This is one explanation of why G-d says to Moses:

שמות לא ב: ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור (עיי' שם ברמב"ן בסוף)

³ישעיה ב, ב-ג

והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים. והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב וירנו מדרכיו ונלכה בארחתיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם

⁴מדרש רבה, ויקרא ט, ו

מלך המשיח שנתון בצפון יבא ויבנה בהמ"ק הנתון בדרום וכו'

וכן ברמב"ם הלכות מלכים יא, א: המלך המשיח עתיד...ובונה מקדש ע"כ וכן כתב הרב ירוחם פישל פערלא (דף קי ע"ב עשה יג) שכן דעת הרב סעדיה גאון וז"ל (על זה שמנה ר' סעדיה גאון ומורא למקדש תקים): על כרוך צריך לומר דלרבינו הגאון סבירא ליה, שגם בית המקדש דלעתיד יבנה על ידי אדם כמקדש ראשון ושני.

והא דכתיב בירושלמי מגילה פ"א הל' יא איתא כשיתעוררו הגליות ויבנו, משמע דישאל יבנו וצ"ל דיבנו עפ"י צווי מלך המשיח (מקורות וצינונים על הרמב"ם של הר' פרנקל)

והא דמשמע מהתנחומא (עיי' הארה הבאה) משמע שהמקדש יבנה ע"י שמים, כתב התפארת ישראל (מדות פ' א, משנה א) שהרמב"ם סובר שהתנחומא דברי אגדה הוא ואין למדין ממנה.

ובכתובות (ה ע"א): דרש בר קפרא, גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, דאילו במעשה שמים וארץ כתיב: אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים. ואילו במעשה ידיהם של צדיקים כתיב: מכוון לשבתך פעלת ד' מקדש ד' כוננו ידיו. ופרש"י: מקדש מעשה ידי צדיקים הוא, שקרויים מעשה שלהם מעשה ידיו של הקב"ה, והכי קאמר: ומעשה ידיו דהוא מעשה צדיקים וכו'

ושיטת רבינו בחיי (ויקרא יא ד-ז): ומדרש תנחומא: למה נמשלה מלכות זו (רומי) לחזיר, שעתידי הקב"ה להחזיר עליהם מידת הדין, ויש נוסחאות שעתידי להחזיר העטרה ליושנה, והענין כי שני המקדשים נבנו על ידי ישראל וכו', אבל בית שלישי עתידיה אומה זו (היינו רומי) לבנותו, וזהו שאמרו: עתיד להחזיר העטרה ליושנה

⁵מדרש תנחומא, כי תשא, יג חו שיטת רש"י (סוכה מא ע"א ותוס' טו ע"ב בשם המדרש תנחומא) ובספר תורת הבית: בשתי מצוות שנצטוו ישראל בכניסתם לארץ ישראל, נאמר במקום אחד על ישראל לעשותם ובמקום אחר שד' יעשה אותם: בבנין בית המקדש נאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" משמע שישראל יעשה, ונאמר, "מקדש ד' כננו ידיו" משמע שד' יכוננו ויבנוה. וכן במחייית עמלק: כתוב אחד אומר "מחה תמחה" וכתוב אחד אומר "מחה אמחה". וכמו שפשוט במחייית עמלק חייבין ישראל להתחיל במצוה וד' יעזור לנו, כן בבנין בית המקדש, אנו חייבין להתחיל וד' יעזר לנו. ע"כ (והביא עוד ראיות לשיטתו) ובמקום אחר תירץ שזה שעתידי המקדש שיעשה מאליהו בידי שמים היינו בתחייית המתים אבל בזמן המשיח יבנה ע"י מעשה אדם הלא פסקינו אין בין העולם הזה וימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד ומ"מ אפילו אם בימות המשיח איירי, היינו דווקא אם זוכים לזה ולא בא לשלול שנבנה בית ע"י מעשה אדם

אמר הקב"ה בעולם הזה עשיתם משכן ומקדש שהיו בחומה ולעתיד אני אבנה את בהמ"ק ותהיה מוקפת בחומת אש שנאמר (זכריה ב) "ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש"

רש"י ד"ה אי נמי (סוכה מא.)

אבל מקדש העתיד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבא משמים שנא' (שמות טו) מקדש ה' כוננו ידיו

⁶ערוך לנר, סוכה מא., ד"ה שם ד"ה אי נמי

ולכן היה נראה לענ"ד דודאי ביהמ"ק לעתיד לבא יבנה בנין ממש בידי אדם ומה שנאמר מקדש ה' כוננו ידיו שנדרש בתנחומא שירד למטה הוא ביהמ"ק רוחני שיבא לתוך ביהמ"ק הנבנה גשמי כנשמה בתוך הגוף וכמו שירד במשכן ובבית המקדש האש של מעלה תוך האש של הדיוט שנבער בעצים וכו'

Other commentators suggest another possibility, stating that the way in which the Beis Hamikdash is rebuilt will depend on the merit of the Jewish people and the order of the redemption¹.

Yet a third source indicates that the Beis HaMikdash will be rebuilt before the arrival of the Mashiach². Oztros **Hachaim** state that the order will depend on the way in which the redemption takes place:

ספר אוצרות **אחרית הימים**, חלק א, פרק ט
במה דברים אמורים בגאולה ד"בעתה" אבל בגאולה ד"אחישנה" הכל מודים כי קודם יבוא המשיח ורק
לאחר מכן יבנה בית המקדש

c. He will re-establish a Jewish Torah state

רמב"ם הלכות מלכים יא, א
המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות בית דוד לישנה הממשלה הראשונה³

d. He will thereby unify the Jewish people⁴.

e. He will defeat the enemies of the Jewish people

דברים ל, ז
ונתן ה' אלקיך את כל האלות האלה על איביך ועל שנאיך אשר רדפו⁵

In fact, since the nations of the world will realize who Mashiach is, these enemies will offer little resistance:

ישועות משיחו, העיון הראשון, ג

¹ ויואל משה, מאמר שלש שבועות, סא:
ולכן אפשר דאף שהסדר הוא שיהיה נבנה קודם בידי אדם מכל מקום יש מציאות שיתמהר ויתקדם הביהמ"ק לבוא טרם
שיבנו מלמטה וכמ"ש בארץ החיים גם בשאר דברים שיוכל להיות שינוי מסדר המדרגות ויבוא הכל בפעם אחת, ולכן
חששו חז"ל לעשות תקנה גם ע"ז שמא יבוא בית המקדש של מעלה שלא כסדר המדרגות וכו'
וכן כתב האור החיים בפירוש הזהר (הזהר בפרשת פינחס והאור החיים בפרשת בלק) על הפסוק דרך כוכב מיעקב וקם
שבט מישראל, ח"ל: שאם יחזרו ישראל בתשובה שלמה אז יתגלה הגואל מן השמים במופת ואות כאמור בספר הזהר,
אבל אם לא יחזרו ישראל בתשובה שלמה אלא יהיה 'בעתה' אז יהיה דרך הטבע

² מגילה יז: וכיון שנבנית ירושלים בא דוד שנאמר אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלוהיהם ואת דוד מלכם
ועיין רש"י שם, ד"ה אחר ישובו בני ישראל אחר ישובו לבית המקדש ובקשו הקב"ה ואת דוד מלכם
תלמוד ירושלמי, מעשר שני, פרק ה, הלכה ב:
אמר רבי אחא זאת אומרת שבית המקדש עתיד להיבנות קודם למלכות בית דוד וכו'
ואין זה דעת הרמב"ם

³ ע"פ מיכה ד, ח
ובאה הממשלה הראשונה ממלכת לבת ירושלם

⁴The Mashiach will rule both Yisroel and Yehuda, previously two separate kingdoms:

יחזקאל לז, כב
ועשיתי אתם לגוי אחד בארץ בהרי ישראל ומלך אחד יהיה לכולם

⁵ וכדומה
ירמיה מו, כח
כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתין שמה ואתן לא אעשה כלה
93 of 154

מהנפלאות המיוחסות למלך המשיח והוא שהיה לוחם מלחמותיו והוא במנוחה ומחריב את אויביו בלי חרב וחנית, כי זהו ההבדל המיוחס למשיח צדקינו שנאמר (ישעיה יא, ד) "והכה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע" שדרשו חז"ל שנאמר על מלחמת גוג ומגוג¹

- f. **He will re-establish the Sanhedrin²**
- g. **He will determine to which tribe every Jew belongs³.**

He will also determine the legitimacy of each Kohen and Levi.
- h. **The Mashiach will restore the practices of shmittah and yovel⁴**
- i. **The Mashiach will influence every nation to serve Hashem**

צפניה ג, ט
כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד⁵

iii - *Will the Mashiach perform miracles?*

Will the Mashiach perform miracles as he accomplishes the above tasks, or will he complete them in a mundane, "natural" manner?

רמב"ם הלכות מלכים יא, ג

¹איגרת תימן, ד
ואמנם המיוחדות שבהן שכאשר יראה יבהיל ה' כל מלכי הארץ משמעו ותפסד מלכותם וימנעו מעמד כנגדו לא בחרב ולא במרד, רצוני לומר שהם לא ידברו בו ולא יכזבוהו אבל יבהילו מן האותות והנפלאות שיראו על ידו וידמו אמר ישעיה מתאר הכנע כל המלכים לפניו (ישעיה נב, טו) "עליו יקפצו מלכים פיהם"

זכריה יד, יב
וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלם המק בשרו והוא עמד על רגליו ועיניו תמקנה בחריהן ולשונו תמק בפיהם

רמב"ן באור פרשת הנה ישכיל עבדי (כתבי הרמב"ן)
לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחו אשר יבטח בה' כענין שהיה הגואל הראשון, שבא במקלו ובתרמילו לפרעה והכה ארצו בשבט פיו

²רמב"ם הלכות מלכים יא, א
המלך המשיח עתיד... וחורין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם

³רמב"ם הלכות מלכים יב, ג
בימי המלך המשיח כשתתישב מלכותו ויתקבצו אליו כל ישראל יתייחסו כולם על פיו ברוח הקודש שתנוח עליו וכו' ואינו מייחס ישראל אלא לשבטיהם שמודיע שזה משבט פלוני וכו'

⁴רמב"ם הלכות מלכים יא, א
ועושין שמטין ויובלות ככל מצותן האמורה בתורה

⁵זכריה יד, ט
והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד

רמב"ם הלכות תשובה ט, ב
ולפיכך ילמד כל העם ויורה אותם דרך ה' ויבואו כל הגוים לשומעו וכו'

אל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם או מחיה מתים וכיוצא בדברים אלו שהטפשים אומרים. אין הדבר כן שהרי רבי עקיבא חכם גדול מחכמי משנה היה והוא היה נושא כליו של בן כוזיבא המלך והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח ודמה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח...ולא שאלו ממנו חכמים לא אות ולא מופת

Nevertheless, the Rambam does not state that the Mashiach *cannot* perform miracles; merely that he is not required to. Additionally, the question of whether or not he will perform miracles depends on the way in which the redemption occurs.

CHAPTER TWO: THE PRE-MESSIANIC ERA

- i. How Chazal viewed the generation preceding the Mashiach
- ii. What will the world at large be like?
- iii. What will the Jewish nation be like?
- iv. Are we living in the era preceding the Mashiach?
 - a. The Chofetz Chaim
 - b. Rabbi Aryeh Kaplan
 - c. Statements of Chazal which seem to have come true in our generation

CHAPTER TWO: THE PRE-MESSIANIC ERA

i - How Chazal viewed the generation preceding the Mashiach

The pre-Messianic era (עקבתא דמשיחא) is predicted by Chazal as a difficult time. The Maharal explains these times as against the natural order, just because the Messianic Era represents a totally new era¹. Chazal understood that the generation immediately preceding the arrival of the Mashiach would be characterized by hedonism, rampant troubles and ignorance of השם². In particular, this would be a time of wars and great anti-Semitism³.

The Sages referred to the period of troubles which precedes the arrival of the Mashiach as חבלי משיח, the birth pangs of the Mashiach. Some of the Sages even professed a desire that they not witness the coming of the Mashiach, fearing the condition of that generation⁴.

The Ramchal explains in his דעת תבונות that the ultimate purpose of the world, and therefore of each individual in the world, is the תקון הכללי. There are times in history when the תקון הכללי requires that evil reign. This is all as a preparation for evil's ultimate demise. The greater the expression of the evil, the greater the revelation of G-d's Oneness when it causes the evil to disappear⁵.

¹מהר"ל, נצח ישראל לב: כל הויה שבעולם היא מתהווה מקצת אחר מקצת, כמו שתראה בכל היות צמחים וב"ח שמתהווים מקצת אחר מקצת. ומעתה יש לך לשאול הסבה שתראה בענין הגלות הפך זה, שקודם וסמוך לביאת הגואל נראה שפלות ישראל יותר ממה שהיה כבר. הן מצד שפלותם בעצמם, שכמעט נשתכחה תורה ואין גדולה בישראל והן מרודים ושפלים ובזוים בין העו"ג מאוד מאוד כל שעה יותר ממה שהיה. ... [ותירץ המהר"ל ש]ביאת המשיח שבו התחדשות הויה יגרום הפסד הויה ראשונה

Interestingly, the Abarbanel appears to take the opposite approach, that the troubles of the pre-Messianic era follow the general pattern of creation. Every event, he explains, is best experienced from a strong state of contrast, first darkness than light. (I.e. the light of a single candle stands out more in a dark room than a bright one; a colorful picture stands out greater when it has a white background). השם also desires the arrival of the Mashiach to be experienced in this manner.

²סנהדרין צו ע"ב: א"ר יוחנן דור שבן דוד בא תלמידי חכמים מתמעטים והשאר עיניהם כלות ביגון ואנחה וצרות רבות וגזירות קשות מתחדשות ... ופני הדור כפני הכלב והאמת נעדרת ... נערים ילבינו פני זקנים וזקנים יעמדו לפני נערים ... העזות תרבה ... והיין ביוקר

³According to the Abarbanel (previous note), it is just because the time of the Mashiach will be a wonderful time of knowledge, spirituality and goodness that the pre-Messianic era, by contrast, will be so problematic:

ישועות משיחו, העיון הראשון, ה
חז"ל קיימו וקבלו שקרוב לזמן התשועה ירבו הצרות העצומות על ישראל כדי שיעתק עניינם מקצה הרוע וההפסד והכליון הגמור אל הגדולה וההצלחה המופלגת וכו'
והנה חז"ל שיערו בנבואות העתידות מיני הטובות וההצלחות שיעדו הנביאים לימות המשיח שהפכיהם יקדמו לזמן הגאולה בהכרח. כי אם היה שבזמן הגאולה תמלא הארץ דעה את ה' וכולם ידעו אותו למקטנם ועד גדולם, הנה באחרית הגלות יהיה הדבר בהפך ולכן אמר ר' יוחנן ב'פ' חלק (סנהדרין צז). "דור שבן דוד בא תלמידי חכמים מתמעטין" וכו' עיין שם

⁴סנהדרין צח:

אמר עולה ייתי ולא איחמיניה וכן אמר רבה ייתי ולא איחמיניה

⁵The Ramchal explains that at times like this צדיקים may suffer as a result of the general situation. When this happens, not even their זכויות will protect them from great suffering, suffering for which they will be rewarded many times over: Firstly for the actual suffering; Secondly for the love and faith

דעת תבונות דף קפה :

העצה העמוקה של האדון ב"ה הוא לגלגל הדברים באופן ... [ש]לא יהיה מציאות רע כלל בעולם¹ ... [אמנם] כל עוד שיתעלם ויסתיר פניו האדון ב"ה, ויניח לרע להתגבר עד הגבול האחרון שאפשר להתגבר, דהיינו עד חורבן העולם, ולא עד בכלל, הנה זה יהיה טעם יותר להיגלות ולהיראות אח"כ אמיתית יחודו ית'. ... וכל זמן תגברת הרע, הנה גם הטובים יצטרכו לעמוד תחת עוני הרע, לא מפני שהדין כך, אלא שהשעה צריכה לכך [ו]אדרבה אנשי רע יצליחו... ואחר זה יגלה ממשלתו ... ואז יקבלו הצדיקים שכרם ולא קודם לכן. אך אם הוא מנהג לפי השכר ועונש, אז לא יהיה אלא טוב לטובים ורע לרעים, אמנם אין כאן מה שיגרום תיקון גמור להנהגה שיבטל מציאות הרע, כי למה יבטל? ... וזה טוב ל[צדיקים] ודאי, שאז יקבלו שכר יותר גדול [לא רק על שקבלו יסורין באהבה אלא ג"כ על שהשתתפו לא רק בתקון עצמם דהיינו תקון הפרט אלא ג"כ בתקון ושלימות הכללית]]

דעת תבונות שם ס' קסח –קע:

והנה הוא ית"ש יודע שלהשלים הבריאה הזאת צריכים שני דברים: הגברת ההארה, דהיינו הגברת ההשפעה וריבויה, והעלמה ומיעוטה. כי יש ענינים שנתקנים בריבוי ההארה וההשפעה, ויש ענינים שנתקנים אדרבא בהעלם ומיעוט, בהניח לרע התגברות הגדול וגו'²

רמח"ל בכללים ראשונים לה:

ובאחרית הגלות הקב"ה משתמש הרוב מזאת (מהנהגת המזל) כי הכוונה אז לתת תקון כללי לכל העולם, ועל כן צריך שיתנהג בהנהגת היחוד, שמן ההעלם הגדול יולד הגילוי הגדול, ויהיה שלימות ניתן לעולם. (מובא בהארה 474 שם) והוסיף הרב פרידלנדר דברים אלה פותחים פתח להבין את הגזירות הקשות שירדו על דורנו

are of this sort of יסורים³. Since at that time the final תקון הכללי has to be made even צדיקים may suffer, for they may not have enough merits to correct all the קלקולים which is now required to wrap up all of pre-Messianic history, get rid of all the טומאה, and effect the תקון הכללי⁴.

As frightening as this time is, it is a great זכות to be involved with this period, for we have the privilege of participating in the final תקון הכללי. In fact, the more righteous a person,

with which they accept the suffering and; Thirdly because of the תקון הכללי which this suffering brings and which will benefit the whole world. However, השם never allows a צדיק to suffer unless there is something, לפי חוט - צדיק - to be תולה the suffering on. Therefore, He may judge a צדיק - השערה לפי חוט - דרכי הנהגת היחוד – דעת תבונות). (pg. on in the Rav Chaim Friedlander edition)

¹ ואילו על פי הנהגת שכר ועונש אפשרי שתמיד יתקיים הרע בעולם העבודה וגו' (הארת רב פרידלנדר 453)

² ושם כתב הרמח"ל: ואין הדברים האלה תלויים במעשה ובזכות, אלא בתכונת הבריאה ומהותה... ואמנם כלל תיקון הבריאה חילק אותו האדון ב"ה בין כל הנשמות... שיש אדם שיגיע לו מצד שורש ענינו להיות מושפע בריבויה השפעה... ויש אדם שיגיע לו מצד שורש ענינו להיות מושפע במיעוט ההשפעה... ואמנם לכלל ההנהגה הזאת שאינה פונה אל הזכות והחובה, אלא... למה שמצטרך להשלמת הבריאה... קראו החכמים ז"ל "מזל"... אמנם... אין דבר זה נוהג אלא בעולם הזה, אך בעולם הבא אין שם אלא שכר המעשים... (ואפילו בעוה"ז)... הוא ית' מתנהג פעם בדרך השכר ועונש (שהיא ההנהגה המתגלית) ופעם בדרך המזל... (ו)אף גזירות המזל לא יבואו אלא על ידי ענין מה (חטא כל שהיא לפי מדריגת האדם) המתיחס אל השכר ועונש שיוכלו ליתלות בו (כגון רבי שלא ריחם על הבהמה שהובל לשחיטה)... אמנם תוכיות כל הסדרים והחוקים נקשר בענין התקון הכללי... כי אינם שתי הנהגות הפכיות ומתנגדות (ס' קסח - קע הוצאת הרב פרידלנדר)

³ דעת תבונות דף קפז

⁴ דעת תבונות (דף קצג): בזמן תוקף עקבות משיחא, לא יקשה עלינו אם הצדיקים נשפלים השפלה גדולה, ואם בני האדם צועקים ולא נענים... כי כל זה נולד לפי שאין הצדיקים יכולים אפילו בזכותם לתקן הקלקולים ההם, כי השעה גורמת לכך, וכדי להוליד מזה התיקון השלם שיהיה אחר כך בגילוי יחודו ית' כמו שביארנו

the more likely he is to be a vehicle to facilitate this final תקון (with the ever-present danger of his suffering as a result¹):

רמח"ל, בכללים ראשונים לד :
בעוה"ב ודאי כל אחד מקבל לפי מעשיו... ואמנם עדיף כוחם של אלו המתקנים בדרך זה, שכמו שמה שקרה אותם אינו לפי מעשיהם כי אם לפי מציאות ההנהגה הקבועה בכלל, כך השכר לא יהיה לתת להם לבד טוב, אלא לתקן מציאות ההנהגה הכללית. ואז יהיה להם שכר כפול ומכופל, שגרמו תיקון כללי להנהגה, ותועלת לעולם כולו מכח מעשיהם, שהנהגה הכללית נתקנה.

ii - *What will the world at large be like?*

סנהדרין צז.
תניא ר' נחמיה אומר דור שבן דוד בא בו העזות תרבה והיוקר יעות והגפן יתן פרי ויהיין ביוקר ונהפכה כל המלכות למינות ואין תוכחה

סנהדרין צז.
תניא ר' נהוראי אומר דור שבן דוד בא בו נערים ילבינו פני זקנים וזקנים יעמדו לפני נערים ובת קמה באמה וכלה בחמותה ופני הדור כפני כלב ואין הבן מתבייש מאביו

iii - *What will the Jewish nation be like?*

סנהדרין צז.
אמר ר' יוחנן דור שבן דוד בא בו תלמידי חכמים מתמעטים והשאר עיניהם כלות ביגון ואנחה וצרות רבות וגזרות קשות מתחדשות עד שהראשונה פקודה שניה ממחרת לבא

סנהדרין צח.
אמר רבי שמלאי משום רבי אלעזר בר"ש אין בן דוד בא עד שיכלו כל שופטים ושוטרים מישראל וכו'

A large portion of the Jewish people will be unable to withstand the troubles and pressures of the time and will leave the fold of Judaism.

איגרת תימן, א
ובאר לנו האדון דניאל מה שהודיעו ה' כי כשיארך גלותנו ויתמידו הצרות עלינו יתמוטטו רבים מן הדת ויכנס בלבם ספק ויתעו בגלל מה שיראוהו מחלשתנו ותגברת הקמים עלינו ומשלם בנו, וקצת אנשים לא יספקו ולא תפסד אמונתם, אמר (דניאל יב, ז) "ויתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים ולא יבינו כל רשעים והמשכלים יבינו"

ישועות משיחו, העיון הראשון, ה

¹However, the *Daas Tevunos* further explains that even then השם uses the חסד of the נהגת המשפט to deliver to the righteous this suffering required for the תקון הכללי. Therefore He requires at least the most minor of עבירות to "hook" the יסורין onto. Therefore, he uses the standard of חוט השערה. The יסורין are not, therefore, coming as a result of this minor עבירה. They are needed for the grander תקון. But the minor עבירה allows the נהגת המשפט to deliver the יסורין. (Rav Chaim Friedlander in his notes on the *Daas Tevunos* gives an example of Rebbe who when a calf that was about to be slaughtered ran into his arms, sent the calf back to be slaughtered saying that that was what it was created for. Because there was an element of cruelty in Rebbe's response, he subsequently suffered greatly for many years. However, this was not the reason for his suffering, just the way in which it could be delivered.) According to this when the Gemorrah says that the case of צדיק ורע לו is referring to a צדיק שאינו צדיק it means to say that it is only because he is an אינו גמור that allows for the יסורין for the תקון הכללי to be delivered.

ואני כבר פרשתי כל המאמר הזה במעייני הישועה שמתוך הצרות יצאו רבים מאומתינו מכלל הדת והוא המינות, כי ברשעת הגוים ע"ד האונס רבוא רבבות מישראל עזבו את ה'

Also, during the time immediately preceding the Mashiach, the Jews will develop a new creed, "Let us be like the nations," as it says, (*Yechezkel* 20, 32) "And what enters your minds will never happen, when you say, 'We will be like the nations, like the families of the lands, to worship wood and stone.'"

iv - Are we living in the era preceding the Mashiach?

a. The Chofetz Chaim

According to the Chofetz Chaim, there is no question that we are living in the era preceding the arrival of the Mashiach. (The Chofetz Chaim on Awaiting Mashiach, Targum Press)

"There can be no greater comfort than this, particularly since all the signs of the impending redemption (as recorded in the tenth chapter of Sanhedrin) have already come about...

"Another sign listed by our Sages is unemployment of both man and animal. This is clearly one of the blights of our times, since trains and automobiles have largely replaced animals as a means of transport and labor. Moreover, many people are also unemployed as a result of the same developments...

"A further auger of imminent redemption is that prices will be almost equal everywhere. We see that the cost of wheat, for example, is equal in almost every place, and therefore business has been hurt...

"Yet another example mentioned in the same Talmudic passage is that the number of Torah scholars will significantly diminish prior to the advent of Mashiach. Furthermore, youths will shame their elders."

We can add to the words of the Chofetz Chaim about unemployment that with the advent of automation, the problem has become more acute. The internet, mass media, modern distribution and the "global economy" have all increased homogeneity of pricing.

b. Rabbi Aryeh Kaplan

Rabbi Aryeh Kaplan, The Real Messiah:

If one looks with an unprejudiced eye at the world today, he will see that we are living in an age where almost all the Jewish prophecies regarding the prelude to the Messianic Age are coming to pass...

Religious studies will be despised and used by nonbelievers to strengthen their cause; the government will become godless, academies places of immorality, and the religious will be denigrated. [Sotah 49b, Sanhedrin 97a, Derech Eretz Zuta 10]

Judaism will suffer greatly because of these upheavals. There is a tradition that the Jews will split up into various groups, each laying claim to the truth, making it almost

impossible to discern true Judaism from the false. This is the meaning of the prophecy (Isaiah 59:15), "truth will fail." [Sanhedrin 97a]

It has also been predicted that many will leave the fold of Judaism completely. This is how our Sages interpret the prophecy (Dan. 12:10), "The wicked shall do wickedly, and not understand." [Rambam, Igeres Teiman]

Of course, there will be some Jews who remain true to their traditions. They will realize that they are witnessing the death throes of a degenerate old order and will not be drawn into it. But they will suffer all the more for this, and be dubbed fools for not conforming to the debased ways of the pre-Messianic Age. This is the meaning of the prophecy (Isaiah 59:15), "He who departs from evil will be considered a fool." [Sanhedrin 97a]

c. Statements of Chazal which seem to have come true in our generation

The following Gemara shows that immediately proceeding the arrival of the Mashiach, the land of Israel will once again bloom fully. The recent explosive development of Israel is plainly obvious.

מגילה יז :
ומה ראו לומר קיבוץ גלויות לאחר ברכת השנים דכתיב ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי
ישראל כי קרבו לבוא

The following Midrashim about the world and the Jewish nation during the era preceding the arrival of the Mashiach also bear a remarkable resemblance to the world today.

סנהדרין צז.
תניא ר' נחמיה אומר דור שבן דוד בא בו העזות תרבה והיוקר יעות והגפן יתן פרי ויהיין ביוקר ונהפכה כל
המלכות למינות ואין תוכחה

סנהדרין צז.
תניא ר' נחוראי אומר דור שבן דוד בא בו נערים ילבינו פני זקנים וזקנים יעמדו לפני נערים ובת קמה
באמה וכלה בחמותה ופני הדור כפני כלב ואין הבן מתבייש מאביו

סנהדרין צז.
אמר ר' יוחנן דור שבן דוד בא בו תלמידי חכמים מתמעטים והשאר עיניהם כלות ביגון ואנחה וצרות רבות
וגזרות קשות מתחדשות עד שהראשונה פקודה שניה ממחרת לבא

סנהדרין צח.
אמר רבי שמלאי משום רבי אלעזר בר"ש אין בן דוד בא עד שיכלו כל שופטים ושוטרים מישראל וכו'

The ראשונים also understood that a large portion of the Jewish people would be unable to withstand the troubles and pressures of the time and would leave the fold of Judaism completely.

איגרת תימן, א
ובאר לנו האדון דניאל מה שהודיעו ה' כי כשיארך גלותנו ויתמידו הצרות עלינו יתמוטטו רבים מן הדת
ויכנס בלבם ספק ויתעו בגלל מה שיראוהו מחלשתנו ותגברת הקמים עלינו ומשלם בנו, וקצת אנשים לא
יספקו ולא תפסד אמונתם, אמר (דניאל יב, ג) "ויתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים ולא יבינו כל
רשעים והמשכלים יבינו"

ישועות משיחו, העיון הראשון, ה

ואני כבר פרשתי כל המאמר הזה במעייני הישועה שמתוך הצרות יצאו רבים מאומתינו מכלל הדת והוא המינות, כי ברשעת הגוים ע"ד האונס רבוא רבבות מישראל עזבו את ה'

CHAPTER THREE: EXPECTING AND IDENTIFYING THE MASHIACH

I - Believing in, and awaiting, the coming of the Mashiach

- i. When will the Mashiach arrive?
 - a. Problems inherent in contemplation of the date
 - b. Difficulty of precise calculation
 1. *Why does Hashem conceal the date?*
 - c. Possible times of the arrival of the Mashiach
 1. *Speeding the arrival through prayer*
 2. *Speeding the arrival through Torah*
 3. *Speeding the arrival through repentance*
 4. *Speeding the arrival through anticipation*
 5. *Easing the "birth pangs" of the Mashiach*
- ii. How will the revelation of the Mashiach take place?
- iii. Unknown identity
- iv. In Eretz Yisroel
- v. In a sudden manner
- vi. How will we identify the Mashiach?
 - a. Identification by lineage
 - b. Identification by deed
 - c. Identification by character
- vii. False Messiahs
 - a. Identifying a false messiah
 1. *Bar Kochva*
 2. *Yeshu HaNotzri (Jesus)*
 3. *Shabsai Tzvi*
 - b. Why does Hashem allow false messiahs to proliferate?

CHAPTER THREE: EXPECTING AND IDENTIFYING THE MASHIACH

I - Believing in, and awaiting, the coming of the Mashiach

There are two distinct facets to belief in the coming of the Mashiach. First is the obligation to believe that the Mashiach will, in fact, come. Second is the obligation to await the Mashiach and to fervently hope for his imminent arrival.

i - When will the Mashiach arrive?

a. Problems inherent in contemplation of the date

Chazal had a clearly negative opinion of people who attempt to calculate the date.

סנהדרין צז :
א"ר שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן תיפח תיפח עצמן של מחשבי קיצין שהיו אומרים כיון שהגיע את הקץ ולא
בא שוב אינו בא, אלא חכה לו וכו'

מסכת דרך ארץ רבה, פרק יא
רבי יוסי אומר הנותן את הקץ אין לו חלק לעוה"ב

ספר חסידים - סימן רו
אם תראה שמתנבא אדם על משיח, דע כי היו עסקיו במעשה כשפים, או במעשה שדים, או במעשה שם
המפורש, ובשביל שהם מטריחים את המלאכים, אומרים לו על משיח כדי שיתגלה לעולם, ולבסוף יהיה
לבושת ולחרפה לכל העולם, על שהטריחו המלאכים, או השדים באים ולומדים לו חשבונות וסודות,
לבושתו ולבושת המאמינים בדבריו :

The Rambam explains:

איגרת תימן, ג
ולזה הזהירו החכמים ז"ל מחשב קצים וממנות זמנים לביאת המשיח מפני שיכשיל ההמון ויכניס ספק
בלבם כשיבוא הזמן ההוא ולא בא המשיח. והוא אמרם תפוח דעתן של מחשבי קצין מפני שהם מכשול
לבני אדם וכו'

Additionally, someone who calculates a date for the arrival of the Mashiach will have difficulty believing the Mashiach might arrive at any moment (see 2.B.ii. above).

מבי"ט, בית אלקים, שער היסודות, פרק חמישים (הובא באוצרות אחרית הימים, פרק ג)
וגם אם יגביל לו זמן בעבור הזמן אשר גבל תמעט אמונתו לעתיד, וכן אם יגביל לו זמן - לא יאמין ביאתו
קודם הזמן ההוא...ולכן האמונה היא שלא יחשוב שיתאחר כי אין לו זמן מוגבל ואפשר בכל יום ביאתו
וכו'

For a discussion of why certain Gedolim attempted to calculate the date, see notes.

b. Difficulty of precise calculation

Simply, it is impossible to calculate the exact date of the Mashiach's arrival.

איגרת תימן, ג
תחילת מה שראוי שתדעו שהקץ על הברור אי אפשר לאדם לדעתו לעולם, כמו שבאר דניאל ואמר (דניאל
יב, ט) "כי סתמים וחתמים הדברים"

רמב"ן ספר הגאולה, השער הרביעי
ואין תמה על אלו, כי חכמי האמת, רצוני לומר חכמי המשנה והתלמוד זכרם לברכה, טעו בחשבונות וכו'.
אמנם אני חושב, כי טעותם היתה מצד רצון אלוקים בהעלמת הקץ כאשר אמר (דניאל יב, ד) "ישוטטו
רבים ותרבה הדעת, לא מהיות הקץ סתים מאוד בספר זה."

Even the date of the exodus from Egypt (where the length of the exile was known to be four hundred years long) was unknown to the Jewish people at the time. Certainly it is impossible to calculate the redemption from the current exile, which will last for an unknown duration.

איגרת תימן, ג
ודע שאפלו הקץ שבאר ה' מדתו, רצוני לומר גלות מצרים, והוא אמרו (בראשית טו, יג) "ועבדום וענו אתם
ארבע מאות שנה" - לא נודעה אמתתו ונפל בו ספק, קצת אנשים אז חשבו שהן ארבע מאות שנה מעת רדת
יעקב למצרים וקצת אנשים חשבו שהן ארבע מאות שנה מתחילת השעבוד וכו'

ימות המשיח: דרשות הר"ן סוף דרוש יא: והנה אנו רואים בגאולה זו של מצרים שבאותה עת בעצמו
שהיתה הגאולה ממשמשת ובאה היו רואים עצמם נגאלים, ועם כל זה היו רואים פעלים ומעשים שהם
סבת גאולתם, ואעפ"כ היו נלאים לעמוד על סבתם עד שגלה ה' ית' ענינם. כל שכן אנחנו שראוי שנהיה
סכלים יותר בגאולה עתידה. מפני זה כתב הרמב"ם ז"ל. שלא יודעו הדברים ההם איך יהיו עד שיהיו:

Even Daniel, a *navi*, reckoned the date of exodus from Babylon incorrectly.

מגילה יב.
אמר רבא אף דניאל טעה בהאי חושבנא, דכתיב בשנת אחת למלכו אני דניאל בינותי בספרים מדקאמר
בינותי מכלל דטעה

1 - Why does Hashem conceal the date?

מהר"ל, נצח ישראל, פרק כד
ולפיכך הוסיף עוד שלש שבועות האחת שלא יגלו הקץ, כי כאשר יגלו הקץ הרי יש כאן גאולה, כי מי שידוע
זמנו לצאת כאלו הוא נגאל

יפה תואר, ד"ה לגלות להם הקץ (מדרש רבה, בראשית צח, ב)
ונתכסה מהם פן יהיה לרועץ אם יודע להבאים אחריהם ויטיאשו מן הגאולה אם תהיה לעתים רחוקות,
וכתב הרב ש"ט בן ש"ט בפרשה זו שיש אנשים שאינם עובדים להשי"ת רק משום שיקוו אל הגואל ואם
ידעו שרחוקה העת ימרדו בו ובתורתו

c. Possible times of the arrival of the Mashiach

There are two possible times for the arrival of the Mashiach: (1) Whenever the Jewish people do *teshuvah* voluntarily. (2) The final time when Mashiach will arrive regardless of our actions. The Mashiach will arrive on whichever of the two happens first.

שמות רבה כה, טז
א"ר יוחנן אמר הקב"ה לישראל אע"פ שנתתי קצבה לקץ שיבא בין עושין תשובה בין שאין עושין בעונתה
היא באה אם עושין תשובה אפילו יום אחד אני מביא אותה שלא בעונתה, הוי היום אם בקולו תשמעו וכו'

רס"ג אמונות ודעות, מאמר השמיני, ב
ולכן ירחמך ה' מאמינים אנחנו שהוא נתן לשעבודינו שני זמנים האחד מהם זמן התשובה והשני זמן הקץ
ואיזה מהן שיקדם נהיה ראויים לישועה, אם עשינו תשובה לא יביט לקץ אלא יהיה כמו שנאמר בתורה וכו'
ואם לא עשינו נשאר עד זמן הקץ וכו'

רמב"ן, ביאור לפרשת הנה ישכיל עבדי (כתבי הרמב"ן)
כי המשיח בתשובה יבא מיד ואם לאו יתאחר עד הקץ הבא עליו בשבועה

The Abarbanel states a similar principle, adding a third date, the *earliest* time the Mashiach might arrive.

ישועות משיחו, העיון הראשון, פרק א
אבל אמיתות הדבר הזה אצלי הוא מה שכבר זכרתי שהיה מקובל אצל חז"ל בענין ביאת המשיח ג' גבולי
זמנים. האחד זמן הגלות ודברתי שהיה נמנע שיבא בו המלך המשיח. והשני זמן אפשרות בואו התלוי
בזכות הדור כפי התשובה והמע"ט. והשלישי גבול זמן החיוב שעכ"פ יבא ולא יעבור שלא יבא בו. ואמרו
ז"ל (סנהדרין צח.) אני ה' בעתה אחישנה זכו אחישנה לא זכו בעתה וכו' עיין שם

See below (2.E.) for an explanation of how the revelation will differ according to whether the Mashiach arrives by way of voluntary *teshuvah* or not. It is important to note that ultimately the Jewish nation will in fact do *teshuvah* before the arrival of the Mashiach. For a complete discussion of this concept, see notes.

Why the Sages gave dates

According to the statements quoted in the text, the Sages clearly had a negative opinion of those who tried to calculate the arrival date of the Mashiach. However, we find in the Gemara and *Rishonim* (R' Saadyah Gaon, Rambam, Ramban, etc.) those who did in fact attempt to calculate the date. How did they seemingly ignore the warnings of *Chazal*? The Abarbanel answers that the entire prohibition was only against calculating the date by means of astrology. Calculating the date using *pesukim* is permitted.

אברבנאל, מעייני הישועה, מעיין א, תמר ב
ולכן קראו לאלה מחשבי קיצין מלשון מחשבי תקופות ומזלות אבל לא גנו חכמים בדבריהם מי שיחקור
ויבין את הקץ מתוך דברי הנביאים ומדברים ברוח הקדש כי כה היה משפטם כל הימים לתת אותות
ומופתים לדור שכן דוד בא בו ובהגבלת עתו מדברי דניאל וזה היה דעת אחרוני חכמינו הגאון הנזכר ורש"י
והר" אברהם בר' חייא והרמב"ן וזולתם וכו'

The Ramban explains that only early generations were prohibited from calculating the date. Since the *tanaim* and *amoraim* knew that the date was still far off, they didn't want this revealed to the general populace lest they lose hope in the coming of the Mashiach. Later generations, however, are permitted to calculate the date.

רמב"ן, ספר הגאולה, השער הרביעי
וטרם שנפתח פינו לדבר בענין הקץ אנחנו צריכים להתנצל ממה שאמרו חכמים ז"ל תפח רוחן של מחשבי
קצין ואומר כי הכונה בזה ממה שאמרנו כי מהם ז"ל שיודעים אריכות הקץ אחריהם כמו שאמרו לר'
עקיבא יעלו עשבים על לחיך ועדיין בן דוד אינו בא ואינם רוצים שיתגלה הדבר להמון פן יהיה זה רפיון
בחלישות תקותם ועכשיו בטלו ממנו הטענות האלה ממה שאנחנו באחרית הימים וכו' עיין שם

The Rambam mentions an additional reason:

רמב"ם, איגרת תימן ג

ואנחנו ננצל רבנו סעדיה ז"ל ונאמר שלא הביאו לזה עם דעתו שאסור לעשות רק היות אנשי דורו רבי ספקות באמונה ונפסדים בה וכמעט שאבדה דת ה' לולי היה הוא ז"ל כי גלה עמקותיה וחזק כח נחליה והרביצה ושמרה בלשונו ובקלמוסו וראה מכלל השתדלותו לקבץ המון בני אדם בחשבון הקצים לחזק תוחלתם לאמת והוא ז"ל כל מעשיו לשם שמים וכו'

Finally, the Maharal explains that none of the sages meant that a given date was positively the date of the Mashiach's arrival. Rather, the suggested dates were *possible* times of the arrival.

רמב"ן ספר הגאולה, השער הרביעי
ולא בטעם הזה מפני שדברינו בקץ דברי שמא ואיפשר ואין אצלינו בו דבר ראוי לגזור עליו גזרה אמתית ולאמר בו מאמר חלוט שהוא ככה כי אין אנו נביאים לאמר כן בסודות האלקים וכו'

מהר"ל, נצח ישראל, פרק מד
ומזה תדע כי כל מה שאמרו חכמים בענין הקץ לא שהיו גוזרים שכך יהיה בודאי באותו זמן ובאותו שעה רק שגלה לנו זמן מוכן שראוי שיהיה בו הקץ... כמו שהקץ הוא מהדברים הנעלמים אשר אי אפשר שיהיה נגלה בבירור וכו'

Since the question of calculating the date is halachic in nature, the above sources should not be taken as a *heter* without express approval of a *posek*.

d. Speeding the process of Mashiach's arrival

There are several ways we can speed the process of Mashiach's arrival. Briefly:

1. Prayer
2. Torah
3. Repentance
4. Anticipation
5. Easing the birth pangs of Mashiach

1 - Speeding the arrival through prayer

מדרש רבה, שמות לב, ט
ולא עוד אלא בשעה שצועקים ישראל לפניו תבא להם תשועה כך בסנה... וכן בגדעון... וכן לע"ל בשעה שיגלה הגאולה בא על ישראל

ועיין פירוש מהרז"ו שם

אבן עזרא, תהלים קב, יח
הזכיר כי בנין ציון יהיה בעבור תפלת ישראל בגלות שהם דומים כערער בערבה

רבינו בחיי, שמות ב, כג
ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה כי אף על פי שהגיע הקץ כבר לא היו ראויים לגאולה, אלא מרוב שצעקו אל ה' מן העבודה קבל תפלתם... לרמוז כי ביאת הגואל תלויה בתשובה ובתפלה

2 - Speeding the arrival through Torah

בבא בתרא ח.
אמר עולא פסוק זה בלשון ארמית נאמר אי תנו כולהו עתה אקבצם וכו'

ועיין רש"י שם

אם תנו כולם. וכן רובן יהיו שונים ועוסקים בתורה כשיגלו בעמים: עתה אקבצם. בקרוב אקבצם

סנהדרין צט:

א"ר אלכסנדר כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה וכו' ולוי אמר אף מקרב את הגאולה וכו'

3 - *Speeding the arrival through repentance*

שמות רבה כה, טז

א"ר יוחנן אמר הקב"ה לישראל אע"פ שנתתי קצבה לקץ שיבא בין עושין תשובה בין שאין עושין בעונתה היא באה אם עושין תשובה אפילו יום אחד אני מביא אותה שלא בעונתה, הוי היום אם בקולו תשמעו וכו'

See also 2.C.iii. above.

4 - *Speeding the arrival through anticipation*

Even the actual anticipation for the arrival of the Mashiach will hasten his arrival.

ילקוט שמעוני, איכה תתקצ"ז

אמר לפנינו רבש"ע שמא אין חזרה לבנים, אמר להם אל תאמרו כך יש דור שהוא מצפה למלכותו מיד הם נגאלים, שנאמר ויש תקוה לאחריתך נאם ה' ושבנו בנים לגבולם

5 - *Easing the "birth pangs" of the Mashiach*

What can a person do to avoid the troubles that will befall the world and the Jewish nation during the era preceding the arrival of the Mashiach?

שבת קיח.

א"ר שמעון בן פזי א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצל משלש פורעניות מחבלו של משיח ומדינה של גיהנם וממלחמת גוג ומגוג וכו'

סנהדרין צח:

שאלו תלמידי את רבי אלעזר מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח יעסוק בתורה ובגמילות חסדים

מדרש רבה (פרשת וישב, הובא באוצרות אחרית הימים, פרק ה)

אמר הקב"ה לישראל על הר סיני, אם זכיתם להצפין ולקבל תורתי ולעשותה אני מציל אתכם משלש פורעניות, ממלחמת גוג ומגוג מחבלו של משיח ומדינה של גיהנם

ii - *How will the revelation of the Mashiach take place?*

Although it is difficult to know the precise details of how the Mashiach will be revealed, we do have the following rule: The revelation will differ according to whether or not we do *teshuvah* voluntarily (see 2.C.iii. above and note 3). If the Jewish nation repents voluntarily and begins to serve השם properly, the redemption will take place in a miraculous manner. If not, the redemption will be an extended, mundane, "natural" process which will appear to be the unfolding of historical events¹. It is crucial to keep this in mind when

¹However, the Yerushalmi says that even where the Geula starts slowly, it pick up speed as it goes along:

ירושלמי ברכות א א (דף ט): – כך היא גאולתן של ישראל בתחילה קימאה קימאה כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת. מאי טעמא (מיכה ז): כי אשב בחושך ד' אור לי. כך בתחילה (אסתר ב): ומרדכי יושב בשער המלך ואחר כך

studying the words of *Chazal* regarding the revelation because it is not always obvious to which path of redemption they are referring.

סנהדרין צח.
אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי כתיב וארו עם ענני שמיא כבר אינש אתה וכתוב עני ורוכב על חמור - זכו עם ענני שמיא לא זכו עני רוכב על חמור

The Ohr HaChaim explains:

אור החיים, פרשת בלק כד, יז
וכפל הענין ושנוי הלשון יתבאר על פי דבריהם ז"ל שאמרו שאם תהיה הגאולה באמצעות זכות ישראל יהיה הדבר מופלא במעלה ויתגלה הגואל ישראל מן השמים במופת ואות...מה שאין כן כשתהיה הגאולה מצד הקץ ואין ישראל ראויים לה תהיה באופן אחר ועליה נאמר שהגואל יבוא עני ורוכב על חמור וכו' וכנגד גאולת בעתה שרמזו במאמר אשורנו ולא קרוב אמר וקם שבט מישראל, פירוש שיקום שבט אחד מישראל כדרך הקמים בעולם דרך טבע וכו'

iii - *Unknown identity*

The identity of the Mashiach will be completely unknown - even to his friends and family - until he reveals himself to be the Mashiach.

איגרת תימן, ד
ואולם איכות עמידתו היא שלא יודע כלל קדם עמדו בעוד שאינו משיח וכו'
ואמר ישעיהו גם כן מתאר הגלותו מבלתי שיועד לו לא אב ולא אם ולא משפחה ולא יחס ולא קרובים,
אמר (ישעיה נג, ב) "ויעל כיונק לפניו וגו'"

Unknown to himself

Even the person who is destined to become the Mashiach (see 3.A. below) will be unaware of his destiny until the *שם* reveals to him that he will be the Mashiach.

רבי חיים ויטאל, ארבע מאות שקל כסף, הובא באוצרות אחרית הימים, חלק ב, פרק ו
ואז ביום ההוא של הקץ... יזכה להיות גואל... ואז יכיר בעצמו שהוא המשיח

שו"ת חתם סופר, חלק ו, סימן צח, ד"ה הריני נזיר
והנה בהא דביאת בן דוד צריך אני להציע הוצעה אחת והוא כמו שהיה משה רבינו ע"ה שהיה הגואל הראשון נזדקין שמנים שנה ולא ידע ולא הרגיש בעצמו שהוא יהיה גואל ישראל ואפילו כשאמר לו הקב"ה לך כי אשלחך אל פרעה מכל מקום סירב ולא רצה לקבל על עצמו כן יהיה אם ירצה ה' הגואל האחרון... וכאשר מצינו בשאול אחר שנמשח באה עליו רוח ממשלה ורוח הקודש אשר מלפנים לא הרגיש בעצמו כן היה בגואל הראשון וכן יהיה בגואל האחרון והצדיק הזה בעצמו אינו יודע וכו'

iv - *In Eretz Yisroel*

איגרת תימן, ד
ואולם איך יעמד המשיח ואנה יעמוד, הוא יעמד בארץ ישראל דוקא ובה יתחיל להגלות כאמרו יתעלה (מלאכי ג, א) "ופתאם יבוא אל היכלו"

v - *In a sudden manner*

The arrival of the Mashiach will occur in a sudden manner. "האדון" refers to the Mashiach; "מלאך הברית" refers to Eliyahu HaNavi.

מלאכי ג, א
ופתאם יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים ומלאך הברית אשר אתם חפצים הנה בא וכו'

This is more than just a principle; it is the actual basis for *halachic* rulings.

עירובין מג.
תא שמע הריני נזיר ביום שכן דוד בא מותר לשתות יין בשבתות ובימים טובים ואסור לשתות יין כל ימות החול

רש"י שם ד"ה ואסור כל ימות החול
דילמא אתי

ועיין בכורות נג :
וכי תימא אפשר דשדי ביה מומא בכולי עדריה מהרה יבנה בית המקדש ובעינן בהמה להקרבה וליכא וכו' עיין שם

See also the Ramban ([כתבי הרמב"ן]) (ביאור לפרשת הנה ישכיל עבדי [כתבי הרמב"ן]) for a discussion of the details of the revelation of the Mashiach.

vi - *How will we identify the Mashiach?*

Each and every generation contains a person who, by virtue of their righteousness, is fitting to become the Mashiach.

שו"ת חתם סופר, ח"ו, סימן צח, ד"ה הריני נזיר
ומיום שחרב בית המקדש מיד נולד אחד הראוי בצדקתו להיות גואל ולכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו, ואז יערה עליו רוחו של משיח וכו'

פרי צדיק, פרשת דברים, אות יג
שבכל דור יש נפש אחד שראוי להיות משיח אם יהיה הדור זכאי

For a discussion of the Mashiach's genealogy, see notes.

a. Identification by lineage

Hashem promised King David that his kingdom would last forever, as it says, (Shmuel 2, 7:16) "And your dynasty and your kingdom will remain steadfast forever before you, your throne will remain firm forever." Therefore, we know that the Mashiach must be a descendant of King David.

ישעיה יא, א
ויצא חטר מגזע ישי וכו'

For a discussion of the soul of the Mashiach, see notes.

b. Identification by deed

The most simple way to identify the Mashiach will be to examine the person's actions. If he accomplishes the goals set for the Mashiach (see **1.B.**), we know he is the Mashiach.

רמב"ם הלכות מלכים יא, ד
ואם יעמוד מלך מבית דוד, הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו כפי תורה שבכתב ושבעל פה ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמות ה' הרי זה בחזקת שהוא משיח. אם עשה והצליח ונצח כל האומות שבסביביו ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל הרי זה משיח בודאי

c. Identification by character

Since we know the Mashiach will reach the level of *nevuah* (see below, **3.B.ii.b.**), we know he must possess the prerequisite qualities necessary to attain prophecy:

איגרת תימן, ד
ואנחנו נתנה בכל נביא שיהיה בתכלית החכמה ואז ינבאהו ה', כי העיקר בידנו (שבת צב.) "אין הנבואה שורה אלא על חכם גבור ועשיר" ובארו שענין גבור כובש את יצרו, ועשיר עשיר בדעתו

vii - False Messiahs

a. Identifying a false messiah

Once we know the identifying characteristics for the Mashiach, it is actually quite simple to expose a false messiah. Since we know, for example, that the Mashiach will eventually be a *navi*, anyone who claims to be the Mashiach must exhibit the characteristics necessary for prophecy:

איגרת תימן, ד
ואנחנו נתנה בכל נביא שיהיה בתכלית החכמה ואז ינבאהו ה', כי העיקר בידנו (שבת צב.) "אין הנבואה שורה אלא על חכם גבור ועשיר" ובארו שענין גבור כובש את יצרו, ועשיר עשיר בדעתו. ואולם כשיתפאר אדם שאינו חכם גדול שהוא נביא לא נאמינהו, כל שכן כשיתפאר אחד מעמי הארץ שהוא משיח.

Also, this person must accomplish the goals designated for the Mashiach. Therefore, if a person claims to be the Mashiach yet fails to fulfill these goals, we know he is a false messiah. This is the most simple, effective method for exposing false messiahs; no pretender to the title Mashiach has ever passed this acid test. See the Ramban below who makes the same point regarding Yeshu HaNotzri.

רמב"ם הלכות מלכים יא, ד
ואם לא הצליח עד כה או נהרג בידוע שאינו זה שהבטיחה עליו תורה

Additionally, as we will explain below, the Mashiach will not change a single *mitzvah* of the Torah. Therefore, any person who claims to be the Mashiach yet tampers with the מצוות is clearly a false messiah:

רמב"ם הלכות מלכים יא, ג

ועיקר הדברים ככה הן, שהתורה הזאת חוקיה ומשפטיה לעולם ולעולמי עולמים ואין מוסיפין עליהן ולא גורעין מהן וכל המוסיף או גורע או שגלה פנים בתורה והוציא הדברים של מצוות מפשוטן הרי זה בודאי רשע ואפיקורוס

I - Bar Kochva

After the First Churban (70 CE), Bar Kochba (Bar Koziva¹) led a revolt against the Romans which for a time looked like it might be successful² (132-135CE). He even succeeded in recapturing Jerusalem and establishing a period of independent Jewish sovereignty in most of Eretz Yisroel³. The emerging consensus amongst the greatest Sages of the time, including Rabbi Akiva⁴, was that Bar Kochba was the Mashiach:

רמב"ם הלכות מלכים יא, ג
שהרי רבי עקיבא חכם גדול מחכמי משנה היה והוא היה נושא כליו של בן כוזיבא המלך והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח⁵.

However, Bar Kochba became arrogant at his own military prowess⁶ which led to him kill his uncle, the great R' Elazar HaModai, in a fit of rage⁷. After that, Bar Kochba lost his Heavenly help⁸, Beitar fell and Bar Kochba was killed⁹.

¹His original name was Bar Koziva but R' Akiva changed his name to Bar Kochba ("son of a star"), an illusion to the verse, "A star shall go forth from Yaakov" (Numbers 24:17). The "star" of that verse would be the Messiah. (History of the Jewish People, vol. 11, pg. 62)

²אברבנאל: ישועות משיחו, העיון הראשון, ד
והנה ספור בן כוזיבא הוא קצר אצלינו מאוד וכו' אבל בספרי דברי הימים אשר לרומיים ראיתי אני דברים רבים ועצומים במלחמותיו ומגבורות לבו ואכזריותו על אויביו ושהוא הלך לאלכסנדריה של מצרים ועשה נקמה גדולה באוכלסי רומי שהיו שם ונתפשט בכל מלכות מצרים ובבל ואיש לא עמד בפניו ובכל מקום שהיה הולך היה שופך דמי האויבים כמים מבלי חמלה וכו'.

³סנהדרין צז ע"ב

⁴איכה רבתי ב, ה
ר' עקיבא כד הוה חזי ליה להדין בר כוזיבא אמר היינו מלכא משיחא
אמנם הרדב"ז (פ' יא מהל' מלכים ג) כתב וז"ל: ולענין בן כוזיבא אין ספק שהיה מחלוקת בין החכמים מקצתם לא האמינו שהוא משיח ומקצתם האמינו

⁵ועיין בישועות משיחו, העיון הראשון, פרק ד

⁶A massive effort by the Romans led to the recapture of Jerusalem. But this did not end the revolt. Bar Kochba and most of his troops withdrew to Beitar, where the fighting was to continue for some three and a half years. At first the battle went well for Bar Kochba and his men, who performed amazing feats of bravery. Unfortunately, Bar Kochba himself became arrogant, attributing his victories to his personal strength. (History of the Jewish People, pg. 65)

⁷He accepted a slanderous accusation of treachery against his uncle.

⁸The Jerusalem Talmud relates that when Bar Kochba killed R' Elazar, a voice from heaven roclaimed, 'You have killed R' Elazar HaModai, the strong arm and right eye of Israel. Therefore your own arm shall wither and your right eye grow dim.' Thereupon Beitar fell to the Romans and Bar Koziva was slain. (Jerusalem Talmud, Taanis, 4:5) (History of the Jewish People, pg. 65)

⁹סנהדרין צג:

בר כוזיבא מלך תרתין שנין ופלגא אמר להו לרבנן אנא משיח אמרו ליה במשיח כתיב דמורח ודאין נחזי אנן אי מורח ודאין כיון דחזיהו דלא מורח ודאין קטלוהו אבל הראב"ד כתב שישראל הרגהו ועל זה כתב הרדב"ז וז"ל לשונו: ויש לפרש הא דאמרין בפרק חלק (צג:): כיון דחזיהו דלא מורח ודאין קטלוהו כלומר רפו ידיהו ממנו ובאו הגוים והרגהו. אי נמי אגדות חלוקות הם ע"כ וכן הביא הכסף משנה שיטה אחרת מאיכה רבתי

Since Bar Kochba died without fulfilling the tasks designated for the Mashiach he could not have been the Mashiach.

רמב"ם הלכות מלכים יא, ד
ואם לא הצליח עד כה או נהרג בידוע שאינו זה שהבטיחה עליו תורה וכו'

רמב"ם שם הל ג:
ודמה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח עד שנהרג בעונות וכו'

2 - Yeshu HaNotzri (Jesus)

The introduction of the Rambam on this subject:

איגרת תימן, א
ותחילת מי שמצא זה הדעת היה ישוע הנצרי, שחוק עצמות, והוא מישראל שאף על פי שהיה אביו גוי ואמו ישראלית העיקר בידיו (יבמות מה:) "גוי ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר" ואולם נקראהו "ממזר" להפליג בחרפתו. והוא הביא לחשב שהוא שליח מאת ה' לבאר ספקות התורה ושהוא המשיח היעוד לנו על ידי כל נביא וכו'

The Ramban brings several strong proofs that Yeshu could not have been the Mashiach. First, Yeshu did not fulfill many of the prophecies concerning the Mashiach:

רמב"ן ספר הויכוח, מט
שהנביא אומר במשיח (תהלים עב, ח) "ומשלו מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ" והוא לא היה לו ממשלה אבל בחייו היה נרדף מאויביו ומתחבא מפניהם ולבסוף נפל בידם ולא היה יכול להציל עצמו, איך יושיע כל ישראל, ואף אחרי מותו לא היתה לו ממשלה...וכן הנביא אומר שבזמן המשיח (ירמיה לא, לג) "ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי וכו'" ואומר (ישעיה יא, ט) "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" ואומר (ישעיה ב, ד) "וכתתו חרבותם וכו' ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה" ומימי ישו ועד הנה כל העולם מלא חמס ושוד, והנוצרים שופכים דמים יותר משאר האומות וכו'.

The Ramban also points out that Yeshu did not complete many of the tasks designated for the Mashiach:

רמב"ן ספר הויכוח, עח
כי המשיח עליו לקבץ נדחי ישראל ונפצות יהודה שנים עשר שבטים. ומשיחם ישו לא קבץ מהם איש וכו' והמשיח יש לו לבנות בית המקדש בירושלים וישו לא עשה בו לא בנן ולא הריסה. והמשיח ימשול בכל העמים והוא לא משל אפי' על עצמו.

And the final nail in the coffin: why should anyone believe Yeshu was the Mashiach if Yeshu, supposedly omnipotent, couldn't even prove it to the Sages of his time?

רמב"ן ספר הויכוח, קג
אבל דבר אחד אומר שאני תמה מאד עליו כי הדברים שהוא אומר באזנינו להאמין בישו שהוא משיח, ישו עצמו הוא המביא הדבר לאבותינו והוא אשר נשתדל לומר אותו להם, ובפניו הכחשוהו הכחשה גמורה וחזקה והוא היודע והיכול לאמת דבריו יותר מן המלך כפי סברתכם שהוא אלו-ה. ואם אליו לא שמעו לו אבותינו הרואים אותו ויודעים בו איך נאמין אנחנו ונשמע בקול המלך שאין לו ידיעה בדבר אלא שמועה רחוקה ששמע מבני אדם שלא ידעו בו ולא היו מארצו כאבותינו היודעים ועדים שראו כמותם

Also, Yeshu desired to cancel many of the מצוות, a sure indication of a false messiah:

איגרת תימן, א

ופרש התורה פרוש מביא לבטול כל התורה וכל מצוותיה והתר כל אזהרותיה וכו'

R. Pinchas Stopler makes the following additional points (Was Jesus the Messiah, The Real Messiah)

- [1] Nowhere does our Bible say that the Messiah would be a god or G-d-like. The very idea that G-d would take on human form is repulsive to Jews because it contradicts our concept of G-d as being above and beyond the limitations of the human body and situation. Jews believe that G-d alone is to be worshipped, not a being who is His creation, be he angel, saint, or even the Messiah himself.
- [2] Nowhere does the Bible predict that the Messiah will be born to a virgin. In fact, virgins never give birth anywhere in the Bible. This idea is to be found only in pagan mythology. To the Jewish mind, the very idea that G-d would plant a seed in a woman is unnecessary and unnatural. After all - what is accomplished by this claim? What positive purpose does it serve?
- [3] The true Messiah is to reign as King of the Jews. Jesus' career as described in the New Testament lasted all of three years, at the end of which he was crucified by the Romans as a common criminal. He never functioned as anything but a wandering preacher and "faith healer"; he certainly held no official position or exercised any rule of any kind.
- [4] Nowhere does the Jewish Bible say that the Messiah would come once, be killed, and return again in a "second coming." The idea of a second coming is a pure rationalization of Jesus' failure to function in any way as a messiah or to fulfill any of the prophecies of the Torah or the Prophets. The idea is purely a Christian invention with no foundation in the Bible.

3 - Shabsai Tzvi

Quoted from Triumph of Survival (Berel Wein) Chapter 2:

The young boy received a traditional Jewish education. Possessed of a good mind and a diligent nature, he excelled in his studies. Before his twentieth birthday he was reportedly ordained a *chacham* (the Sephardic rabbinic title) and apparently was well regarded in the scholarly circles of his community. Even though the study of the Kabbalah was usually reserved for people of greater maturity, Shabtai was initiated into the mysteries of that study early in his scholastic career...

He also began to practice ascetic ways...and other forms of behavior that caused his acquaintances to first consider him strange, then strangely holy, and, finally, purely pious and almost godly. The young Shabtai evidenced a charismatic air that blinded others to his faults and encouraged abnormal adulation.

Apparently, by then he was also afflicted by the classic mental disturbance that would hound him all his life, the recorded symptoms of which, as described by his contemporaries, suggest a manic-depressive psychosis. Although this illness sheds light on his future behavior, nevertheless his charisma, shrewdness, and attraction to others were sufficient to convince a great deal of the Jewish world that this insanity was really a gift of prophecy.

In 1648 Shabtai first began to experience messianic delusions...In one of his manic moments he had an apocalyptic vision of himself saving Israel as its messiah.

However, the bizarre nature of his behavior continually caught up with him and he was driven out of many Jewish communities, sometimes even undergoing the pain and humiliation of public flogging. During this period, Shabtai publicly violated many precepts of basic Jewish law and was guilty of behavior insulting to the holy Torah scroll.

By the summer of 1665, the team of Nathan and Shabtai was firmly established, and on the holiday of Shavuot of that year, Nathan proclaimed Shabtai the messiah at a public gathering in Gaza. Shabtai first demurred modestly, but then, adopting the role of leader and savior, he publicly admitted his "true" messianic nature and began tinkering with the observances and rituals of traditional Judaism.

He also engaged in public licentious sexual behavior, ate non-kosher foods, pronounced a newly formulated benediction "Who has permitted that which has previously been forbidden"...

However, in September 1666, the Sultan [of Turkey] tired of the game and had Shabtai brought before him to Adrianople. In the middle of September 1666, Shabtai denied before the Sultan and his court any messianic pretensions on his part. The council of the Sultan then presented him with the choice of martyrdom or conversion to Islam. Shabtai Tzvi, "the messiah of Israel, the hope of the ages, the scion of David and the culmination of Jewish destiny," chose apostasy at the age of forty...

The charade had come to an end.

b. Why does Hashem allow false messiahs to proliferate?

Why does השם allow false messiahs to proliferate? By spreading knowledge of the concept of the Mashiach they increase the contrast of the truth the real Mashiach will signify when he arrives:

רמב"ם הלכות מלכים יא, ד
וכל הדברים האלו של ישוע הנצרי ושל זה הישמעאלי שעמד אחריו אינן אלא לישר דרך למלך המשיח ולתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד וכו'
כי צדד כבר נתמלא העולם כולו מדברי המשיח ומדברי התורה וכו' וכשיעמוד המלך המשיח באמת ויצליח וירום וינשא מיד הם כולן חוזרין ויודעים ששקר נחלו אבותיהם ושנביאיהם ואבותיהם הטעום

ישועות משיחו, העיון הראשון, א
וקודם זמנה תעו מן הדרך איש לדרכו פנו בזמן ביאתו ומקרינו וגם מאת ה' היתה זאת לפרסם בעולם כולו המלך המשיח אשר יבא ושימלאו ממנו פיות בני אדם ולבותיהם אפילו בדיעות מזויפות ודרכים כוזבים כדי שבבא עתו ובהילו נרו יכירו וידעו כל יושבי תבל ושוכני ארץ כי שקר נחלו אבותיהם בענין משיחם וכו' ואם קודם בואו לא היה לבב בני אדם פונה אחריו הנה בזמן ביאתו האמיתית לא יוכל להתאמת ולפרסם עניינו בעולם כי אם בקושי גדול וכו'.

Using the above principle, the Abarbanel explains the following *midrash* (סנהדרין צז):

ישועות משיחו, העיון הראשון, א
ואפשר לומר עוד, שבמה שאמר "שני אלפים ימות המשיח" הודיע שבשני אלפים האחרונים האלה היו בני אדם כולם להוטים אחרי ביאת המשיח ויבלו ימיהם לאמר כבר משיח בא או בא יבא ולא יאחר, מה שלא היה כן בארבעת אלפים מהשנים הראשונים שלא יצא טבעו של משיח בעולם לא באמת ולא כפי מחשבת בני אדם אבל באלפיים האחרונים האלה רוב העולם או כולו בארצות לגוייהם ישוטטו מחשבותיהם בענין ביאת המשיח, הלא תראה שבתחילת אלו האלפיים שנה האחרונים קמו תלמידי ישו הנוצרי... גם קרוב לאותו זמן בביתר בן כוזיבא בסוף האלף הרביעי שעשה עצמו משיח. ואחריהם קם מחמד נביא הישמעאלי ואמר שמשחו ה' לנגיד ומצוה לאומים ונמשך אחריו רוב הישוב. וגם בגלותינו קמו רבים שעשו עצמם משיחים... כאלו טבע הזמן הביא מחשבות בני אדם לשוטט אחר ביאת המשיח.

CHAPTER FOUR: WHAT WILL THE WORLD BE LIKE AFTER THE MASHIACH ARRIVES?

- i. The nature of the world during the time of the Mashiach.
 - a. The Mashiach will not change the Torah
- ii. A description of the era of the Mashiach
 - a. Acceptance of Hashem
 - b. World peace and Harmony of Nature
 - c. Return of nevuah
 - d. Weakening of the evil inclination
 - e. Financial prosperity
- iii. The Non-Jews during the era of the Mashiach
 - a. Acceptance of Hashem
 - b. Non-Jewish attitude toward the Jews
 - c. Converts during the time of the Mashiach

CHAPTER FOUR - WHAT WILL THE WORLD BE LIKE AFTER THE MASHIACH ARRIVES?

i - The nature of the world during the time of the Mashiach.

The Ramban and the Maharal explain that during the era of the Mashiach the world (and the creation at large) will return to a state of perfection, similar to the world which would have existed had Adam not sinned. Although the intrinsic nature of the world will remain unchanged (gravity will still function, weapons will still exist), our lives will be radically altered (world peace, etc.). All the changes listed below (in 4.B.) can be understood within this framework:

רמב"ן, ויקרא כו, ו
והוא הנכון כי תהיה ארץ ישראל בעת קיום המצות כאשר היה העולם מתחילתו קודם חטאו של אדם הראשון וכו'
ועל כן אמר הכתוב על ימי הגואל היוצא מגזע ישי שישוב השלום בעולם ויחדל הטרף ורעת הבהמה וכל הרמש כאשר היה בטבעם מתחילה...ויהיה המעשה על המשיח העתיד לבא
ועיין רמב"ן, ספר הויכוח, לט

מהר"ל, נצח ישראל, פרק נ
כי למאן דאמר אין בין העולם הזה לימות המשיח רק שעבוד מלכיות, יהיה העולם נוהג ע"פ טבעו ומנהגו בדברים הטבעיים ולא יהיה נוהג שלא על פי הטבע רק יהיה נוהג בדברים אשר הם אפשר בטבע רק שיהיו הכל צדיקים, וכך לענין הברכה אין ספק שיהיה ברכת הארץ הקדושה בכל שהיא מוכנת לברכה בכל אם לא שהחטא גורם וכו'
הרי כי לעתיד כאשר יסתלק החטא מבני אדם, האדמה אשר אררה השם בשביל חטא אדם תחזיר לקדמותה ולברכתה כאשר היה קודם שחטא האדם. ולמאן דאמר אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד, לא יקשה מה שאמר כאן כי תוציא הארץ פירות כל יום ויום כי דבר זה לא נקרא נס שהרי היה בתחלת בריאת העולם אם לא היה החטא וכו'.

R' Saadyah Gaon adds that although we have a basic idea of what the world will be like during the time of the Mashiach, the true reality will defy our imagination.

רס"ג, אמונות ודעות, המאמר השמיני, א
כאשר היינו במצרים אשר לא הבטיח לנו אלא שני דברים שידון לנו מעושקינו ושיתן לנו ממון רב והוא אמרו (בראשית טו, יד) "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" וכבר ראו עינינו את אשר עשה לנו קריעת הים והמן והשליו ומעמד הר סיני וחזרת השמש וכל הדומה לכך כל שכן כאשר הבטיחנו בדברים גדולים ונרחבים מן הטוב והאוויר והרוממות והעוז והכבוד אשר עשאים פי כמה ממה שאירע לנו מן הכניעה והעינוי...עתיד לעשות לנו כפל כפלים למעלה ממה שהבטיחנו מה שלא נוכל למנותו בקלות ולסכמו וכו'¹

¹The Rambam adds:

רמב"ם הלכות מלכים פרק יב הלכה ב: אמרו חכמים אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד, יראה ממשותן של דברי הנביאים, שבתחילת ימות המשיח תהיה מלחמת גוג ומגוג, ושקודם מלחמת גוג ומגוג יעמוד נביא לישר ישראל ולהכין לבם, שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליה וגו', ואינו בא לא לסמא הסהור, ולא לטהר הסמא, ולא לפסול אנשים שהם בחזקת כשרות, ולא להכשיר מי שהוחזקו פסולין, אלא לשום שלום בעולם, שנאמר והשיב לב אבות על בנים, ויש מן החכמים שאומרים שקודם ביאת המשיח יבא אליהו, וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו, שדברים סתומין הן אצל הנביאים, גם החכמים אין להם קבלה בדברים אלו, אלא לפי הכרע הפסוקים, ולפיכך יש להם מחלוקת בדברים אלו, ועל כל פנים אין סדור הויית דברים אלו ולא דקדוקיהן עיקר בדת, ולעולם לא יתעסק אדם בדברי ההגדות, ולא יאריך במדרשות האמורים בענינים אלו וכיוצא בהן, ולא ישימם עיקר, שאין מביאין לא לידי יראה ולא לידי אהבה, וכן לא יחשב הקצין, אמרו חכמים תפח רוחם של מחשבי הקצים, אלא יחכה ויאמין בכלל הדבר כמו שבארנו.

For a discussion on how long the Messianic age will last, see סנהדרין צט.

a. **The Mashiach will not change the Torah**

The Mashiach will not change the Torah in any way. All the מצוות will still apply during the time of the Mashiach. This is one of the Rambam's thirteen principles:

רמב"ם, פירוש המשניות לפרק חלק
והיסוד התשיעי הבטול והוא שזו תורת משה לא תבטל ולא תבוא תורה מאת ה' זולתה ולא יתוסף בה ולא יגרע ממנה לא בכתב ולא בפירוש וכו'

רמב"ם הלכות מלכים יא, ג
ועיקר הדברים ככה הן שהתורה הזאת אין חוקיה ומשפטיה משתנים לעולם ולעולמי עולמים ואין מוסיפין עליהם ולא גורעין מהן וכל המוסיף או גורע או שגלה פנים בתורה והוציא הדברים של מצוות מפשוטן הרי זה בודאי רשע ואפיקורוס

For a discussion regarding *midrashim* which seem to indicate that certain מצוות will change, see notes.

ii - *A description of the era of the Mashiach*

There will be many changes in the world during the time of the Mashiach. Briefly, they are:

- a. Acceptance of השם
- b. World peace and harmony of nature
- c. Return of prophecy
- d. Weakening of the evil inclination
- e. Financial prosperity

a. **Acceptance of Hashem**

During the time of the Mashiach, every nation will believe in השם. The world will also accept the Torah as השם's true teaching:

ישעיה ב, ב-ג
והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה'...והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב וירנו מדרכיו

ישעיה יא, ט
כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

ישעיה סו, כג
והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה'

ירמיה לא, לג

ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם

צפניה ג, ט
כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד

זכריה יד, ט
והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד

רמב"ם הלכות מלכים יב, א
ויחזרו כולם לדת האמת

The primary occupation of the world will be to know and understand השם:

רמב"ם הלכות מלכים יב, ה
ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד

b. World peace and Harmony of Nature

During the time of the Mashiach all nations will live peacefully with one another and war will cease to exist:

ישעיה ב, ד
וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה

רמב"ם הלכות מלכים יב, ה
ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות שהטובה תהיה מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר

The Rambam holds that as far as nature is concerned נוהג עולם כמנהגו נהג. The lion will still attack the lamb and the psukim that appear to the contrary are not to be understood literally. The Ramban, however, understands the psukim literally. He asserts that there will indeed be a change in the fundamental nature of animals¹.

c. Return of *nevuah*

Nevuah, a state currently unattainable even by people on the proper spiritual level, will return to the world during the time of the Mashiach:

ישעיה נא, טז

¹ רמב"ן, דרוש תורה תמימה
על כן נתמה מן הרמב"ם ז"ל שהוא מגרע הניסים ומגביר הטבע, ואומר שאין הניסים עומדים אלא לפי שעה הם, וכתבו באגרת תחית המתים, ואם כן למה אמר כל הפסוק, ואריה כבקר אכל תבן עתה ראו נא, קהילות ישראל, היעלה על דעתכם שהאריה בזמן הזה רשע, ובימים ההם יעשה תשובה ויכיר את בוראו וימנע מן הטרף?
”זו הוא הבריייתא השנויה בספרא ולא הסכימו הקהילות לעקרה.... פסוק ואריה כבקר יאכל תבן, כפשוטו... ולדעת רבי שמעון משביתן שלא יזיקו בכל ארץ ישראל כמו בירושלים, כמו שאמרו, ולא הזיק נחש ועקרב בירושלים, ולימות המשיח שכתוב בו, כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד, משביתן מן העולם.... לפי ששני הזמנים שוים זה בארץ וזה בכל העולם, וזה נראה כי מחטא אדם הראשון היה הטורף, דכתיב, ואיבה אשית בינך ובין האישה הוא ישובך ראש ואתה תשובונו עקב, הנה שאינו נושך בעקב אלא מפני האיבה הזאת, והוא הדין לכל שאר חיות, ואולי לא היו טורפות זו את זו עד שחטא אדם שנתארה האדמה בעבורו, והוא עתיד להיות בטל לימות המשיח, כאשר אזכיר בעזר הבורא.”

SECTION 3- CHAPTER 4: II- A DESCRIPTION OF THE ERA OF THE MASHIACH

ואשם דברי בפך ובצל ידי כסיתך

ישעיה ס, ב
ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה

וואל ג, א
והיה אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנתיכם

It will become easy to attain the proper spiritual level necessary for *nevuah*.

רמח"ל, מאמר העיקרים, בגאולה
ורוח הקדש יהיה שפוך על כל בשר באפן שיזכו לו הכל בלי קשי כלל, והוא מה שאמר הנביא "אשפך את
רוחי על כל בשר"
ועיין בישועות משיחו, העיון השלישי, פרק שביעי

d. Weakening of the evil inclination

During the time of the Mashiach the evil inclination will become powerless. Instead, a person's natural inclination will be to do good:

יחזקאל לו, כו
ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם והסרתי את לב האבן מבשרכם

רמב"ן, דברים ל, ו
כי מזמן הבריאה היתה רשות ביד האדם לעשות כרצונו... אבל לימות המשיח תהיה הבחירה בטוב להם
טבע וכו'

רמח"ל מאמר העיקרים, בגאולה
שירבה הטוב בכל הצדדים ויסור הרע לגמרי בין במה שנוגע לנפש ובין במה שנוגע לגוף דהינו לב האבן
יעשה לב בשר, והוא שתגבר בבני האדם הנטיה לטובות ובאפן שלא ימשכו אחרי החמר כלל אלא ינטו
תמיד לעבודה ולתורה ויתגברו בה וכו'

e. Financial prosperity

During the time of the Mashiach there will be great financial prosperity in the world and in Eretz Yisroel in particular.

יחזקאל לד, כו-כו
ונתתי אותם וסביבות גבעתי ברכה והורדתי הגשם בעתו גשמי ברכה יהיו ונתן עץ השדה את פריו והארץ
תתן יבולה

ישעיה ס, ה עד סוף פרק סא
אז תראי ונהרת ופחד ורחב לבבך כי יהפך עליך המון ים חיל גוים יבאו לך שפעת גמלים תכסך בכרי מדין
ועיפה כלם משבא יבאו זהב ולבונה ישאו ותהלות ה' יבשרו כל צאן קדר יקבצו לך אילי ישרתונך
יעלו על רצון מזבחי ובית תפארתי אפאר וכו'

ילקוט שמעוני, ישעיה, תעח
וכל גבולך לאבני חפץ אמר רבי בנימין לוי עתידין תחומי ירושלים להיות מלאים אבנים טובות ומרגליות
וכל ישראל באים ונוטלים חפציהם מהם לפי שישראל בעולם הזה מתחמים באבנים ובצורות אבל לעתיד
לבא מתחמין באבנים טובות ומרגליות.

רמב"ם פירוש המשניות לפרק חלק
 וישארו בימיו החזק והחלש ביחס לזולתו אלא שבאותם הימים תוקל על בני אדם פרנסתם מאד עד
 שכשיעבוד האדם איזה עבודה מועטת שתהיה ישיג תועלת גדולה וזהו ענין אמרם (שבת ל:) עתידה ארץ
 ישראל להוציא גלוסקאות וכלי מילת וכו'.

f. Torah Study

שם משמואל (קרח ור"ח תמוז שנת תרע"ב): ונראה דהנה כל חומר הוא מתפעל ובעל שינוי, ... ולא נגאלו
 ישראל (ממצרים) אלא בזכות קבלת התורה ... היפוך המצריים שהם בעלי שינוי ... שכל איש הזוכה לתורה
 נותנת לו עוז שלא יהיה בעל שינוי כל כך בנקל... ומשה רבינו ... היה נבדל מהחומר לגמרי והיה כולו שכלי
 (מהר"ל) ... ע"כ רק הוא היה יכול להוריד את התורה ... ולישראל שוב באמצעות התורה יש מקום להגיע
 לידי מידה זו. ... אך בחטא העגל, שיצא לפועל באשר אז היה משה מרומם מהם ... זה מורה שעדיין לא
 הגיעו ישראל לידי מדה זו וכל מה שזכו ישראל הכל באמצעות משה ... עד גמר התיקון שאז נאמר (ירמיהו
 לא) ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגוי לאמור דעו את ד' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם, ובמדרש
 (ב"ר פ' צח) אין ישראל צריכין לתלמודו של המלך המשיח דכתיב אליו גוים ידרשו ולא ישראל. ... והנה
 כתיב אתם תהיו לי ממלכת כהנים ואתא בבעל הטורים שהכוונה היתה שכל ישראל יהיו כהנים ולעתיד
 יתקיים זה כדכתיב ואתם כהנים ד' תקראו. ולהנ"ל יבנו הדברים, כשיזכו ישראל בעצמם לא באמצעות
 משה שוב לא יהיו צריכין לכ"ג אמצעי ... (וזה היה) הכוונה במתן תורה.

iii - *The Non-Jews during the era of the Mashiach*

During the time of the Mashiach, the relationship between the Jewish people and the Non-Jews will change in the following three ways:

a. Acceptance of Hashem

Every nation will believe in השם during the time of the Mashiach. The world will also accept the Torah as השם's true teaching. Sources can be found above.

b. Non-Jewish attitude toward the Jews

The Non-Jews will accord the Jewish people great honor during the time of the Mashiach.

ישעיה מט, כב
 הנה אשא אל גוים ידי ואל עמים ארים נסי והביאו בניך בחצן ובנתיך על כתף תנשאנה

ישעיה סו, כ
 והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים ובכרכרות על הר קדשי
 ירושלם אמר ה' כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה'

זכריה ח, כג
 בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשנות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי לאמר נלכה עמכם כי
 שמענו אלקים עמכם

ילקוט שמעוני, ישעיה תצט
 ובאים כלם ונופלים על פניהם לפני משיח ולפני ישראל ואומרים נהיה לך ולישראל לעבדים וכו'

c. Converts during the time of the Mashiach

During the time of the Mashiach, many non-Jews will desire to convert to Judaism. However, once the Mashiach reveals himself, the Jewish people will no longer accept converts.

עבודה זרה ג :

דתניא רבי יוסי אומר לעתיד לבא באין עובדי כוכבים ומתגיירין ומי מקבלינן מינייהו והתניא אין מקבלין גרים לימות המשיח כיוצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה אלא שנעשו גרים גרורים ומניחין תפילין בראשיהן תפילין בזרועותיהם ציצית בבגדיהם מזוזה בפתחיהם כיון שרואין מלחמת גוג ומגוג אומר להן על מה באתם אומרים לו על ה' ועל משיחו שנאמר למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק וגו' וכל אחד מנתק מצותו והולך שנאמר ננתקה את מוסרותימו וגו' והקב"ה יושב ומשחק.

עבודה זרה כד.

אמר להן ר"א כולם גרים גרורים הם לעתיד לבא.

רש"י שם ד"ה גרורים

גרורים מעצמן נגררין להתגייר אע"פ שאין מקבלין אותן.

APPENDICES

APPENDIX A. MAN – BEFORE & AFTER THE SIN

The first man and woman were so pure that they saw their outer bodies as a pure garment for their inside reality. As the verse says,

ספר בראשית פרק ב (כה) ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבששו :

Modesty is required when there is an incompatibility between the outer, superficial reality and the deeper spiritual reality. Adam and Chava were identified with the good all the way through¹. All their body parts, explains the Seforno, even the most private ones, were but instruments to do G-d's Will and not a source of sensuality in any way². This was even true when they had marital relations each other³. The closest thing we see to this today, says HaEmek Davar, is the love of a brother and a sister for each other. It is not inappropriate for them to publicly display their affection for each other because it is not at all sensually based⁴.

because Adam and Chava's physical, bodily needs were completely removed from themselves⁵. There was simply no physical barrier between them and G-d, a state which prophets, with the exception of Moshe Rabbeinu, only achieved during the actual time of their prophecy and after great preparation⁶. Before the חטא, the גשמיות of אדם

¹רש"י ב כה: ולא יתבששו. שלא היו יודעים דרך צניעות להבחין בין טוב לרע (ב"ר) ואע"פ שנתנה בו דעה לקרות שמות לא נתן בו יצר הרע עד אכלו מן העץ ונכנס בו יצר הרע וידע מה בין טוב לרע (ב"ר):

²ספורנו ב כה: ערומים ולא יתבששו. כי אז היו כל פעולותיהם וכל איבריהם לעשות רצון קונם בלבד לא להשיג תענוגות ונפסדות כלל באופן שהיה פעולת הזיווג אצלם כפעולת האכילה והשתיה המספקת ובכך היה ענין איברים ההם אצלם כמו ענין הפה והפנים והידיים אצלנו:

³העמק דבר שם: וכשעלה ע"ד להיות דבוקה אליו לא בוששה עד שהגיעה לזה אלא השיגה תומ"י וכד דייקת תבין כי העדר הבושה אז היה מסיבת שלא התבששו בהשגתם.

⁴העמק דבר שם: וכאמור בשה"ש מי יתן כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי. המשל בדביקה לשכינה כאהבה בין אנשים והנה כהיום נמשל אהבה זו להקב"ה כמשל אהבת איש לאשה שאינו בא אלא ע"י התעוררות לתאוה ע"כ חרפה היא לנשק אשתו בשוק. או להיפך שהאשה תישק לאישה בשוק. וכך מי שרוצה לדבק דעתו בשכינה נדרש להיות בצניעות בחדרו. וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ל"ד ב') חציף עלי מאן דמצלי בביקתא. משא"כ אם יהיה נמשל אהבה זו כאהבת אח ואחות שאינו לחרפה לנשק את האח בשוק. באשר אינו בא ע"י התעוררות תאוה אלא בסבב ההולדה. כך ביקש המשורר שיהיה כ"כ רגיל ונקל להשיג אהבת ה' עד שלא יבוזו לו אם יתדבק בדעת עליון בשוק.

⁵העמק דבר ב כה: בפ' ולא יתבששו נכלל שתי כונות מלשון בוששה כפשט תיבת ערומים דמשמעו בלי לבוש. אבל עוד יש כונה שניה במשמעות ערומים ... והיינו כענין הכתוב משמואל א' י"ט ויפול ערם כל היום ההוא שאין כונה ערם מבלי לבוש ח"ו אלא התפשטות הגוף וצרכיו מעליו והי' דעו נשוא ודבוק עם דעת עליון:

⁶העמק דבר שם: והנה כל הנביאים מי שרוצה להתדבק בשכינה נדרש להפשיט מעליו לבושי הגוף היינו דעות אנושי ולהתדבק עצמו ודעותיו בשכינה. וא"כ לא בקל ובמהירות משיג מעלה העליונה זו. עד שמשתהה כמה שעות להתקרב לא לאט. משא"כ אדם לפני החטא היה ערום מבלי חציצה. מדעות אנושי וא"כ כשרצה להיות דבוק בשכינה לא בושש עד שהגיע לזה. אלא השיג תומ"י אהבת ה'. והי' כמו משה רבינו שאמר בפני רבים עמדו ואשמעו מה יצוה ה'.

Rav Hirsch states that when the prophecy later takes place, "we do not consider such instances as ... unnatural events, but ... [rather] momentary return, brought about by the strength of the Torah to the original natural condition. (Berishis, pg. 78)

was like our spirituality today¹. His spirituality was so concentrated that he and חוה were able to achieve through one positive מצוה, i.e. אכל תאכל, and one negative מצוה, i.e. לשמרה/מעץ הדעת טוב ורע לא תאכל², all that was needed for the תקון of this world³. (The Seven Noachide Mitzvos were subsumed under these two commands and are actually learned out from the same verse.) The verse tells us: *And G-d planted a garden in Eiden in the East and He placed man, whom He had formed, in it*. This planting, says the Nesivos HaMussar, was the Torah, for there was complete harmony of the physical and the spiritual worlds. Man, by living in this very elevated 'physical' environment, was able to understand all that we do today from the Torah⁴.

Although there was the possibility of חטא even then, חטא did not exist as a tangible reality. Before the חטא, man identified himself with the good and saw the יצר הרע as something outside of himself⁵ - the *Nachash*. Good and evil existed in two opposing but separate domains⁶. There was no sensual desire and choosing good would have been the more

¹ דעת תבונות דף קי: ותראי כי גופניות של אדם הראשון קודם חטאו היה כערך הרוחניות אשר לו עתה. צא וחשוב הרוחניות שלו איך היה, והתולדות של המעשים ההם עד היכן היה מגיע וכו' כי כמו שאנחנו רואים שהגופניות שלו של אז הוא כרוחניות של עתה, נוכל להקיש מזה הגופניות שלו אם היה מתעלה, היה יכול להיות כערך הרוחניות של אז, כי כן הדברים מתעלים מעליו לעליו.

²Rav Hirsch points out that this command was a Chok, a dietary law, a negative prohibition and an oral transmission – all the aspects of Judaism that the non-Jewish world has always taken umbrage to and resented.

³רמח"ל מאמר הגאולה ח"ב: בראשית ב טו: "ויניחיהו בגן לעבדה ולשמרה" ואמר (זהר בראשית כז א): לעבדה – אלו מצוות עשה, ולשמרה – אלו מצוות לא תעשה וגו' אולם בהמשך כתב: כתוב (בראשית ב טז) מכל עץ הגן אכל תאכל, והוא מצוות עשה לתקן הבנין, כמו שאמרתי, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל (בראשית ב יז), הוא לא תעשה וגו' משמע שלעבדה היא נתבטאת על ידי מכל עץ ... אכל תאכל ולשמרה נתבטאת על ידי מעץ הדעת ... לא תאכל.

The Ramchal then proceeds to explain why the order is first the positive mitzvah and then the negative mitzvah, whereas it says for us סור מרע ועשה טוב. Similarly at Sinai, the order is first the positive, נעשה ונשמע. The Ramchal explains that at Adam HaRishon's level, when the Tumah and the Kedusha were already separated, what was needed was for the first man to achieve the necessary positive level of kedusha (לעבדה) and then to maintain it (לשמרה). (This was a similar level to Sinai.) However, after the חטא, when we now have a situation where the Kedusha is mixed with the Tumah, we need to first separate ourselves from the Tumah (סור מרע) and then engage in the Kedusha (עשה טוב).

⁴נתיבות המוסר (מאמר הבריאה פסקא א מובא בחכמת המצפון עמ' מה): הנטיעה ... היתה התורה האלוקית ... אדה"ר קודם חטאו ... היה יכול להתנהג על פי תורת הבריאה ולא היה זקוק לתורה מיוחדת. גן עדן, הנטיעה, הם היה בכחם לתת לו את כל רום גדלות האדם ושלמותו

⁵רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: והיצר הרע מתחלה לא היה רע באדם, ונעשה רע אח"כ נפש החיים שער א, פ"ו וכחות הרע היו עומדים לצד וענין בפ"ע חוץ ממנו ... ולכן כשרצה הס"א להחטיאו הוצרך הנחש לבא מבחוץ לפתות, לא כמו שהוא עתה שהיצר המפתה את האדם הוא בתוך האדם עצמו

נפש החיים (שער א פ"ו בהג"ה ד"ה והענין: לא שהיה ענין בחירתו מחמת שכחות הרע היו כלולים בתוכו ... נאלא ש)כחות הרע היו עומדים לצד, וענין בפני עצמם, חוץ ממנו, והיה בעל בחירה ליכנס אל כחות הרע ח"ו, כמו שהאדם בעל בחירה ליכנס אל האש. לכן כשרצה הס"א להחטיאו הוצרך הנחש לבוא מבחוץ לפתות, לא כמו שהוא עתה שהיצר המפתה את האדם הוא בתוך האדם עצמו, ומתדמה להאדם שהוא עצמו הרוצה ונמשך לעשות העוון, לא שאחר חוץ ממנו מפתהו

ועיין מכתב מאליהו ח"ב עמ' 138

⁶רמח"ל, מאמר הגאולה ח"ב: כי לא היו מדבקות הקדושה והטומאה זו בזו כלל, רק הקלפה עומדת נוכח הקדושה ותאותה להדבק, אך לא ניתן לה רשות, כי חוק הושם עליה ולא תעברנה.

natural of the two choices¹. The Nefesh Hachaim compares the choice of doing evil at this time with the choice of putting our hand in fire². We might be capable of doing such a thing, but no normal person would act so contrary to his own interests or nature³. We would think he was mad. However, after the חטא, the chol and the kodesh became mixed⁴. Man began to identify his "I" with his Yetzer Hara (I want), whereas he saw goodness as something outside of himself, an 'ought' or ethical imperative to be aspired to⁵ (You ought, this is forbidden to you). Man now developed a sensual desire for marital relations⁶. He truly became G-d-like in the sense that he now had a deeper capacity for choice, but the price he paid was huge⁷. Spirituality now had to be looked for below the surface of things⁸ using the midah of Tznius.

(ז) ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירמם הם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת:
(כא) ויעש יהוה אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם:

Tznius now became a fundamental principle without which man would be reduced to no more than a sophisticated animal, doomed to seeing only material and not spiritual reality⁹. Shame, the understanding that a part of one's body which is committed, at least in part, to sensuality, was now also appropriately activated. "The shame awakes the voice within

¹ דרך ד' ח"א פ"ג ט' ח: כי בתחלה היה נקל לו לצאת מן החסרון שכך הוטבע ביצירתו

² נפש החיים, שער א, פ"ו: והיה בעל בחירה ליכנס אל כחות הרע ח"ו כמו שהאדם הוא בעל בחירה ליכנס אל תוך האש.

³ רמב"ן על בראשית פרק ב פסוק ט: האדם היה עושה בטבעו מה שראוי לעשות כפי התולדת, כאשר יעשו השמים וכל צבאם, פועלי אמת שפעולתם אמת ולא ישנו את תפקידם, ואין להם במעשיהם אהבה או שנאה ופרי האילן הזה היה מוליד הרצון והחפץ שיבחרו אוכליו בדבר או בהפכו לטוב או לרע ולכן נקרא "עץ הדעת טוב ורע", כי ה"דעת" יאמר בלשונו על הרצון, כלשונם (פסחים ו) לא שנו אלא שדעתו לחזור, ושדעתו לפנותו ובלשון הכתוב (תהלים קמד ג) מה אדם ותדעהו, תחפץ ותרצה בו, ידעתיך בשם (שמות לג יב), בחרתיך מכל האדם, וכן מאמר ברזילי האדע בין טוב לרע, שאבד ממנו כח הרעיון, לא היה בוחר בדבר ולא קץ בו, והיה אוכל מבלי שיטעם ושומע מבלי שיתענג בשיר: והנה בעת הזאת לא היה בין אדם ואשתו המשגל לתאוה, אבל בעת ההולדה יתחברו ויולידו, ולכן היו האיברים כלם בעיניהם כפנים והידים ולא יתבוששו בהם

⁴ רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: וכאשר חטא האדם, אז נתערב החול בקדש עיין עוד בר' בחיי ובכתב והקבלה על בראשית ג ה

⁵ מכתב מאלהו ח"ב מאמר חטא אם הראשון (דף 138): במצב שלאחר החטא, נשמעים לנו דברי היצר הרע בגוף ראשון: "אני" רוצה, "אני" מתאוה, והיצר הטוב טובע מאתנו בלשון נוכח: "אתה" מחוייב, אסור "לך", וכדומה. כלומר השכל והמצפון תובעים מאתנו הטוב והישר, ורצוננו בתחלה, מזדהה עם התאוה. בכור שור ג א: [האשה] אכלה ונתה לאישה, ומיד נכנסה בהן ערמומיות וגאווה וגסות וקנאה ותחרות וחמדנות וצדיקה לצדד ולחניף ולעשות במחשך מעשיהם ולגזול ולגנוב והמרוצה לעשות

As a mashal, let us consider someone on diet, where a piece of cake becomes the forbidden food. Before the חטא, the person would have said, "I don't want the cake" although there is something outside of me telling me that I ought to have it. After the חטא, the person would say, "I want the cake even though I know that I shouldn't be eating it."

⁶ רמב"ן על בראשית פרק ב פסוק ט: ועץ הדעת טוב ורע - אמרו המפרשים כי היה פריו מוליד תאות המשגל, ולכן כסו מערומיהם אחרי אכלם ממנו ...

⁷ רמב"ן על בראשית פרק ב פסוק ט: והנה אחרי אכלו מן העץ היתה בידו הבחירה, וברצונו להרע או להטיב בין לו בין לאחרים, וזו מדה אלהית מצד אחד, ורעה לאדם בהיות לו בה יצר ותאוה:

⁸ מכתב מאלהו ח' ג דף 116: אחר חטא אדם הראשון...א"א להשיג דרגת לשמה אלא בהצנע לכת.

⁹ פלא יועץ: צניעות: בזה האדם נבדל מן הבהמה

us, which is intimately connected with the conscience, and reminds us that we are not meant to be animals¹.”

The *Nachash*, animal wisdom as Rav Hirsch calls it,² appealed to Chava's enormous spiritual and intellectual prowess by saying that, upon eating from the Tree of Knowledge – **והייתם כאלוקים** – you will have G-dly powers with which you will be able to form new worlds³. Indeed, man has an inherent and good potential to imitate G-d⁴. The very name for man, Adam, comes from the word *Adameh* – I will be like. For it is man's ability to imagine that which is beyond himself (G-d) and to strive towards Him. The *Nachash* cleverly harnessed this trait for his nefarious goals. In other words, the original attraction was an appeal to the *Gaava* of Adam and Chava⁵. However, when the actual sin took place, it did so as an act of *Taava*:

ג' ו: ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל:

Through this *Taava* all kinds of *Yetzer Hara* take root in man⁶. *Gaava* is much more of a contradiction to G-d than *Taava*. The way the *Nachash* put it, the *Gaava* of Adam and Chava would express itself as a competition with G-d Himself. *Taava* may be a distancing from G-d, a move further into the material and away from the spiritual, but it is not a total contradiction to G-d. It weakens the bonds rather than breaks them⁷. In the end, however, the *Gaava* was only a *Machshava*. As a result, it only penetrated the *Neshama* of Adam and Chava peripherally. The *Taava*, however, which was the actual sin, penetrated much deeper⁸.

¹Rav Hirsch, pg. 77

²Bereishis – pg. 74: [The *Nachash* says]: “Well even if G-d has said so! Is that a reason for your having to obey? Is not the urge within you the Voice of G-d? If eating it is bad for you, why did he first give the food the appeal to you, and you the urge to eat it – did He not tell you thereby quite clearly that this food and you are there for each other? Is not this Voice His earlier clearer voice? ...” ... Thus speaks animal wisdom to us to this day, either straight out or cloaked in philosophical covering.

³רש"י ג' ה' והייתם כאלהים - יוצרי עולמות. אמנם האבן עזרא וחזקוני פירשו והייתם כאלוקים – כמלאכים

And this is why G-d prohibited eating from the tree for “G-d did not prohibit this tree out of any concern for your lives, but because He is aware that by eating from it you will attain extra wisdom and become omniscient like Him. Then you will be independent of Him.” (R. Hirsch)

⁴רב צדוק הכהן, מחשבות חרוץ, אות ד: וההתחלה בהשתדלות אדם להתקדש הוא ה[א]תן קוף החפץ להתדמות לאדם העליון שזהו כל שורש השתדלות אדם על ידי החשק שיש לו להתדמות לעליון היינו להדבק במדותיו ולהתקדש בקדושתו שזהו חשק היצר טוב

⁵אמנם, בהשם משמואל דף לא ד"ה ותרא האשה כתב שהנחש נסה לפתות את חוה גם אם קנאה גם אם כבוד גם אם תאוה ע"ש

⁶בכור שור ג' ו: ואכלה ונתנה לאישה, מיד נכנסה בהן ערמוניות וגאווה וגסות וקנאה ותחרות וחמדנות וצדיקה לצדד ולחניף ולעשות במחשך מעשיהם לגזול ולגנוב ומרוצה לעשות וגו'

⁷רב צדוק הכהן, מחשבות חרוץ - אות ד: ועל כן נקרא אדם לשון אדמה לעליון (ישעיה י"ד, י"ד) שהוא בקדושה שורש בריאת האדם היה לדבר זה, אלא שמצד הידיעה דטוב ורע בא היצר רע והחשק להתדמות לעליון מצד התאוה והחשק לגרמיה שהוא הרע ולא על דרך הביטול בא התחלת הסתת הנחש והייתם כאלוקים וגו' לפתותו שיוכל להתדמות עצמו לא שיתבטל ויתכלל במקורו רק שיהיה נפרד ורשות לגרמיה וכאלוקים שזהו עבודה זרה גמורה,

⁸Rav Tzadok HoChohen. Later, those who attached themselves to the core of Adam HaRishon's *Neshama*, the Jews, would have *Taava* as their primary *Yetzer Hara*. Those who attached themselves to the periphery of his *Neshama*, the non-Jews, would have as *Gaava* their main *Yetzer Hara*.

This meant that from now on Taava would be mixed into our most noblest of endeavors. As long as the remnants of the Cheit had not been resolved some sensuality would creep into and mix with virtually everything¹.

Had the First Man and Woman not sinned their *Neshamos* would have purified their bodies in continuing successive stages² until the soul would have completely purified the body³. They would have brought in the Messianic Era by Shabbos (5 hours later)⁴. The First Man would have been the Mashiach, there would have been no תושבע"פ⁵ and the Messianic Era would have taken place on the higher plane of גן עדן rather than in ארץ ישראל⁶. All of the rest of mankind would have been born into the Messianic Era. All of mankind would have comprised the concept כלל ישראל⁷. There would have been no distinction between Jew and non-Jew.

Prior to the sin, man's physicality was as spiritual as our spirituality is today; his spirituality was much more spiritual in turn⁸. Had he continued to grow, his physicality would have reached the level of the spirituality that he started out with, and so on.

However, after the חטא, completion (משיח) had to be reached in a much more difficult, two stage process:

- i- First we have to get back to the level of אדם and חוה before the חטא⁹;
- ii- Only then can we get to the level of the Messianic Era¹⁰.

¹ רב צדוק הכהן, פרי צדיק ח: בזוהר חדש סוף פרשה זו אדם הראשון כיון שנטרד מגן עדן חשב שימות מיד והיה בוכה ומתחנן ושב בתשובה עד שקבלו הקב"ה בתשובה והאריך ימיו כו', נתן לו יומו שהוא אלף שנה. ... הרי דאדם וחוה שבו בתשובה שלימה. ויש להבין למה לא נתבטלה הגזירה מכל וכל. ... אבל כיון שאכל מעץ הדעת, היינו שהרגיש הנאת הגוף באכילה על ידי זה נעשה ערבוּב וכל אכילות שאכל הרגיש מעץ הדעת טוב ורע הנאת הגוף וזה ענין עטיו של נחש ... ומטעם זה אף שהועילה תשובת אדם וחוה להאריך ימיהם עד קרוב לאלף שנה יומו של הקב"ה. מכל מקום לבטל הגזירה מכל וכל אי אפשר כיון שיש הערבוּב וירגיש הנאת הגוף נצרך המיתה להפריד הטוב מהרע שיושאר רק טוב.

² דרך ד' ח"א פ"ג ס' ז

³ ר' חיים פרידלנדר, שפתי חיים, פרקי אמונה ובחירה ח"ב דף ריט: ואלולי חטא אדם הראשון היה בכח הנשמה לזכר את הגוף זיכרון מוחלט

⁴ דרך ד', ח"א פ"ג ס' ו: והנה היה ראוי לו שיבחר בטוב ... ואז היה משתלם מיד, ונח בשלמות לנצח (וכן שם בס' ח), ואיתא בפסיקתא נמצא אומר בר"ה נברא אדם הראשון שעה ראשונה עלה במחשבה שנייה נתייעץ עם מלאכי השרת, בשלשה כנס עפרו, בד גבלו, בה רקמו, בו עשאו גולם, בז זרק בו נשמה, בח' הכניסו לגן עדן בתשיעת נצטוו בעשירות סרח באחת עשרה נידון בשתים עשרה יצא בדימוס. שם משמאל עמ' כג: קודם החטא אם היה זוכה לשבת היה נשאר בקיומו טוב לעולם בלי אפשרות ליפול ממדרגתו

⁵ ר' צדוק הכהן, מחשבות חרוץ עמ' 9-118 ע"ש באריכות

⁶ שם

⁷ כנ"ל במאמר הראשון בפרשה הזאת דמוכרח להיות שיהיה מושג של כלל ישראל דבשביל ראשית הנקרא כלל ישראל נברא העולם. ורק המושג של נכרי לא יהודי הוי חידוש (היינו טעות – רב ראובן לויכטר) בעולם.

⁸ דעת תבונות דף קיג: ותראי כי הגופניות של אדה"ר קודם חטאו היה כערך הרוחניות אשר לו עתה [הגופניות שלו אם היה מתעלה, היה יכול להיות כערך הרוחניות של אז, כי כן הדברים מתעלים מעילוי לעילוי]

⁹ Although I have written that we have to return to the level of החטא prior to the Messianic Era, in practice we may go into the early stages of the Messianic Era first and only then be the חטא, before going on to higher levels of the Messianic Era.

¹⁰ דרך ד' שם סוף ס' ח:

In order to achieve this, Adam's Neshama was now divided amongst the billions of people who came after him, each one charged with fulfilling a tiny amount of the task that Adam and Chava would have achieved on their own. Bechor Shor says that before the sin, Adam and Chava were an entire world and there would have been no need for them to have had children at all, for they would have achieved their purpose and lived forever!¹ The pain of a woman's pregnancy, birth and child-rearing is a function of the fact that this was not her intended original state.

Spirituality became more hidden. G-d asked Adam איכה (ג ט) – where are you spiritually now? Where are your former exalted heights?² He asked him further: ... המן העץ ³ אכלת. The Sages ask: ⁴ המן מן התורה מניין? – and quote these words. In other words, at what point did the force of Haman, the anti-spirituality, enter the world? Or, the way G-d asks Adam: “Did you introduce this force into the world making it harder for all mankind?” “Are you now in need of clothes, unlike the animals?”⁵

The process of achieving completion had become more arduous, yet it was still accessible. On the one hand, the new reality required that Adam and Chava cover their bodies unlike any other creature on earth⁶. On the other hand G-d Himself made their clothes. (The Torah thus both opens and closes with G-d's chesed, ending with G-d's burial of Moshe⁷). It was G-d's way of saying, “I am still with you. We still have a relationship⁸.” On the one hand, the entrance to Gan Eiden was guarded by revolving sword-yielding angels⁹. But, on the other hand, it was only guarded, limiting entry, and not completely blocked. The ground was now cursed, but not man¹⁰. The first man, and any future generation, could still return to

However, the destruction of the world, necessitated by the sin, occurs only at the end of the Messianic Era. (Therefore, it would seem that although the stage of Adam HaRishon before the Chet is achieved only much later, just before Techiyas HaMeisim. (Michtav MeEliyahu, Chelek Daled, Daf 151, Derech HaSh-m, ibid.))

¹ בכור שור ג טז: אל האשה אמר: כמה גרמת לך רעות – עד השתא לא היית צריכה לילד, שהרי לא הייתם ראויים למות, אבל מעתה צריכה את לילד, שהרי מתים אתם. אם לא תולידו הרי העולם כלה עד שתמותו וגו' ושם יז: ואותה ברכה שברכן בשישי לומר 'פרו ורבו' לאחר שסרחו היה. אבל אין זה דעת רוב מפרשים. עיין לדוגמה בספורנו ג טז

² אדרת אליהו

³ ג יא: ויאמר מי הגיד לך כי עירם אתה המן העץ אשר צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת?

⁴ חולין קלט ע"ב

⁵ בכור שור ג יא: מי הגיד לך כי עירום אתה: שאין נקרא ערום אלא מי שראוי ללבוש ואין לו. אין דרך לומר על הבהמה ערומה היא, כיון שאינה ראויה לבגדים. ... מי הגיד לך שאתה ראוי לבגדים?

⁶ בכור שור ג יא, ד"ה מי הגיד לך כי ערום אתה: שאין נקרא ערום אלא מי שראוי ללבוש ואין לו. אין דרך לומר על בהמה ערומה היא, כיון שאינה ראויה לבגדים. ... מי הגיד לך שאתה ראוי לבגדים

⁷ סוטה יד עמוד א: דרש רבי שמלאי, גדולה גמילות חסדים שהתורה תחלתה גמילות חסד וסופה גמילות חסד, תחילתה דכתיב ויעש ד' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור ובסופה דכתיב וקבר אותו (משה ר') בגיא.

⁸ ר' בחיי

⁹ בראשית ג כד: ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן את הכרבים ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים ולפירוש מלת 'כרובים', עיין בכור שור

¹⁰ Rav Hirsch (pgs 87 -88): In the whole of this verdict of G-d, the curse is pronounced only against the ground and the animal, but in no wise over Man. Mankind is in no manner whatsoever placed under a

the exalted level of the First Man before the Cheit¹. The exile out of the Garden was for a *shliichus*, a mission,² וישלחנו ד' מגן עדן - the mission of gathering the holy sparks scattered far and wide by the Cheit³.

Death and What Comes After

The Cheit of Adam HaRishon brought death to the world. This was because the Neshama was no longer powerful enough to visibly purify the body as much as the body needs⁴. This in turn prevents the Neshama from fully expressing itself⁵ and purifying the body as much as it needs to. Therefore, death is necessitated to purify the body⁶ by rotting in the ground⁷, returning to dust, it's most elemental form⁸, thereby breaking it down and reconstituting it in a purer form⁹. After death it takes a year and a month in several stages for the body and the soul to fully separate¹⁰.

ban for his first disobedience, In all that was said, not a single syllable altered by a hairbreadth Man's high calling or his ability to reach or fulfill it. ... Still today, every Jew approaches his G-d with the avowal: הנשמה שנתתי לי טהורה היא - and it is up to me to keep it pure, and to restore it to You pure. Our Sages teach:

ב"ר נח: אין דור שאין בו כאברהם כיעקוב כמשה כשמואל
... In every generation, the spiritual and moral highest is attainable.

¹ אור גדליהו – (פרשת בראשית דף 22 ד"ה ועתה): מלשון הפסוקים משמע שיש דרך לבא לגן עדן, רק יש להט החרב המתהפכת השומר את הדרך למי שאינו ראוי להכנס ' כי אף שנשלח מגן עדן, ביכלתו לחזור לשם

² שפת אמת תרס"א דף 18

³ אור גדליהו (פרשת בראשית דף 22 ד"ה וישלחנו): גירוש אדם הראשון היה כגלות ... שהיה צריך לקבץ את כל ניצוצי הקדושה שנתערבו על ידי החטא בתוך הרע, ולבררם ולהכניסם לתוך הקדושה

⁴ דעת תבונות דף סא: אין עילוייה [של הנשמה] מגיע שתוכל לשנות הגוף שיהיה זכוכי נראה לעיניים אמנם עיין בבכור שור ד יז

⁵ דרך ד' (א ג יב): הנשמה, כל זמן היותה בגוף בעוה"ז ... תהיה גם היא חשוכה ועמומה, ואע"פ שעל ידי המעשים הטובים שהאדם עושה רונה היא בעצמה שלימות ויקר ... הכל נשאר כבושה בעצמה

⁶ דרך ד' שם ס' ט: גזרה מדת דינו שלא יוכלו לא האדם ולא העולם מעתה הגיע השלמות – עודם בצורה שנתקלקלה, דהיינו הצורה שיש להם עכשיו, שבה נתרבה הרע, אלא יצטרך להם בהכרח עבור מעבר ההפסד, דהיינו המיתה לאדם, וההפסד לכל שאר הווים שנתקלקלו עמו, ולא תוכל הנשמה לזכך הגוף, אלא לאחר שתצא ממנו תחלה וימות והגוף יפסד, ואז יחזור ויבנה הנין חדש ...
דרך ד' ח"א פ"ג ס' ט

⁷ כי עפר אתה ואל עפר תשוב

⁸ והנה הגוף צריך שיחזור ליסודו ותפרד הרכבתו ותפסד צורתו

⁹ שם והיינו המיתה והרקבון הם כדי לנקות את הגוף מזהמתו של חטא אדם הראשון (ר' חיים פרידלנדר הארה 132 בדעת תבונות) והגמ' בבא בתרא יז. כתב שבנימין, עמרם, ישי וכלאב בן דוד לא הוסיפו שום עכירות לגופם על ידי מעשיהם. אולם הוצרכו למות, כי לא יוגלו אפילו ע"י רוב מעשיהם הטובים לזכך את גופם מהפגם שנגרם ע"י חטא עץ הדעת, היינו שמתו העשיו של נחש, לתקן פגם זה. (רב חיים פרידלנדר הארה 127 בדעת תבונות)

¹⁰ בגשר החיים ח"ב פ' כז מסביר שיש שבעה שלבים בפטירת האדם המתחיל שלושים יום לפני הפטירה כשמתחילה הנשמה להפרד מהגוף עד יב חודש אחרי הפטירה שאז אין לה עוד קשר עם עולם הגשמי.

After death the Neshama is also allowed to express itself fully in Olam HaNeshamos¹ (*Gan Eiden*²). Being that *Olam HaNeshamos* is a purely spiritual environment, the *Neshama* is also able to grow during this time³. (In fact, even in this world, the *Neshama* grows a little⁴.) The amount of growth of the *Neshama* in *Olam HaNeshamos* is in proportion to the amount of Torah and Mitzvos the person did in this world. This in turn influences the degree to which the *Neshama* can influence the body when they recombine at *Techiyas HaMesim*⁵.

Death is therefore beneficial for both the body and the soul⁶, which can now catch up on all the growth it lost on as a result of the חטא of אדם הראשון⁷. However, the starting point for this new phase of growth will be the spiritual achievements of the person during עולם⁸ הזה.

Body and soul continue to be separated until תחיית המתים when the two will be recombined. The soul will then be the instrument for purifying the body⁹. This is the true reward¹⁰, when the soul itself will finally reach its full potential both by doing what it was created to do and by turning from being a taker of goodness to being a giver of goodness to the body¹¹. It will also fully take over and control the body, purifying it to the maximum

¹ דרך ד' שם: ועל העולם שיחבר וחזור ויחודש, והוא ענין מה שאמר חכמינו ז"ל: "שיתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב ולסוף אלף שנה הקב"ה חוזר ומחדש את עולמן" (סנהדרין צז)

² דמבין שער הגמול, סימן שמו: עכשיו ביארנו כונתנו בשכרי המצות וענשן ונחזור בקצרה כי שכר הנפשות וקיומם בעולם הנשמות נקרא לרבותינו "גן עדן" ופעמים קורין אותו "עליה" ו"ישיבה של מעלה" ואחרי כן יבאו ימי המשיח והוא מכלל העולם הזה ובסופן יהא יום הדין

³ דרך השם ח"א פ"ג סוף ס' יא וס' יב: גם מעלתו בעולם הנשמות ודאי שתמדד לפי המעשים שעשה, בעולם הזה ... [אין הנשמה] פעולת הפעולה הראויה לה שהיא זיכרון הגוף

The *Derech HaShem* (ס' יא) explains another aspect of this growth. Since the soul's true role is not only to achieve completion, but also to purify the body, the soul suffers in this world. For since the soul cannot do in this world what it was designed to do, it now runs below its own potential, not doing fully what it was created to do. In addition, by not purifying the body, it also remains attached to a body which is in turn attached to the impurities of the physical world. This association, although it does not effect the essence of the soul, dirties it, so to speak. This (external) blemish is removed in during the stay of the *Neshama* in *Olam HaNeshamos*. However, the purer the *Neshama* gets to *Olam HaNeshamos*, the better its starting point for this process of purification. Therefore, *Olam HaNeshamos* gives the soul pleasure according to its achievements, together with the body, in this world.

⁴ ר' חיים פרידלנדר הארה 143 בדעת תבונות

⁵ ר' חיים פרידלנדר הארה 139 בדעת תבונות

⁶ עיין שני קטעים למטה בגוף הטקסט

⁷ דרך ד' (א ג יב): אמנם בצאת הנשמה מהגוף ולכתה אל עולם הנשמות, הנה שם מתפשטת ומזדהרת בזהירה, כפי מה שראוי לה על פי מעשיה, ובמה שהיא משגת שם כל זמן היותה שם – מתחזקת ממה שנחלשה בגוף, ומזדמנת יותר למה שראוי שתעשה בזמן התחייה, עד שכשתשוב בזמן הראוי, תוכל לפעול בו הפעולה הנאותה לה

⁸ שם: כפי מה שראוי לה על פי מעשיה

⁹ דעת תבונות (דף נז): אז כשישוב [הגוף] ויבנה – תרד בו הנשמה בכל תוקף מעשיה הטובים וזיו אור העליון שנהנית ממנו בגן עדן כפי מעשיה, ותאיר בו בגופה אור גדול, שבו יזדכך לגמרי

¹⁰ דרך ד' ח"א פ"ג ס' י

¹¹ דרך ד' ח"א פ"ג ס' יב

extent possible¹. Both soul and body will then continue to grow towards ultimate spirituality forever².

However, exceptional people like Chanoch and Eliyahu were able to reach Olam Haba spirituality without dying. In general, death for Tzadikim represents a continuation rather than a disruption of growth³ and the separation of their soul from their body in the act of dying is a minimally painful process⁴.

¹ דרך ד' ח"א פ"ג ס' י

² ר' חיים פרידלנדר הארה 133 בדעת תבונות

³ ר' צדוק הכהן, מחשבות חרוץ עמ' 9-138: ומיתת מושה ר' ע"ה באדר לא הי"ל כלל מצד חטא באותו עת, רק לפי שבו נולד והקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום (ר"ה יא ע"א), לפי שמיתתם אינו עונש רק התעלותם למדרגה יותר גבוה ולעולמות יותר עליונים ... ויום המות טוב מיום הולדו שהוא יום התנצלות אור אותו נפש וגר'

⁴ ברכות ח ע"א: תשע מאות ושלושה מיני מיתה נבראו בעולם ... קשה בכולן אסכרא ניחא שבכולן נשיקה ע"כ ובדברים רבה פ"א שזהו היתה מיתה של משה רבינו ובבבא בתרא יז ע"א מבואר דגם אהרון ומרים מתו בנשיקה. משמע שצדיקים אחרים לא מתו בנשיקה.

APPENDIX B: MISCELLANEOUS ISSUES REGARDING MASHIACH

- i. The necessity of Teshuvah
- ii. The genealogy of the Mashiach
- iii. The soul of the Mashiach
- iv. Midrashim which seem to indicate that some Mitzvos will be changed

APPENDIX B: MISCELLANEOUS ISSUES REGARDING MASHIACH

a. The necessity of teshuvah

There are many sources which indicate that ultimately, the Jewish people will do *teshuvah*. In fact, the Mashiach will not come unless the Jews do *teshuvah*:

סנהדרין צו: כתנא ר' אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין אמר ליה רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגזירותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב.

רס"ג אמונות ודעות, מאמר השמיני, ה' אלא שמסורת הנביאים קבלה שיבואו עלינו צרות ומצוקות שעל ידם נבחר לשוב ונזכה לישועה, והוא מאמר קדמונינו (סנהדרין צו:) אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו הקב"ה מעמיד להן מלך שקשיין גזירותיו מהמן והן עושין תשובה ונגאלין

רמב"ם תשובה ז, ה' אין ישראל נגאלין אלא בתשובה וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן וכו'

However, the above sources seem to contradict the sources quoted in the main text. If, as the *midrash* states, there is a final date on which the Mashiach will arrive regardless of our actions, it seems that *teshuvah* is not an absolute necessity. The sources here clearly state that we must do *teshuvah* before the Mashiach arrives.

The answer, related to me by *HaRav* Moshe Shapiro, is that without doubt the Jewish people must do *teshuvah* before the Mashiach arrives. If we are not willing to do *teshuvah* on our accord, השם will "force" the Jewish nation to do *teshuvah*, as in the Gemara quoted here.

When חז"ל said there are two possible times for the arrival of the Mashiach, one if we do *teshuvah* and one regardless, they meant this: If we do *teshuvah of our own accord*, the Mashiach will come immediately. If, however, we do not do *teshuvah of our own accord* the Mashiach will arrive at a preset time. However, before that time, השם will arrange events in the world that will cause the Jewish nation to do *teshuvah*. Clearly, the second option will be less pleasant than the first.

b. The genealogy of the Mashiach

The Abarbanel quotes the following *midrash* which states that the Mashiach's genealogy will be similar to that of Esther HaMalka, whose father died before she was born and whose mother died in childbirth.

ישועות משיחו, העיון השלישי, פרק ג' וכבר השיבו עליו שרצו באמרם שהמשיח לא יהיה לו אב שלא ילמד חכמתו מאחר אלא מעצמו כאברהם אבינו... והביאו ראיה ע"ז ממאמר אחר לר' ברכיה זה עצמו באיכה רבתא (ד, ג) וז"ל אמר הקב"ה לישראל אתם אמרתם בבבל יתומים היינו ואין אב חייכם שאני מעמיד לכם גואל שאין לו אב ואם הדא הוא דכתיב (אסתר ב, ז) "היא אסתר בת דודו כי אין לה אב ואם" וא"כ תאמר ששתוקית היא אלא כיון שנתעברה אמה מת אביה וכיון שנולדה מתה אמה.

c. The soul of the Mashiach

Although the concept of *gilgul* is beyond the scope of this work, the following statements of the *Rishonim* which discuss the soul of the Mashiach are noteworthy:

ישועות משיחו, עיון הראשון, פרק ה
והקדמה החמישית שמישיח בן דוד אשר יבא להושיע את ישראל ושאר בני אדם אשר יולדו בדורו יהיו מנשמות מתגלגלות בעבור שכבר תמו לבא בגופות הנשמות שנבראו כולם וחזרו לעשות היקף אחר וכו' ולכן אמרו שהמישיח עצמו תתגלגל בו נשמת אדם הראשון...וכן אמרו שהיא עצמה היתה נשמת דוד...ועשו המקובלים סימן לדבר "אדם" כי האלף תרמוז לאדם ראשון והד' לדוד והמ' למשיח וכו'

אור החיים על בראשית מט, יא
כי הלא ידעת דברי הזוהר הקדוש כי משה הוא הגואל אשר גאל את אבותינו הוא יגאל אותנו וישיב בנים לגבולם...ולא יקשה בעיניך דבר זה באומרו הלא מלך המשיח משבט יהודה מזרעו של דוד המלך ע"ה וי"א שדוד עצמו מלך המשיח...וא"כ היאך אנו אומרים שהוא משה וכו'
יש לך לדעת כי בחינת נשמת משה ע"ה היא כלולה מיי"ב שבטי ישראל...ולעתיד לבא תתגלה בעולם שורש המלכות שבמשה שהוא עצמו מלך המשיח והוא דוד וכו' עיין שם
ועיין בספר ויאל משה, מאמר שלש שבועות, לו

d. *Midrashim* which seem to indicate that some *mitzvos* will be changed

Although the Rambam quoted in the text states clearly that the Mashiach will not change any of the מצוות, the following *midrashim* seem to indicate that certain מצוות will in fact change during the time of the Mashiach.

ירושלמי מגילה, פרק א, הלכה ה
ר' יוחנן אמר הנביאים והכתובים עתידין ליבטל וחמשת ספרי תורה אינן עתידין ליבטל וכו'

רמב"ם הלכות מגילה ב, יח
כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידין ליבטל לימות המשיח חוץ ממגילת אסתר והרי היא קיימת כחמשה חומשי תורה וכהלכות של תורה שבעל פה שאינן בטלין לעולם

ילקוט שמעוני, משלי, תתקמ"ד
טבחה מסכה אף ערכה שלחנה...אף ערכה שלחנה בעולם הזה ובעולם הבא אי זה זה שם טוב שקנתה שכל המועדים עתידין ליבטל וימי הפורים אינן בטלין לעולם א"ר אלעזר אף יום הכיפורים לא יבטל לעולם שנאמר והיתה זאת לכם לחקת עולם

The Abarbanel explains the second *midrash* in the following way:

ישועות משיחו, העיון הרביעי, פרק ד
ואמנם מה שאמר ש"כל המועדים בטלים חוץ מפורים ויום הכפורים" אין זה ביטול מצות המועדים לא ממצות הפסח ואיסור חמץ ומצות המצה בחג הפסח ולא משבת בסוכות ולא מנטילת לולב בחג הסוכות ואיסור מלאכה שכל המועדים ושאר מצות התורה שא"א שיפול בהם שינוי כ"א ביטול מעלתו מעלת זכירתם וזה שאנחנו היום נעשה אותם המועדים זכר ליציאת מצרים ונגדיל עניינם מפני שאין לנו נס גדול מזה אבל בזמן הגאולה לגודל מעלתה על גאולת מצרים לא ישימו לב אל זכרון יציאת מצרים והניסים והנפלאות שנעשו בצאתם כי בראותם המסות הגדולות אשר יעשה ה' להם לימות המשיח תשכחנה הראשונות ולא תעלינה על לב וכו'

The Mareh HaPanim, quoting the Alshich, explains the Yerushalmi:

מראה הפנים על ירושלמי מגילה, פרק א, הלכה ה

וראיתי להרב ר' משה אלשיך ז"ל מה שכתב בענין זה בחבורו על מגלת אסתר ולפרש הדברים כפשטן ושוב לא קשיא קושית הראב"ד אין ספר שאין בו לימוד דודאי הדבר אמת הוא אין ספר מהנביאים וכתובים שאין בו איזה לימוד ללמדנו אבל אמתת הדבר כך הוא דכלפי שאמרו חז"ל ליכא מידי דכתיבי בנביאים וכתובים ולא רמיזי באורייתא וכדאשכחן בפ"ק דתענית דף ט וכו' א"כ הכל רמיזי בכתובי וכן בנביאי אלא שצריך בינה יתרה להוציא הרמז מן התורה ולידע ולהבין ולהשכיל המקום ההוא בהתורה שנרמז בה כל דבר ודבר מהכתובים... וכל זה הוא עכשיו אבל לעתיד דכתיב ומלאה הארץ דעה וגו' ולא יצטרכו ללמוד זה מזה כולם ידעו וישכילו לכל הנרמז בהתורה מהנביאים והכתובים ולא יצטרכו כלל ויבטלו לגמרי כי מן התורה שאינה בטלה לעולם ממנו ידעו וילמדו הכל וכו' ועיין בשו"ת הרשב"א, חלק א, סימן צג ועיין בשו"ת רדב"ז, חלק ב, תתכח

It is important to note that when the Rambam says that the Mashiah will not change the Torah in any way, he was only referring to the time of the Mashiah. However, it is certainly possible that the מצוות will change during the period of הבא after the resurrection of the dead. Thus we find in the words of the Sages:

נדה סא :
אמר רב יוסף זאת אומרת מצות בטלות לעתיד לבא

תוס' שם
...ויש לומר דמהך מתניתין לא משמע אלא שכל זמן שהוא מת אין עליו משום איסור כלאים אבל הך דקתני דלכתחילה עושה לו תכריכין מכלאים אע"פ שכשיעמוד לעתיד יעמוד במלבושיו שנקבר בהן שמע מינה שמצות בטילות לעתיד לבא

Yet the principle of the Rambam remains true; anyone who claims there will be a change in the מצוות in this world (as Yeshu and others did) is clearly a fraud.

**APPENDIX C: BELIEF IN THE MASHIACH - A
PRINCIPLE OF FAITH?**

APPENDIX C: BELIEF IN THE MASHIACH - A PRINCIPLE OF FAITH?

According to the Rambam, belief in the coming of the Mashiach is one of the thirteen basic tenets of Judaism.

רמב"ם פירוש המשניות לפרק חלק
והיסוד השנים עשר ימות המשיח והוא להאמין ולאמת שיבא ואין לומר שנתאחר אם יתמהמה חכה לו
וכו'

Accordingly, a person who denies this principle (or any of the other twelve) is considered an apostate.

רמב"ם פירוש המשניות לפרק חלק
וכאשר יפקפק אדם ביסוד מאלו היסודות הרי זה יצא מן הכלל וכפר בעיקר ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ
בנטיעות וחובה לשנותו וכו'

However, the בעל העקרים argued that although the concept of the Mashiach is certainly true and to not believe it is a transgression, it nevertheless is not considered a principle on which the entire Torah is dependent:

ספר העקרים, מאמר ראשון, פרק א
אלא שבלי ספק רבי הלל לא היה מאמין בביאת המשיח כלל ואף על פי כן לא היה נמנה בכלל הכופרים לפי
שאין ביאת המשיח עקר לתורת משה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל וכו'.
והיא אמונה ראוי לכל בעל דת יהודית להאמינה...וכן רבי הלל היה חוטא לפי שלא היה מאמין בביאת
הגואל אבל לא היה כופר בעקר וזהו דעת האחרונים וכו'.

ועיין שם, מאמר רביעי, פרק מב

Even the Rambam agrees that only belief in the general principle is a basic tenet of Judaism. Specific details such as whether or not the arrival of Eliyahu HaNavi will precede the arrival of the Mashiach or the manner in which the Mashiach will arrive are not included in the tenet. Therefore, a person who believes in the coming of the Mashiach yet does not believe one of these details is not considered an apostate:

רמב"ם הלכות מלכים יב, ב
ועל כל פנים אין סידור הויית דברים אלו ולא דקדוקן עיקר בדת

It is worthy to note that although the בעל העקרים argued with the Rambam, the opinion of the Rambam has become the accepted opinion among the Jewish people.

APPENDIX D: THE WAR OF GOG U'MAGOG

APPENDIX D: THE WAR OF GOG U'MAGOG

1. At the time of the redemption a non-Jewish nation will rise against the Jewish people in an attempt to destroy them. The war which will take place is known as The War of Gog U'Magog, Gog referring to the non-Jewish king and Magog referring to the nation he rules:

רמב"ם הלכות מלכים יב, ב
יראה מפשוטן של דברי הנביאים שבתחילת ימות המשיח תהיה מלחמת גוג ומגוג ושקודם מלחמת גוג ומגוג יעמוד נביא לישראל לישר ישראל ולהכין לבם וכו'.

אברבנאל על יחזקאל לח
הכוונה הוללת בנבואה הזאת להגיד שקודם קיבוץ הגליות כשיבאו הנוצרים לכבוש את הארץ ישראל ולמשול בירושלים ויעלו עליהם אנשי המזרח וירכתי הצפון...הנה יהיה אחת מן האומות שיבוא על הנוצרים וילחמו בהם על ארץ ישראל גוי גוג וארץ המגוג שיעלו שם באותה מלחמה קהל גדול וחיל רב עמהם פרס כוש ופוט ושאר האומות.

2. There are many prophecies concerning the war of Gog U'Magog, including:

יחזקאל, פרקים לח-לט
זכריה, פרקים יב-יג
ירמיה, פרק ל
דניאל, פרקים יא-יב

3. Why will השם cause such a war to occur at the height of the redemption? The primary reason is that the entire world will finally believe in השם because of the great miracles that will take place during the war.

יחזקאל לח, טז
למען דעת הגוים אתי בהקדשי בדך לעיניהם

ועיין פירוש המלבי"ם שם
שעל ידי המופתים שאעשה בדך יכירו כולם אלוקותי וכו'

זכריה יד, א-ט
הנה יום בא לה' וחלק שללך בקרבך ואספתי את כל הגוים אל ירושלם...והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד

For additional reasons see:

זכריה יב, ב
פירוש המלבי"ם שם

זכריה יג, ט
פירושי רש"י ומצודת דוד שם
עבודה זרה ג: דתניא רבי יוסי אומר לעתיד לבא באין עובדי כוכבים ומתגייירין וכו'

4. Ultimately, Gog U'Magog will be destroyed in such a miraculous manner that the Jewish nation will not even have to fight a battle.

יחזקאל לח, כב
ונשפטתי אתו בדבר ובדם וגשם שוטף ואבני אלגביש אש וגפרית אמטיר עליו ועל אגפיו ועל עמיו רבים אשר אתו

פירוש המלבי"ם על יחזקאל לט, ט
כי לא יצטרכו מעתה לכלי נשק אחר שה' נלחם להם

איגרות משה (או"ח, חלק ד, סימן פא)
ובקראי דיחזקאל לא הוזכר כי מלך המשיח וישראל ילחמו בכלי זין אלא השי"ת יהרגם בדבר ובדם וגשם
ואבני אלגביש ואש וגפרית וכו'

5. There is an argument among the Sages as to whether the war of Gog U'Magog will take place before the arrival of the Mashiach or immediately afterward. The following midrash clearly states that the war will take before the arrival of the Mashiach.

מדרש רבה, ויקרא ט, ו
לכשיתעורר גוג הנתון בצפון יבא ויפול בדרום...מלך המשיח שנתון בצפון יבא ויבנה בהמ"ק הנתון בדרום
וכו'

ועיין פירוש יפה תואר שם
מסדר המדרש נראה כי קבוץ גליות ומלחמת גוג יהיו לפני בוא מלך המשיח ואח"כ יבוא משיח צדקנו
לבנות בהמ"ק וכו'

The following Gemara states that the arrival of the Mashiach will precede the war.

עבודה זרה ג:
דתניא רבי יוסי אומר לעתיד לבא באין עובדי כוכבים ומתגיירין...כיון שרואין מלחמת גוג ומגוג אומר להן
על מה באתם אומרים לו על ה' ועל משיחו וכו'
ועיין פירוש הרד"ק על יחזקאל לח, ז

6. It is unknown which nation of the modern world is Magog and which person is Gog.

פירוש המלבי"ם על יחזקאל לח, יז
ר"ל כי שם גוג ושם מגוג כבר ישכח בימים ההם עד שלא ידעו כלל מי היא האומה שנקראת בפי הנביא מגוג
ושם מלכה גוג רק אז כשיבא על הארץ ויתקיימו דברי הנביא אז ידעו שזה הוא המלך גוג שנבא עליו וכו'.

APPENDIX E: ELIYAHU HANAVI

APPENDIX E: ELIJAHU HANAVI

1. There is a tradition that Elijah HaNavi will return to the Jewish people at the time of the redemption.

מלאכי ג, כג
הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא

רמב"ם הלכות מלכים יב, ב
ויש מן החכמים שאומרים שקודם ביאת המלך המשיח יבא אליהו

2. There are many reasons why Elijah will come, among them the following:
First, Elijah will urge the Jewish nation to repent:

רש"י על מלאכי ג, כד
והשיב לב אבות. להקדוש ברוך הוא: על בנים. על ידי בנים יאמר לבנים דרך אהבה ורצון לכו ודברו אל אבותיכם לאחוז בדרכי המקום וכו'.

רד"ק על מלאכי ג, כג
והוא יזהיר האבות והבנים יחדיו לשוב בכל לב אל ה' והשבים ינצלו מיום המשפט.

Second, Elijah will begin the process of bringing peace to the world:

משניות עדיות, פרק ח, משנה ז
וחכמים אומרים לא לרחק ולא לקרב אלא לעשות שלום בעולם וכו'.

ועיין מכילתא, פרשת בשלח טז, לו

Also, Elijah will be the one to anoint the Mashiach as a king.

רמב"ן, ספר הויכוח, כד
וביום שימשח אליהו למשיח במצות הקל, יקרא משיח.

Finally, Elijah will clarify halachic uncertainties.

רש"י ד"ה עד יבא ויורה צדק לכם (בכורות כד.).
עד שיבא אליהו ויורה אם מותר אם אסור.

APPENDIX F: THE TEN TRIBES

APPENDIX F: THE TEN TRIBES

1. The Ten Tribes (every tribe with the exception of Yehuda and Binyomin) were exiled by the King of Ashur during the time of the first *Beis HaMikdash*.

מלכים ב', יז, ו
בשנת התשיעית להושע לכד מלך אשור את שמרון ויגל את ישראל אשורה וישב אתם בחלח ובחבור נהר
גוזן וערי מדי

2. The Gemara relates an argument between R' Akiva and R' Eliezer regarding whether or not the Ten Tribes will return to the Jewish people during the redemption.

סנהדרין קי':
עשרת השבטים אינן עתידין לחזור שנא' וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה מה היום הולך ואינו חוזר אף
הם הולכים ואינן חוזרים דברי ר"ע ר"א אומר כיום הזה מה יום מאפיל ומאיר אף עשרת השבטים
שאפילה להן כך עתידה להאיר להם

However, there are three points which both R' Akiva and R' Eliezer agree on. Firstly, both agree that a portion of the Ten Tribes have already returned to the Jewish people.

מגילה יד':
ר' יוחנן אמר ירמיה לא הוה התם שהלך להחזיר עשרת השבטים ומנלן דאהדור דכתיב כי המוכר אל
הממכר לא ישוב אפשר יובל בטל ובטל ונביא מתנבא עליו שיבטל אלא מלמד שירמיה החזירן ויאשיהו בן אמון
מלך אליהן וכו'

רש"י על סנהדרין קי': ד"ה אין עתידים לחזור
אין עתידים לחזור ממקום שגלו והא דאמרינן בגמ' דירמיה החזירן לא שהחזירן כולן אלא מקצתם החזיר

Secondly, both agree that only the majority of the Ten Tribes were exiled. A small portion of each of the ten remained with the rest of the Jewish people in Eretz Yisroel.

ישועות משיחו, העיון הראשון, פרק ד
אך אמנם היה דעת ר"ע כמו שהוא האמת עם היות שגלו רוב השבטים והולכים מלך אשור לחלח וחבור
נהר גוזן וערי מדי שלא הלכו שם מקטנם עד גדולם כי בכבוש המלכות אי אפשר שלא ימלטו רבים ויברחו
ויצאו אנה ואנה וכבר זכרו חז"ל שרבים מהשבטים בזמן גלותם הלכו לחזקיהו ונתישבו בערי יהודה ועל
זה אמר ישעיהו (יד, לב) "ומה יענה מלאכי גוי כי ה' יסד ציון ובה יחסו עניי עמו" שהם בני השבטים
שנתישבו שמה וכו' עיין שם

Finally, both agree that during the time of the Mashiach there will certainly be twelve tribes. Their argument was only regarding whether or not those who were exiled were lost among the non-Jews.

מהר"ל, נצח ישראל, פרק לד
ואין מחלוקת אם יהיו לעתיד כל עשרת השבטים או רק יהודה ובנימין שאין לומר שיהיה חסר שבט אחד
מישראל ח"ו שדבר זה א"א לומר שאין חלוק יותר מזה שיהיו ח"ו מקצת ישראל בלבד ולא הכל וכו' עיין
שם

APPENDIX G - TWO MESSIAHS

APPENDIX G - TWO MESSIAHS

1. There is an accepted tradition mentioned in the words of the Sages that there will in fact be two Messiahs.¹ The Mashiach referred to in most of this work is Mashiach ben Dovid, a direct descendant of King David. Additionally, there will be a Mashiach ben Yosef, a descendant of Joseph, who will precede Mashiach ben Dovid.²

סוכה נב:

ויראני ה' ארבעה חרשים מאן נינהו ארבעה חרשים אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידה משיח בן דוד ומשיח בן יוסף ואליהו וכהן צדק

2. Mashiach ben Dovid will serve all the functions mentioned above (1.B.) The purpose of Mashiach ben Yosef will primarily be to lead the Jewish nation in war.

ישועות משיחו, עיון הראשון, פרק ד

ולפי שהיה מקובל באומה שקודם משיח בן דוד יבא משיח בן יוסף לא לעשות משפט וצדקה כ"א בלבד ללחום מלחמות ה' ונקם ישיב לצריו וכו'.

3. The era of Mashiach ben Yosef will be a time of great troubles for the Jewish nation, culminating in the death of Mashiach ben Yosef³ during the battle against Gog U'Magog.

¹ Although the Rambam does not mention Moshiach Ben Yosef:

מסכת ברכות דף לד ע"ב: ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא עין לא ראתה אלהים זולתך ופליגא דשמאל דאמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד שנאמר כי לא יחדל אביון מקרב הארץ

² Pinchus Winston - <http://www.thirtysix.org>: [There is a concept and pattern of "Yosef before Yehuda". This concept] applies ... to leaders... to Temples as well. It is not Yosef's role to be the king, but to function in another very important role throughout Jewish history. In fact, as the *sefirah* that corresponds to Yosef-Yesod-suggests, it is always on the foundation Yosef builds that the Kingdom of Yehudah stands, eventually, forever. "*The house of Ya'akov will be fire, the house of Yosef will be a flame, and the house of Eisav will be straw; one spark will go out from Yosef and burn it all up.*" (Ovadiyah 1:18). ...More than any other tribe, Yosef represents the ability to conquer Eisav, or at the end of history, Edom and the final exile.

³ Pinchus Winston - <http://www.thirtysix.org>: ...[But] not only will G-d help, but we can help as well, with larger consequences than we might have ever imagined: All those who involve themselves in the ingathering of the exiles ease the suffering of *Moshiach Ben Yosef*, the 'Birthpangs of *Moshiach*' will come a little at a time. (*Kol HaTor*, Chapter 1) Maybe even take away the need for him to die in battle. One of the greatest tragedies of all history, if it actually happens, will be the death of *Moshiach Ben Yosef* in battle in the process of bringing the Final Redemption. According to a tradition, alluded to by the Talmud above, Armelius, the chief angel of the *Erev Rav*, will kill him in battle. I say, if it actually happens because, according to the *Ramchal* on the *Idra* of Rebi Shimon bar Yochai, *Moshiach Ben Yosef* will not die in the end. According to the Vilna Gaon, this is the *sod* of the words, "*Yosef is still alive*" (*Bereishis* 45:26): the decree to die at the hands of Armelius does not have to be fulfilled (*Kol HaTor*, Chapter 1, q.v. *Od Yosef Chai*). And, therein lies the choice and the challenge. The *Sitra Achra* awaits and looks anxiously for *Moshiach Ben Yosef*. He looks for candidates with all the physical and spiritual qualities who can qualify for this awesome historical role, and when he finds him, he will confront him head on in the most vicious and cruel way possible. And, he will not let up until either he or *Moshiach Ben Yosef* wins.

Apparently, according to the Talmud, the potential for him to win, at least temporarily, exists. However, as the Vilna Gaon said, WE can lessen the pain of *Moshiach Ben Yosef* and maybe even prevent his death. For, if we, people to whom the *Sitra Achra* really pays little attention, involve

זכריה יב, י
והביטו אלי את אשר דרכו וספדו עליו כמספד על היחיד וכו'

סוכה נב.
הא הספידא מאי עבידתיה פליגי בה רבי דוסא ורבנן חד אמר על משיח בן יוסף שנהרג וכו'

רס"ג, אמונות ודעות, המאמר השמיני, ה
ואמרו עוד כי סבת הדבר תהיה עמידת איש מזרע יוסף בהר הגליל ויתקבצו אליו שרידי אנשים מן האומה ויהיו פניו אל הבית המקודש אחר שכבר החזיקו בו ה"רום" וישב בו זמן מסויים, ואחר כך ילחם בו איש שמו ארמיליוס וילחם בהם ויכבוש את העיר ויהרוג וישב וישמיד ויהיה האיש אשר מזרע יוסף בכלל ההרוגים ותבוא על האומה צרה גדולה באותו זמן והקשה שבכולן קלקול היחסים בינם ובין כל הממלכות עד שיגרשום אל המדברות וירעבו ויתענו וכו'.

ישועות משיחו, עיון שלישי, פרק יא
ואמנם בענין תנאי היסורים שהוא העין החמישי כיונו לומר לענין משיח בן אפרים במלחמותיו ויסוריו ומיתתו...ולכן אמרו במשל שעשה הקב"ה תנאי עם המשיח וכאלו אמר לו שהוא עתיד לבא בעול ברזל ויסורים קשים בסבת עונותיהם של ישראל הדבקים עמו וכו'

Mashiach ben Yosef will be aware that he will perish during the war of Gog U'Magog. Nevertheless, he will accept this decree of השם, praying that he will arise during the resurrection.

ישועות משיחו, עיון שלישי, פרק יא
וזהו המשיח שקבל על עצמו היסורים וידע מיתתו והתפלל על תחיית המתים כדי שיקום עמהם וכדי להגין על עמו.

4. As with many concepts of the era of the Mashiach, the coming of Mashiach ben Yosef may depend on the manner in which the redemption arrives. If the Mashiach arrives because the Jewish nation repents on their own accord it is possible that the time of troubles will be avoided.

רס"ג, אמונות ודעות, המאמר השמיני, פרק ו
ואמרו עוד על שני המצבים יחד כלומר אם לא נשוב ויארעו מאורעות משיח בן יוסף ואם נשוב ונפטר מהם יתגלה לנו משיח בן דוד פתאום אם כבר קדם לו משיח בן יוסף יהיה כשליח לפניו ומדריך לאומה ומפנה את הדרך וכו'. ואם לא יבוא יבואינו משיח בן דוד פתאום כאמרו (יחזקאל כה, יד) "ופתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים".

ourselves in the role of *Moshiach Ben Yosef*, we can change the decree and degree of *Moshiach Ben Yosef's* suffering and final fate.

If we live to fulfill our role in the process, then he won't die to fulfill his. If we live to save him, then he won't die to save us. The *Sitra Achra* will not be any wiser for the ruse, but we will.

APPENDIX H: THE NESHAMA

APPENDIX H: THE NESHAMA

(Note, for a description of the various levels of the Neshama and its function, see above, Chapter One, vii, a, The Neshama-Guf Relationship and c, The Five Levels of the Neshama-Guf Relationship)

A human has five levels of soul:

נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה¹

The Nefesh is the basic life force of man, and is similar to the life-force in the animals. It is therefore called the Nefesh Behemis². Man's midos come from this. The other levels are unique to man and are connected more directly to G-d through a process of Hishalshelus. Only the next two levels, the Ruach and the Neshama, are contained within man. The other two levels are connected to the body, but not contained within it. Man is therefore often referred to as having the bottom three souls, while the top two are often not mentioned³.

מכתב מאלהו⁴: נפש, רוח נשמה הם כנגד אני אתה הוא, היינו נפש הוא האני עם כל שאיפותיו הגשמיות, והתעוררות הרגש הרוחני היא כבר מבחינת רוח, והיא מבטאת בנו בגדר אתה, והנשמה העליונה, השפעת קדושה מלמעלה, אשר תכליתה הוא רק הרוחניות, אננה מזדהית עם עצמותינו, והיא מושגת לנו רק בבחינת הוא, שכאשר אנו חושבים בדבר תביעותיה, כאלו היא איננה נוכחית. והיצר הטוב מגיש טענותיה המקומה.

The highest level of soul we can be aware of is our נשמה, which translates into our thoughts⁵. The purpose of the נשמה is to purify the body⁶. Moshe Rabbeinu purified his body to be like the מלאכי השרת, to the point where his body glowed with spirituality⁷. Prior to the נשמה being put into the גוף, the נשמה was no different to any other created being – a complete taker of השם's goodness⁸ with all the shame that implies⁹. However, after being placed in a highly deficient, physical body¹⁰, the נשמה can now become an active force for good¹. It can

¹ דרך ד' ומקורו ב מדרש רבה ואתחנן פרשה ב: (לז) א"ר סימון חמשה שמות נקראו לנפש ואלו הן רוח נפש נשמה חיה יחידה

² The Tanya, Chapter one, says that the Nefesh comes from the klipah of the Sitra Achra. However, in the case of Jews, this comes from the Klipas Nogah, which is the third of the klipas and which is a mixture of good and bad. (The source of the Klipas Nogah is the Tree of Knowledge of Good and Evil – Tanya ibid, from the Zohar.)

³ For example, the Tanya, Chapter two.

⁴ ח"א דף 143 (קונטרס החדש פ"ג)

⁵ נפש החיים שער ב' פ' יז

⁶ דרך ד' (א ג יב): הנה הגוף גס וחשוך בעל חסרונות ויש לנשמה להגביר עליו ההארה והקדושה לזכוכו ולהזהירו. דעת תבונות (דף נה): אבל עיקר בואה בו הוא לזכך אותו זיכוך ממש, להעלותו משפל מדרגתו החומרית וחשכה אל המדרגה העליונה להיות כמלאכי השרת.

⁷ דעת תבונות שם: ודבר זה מצאנו כבר במשה רבינו ע"ה שזכה וזיכך חומריותו, עד ששב למדרגת מלאך ממש וחונן ואליהו נתעלו לשמים אחר שזככו את חומריותם זיכוך גדול.

⁸ דעת תבונות דף קסח: והנה הנשמות עצמן טרם רדתן לגוף אינן אלא כשאר הנבראים – תלויים בבורא יתברך, לפי שאין להם שם עבודה ובחירה.

⁹ דעת תבונות שם: בבושט מקבל הצדקה.

¹⁰ דרך ד' (א ג יב): הגוף גס וחשוך, בעל חסרונות.

take the body up to great spiritual heights². In this way, man³ shares with G-d the task of bringing the world to completion, becoming His partner in creation⁴. This partnership facilitates a type of intimacy with G-d which is a source of great joy⁵.

The Akeidah⁶ explains that a person's body is to its soul as an animal is to its master. Just as the animal is not capable of looking after its own physical interests let alone fulfilling its purpose on its own and is therefore entrusted in the hands of a shepherd or its owner to feed it and prevent it from getting hurt (if it damages someone its master is required to pay for the fact that he did not look after it properly, and if it is well looked after the shepherd will get paid),⁷ so too a body on its own has no ability to look after itself spiritually, i.e. to fulfill its purpose, and it is only through the soul which elevates it that gives the body the possibility of holiness. It is the shepherd of the body which leads it to serving its Maker⁸.

The fact that the נשמה combines with the גוף in an integrated being is a פלא which we do not fully understand⁹.

By doing this, the נשמה itself grows¹⁰. However, the נשמה is much more powerful than the body. This is because it is more spiritual and therefore closer to the Ultimate Source

¹דעת תבונות שם: רק אחר רדתן לגוף אז ניתן להם הבחירה, ואז בדבר זה הם תלויים בעצמן, ולא בבורא יתברך.

²דעת תבונות (דף נה): אבל עיקר בואה בו הוא לזכך אותו זיכוך ממש, להעלותו משפל מדרגתו החומרית וחשכה אל המדרגה העליונה להיות כמלאכי השרת.

³היינו הצדיקים (שם)

⁴דעת תבונות שם: ותראי כמה כבוד גדול חלק הבורא ב"ה אל הצדיקים שחשבם לשותפים אליו, וכמו שארז"ל(זוהר ח"א ה): עמי אתה (אם פתח) – עמי אתה. (ע"ש באורך)

⁵דעת תבונות שם: והנה כביכול, כנסת ישראל לבה גס בהקב"ה כאשה לבעלה, וזה מצד היות לה חלק בתיקון העולם עצמו, ... [ונהנים מזיו השכינה [לא מתוך בושא אלא] מתוך שמחה והרמת ראש (ע"ש)]

⁶מובא בחומש רב פנינים ספר ויקרא – הקדמה לסדר הקרבנות

⁷שם: התירוץ הוא כמ"ש הרב ברכת הטוב, וז"ל: כאשר נודע דהרכבת הגוף עם הנשמה הוא כדמיון מסירת בהמה לרועה, כמו שהבהמה קצרה ידה מהושיע לעצמה, ועל כן מוסרין אותה ביד החשוב ממנה יותר במעלה, דהיינו ביד האדם שהוא מבין מה שמועיל לבהמה ומה שמזיק לה, והוא ירעה אותה ויאכילנה וישקנה ויספיק לה כל צרכה, ובהטיהבו בשמירתו ישלמו לו שכר טוב, אך עם פשוע יפשע בשמירתה ויגיע היזק לבעליה, אז חייב הוא לשלם, חוץ מנזק שאירע על ידי אונס ע"ש. ובדמיון זה ממש חבור הנשמה עם הגוף

⁸שם: ובדמיון זה ממש חבור הנשמה עם הגוף, דהגוף הנגוף אין לו שום מעלה מעצמו, על כן מסרוהו אל הנשמה שהיא תרעה אותו ותגדלהו על מי מנוחות מי התושיה ותרגילהו בעבודתו יתברך, ובעת הטיבתה הרעייה והשמירה, טוב לה כל הימים, כי יש שכר לפעולתה

⁹רמ"א אור"ח סוף ס"א: שמפליא לעשות במה ששומר רוח האדם בקרבו וקושרו דבר רוחני בדבר גשמי. ובאבני אליהו המובא בסידור הגר"א: ומפליא לעשות – שיש פליאה באדם שהרי הנשמה אינה צריכה לאכול אלא הגוף אעפ"כ אם לא היה אוכל ד' או ה' ימים היתה נשמתו יוצאת ממנו הרי זה פליאה גדולה וכי מאי איכפת לנשמה שהגוף אינו אוכל אלא הקב"ה זיוגם יחד שתרגיש הנשמה בצרכי הגוף.

¹⁰דעת תבונות (דף נה): אך הדרך אשר בו תוכל הנשמה לזכך את גופה, הלא הוא במעשה המצוות וקיום התורה, כי נר מצוה ותורה אור, וכל מה שהיא מרבה לקנות תורה ומצוות – מרבה זיכוך לגוף ההוא, וזכות לעצמה – שהיא מקיימת רצון עצמה.

ועל זה כתב ר' חיים פרידלנדר (שפתי חיים – פרקי אמונה ובחירה – ח"ב דף רכב-ג): לכאורה הנשמה איננה זקוקה לזיכוך ... [אלא שזיכוך הגוף הוא] זכות לנשמה ... [ועל ידי זה] היא זוכה לעצמה = עילוי, להתעלות ממדרגה למדרגה, ואחר פטירת האדם חוזרת הנשמה אל עולם הנשמות, לפי התורה והמצוות שקנתה בעולם הזה. ובדרך ד' (א ג יב): ואלו היתה [הנשמה] פועלת [פירוש מזככת] אותה [את הגוף] היתה משתלמת בזה שלימות גדול מצד מהות הפעולה עצמה, שהרי פעולת השלימות היא היות מטיב ומשלים זולתו, ועוד שזאת היא הפעולה

of energy. Left to its natural state, it would immediately take over the body, dragging it to the highest possible levels. There would then be no choice or growth as we understand it in this world. In order to allow for this-worldly growth, G-d chose to restrict the power and expression of the נשמה in the body for as long as we live in this world¹.

Although we have stated that the partnership of the נשמה with the body is also ultimately to the נשמה's advantage, the נשמה also pays a price for this partnership with something which is really much lower than itself. This disadvantage is recuperated after death when the נשמה goes to עולם נשמות². There, using as its starting point the amount of Torah and מצוות the person has done in this world, the נשמה continues to grow³. This is really a catch-up of the status it should have achieved in this world had the first man not sinned.

After עולם נשמות the נשמה recombines with the body, when it grows, level after level, together with the body. Although the higher levels of the body in these stages is like the level which the נשמה had achieved during earlier, lower stages, there is always a difference between the נשמה and the body.

הנאותה לה לפי טבעה וחקה, שלכך נוצרה, וכל נברא משתלם כשפועל מה שחקק לו הבורא ית"ש שיפעל – וחסר משלימות כל זמן שלא יפעלהו.

¹ כל זה ע"פ דרך ד'

² דרך ד' (א ד יב): ואמנם, בצאת הנשמה מהגוף ולכתה אל עולם הנשמות, הנה שם מתפשטת ומזהרת בזהירה, כפי מה שראוי לה על פי מעשיה, וכפי מה שהיא משגת שם כל זמן היותה שם – מתחזקת ממה שנחלשה בגוף, ומזדמנת יותר למה שראוי שתעשה בזמן התחייה, עד שכשתשוב לגוף בזמן הראוי, תוכל לפעול בו הפעולה הנאותה לד'.

³ רמב"ן שער הגמול, סימן שמו
עכשיו ביארנו כונתינו בשכרי המצות וענשן ונחזור בקצרה כי שכר הנפשות וקיומם בעולם הנשמות נקרא לרבותינו "גן עדן" ופעמים קורין אותו "עליה" ו"שיבה של מעלה" ואחרי כן יבאו ימי המשיח והוא מכלל העולם הזה ובסופן יהא יום הדין.

APPENDIX I: SOURCES

APPENDIX I: SOURCES

i - Olam Hazei VeOlam Haba:

דרך ד' ח"א פ"ג
דעת תבונות
הרב יואל שוורץ – גוף ונשמה
רמב"ן: ספר הגאולה

ii - Mashiach:

ישועות משיחו לאברבנאל
רמב"ם הלכות מלכים, יא-יב
רמב"ם איגרת תימן
רמב"ם איגרת תחיית המתים
דרך ה' לרמח"ל
רס"ג אמונות ודעות, מאמר ז-ט
רמב"ם פירוש המשניות לפרק חלק
רמב"ן ספר הגאולה
רמב"ן ספר הויכוח
רמב"ן, ביאור לפרשת הנה ישכיל עבדי
The Chofetz Chaim on Awaiting Mashiach
Ikvesa D'Meshicha, R' Elchonon Wassermann